

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

Jayde Roberts

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ
အကျဉ်းချုပ်စာတမ်း

Jayde Roberts

မာတိကာ

နိဒါန်း ၅

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဟူသည် အဘယ်နည်း ၆
မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း.. . . . ၆
မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး စံနှုန်းများ ၇
ထိရောက်သော မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် စည်းမျဉ်းများ ၇

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ၁၁
မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှုဖြစ်စဉ်(Urbanization). ၁၁
လက်ရှိမြို့ပြလုံခြုံရေးစိန်ခေါ်မှုပြဿနာများ ၁၁

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ရှိသော အစိုးရရုံးဌာနများ ၁၄
အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန ၁၅
စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ ၁၅
မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ ၁၇
အထောက်အကူပေးရေးဌာနများ ၁၈
ရုံးဌာနများအကြား ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း ၁၉

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကိုအားကောင်းစေရန် မူဝါဒရေးရာအခွင့်အလမ်းများ ၂၁
ရုံးဌာနများအကြား ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကော်မတီများကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း ၂၁
အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းကြား အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု ၂၁
လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း အဖွဲ့အစည်းများ ၂၂
အထောက်အထားအခြေပြုစနစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း ၂၂

နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံမှ သင်ခန်းစာများ ၂၃
နိဂုံး ၂၆

နိဒါန်း

ဝေးလံခေါင်သီသော ကျေးလက်ဒေသရှိလူများမှ မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်များသို့ ပြောင်းရွှေ့လာပြီး၊ ၎င်းဖြစ်စဉ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အဆိုပါပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်ရှိ ပြောင်းလဲမှုများကို မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာခြင်း (Urbanization) ဟုခေါ်သည်။ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လျင်မြန်သော မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာခြင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံကို ပမာဏကြီးမားစွာ အသွင်ပြောင်းလဲစေသောကြောင့် နိုင်ငံ၏တိုးတက်လာသော မြို့ပြ လူဦးရေနှင့် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံရေးနှင့် လုံခြုံရေးအသိကို အဆင့်မြှင့်ရန်၊ အစိုးရရုံးဌာနများ အချင်းချင်းကြားနှင့် အစိုးရနှင့် လူထုကြားတွင် လက်တွေ့ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် အခွင့်အရေးသစ်များ ပေါ်ထွက်လာပြီဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို အသိပေးရန် ပြုလုပ်ရာတွင် ဤမူဝါဒ စာတမ်းငယ်မှ မြို့ပြလုံခြုံရေးအယူအဆသဘောထားကို ရှင်းပြပေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့များအတွင်းတွင် မြို့ပြလုံခြုံရေးသည် မည်သို့အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်ကို ဥပမာများဖော်ပြပေးကာ၊ မြို့ပြလုံခြုံရေး ရရှိနိုင်ရန်တာဝန်ရှိသည့် အဓိက အစိုးရဌာနများကို ဖော်ထုတ်ပြထားသည်။ ဤစာတမ်းတွင် မြို့ပြလုံခြုံရေးကို အဆင့်မြှင့်တင်ရာတွင် နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများကို စုစည်းတင်ပြထားပြီး မြန်မာအစိုးရတာဝန်ရှိသူများမှ လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် မူဝါဒအခွင့်အလမ်းများကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှုပုံစံတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှု၏ ၉၆% သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ရန်ကုန်၏ လျှင်မြန်ပြီးကြိုတင်ပြင်ဆင်စီမံထားမှု နည်းပါးပြီး ဆိုးရွားသော မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှုသည် မြို့တော်၏ ပုံရိပ်ကို ပမာဏကြီးမားစွာ ပြောင်းလဲစေခဲ့ပြီး နိုင်ငံအတွင်းရှိ အခြားမြို့တော်များသည် တိုးတက်လာသော လူဦးရေနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလိုအပ်ချက်များနှင့်လိုက်၍ ချိန်ညှိနေရသည်။ ဤသို့လူဦး ရေထူထပ်စွာနေထိုင်ခြင်းဆီသို့ အရွေ့သည်မြို့များတွင် နေထိုင်နိုင်ခြင်းအပေါ် အနည်းနှင့်အများ သက်ရောက်မှုရှိသည့် ကိစ္စရပ်အများအပြားကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ၎င်းသည် မြို့ပြလူထုများ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ဖျော်ရွှင်မှုကို တိုးတက် (သို့) ဆုတ်ယုတ်စေနိုင်သည်။

ဤမြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှုကြောင့် လူတန်းစားအလွှာကွဲပြားပြီး၊ လုံခြုံမှုမရှိသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုညံ့သော မြို့များဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပြီး မြို့ပြ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် များပြားရှုပ်ထွေးသည့် စိန်ခေါ်မှုပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ မြို့များကို သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အရရော၊ လူမှုဘဝအရပါ ကြာရှည်တည်တံ့စေရန် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် ပထမဦးဆုံးခြေလှမ်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြသို့ ပြောင်းရွှေ့မှု မည်သို့ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို နားလည်ရန်လိုအပ်သည်။ လုံခြုံစိတ်ချရသည်ဟူသော ခံစားမှုအသိနှင့် လုံခြုံရေးသည် လူတစ်ဦးစီအတွက် အဓိကအကြောင်းအရာဖြစ်သည်။

လူထုအားလုံး၏ လုံခြုံစိတ်ချရသည်ဟူသောအသိနှင့် မလုံခြုံဟု ခံစားရသည်များမှ မြို့ပြရိုလမ်းများတွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် လူများအတွက် လမ်း၊ အိမ်နီးချင်း(သို့)မြို့တစ်ခုလုံးသည် လုံခြုံစိတ်ချရသည် (သို့)လုံခြုံမှု မရှိဟူသော ခံစားချက်ကို မြို့ပြနေရာများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများမှ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

သုတေသနပြုနည်းလမ်းအပေါ်မှတ်ချက်

မြန်မာမြို့ပြလုံခြုံရေးရုံးဌာနများ၏ စိန်ခေါ်မှုများ၊ အခက်အခဲများနှင့် အခွင့်အလမ်းများဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များ ရရှိစေမည့် လက်တွေ့ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများကို ရန်ကုန်ရှိ လှိုင်သာယာနှင့် မြောက်ဒဂုံမြို့နယ်များ၊ တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံမြို့တို့ရှိ မြို့ထဲရပ်ကွက်များတွင် လုပ်ဆောင်ထားပါသည်။ သုတေသနတွင် အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူများကို အရည်အသွေးစုံထား အချက်အလက်ရရှိမည့် အဓိကသတင်းပေးအင်တာဗျူးနည်းလမ်းဖြင့် မေးမြန်းထားမှုများပါဝင်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းမှ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်သည့် သုတေသနအဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့မှ သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းခြင်းကို ဇွန်နှင့် ဇူလိုင် ၂၀၁၇တွင် ပြုလုပ်သည်။ အစိုးရဝန်ထမ်း၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ CSO များ၊ မီဒီယာသမားများ၊ စီးပွားရေးသမားများနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိ လူများအားလုံးပေါင်း ၁၄၄ ယောက်ကို အထူးပြုအုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲခြောက်ခု အပါအဝင်၊ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းတွက်ချက်သော တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း တည်ဆောက်ထားသည့် အင်တာဗျူး ၁၁၂ ခုကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအတွက် အဓိကအာရုံစိုက်အထူးပြုသည့် ခေါင်းစဉ်သုံးခုအပေါ် မူတည်၍ အချက်အလက်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ခေါင်းစဉ်သုံးခုမှာ-ရုံးဌာနများ အကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ စုပေါင်းပြဿနာဖြေရှင်းမှုနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ၊ အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ဆက်ဆံခြင်းများတို့ ဖြစ်သည်။

အချက်အလက်အတည်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဝန်ကြီးအဖွဲ့များနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်များထံ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ ပေးအပ်ပြီးနောက်တွင် မြို့ပြစီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီများနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဟူသည် အဘယ်နည်း

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုသည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်ထိခိုက်မှု (သို့) ခြိမ်းခြောက်ခံရမှုမရှိဘဲ မြို့တစ်ခုတွင် နေထိုင်သူများမှ မြို့ပြဘဝထဲတွင် နေထိုင်၊ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာကို ရည်ညွှန်းသည်။^၁ ၎င်းကို အောက်ပါအချက်အလက်များနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲနေပြီး ဆက်နွယ်မှုရှိသည့် ရှုပ်ထွေးသည့် ပြဿနာများအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။

- ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာတည်ထောက်လုပ်ပြီးသော ပတ်ဝန်းကျင်
- လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များ
- စနစ်များ (အစိုးရ၊ ဝန်ဆောင်မှု ထောက်ပံ့ပေးအပ်ခြင်း ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ)

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို အဆင့်မြှင့်ရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် လူဦးရေအားလုံး၏ လိုအပ်ချက်များကိုလည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးများနှင့် သာမန်မဟုတ်သည့် လူများကဲ့သို့သော လူဦးရေတွင်းရှိ မတူသည့် အုပ်စုများမှ အမျိုးမျိုးသော ထိခိုက်နိုင်ခြေများကို မည်သို့ ရင်ဆိုင် ရသည်ကိုလည်းကောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ အဆိုပါထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသည့် အုပ်စုများကို ၎င်းတို့ဘဝများကို တိုက်ရိုက်သက်ရောက် သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်မှုပုံစံများနှင့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းစဉ်များပြုလုပ်ရာတွင် ထည့်မစဉ်းစားဘဲ ချန်ထားလေ့ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မြို့စွန့်ဆင်ခြေဖုံးအကျဆုံးနေရာများတွင် နေထိုင်သူများသည် ဆင်းရဲသားအများစုဖြစ်ကြပြီး များသောအားဖြင့် မြို့ပြနေရာများတွင် နေထိုင်သည့် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချလုပ်သားများဖြစ်ကာ ၎င်းတို့အသံနှင့် ဆန္ဒများ၊ ကိစ္စရပ်များကို မူဝါဒချမှတ်သူများ သိရှိရန် မစွမ်းဆောင် နိုင်ကြပေ။ မြို့ပြလုံခြုံရေး မြှင့်တင်သည့်လုပ်ငန်းများသည် ထိခိုက်နိုင်ခြေ ရှိသူများနှင့် အစွန့်ဘက်အကျဆုံးတွင် နေထိုင်သူများ၏ လိုအပ် ချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်သည်။

^၁ New Urban Agenda. ကုလသမဂ္ဂ (၂၀၁၆)၊ <http://habitat3.org/wp-content/uploads/N1639668-English.pdf> တွင်ရှု။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစံနှုန်းများ

မြို့တစ်မြို့လုံခြုံမှုရှိစေရန် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်သူများမှ အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် အဓိကလိုအပ်ချက်လေးခုကို ဖြည့်ဆည်းပေးသင့်သည်။

- စိမ်းလန်းသောနေရာများနှင့် မြို့ပြလူထုနေရာများ တည်ဆောက်ခြင်းအားလုံးအတွက် လုံခြုံစိတ်ချရသည့် ပို့ဆောင်ရေးများ ထောက်ပံ့ပေးထားခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အထောက်အကူပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခြင်း၊ ညစ်ညမ်းသောရေ၊ လေနှင့် မြေဆီလွှာ မှ ဖြစ်ပေါ်သော ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ကာကွယ်ခြင်းတို့ကဲ့သို့ မြို့နေလူထု၏ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး တိုးတက်စေရန် အခြေအနေများ ဖန်တီးခြင်း။
- မီးဘေး၊ ရေဘေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပြီးတို့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ရာဇဝတ်မှုများကို တားဆီးပြီးတို့ပြန်ဆောင်ရွက်ကာ မြို့နေလူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုနှင့် လိုအပ်ချက်များကိုဖြေရှင်းပေးခြင်းဖြင့် လုံခြုံမှုမရှိ ဟုခံစားနေရမှုများကိုလျော့ချပေးခြင်း။
- မြို့အတွင်းတွင် နေရာခွဲခြားထားမှုများကိုလျော့ချကာ၊ မြို့နေလူထုများအကြားယုံကြည်စိတ်ချရမှုနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းစိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်ပေါ်စေပြီး လူမှုရေးစည်းလုံးမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာအတူယှဉ်တွဲနေထိုင်မှုကို အားပေးခြင်း

ကမ္ဘာတဝန်းရှိ မြို့များတွင် ကြုံတွေ့ရသော (၎င်းတို့သာမဟုတ်ပဲ) တူညီသည့် မြို့ပြလုံခြုံရေး ပြဿနာအချို့မှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- လမ်းမီးများ၊ ဘေးလျှောက်လမ်းများမရှိသော၊ ဘေးလျှောက်လမ်းများတွင် အပေါက်များရှိပြီးဓာတ်ကြိုးများပြုတ်ကျနေသော လုံခြုံမှုမရှိသည့် လမ်းများ။
- လမ်းစည်းကမ်းများမလိုက်နာခြင်း၊ ကောင်းမွန်သင့်တော်စွာပုံစံထုတ်၊ တည်ဆောက် (သို့) စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးမှု မရှိသောလမ်းများ၊ စုတ်ပြတ်နေသောဘတ်စ်ကားများ၊ အကန့်အသတ်ရှိပြီးမြို့နေလူထုကိုလုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိသောလမ်းများအပေါ် ဆင်းလျှောက်စေသော ဘတ်စ်ကားကွန်ယက်နှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိသည့် ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး။
- အမှိုက်များ၊ ကြွက်များ၊ ခြင်များ၊ လမ်းဘေးခွေးများနှင့် အခြားကျန်းမာရေး အန္တရာယ်များရှိသည့် ကျန်းမာရေးနှင့် မညီညွတ်သော မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်များ။
- ခိုးမှု၊ လုယက်မှုနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဆက်စပ်သည့်ပြဿနာများကဲ့သို့သော ရာဇဝတ်မှုများ။

နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများအရမလုံလောက်သော မြို့ပြစီမံကိန်းများ၊ ဒေသတွင်းအုပ်ချုပ်မှုများ၊ လူမှုရေးနှင့် နယ်ပယ်များတွင် ဖယ်ထုတ်ထားခဲ့ခြင်းများသည် ရာဇဝတ်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ကျူးလွန်ရန်အားပေးသည့် အခြေအနေများဖြစ်ပေါ်စေကြောင်းသိရှိရသည်။ အလားတူပင်၊ မျှတမှုမရှိဟုထင်မြင်ချက်များ၊ မရှင်းလင်းသောဥပဒေများ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာဖယ်ထုတ်ထားမှုများနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းမှ ကူညီထောက်ပံ့မှုမရှိခြင်းတို့သည်လည်း မြို့ပြလုံခြုံရေးအခြေအနေကိုပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုချည်းသက်သက်သည် ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရသည့် အကြောင်းရင်းမဟုတ်သော်လည်း၊ ၎င်းသည် မြို့ပြလုံခြုံရေးအခြေအနေနိမ့်ကျနေချိန်တွင် အထက်ပါ အချက်များနှင့် ယှဉ်တွဲတွေ့ရသည့် အကြောင်းအချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တစ်နိုင်ငံလုံး (သို့) နိုင်ငံအနီးတဝိုက်ရှိ ဒေသတစ်ခုတွင် ကြာရှည်သောအပြင်းစားအကြမ်းဖက်မှုများရှိသော နိုင်ငံများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၂၀% ပတ်ဝန်းကျင်ခန့် နောက်ကျပြီးဆယ်စုနှစ်တစ်ခုစာစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လည်းဆုံးရှုံးရသည်။^၂ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့မြို့ပြနေရာများမှ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးတိုးတက်နိုင်ခြေများနှင့်အညီမှန်ကန်စွာတိုးတက်နိုင်ရန် ၎င်းမြို့များတွင် မြို့ပြလုံခြုံမှုရှိရမည်ဖြစ်သည်။

ထိရောက်သော မြို့ပြလုံခြုံရေးအတွက် စည်းမျဉ်းများ

မြို့ပြလုံခြုံရေးပြဿနာများကိုရေရှည်ဖြေရှင်းရာတွင် စနစ်များကိုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားမှုအပေါ် အခြေခံထားသော၊ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် ပြဿနာအားလုံးကို လျှင်မြန်စွာဖြေရှင်းနိုင်သည့် အဖြေများလိုအပ်သည်။ ဤတွင် အစိုးရများနှင့် မြူနီစပယ်ရုံးဌာနများမှ ပြဿနာများ၏ အကြောင်းရင်းဖော်ပြခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကြားပတ်သက်ဆက်နွယ်နေမှုများကို အလေးပေးအာရုံစိုက်ကာ မည်သို့အကောင်းဆုံးဖြေရှင်းနိုင်မည်ကို

^၂ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစီရင်ခံစာ ၂၀၁၁၊ xii

အဖြေရှာရမည်ဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦးချင်း၏ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းခြင်းသည် ထိရောက်မှုမရှိသောအပေါ်ယံချဉ်းကပ်မှုများဆီ ဦးတည် စေနိုင်ပြီး ရေရှည်တွင် စရိတ်စကပိုမိုကုန်ကျနိုင်သည်။

ထိရောက်မှုရှိစေရန်မှာ ယခုလုပ်ဆောင်နေဆဲ စောင့်ကြည့်အရေးယူခြင်းများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင် သွားရမည်ဖြစ်သည်။

အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ မြို့နယ်ပယ်ရုံးဌာနများနှင့် အစိုးရအကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီးဒေသတွင်းလိုအပ်ချက် အသေးစိတ်အပေါ် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး လိုက်လျောညီထွေပြုနိုင်မှသာလျှင် ထိရောက်သော မြို့ပြလုံခြုံရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်ပေမည်။ ဆိုးရွားသောလုံခြုံရေးစံနှုန်းများဆက်ဖြစ်စေမည့် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် အခြားအချက်များအတွက် မောင်းနှင်အားဖြစ်စေနိုင်သည့် မညီမျှမှုများမှ ခြစ်ဖျားခံသည့် လူမှုရေးပြဿနာများကိုပိုမိုဆိုးဝေပွံ့ဖျိုးတိုးတက်မှုဖြစ်စေမည့် ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းနှင့် အလုံးစုံလွှမ်းခြုံ ပါဝင်သော လုံလောက်စွာစီမံဆင်မှုပြုထားသည့် မြို့ပြနေရာများကိုဖန်တီးခြင်းဟူသော ပြဿနာနှစ်ရပ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ရင်ဆိုင် နေရသည်။

အလုံးစုံလွှမ်းခြုံသော မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုဖြင့် ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရသော မြို့များကိုဖော်ဆောင်နိုင်သည်

နိုင်ငံအဆင့်မှ ဒေသတွင်းထိအဆင့်များအားလုံးတွင်၊ အစိုးရလည်ပတ်ပုံသည် မြို့ပြလုံခြုံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး၎င်းအချက်ကို ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရသော မြို့များကိုဖော်ဆောင်ရန် လုပ်ဆောင်ချက်များအားလုံးအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ သို့သော်၊ အစိုးရမှ မြို့နယ်အဆင့်တွင် လည်ပတ်ပုံသည် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကို အဓိကပြောင်းလဲရနိုင်သည်။

မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုတွင်-

- **အုပ်ချုပ်ပုံနည်းလမ်း** ဆိုသည်မှာလူမှုရေးရည်မှန်းချက်များနှင့် မြို့ပြပူဝါဒများကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် အစိုးရအတွင်းအပြင် အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များအကြား ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့သည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရရှိရန် ကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်သော်လည်းမတူကွဲပြားမှုများနှင့် ပဋိပက္ခများကိုထိရောက်စွာဖြေရှင်းနိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း ရှိရမည်ဖြစ်သည်။
- **အုပ်ချုပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ** သည် မတူညီသောအစိုးရရုံးဌာနများ၊ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လူထုများအကြား ကြိုတင်စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များ တွင်မရှိမဖြစ်ပါဝင်ရသူများဖြစ်သည်။ ဤအလုံးစုံလွှမ်းခြုံသောအုပ်ချုပ်မှုတွင် မတူကွဲပြားသောအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များသည် မတူညီသောအဆင့်များ (အိမ်နီးချင်း၊ ရပ်ကွက်၊ မြို့နယ်၊ ခရိုင်နှင့် မြို့ပြအဆင့်) တွင် တပြိုင်နက် အလုပ်လုပ်ကြသည်။

လုံခြုံစိတ်ချရမှုကိုစောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်း (သို့) ဥပဒေလိုက်နာစေမှု တစ်ခုတည်းဖြင့် မရရှိနိုင်

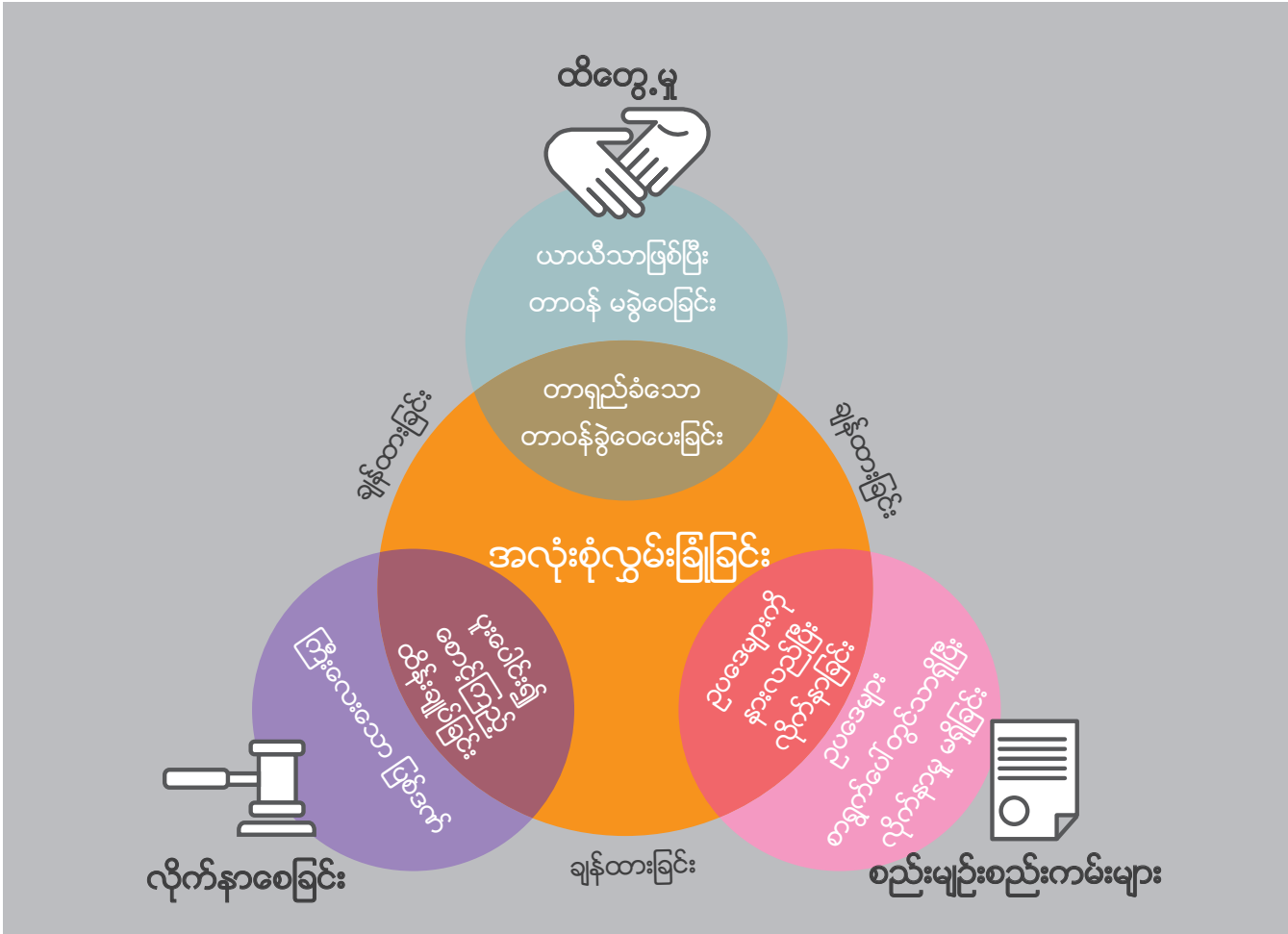
ဤသုတေသနမှ ဖော်ပြနေသည်မှာ-

- သမားရိုးကျ ပြန်လည်တုံ့ပြန်မှုပြုသည့် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်မဟာဗျူဟာများကို အလွန်အကျွံအားကိုးခြင်းသည် လုံခြုံစိတ်ချ ရမှုဖြစ်စေသည်ထက်၊ ရာဇဝတ်မှုများကို ပိုဆိုးစေခြင်း (သို့) ပြဿနာကိုတစ်နေရာသို့ ရွှေ့လိုက်ခြင်းသာ ဖြစ်စေပြီး ပြဿနာကိုအခြေခံသည့် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် အခြေအနေအလိုက် ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ခြင်းတို့သည် ပိုမိုအကျိုး သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။^၁
- နိုင်ငံတော်လုပ်ဆောင်ချက်များချည်းသက်သက်သည် ထိရောက်မှုမရှိပေ။ ဒေသတွင်း ပြဿနာဖြေရှင်းချက်များသည် ဒေသတွင်း အခြေအနေများအတွက် သီးသန့်ဖြစ်ရမည်။
- အရွယ်အစားတစ်ခုတည်းဖြင့် အရာအားလုံး အံဝင်ဝင်ကျ မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ မည်သည့်မဟာဗျူဟာမှ သူ့ချည်းသက်သက်ဖြင့် အလုပ်မဖြစ်နိုင်ပေ။ မဟာဗျူဟာများကိုတစ်ခုတည်းအနေဖြင့် စုစည်းအသုံးချမှသာ ထိရောက်မှုရှိပြီးရေရှည်ခံမည့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

^၁ Otter, S. ရေး - မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တွင်းမြို့ပေါ် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုံးစာတမ်း၊ ၂၀၁၇။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ ရန်ကုန်။

အလုံးစုံလွှမ်းခြုံသော မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံ

သမိုင်းကြောင်းအားဖြင့်၊ မြို့ပြအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ မြို့သူမြို့သားများလုံခြုံမှုရရှိစေရန် အထက်အောက်စည်းမျဉ်းနှင့် လိုက်နာစေမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်၊ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများအရမူ၊ လုံခြုံစိတ်ရမှုမရှိသောအခြေအနေများကြုံတွေ့နေရသော လူများကို ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် ဖြစ်စဉ်မှ ချန်ထားခဲ့သောအခါ၊ ထိုသို့ ချန်ထားခဲ့မှုသည် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိဟူသောခံစားချက်ကို ပိုမိုခံစားရစေပြီးအစိုးရနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့၏ ထိရောက်မှုကို လျော့ကျစေသည်။ ယနေ့တွင်၊ မြို့နေလူထုများကိုပါ ပြဿနာ အတူဖြေရှင်းသူများ အဖြစ် ထည့်သွင်းခြင်းသည်ပိုမိုထိရောက်ပြီး ရေရှည်ခံသောဖြေရှင်းချက်များ ဖြစ်သည်ဟူသော အချက်ကိုမြို့ပြအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ များမှ လက်ခံလာပြီဖြစ်သည်။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

မြို့ပြအစိုးရအဖွဲ့များတွင် ယာဉ်စည်းကမ်း၊ လမ်းစည်းကမ်းများ၊ မြို့ပြနေရာအကွက်ချထားခြင်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင် ထုတ်ပေးခြင်း၊ အမှိုက်သိမ်းခြင်းကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဝန်ဆောင်ခကောက်ခံခြင်းတို့ကဲ့သို့သော ကိစ္စများနှင့် ရာဇဝတ်မှု ကာကွယ်တားဆီးရေးတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အာဏာများ ရှိသည်။

- ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း။** အစိုးရအဖွဲ့သည် စည်းမျဉ်းများကို လူသိရှင်ကြားကြေညာရန် (သို့) ရှင်းပြရန်ပျက်ကွက်သောကြောင့် အများပြည်သူအား ဖယ်ထုတ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်လျှင်၊ မြို့နေလူထုသည် စည်းမျဉ်းများကို နားလည် (သို့) လိုက်နာမည် မဟုတ်ပေ။ ဥပဒေများရှိနေနိုင်သော်လည်း စာရွက်ပေါ်တွင်သာရှိမည်ဖြစ်သည်။
- အလုံးစုံလွှမ်းခြုံခြင်း။** စည်းမျဉ်းများနှင့် (၎င်းတို့ကို ထုတ်ပြန်ရသည့် အကြောင်းရင်းများ) ကို စဉ်ဆက်မပြတ် ရှင်းလင်းစွာ ဆက်သွယ်တင်ပြထားလျှင်၊ ၎င်းစည်းမျဉ်းများသည် မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဆိုင်ရာ အပြု

အမှုများ ရရှိရန်ပုံသွင်းရာတွင် ထိရောက်သောကိရိယာများဖြစ်လာနိုင်သည်။ စည်းမျဉ်းများကို နားလည်ပြီး ၎င်းစည်းမျဉ်းများသည် လူထုအားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ရရှိရန်ကူညီကြောင်း ယုံကြည်လာသောအခါ မြို့နေလူထု၏ တာဝန်အသိလည်း ပိုမိုကောင်းမွန်လာနိုင်သည်။

အထက်ပါသမားရိုးကျ စည်းမျဉ်းများအပြင် ရပ်ကွက်ဧရိယာအဆင့်စီမံကိန်းများကို အားပေးသည့် စီမံကိန်းများ၊ ကျောင်းများကို ဦးစားပေး ထောက်ပံ့ခြင်းများ (သို့) မြေယာအသုံးချရာတွင် ပုဂ္ဂလိက အဆောက်အအုံဖော်ဆောင်မှုများ၌ အများပြည်သူဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ထည့်သွင်းတည်ဆောက်စေခြင်း တို့ကဲ့သို့သော အခြားမူဝါဒများနှင့် မြို့ပြစီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ပြဿနာရင်းမြစ်များကို ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် လည်း အစိုးရအဖွဲ့မှ မြို့ပြလုံခြုံစိတ်ချရမှုကို မြှင့်တက်စေနိုင်သည်။

လိုက်နာစေခြင်း

လိုက်နာစေခြင်းဆိုသည်မှာ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် စံနှုန်းများနှင့် အညီလိုက်နာဆောင်ရွက်စေသည့် ဖြစ်စဉ်ပင်ဖြစ်သည်။ မြို့ပြလုံခြုံစိတ်ချရမှုတွင်၊ သမားရိုးကျနည်းလမ်းများသည် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် အပြစ်ပေးသည့်စနစ်များ အပေါ်အားကိုးခဲ့သည်။ ခေတ်မီသောမြို့ပြများတွင်မူ၊ ဥပဒေကိုလိုက်နာစေရာ၌ လူထုလုံခြုံစိတ်ချရမှုမြှင့်တက်ပြီး အကြောက်တရားများကိုလျော့ကျစေရန် လက်ဦးမှုရယူဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ပြဿနာဖြေရှင်းသောနည်းလမ်းများနှင့် စနစ်တကျပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို အားပေးကာ၊ ဒေသတွင်း အသိုင်းအဝိုင်းများကိုလည်း ပါဝင်စေသည်။

- ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း။** ဥပဒေများကို လူများအတွက် ထည့်သွင်းတွက်ချက်မှုမရှိပဲ ရေးဆွဲထားသောအခါတွင်၊ လူထုမှစည်းမျဉ်းများ လိုက်နာလာစေရန် ရဲတပ်ဖွဲ့များမှ ပို၍ အင်အားသုံးဆောင်ရွက်ကြရသည်။
- အလုံးစုံလွှမ်းခြုံခြင်း။** ဥပဒေသည် ၎င်းတို့အကျိုးစီးပွားအတွက်ဖြစ်သည်ဟု လူထုမှယုံကြည်လာသောအခါ၊ ၎င်းတို့ချင်း အပြန်အလှန် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် ဥပဒေကိုလိုက်နာစေရာတွင် ကူညီပေးနိုင်သည်။

ထိတွေ့မှု

ထိတွေ့မှုသည် ထိခိုက်မှုဒဏ်ခံနိုင်ပြီး အလုံးစုံလွှမ်းခြုံသော ဥပဒေလိုက်နာသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကို ပျိုးထောင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းသည် အနိမ့်ဆုံး (လူထုကို အသိပေးခြင်း) မှ အမြင့်ဆုံး (ပြဿနာနှင့် အဖြေရှာမှုကို မျှဝေပြုလုပ်ခြင်း) အထိ အဆင့်အများအပြားတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။ ထိတွေ့မှုကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ခက်ခဲပြီး အချိန်ကုန်နိုင်သော်လည်း နိုင်ငံရေးမပါဝင်ပဲ အလယ်အလတ်ကျသော နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရာတွင် ထိတွေ့မှုလုပ်ငန်းစဉ် မပါဝင်၍ မရပေ။ လုံခြုံစိတ်ချရမှုဟူသော အကြောင်းအရာကို သြဇာကြီးမားသော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များမှ ချဉ်းကပ်လေ့လာခြင်းသည် အသုံးမဝင်ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။

- ဖယ်ထုတ်ထားခြင်း။** အစိုးရအဖွဲ့မှ မြို့နေလူထုကို ဖယ်ထုတ်ထားသောအခါ၊ ၎င်းတို့သည် ပြဿနာအတွက် တာဝန်မရှိဟု ခံစားရသောကြောင့် အထက်အောက် အဖြေရှာနည်းကို ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ၎င်းတို့ကို အတင်းအကျပ် ဖိအားပေးရသည်။ ဖြေရှင်းနည်းများသည် ကုန်ကျစရိတ်များပြီး အစိုးရအဖွဲ့မှ စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့် ထိန်းချုပ်ရသောကြောင့် ဤချဉ်းကပ်ပုံမျိုးသည် လူကြိုက်များထောက်ခံမှုမရှိလျှင် တာရှည်မခံပေ။
- အလုံးစုံလွှမ်းခြုံခြင်း။** မြို့ပြလူထုကို မူဝါဒများပုံဖော်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရသော မြို့ပြများဖန်တီးရာတွင် ပါဝင်ခွင့်ပေးလျှင်၊ ၎င်းတို့သည် ပြဿနာကို မျှစေဖြေရှင်းရမည်ဟု ခံစားမိပြီး လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို ထိန်းသိမ်း ရာတွင် ပိုမို၍ လက်ဦးမှုရယူကာ ပူးပေါင်းပါဝင်လာမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး

မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှုဖြစ်စဉ် (Urbanization)

မြန်မာ့သမိုင်း၌ အထူးသဖြင့် ၁၉၅၀ နှင့် ၁၉၉၀ နှစ်များအတွင်းတွင် သိသာထင်ရှားသော ကျေးလက်မှ မြို့ပြသို့ပြောင်းရွှေ့မှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး မကြာသေးမီက လူဦးရေအများအပြားကို နေရာရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့သော ၂၀၀၈ ဆိုင်ကလုန်းနာဂစ်ကြောင့် အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမှ လူအများအပြား ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့သည်။

အကူးအပြောင်းအစိုးရ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ၂၀၁၁ တွင် စတင်ခြင်းသည် မြို့ပြသို့ပြောင်းရွှေ့အခြေချနေသော အသိုင်းအဝိုင်း၏ စိတ်ချမ်းသာမှုများကို ရှေးတန်းပိုလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဖြေလျှော့ခြင်းများဆီသို့ ဦးတည်သည့် ခြေလှမ်းများ လုပ်ဆောင်လာသောအခါ လွန်ခဲ့သည် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းတွင် မြို့ပြများ၌ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ထွက်လာကြသည်။

အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်း၏ လူငယ်များသည် ရေမြေခြားတွင် အခွင့်အလမ်းများ သွားရောက်ရှာဖွေကြသောကြောင့် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဖြင့် မိရိုးဖလာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုနေသော လူအရေအတွက်သည် သိသာထင်ရှားစွာကျဆင်းလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြများ၏အနာဂတ်အတွက် ကြိုတင်ကြံစည်ထားမှု မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်ပြီး မြို့နယ်စီစီစဉ်ရေးဆွဲမှုများကသာ အခြေခံ မြို့ပြဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးကြပြီး ၎င်းတို့တွင် ကြီးထွားတိုးတက်လာမှုကို ထိန်းချုပ်ရန် အာဏာမရှိပေ။

နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် လျင်မြန်သော မြို့ပြဖြစ်ထွန်းလာမှု တို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံပုံရိပ်သည် ပမာဏကြီးမားစွာပြောင်းလဲ လာနေသောကြောင့်၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် အစိုးရ၏ ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းမှုနှင့် မြို့ပြများအတွင်း နေထိုင်သူ များ၏ လုံခြုံစိတ်ချရမှုကို မြှင့်တင်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ မြို့သုံးမြို့ရှိ မြို့နယ်လေးခု (စီးပွားရေးမြို့တော် ရန်ကုန်ရှိ မြို့နယ် ၂ ခုနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ တောင်ကြီးမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ဘားအံမြို့) တွင် သုတေသနပြုခဲ့သည်။

လက်ရှိမြို့ပြလုံခြုံရေးစိန်ခေါ်မှုပြဿနာများ

အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းအတွင်း လုံခြုံစိတ်ချရမှုအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့နေလူထုနှင့် အာဏာပိုင်များမှ လုံခြုံစိတ်ချရမှုအပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်နေကြသော ပြဿနာများမှာ ရာဇဝတ်မှုနှင့် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲခြင်း၊ ယာဉ်မတော်တဆမှုများ၊ တည်ဆောက်ပြီးသော အဆောက်အအုံများနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခြားပြဿနာများ၊ လူမှုရေးမညီမျှမှုများ၊ တရားဥပဒေအရမဟုတ်သည့် ဖြေရှင်းချက်များ၊ ရေထုတ်စနစ် ညံ့ဖျင်းမှုများ၊ အညစ်အကြေးအစိုင်အခဲများ၊ လမ်းမီးနှင့် ကြီးမားသောပွဲလမ်းသဘင်များတွင် လာရောက်သော ပရိသတ်အတွက်လုံခြုံရေး တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ စိုးရိမ်နေကြသော ကိစ္စရပ်များမှာ အများပြည်သူနေရာတွင် ညှင်းပန်းဖော်ကားခံရခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖော်ကားခံရခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ မြို့ပြလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို သုတေသနလုပ်ဆောင်ခဲ့သော မြို့နယ်များတွင်၊ နေရာအားလုံးရှိ ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သူများမှ တူညီသည့် အချက်တော်တော်များများကို စိုးရိမ်ပူပန်နေကြပြီး၊ အချို့ပြဿနာများသည် မြို့နယ်တစ်ခုစီနှင့် ပိုမိုအသေးစိတ် သက်ဆိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ တောင်ကြီးနှင့် ဘားအံမြို့ရှိ တချို့နေရာများတွင် မူးယစ်ဆေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာများနှင့် လူငယ်များ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုကို တားမြစ်ခြင်းကို ပိုမိုအာရုံစိုက်ကြပြီး ရန်ကုန်တွင်မူ လမ်းပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အထွေထွေ ရာဇဝတ်မှုများကို ပိုမိုအာရုံထားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ တောင်ကြီးတွင်မူ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများဖြစ်လေ့ရှိသည့် မြို့တော်၏ နှစ်စဉ် မီးပုံးပျံပွဲတွင် လူထုပရိသတ်လုံခြုံရေးစီမံခန့်ခွဲမှု ကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းသည် အရေးကြီးဆုံးသော မြို့ပြလုံခြုံစိတ်ချရမှု ပြဿနာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အညစ်အကြေးနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဘားအံမြို့တွင် မော်တော်ယာဉ်နှင့် လမ်းလုံခြုံရေး ပြဿနာများသည် တစ်မြို့ချင်းစီအလိုက် ပြုပြင်ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာများဖြစ်သည်။

အစိုးရအဖွဲ့မှ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းများ

အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းတွင်းမှ ကောက်ခံရရှိသော အချက်အလက်များအရ အချို့သောပြဿနာများကို ဒေသတွင်းလုံခြုံစိတ်ချမှု ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သူများမှ လက်ဦးမှုရယူဖြေရှင်းကြပြီး အချို့အာဏာပိုင်များက ဖြစ်ပျက်ပြီးမှ ပြန်လည်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ မြို့နယ်လေးခုရှိ ဖြေကြားပေးသူများအရ ဒေသတွင်းလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သူများနှင့် လူထုကြားတွင် လုံခြုံစိတ်ချမှု ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ချိတ်ဆက်မှုမရှိကြောင့် တွေ့ရသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင်၊ လူထုသည် လုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်နှင့် အခန်းကဏ္ဍများကို နားလည်မှုမရှိဟု ဒေသတွင်းလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သူများမှ တွေးထင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသတွင်းလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သူများနှင့် မြို့ပြအဖွဲ့အစည်း အသိုင်းအဝိုင်းများကို ပေါင်းစပ်ပေးပြီး၊ ဒေသတွင်း လုံခြုံစိတ်ချမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ပိုမိုနားလည်စေကာ ၎င်းတို့ကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းများရှာဖွေနိုင်မည့် အခွင့်အရေးတစ်ခု ရှိနေသည်။

နယ်ပယ်အများအပြားကို ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် လုပ်ဆောင်နိုင်သော်လည်း၊ အချို့ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းခြင်းကပင် မတူညီသော ရုံးဌာနများကို ပေါင်းစပ်စေပြီး ၊ ဌာနများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပုံစံများ ဖြစ်စေကာ၊ ထပ်မံတိုးချဲ့သွားနိုင်သော အုပ်စုလိုက်ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်သော အုပ်ချုပ်ရေးကို ရရှိစေပါသည်။ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနတွင် ထင်ရှားသိသာသော ချုပ်ထိန်းနိုင်မှု အာဏာရှိသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ရေကြီးရေလျှံမှုကို ရုံးဌာနများမှ တုံ့ပြန်လုပ်ဆောင်ရာတွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ လမ်းညွှန်မှုအောက်တွင် ရုံးဌာနအသီးသီးမှ ကိစ္စရပ်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယဥပမာတစ်ခုမှာ ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်များ ကျင်းပရန် ဒေသတွင်းလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သူများမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထွေ/အုပ်၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကိစ္စရပ်များ လုပ်ဆောင်သော အဖွဲ့များနှင့် တစ်ခါတရံတွင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များပါ ပူးပေါင်း၍ ပွဲတော်များကို စီစဉ်ပြီး လူထုလုံခြုံစိတ်ချမှုရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင် အထက်၌ ဖော်ပြပြီးသော တောင်ကြီးမီးပုံးပျံပွဲ၊ ဘားအံရှိ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနှင့် သင်္ကြန်ပွဲတော်များ ပါဝင်သည်။

လမ်းပန်းတည်ဆောက်မှုအနေအထားကို စိုးရိမ်မှုများ (သို့) လူငယ်များမူးယစ်ဆေးသုံးစွဲခြင်း တို့ကဲ့သို့သော အခြားကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရာတွင် ရုံးဌာနများနှင့် လူထုကို ပါဝင်ဆွေးနွေးစေပြီး ရရှိသောရင်းမြစ်များကို အသုံးချကာ ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အခွင့် အလမ်းများရှိသည်။

အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများကို အကြမ်းဖက်မှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရန် မူဝါဒချမှတ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိင်နှင့်ဆိုင်သော မြို့ပြလုံခြုံစိတ်ချမှုပြဿနာများကို လူထုမှ ပိုမိုသိရှိလာစေရန်ကြိုးစားပြီး၊ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် အစိုးရ အာဏာပိုင်များမှ တိကျသောမဟာဗျူဟာများချမှတ်ရန် တွန်းအားပေးသည့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (CSO) များနှင့် NGO များ တိုးပွားလာနေသည်။ သို့သော် ယနေ့အချိန်ထိ၊ မြို့ပြဧရိယာများတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများ နေထိုင်ရမှုဘဝကို အဆင့်မြှင့်ပေးမည့်၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော မူဝါဒချမှတ်ပေးနိုင်ရန် အဆိုပါ အဖွဲ့များနှင့် ဒေသတွင်းအာဏာပိုင်များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အနည်းငယ်သာရှိနေသေးသည်။

ခြွင်းချက်အနေဖြင့် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနသည် အမျိုးသမီးအခွင့်ရေးနှင့် ကလေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ CSO များ၊ INGO များနှင့် ပုံမှန်ထိတွေ့မှုရှိသည်။ သို့သော်၊ ထွေ/အုပ် နှင့် အခြား မြို့နယ်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ယှဉ်လျှင်၊ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ၎င်းအောက်ရှိ လူမှုဝန်ထမ်းဌာနတို့တွင် လက်လမ်းမီမှု၊ ဘဏ္ဍာငွေ နှင့် အခွင့်အာဏာတို့ နည်းပါးသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ အသံနှင့် အခန်းကဏ္ဍသည် ပို၍ပင် အရေးပါလာနေသည်။

(မြို့နယ်တိုင်းတွင်တည်ရှိကာ အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းတွင်းမှ အမျိုးသမီးအချို့ အသင်းဝင်အဖြစ်ပါဝင်ပြီး မြို့နယ်၏ ဌာနဆိုင်ရာ အကြီး အကဲများ၏ ဇနီးများမှ ဦးဆောင်သော) မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသမီးရေးရာနှင့် မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်းတို့မှလည်း CSO များ၊ INGO များနှင့် ပုံမှန်ထိတွေ့မှုရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့သော်၊ ဤစနစ်သည် လူထုလက်ခံသဘောကျမှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် မြို့နယ်အလိုက် လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် မူတည်၍ ကွာခြားမှုရှိနိုင်သည်။

ရဲဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့ထိရောက်ရှိလာသော အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများကို အကြမ်းဖက်မှုများကို ပြန်လည်တုံ့ပြန်မှုမပြုဟု အမျိုးသမီးများက ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။ ဤသို့ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံသော

အကြမ်းဖက်မှုများကို အရေးမလုပ်ပဲ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ဟု သတ်မှတ်ထားသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွင်း နက်ရှိုင်းစွာ ကိန်းအောင်းနေသော ပုံမှန် အပြုအမူများကြောင့်ဖြစ်ပြီး၊ များသောအားဖြင့် အမျိုးသားရဲဝန်ထမ်းများသည် အဆိုပါအမူများကို အလေးအနက်ထားလေ့မရှိပဲ အကြမ်းဖက်မှုများမှ လွတ်မြောက်လာသောသူများ ကြုံတွေ့ရသော စိတ်ဒဏ်ရာကိုလည်း စာနာခံစားတတ်ခြင်းမရှိပေ။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ရှိသော အစိုးရရုံးဌာနများ

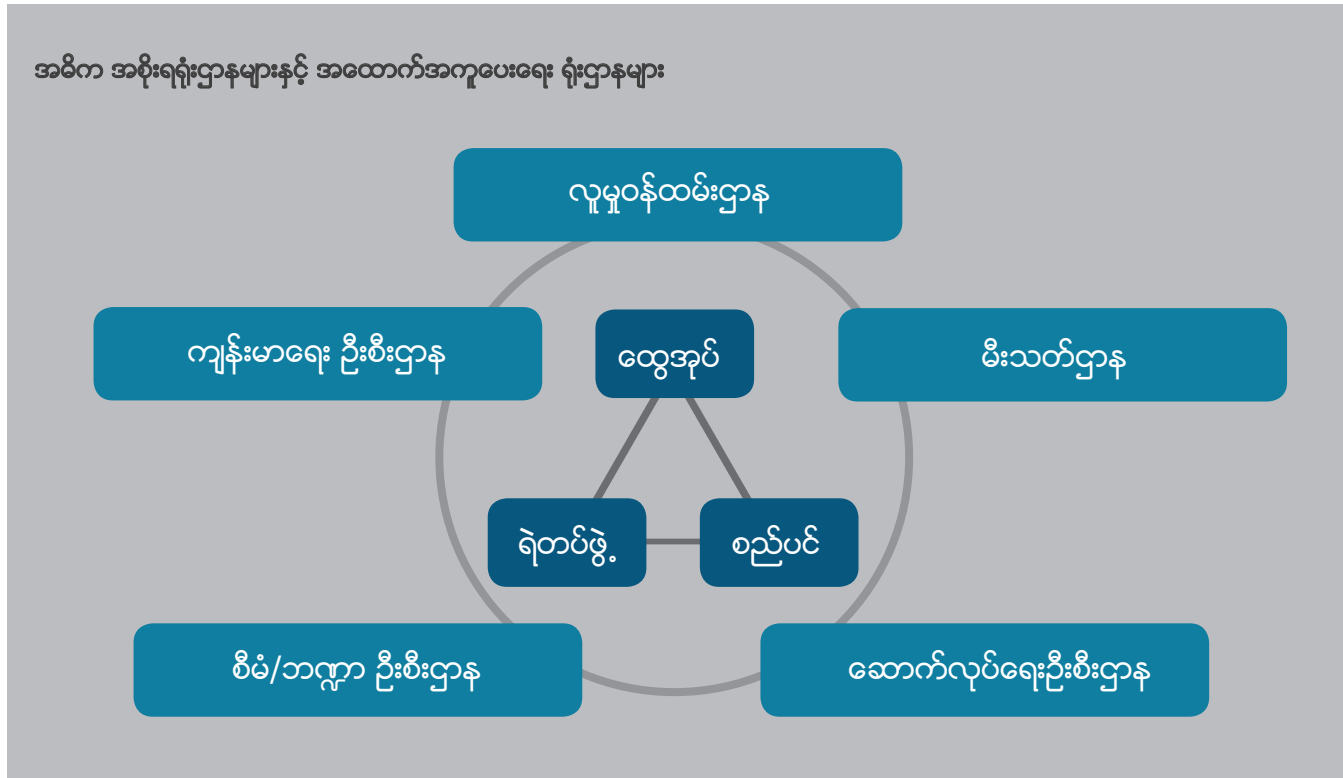
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှည်လျားသော သမိုင်းကြောင်းရှိသည့် စစ်အစိုးရပုံစံများနှင့် ပို၍ ဒီမိုကရက်တစ်ဆန်သော အစိုးရတစ်ရပ်ဆီသို့ ကူးပြောင်းသော အရွေ့တို့သည် နိုင်ငံ၏ မြို့ပြလုံခြုံရေးအတွက် အခြေခံဖြစ်သည်။ ကူးပြောင်းမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဧရိယာ ကြီးထွားတိုးတက်လာသည်နှင့် အမျှ ထိရောက်သောမူဝါဒကို ရေးဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် အုပ်ချုပ်မှု ပုံစံများ တည်ဆောက်နိုင်ရန် အလွန်ပင်အရေးကြီးသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရအာဏာပိုင်များသည် မြို့ပြအဖွဲ့အစည်း အသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် တာဝန်ရှိပြီး ၎င်းအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ကိစ္စရပ်များကို ပူးပေါင်း၍ လက်ဦးမှုရယူဖြေရှင်းရန် လိုအပ်ကြောင်းကို အဆိုပါအာဏာပိုင်များမှ နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းသည် မြို့ပြများတွင် အောင်မြင်မှုရရှိရန်အတွက် အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။

ပိုမိုအားကောင်းသော အရပ်ဘက်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် မီဒီယာများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ထွက်လာသောကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့ကို ပိုမိုယုံကြည် စိတ်ချမှုရရှိစေရန်နှင့် ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ တွန်းအားပေးနိုင်ခဲ့သည်။

ဤအပြောင်းအလဲသည် အရပ်ဘက်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို ပိုမိုထိတွေ့မှုရရှိစေရန် ပထမခြေလှမ်းဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့နေလူထုနှင့် လက်ဦးမှုရယူကာ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်သောအခါ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများစွာ ရှိနေသည်။

သီးခြားကဏ္ဍများအတွက် အရေးကြီးနေရာတွင်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဌာနများနှင့် ၊ မြို့ပြများတွင် အဓိကစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ဆောင်ရမည့် ရုံးဌာန သုံးခုကို အာရုံစိုက်ဖော်ပြပေးထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD)
- စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ (DAO)/ ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီ
- မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ (MPF)

အထောက်အကူပေးရေးရုံးဌာနများတွင် ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍရေးဝန်ကြီးဌာနများကဲ့သို့ ဒေသတွင်းရုံးဌာနများဖြင့် တိုက်ရိုက်လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သော ဝန်ကြီးဌာနများ အပြင်၊ မီးသတ်ဌာနကဲ့သို့ သမားရိုးကျ လုံခြုံစိတ်ချရေးကို ဦးစားပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများလည်း ပါဝင်သည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် GAD နှစ်ခုလုံးသည် (မြန်မာ့စစ်တပ်မှ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်ထားသော ဝန်ကြီးဌာန သုံးခုထဲတွင် ပါဝင်သော) ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုလုံးသည် ရာဇဝင်ကြောင်းအရ နိုင်ငံသားတို့၏ လုံခြုံရေးထက် နိုင်ငံ့လုံခြုံရေးနှင့် အေးချမ်းသာယာရေးကို ပိုမိုဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုလုံးသည် ရုံးဌာနယဉ်ကျေးမှုကို ပြောင်းလဲရန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်သည့် အပိုင်းကို ပိုမိုအခြေခံရန် မြေလှမ်းများစွာလှည့်လည်သော်လည်း၊ အောင်မြင်ရန် အချိန်ယူရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၂ တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စတင်ခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် ဝန်ကြီးဌာနများ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ လွတ်မြောက်သွားပြီဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်နယ် (သို့) တိုင်း အစိုးရအဖွဲ့သို့ တိုက်ရိုက်တင်ပြရပြီဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ၊ ၎င်းတို့ကိုလည်း ရာဇဝင်ကြောင်းအရ စစ်တပ်မှထိန်းချုပ်ခဲ့ဖူးပြီး ယခင်က နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ရှိခဲ့သည်။

အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD)

ထွေ/အုပ်သည် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး ပုံစံများတွင် အာဏာအရှိဆုံးဖြစ်ပြီး မြို့နယ်အုပ်ချုပ်မှုအများစုကို ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းပေးပြီး မြို့နယ်ရဲစခန်းများအပါအဝင်၊ အခြားသောဌာနများ အားလုံးနီးပါးအပေါ် လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြရှိ မြို့နယ်တိုင်းတွင် ထွေ/အုပ်ရုံးများရှိပြီး၊ မြို့နယ်အဆင့်ကို နိုင်ငံသားများနှင့် အစိုးရရုံးဌာနများမှ မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေး၏ အဓိကထောက်တိုင်များအဖြစ် သိနားလည်ထားကြရမည်ဖြစ်သည်။

မြို့နယ်များတွင်၊ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် လူထုထံသို့ တိုက်ရိုက်ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် အာရုံမစိုက်ရတော့ပဲ ၎င်းတို့၏မြို့နယ်များအတွင်းရှိ အခြားရုံးဌာနများမှ လုပ်ဆောင်သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး အခြားအဓိကဌာနများကို စုစည်းရသည့် စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းရေးကိုသာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ(DAOs)

စည်ပင်အဖွဲ့များ၏အခန်းကဏ္ဍတွင် မိလ္လာစနစ်မှအစ မြို့အတွက် လမ်းမီးများ စီမံရေးဆွဲခြင်းအလယ် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ခြင်းအဆုံး ၃၁ မျိုးသော အသေးစိတ် မြူနီစပယ်တာဝန်များကို လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် စားသောက်ဆိုင်များ အပါအဝင် ဒေသတွင်းလုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်ထုတ်ပေးသူအဖြစ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် လမ်းတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အညစ်အကြေးအစိုင်အခဲများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတို့ ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုအနည်းငယ်ကိုသာ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းများမှ ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ မြို့ပြလုံခြုံရေးအတွက် မဟာဗျူဟာကျကျချဉ်းကပ်ရာတွင် အရေးကြီးသော စီမံရေးဆွဲခြင်းသည် သိသာထင်ရှားစွာပျောက်ရနေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထွေ/အုပ်မှ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး စည်ပင်အဖွဲ့များသည် မြို့ပြစီမံရေးဆွဲခြင်းကို ပြုလုပ်ရန်အာဏာရှိသည်ဟူ၍ ခွဲခြားထား သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များသည် လူထုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးရသူများဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့သည် လုံခြုံရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ကိစ္စရပ်များကိုပါ လုပ်ဆောင်သူများဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တည်ဆောက် ပြီးသော နေရာများနှင့် ရေပမာဏ၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် အခြားသော မြူနီစပယ်လိုအပ်ချက်များသည် မြို့ပြဧရိယာ၏ လုံခြုံရေး ကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုအပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

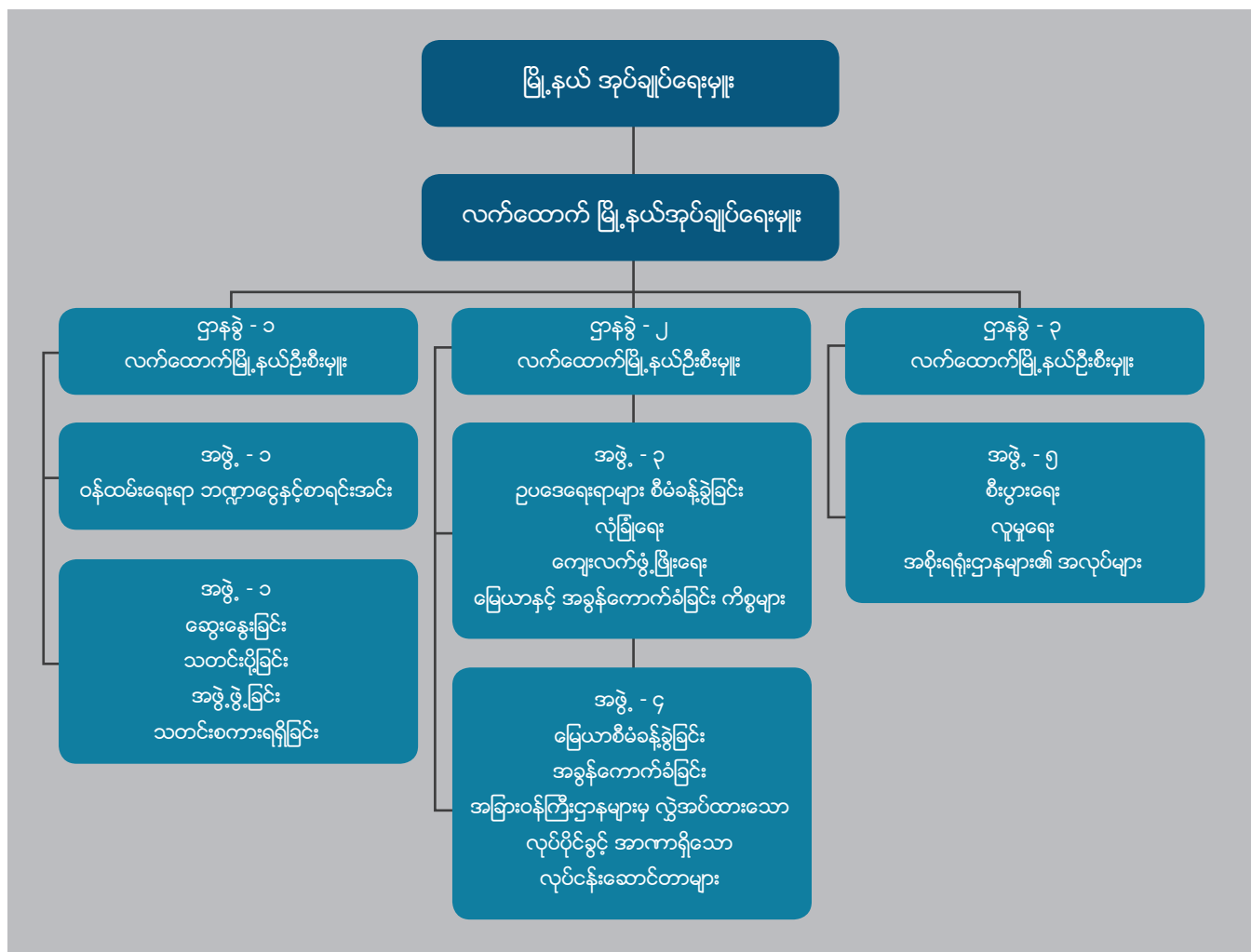
သုတေသနပြုစဉ်အတွင်းတွင်၊ စည်ပင်သာယာဝန်ထမ်းများကိုယ်တိုင်ကပင် မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံခန့်ခွဲသူများဟု မြင်ရမည့်အစား ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများအဖြစ်သာ မိမိကိုယ်ကိုမြင်ကြကြောင်းတွေ့ရသည်။ သို့သော်၊ ၎င်းတို့၏အခွင့်အာဏာသည် မြို့ပြဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများနှင့်

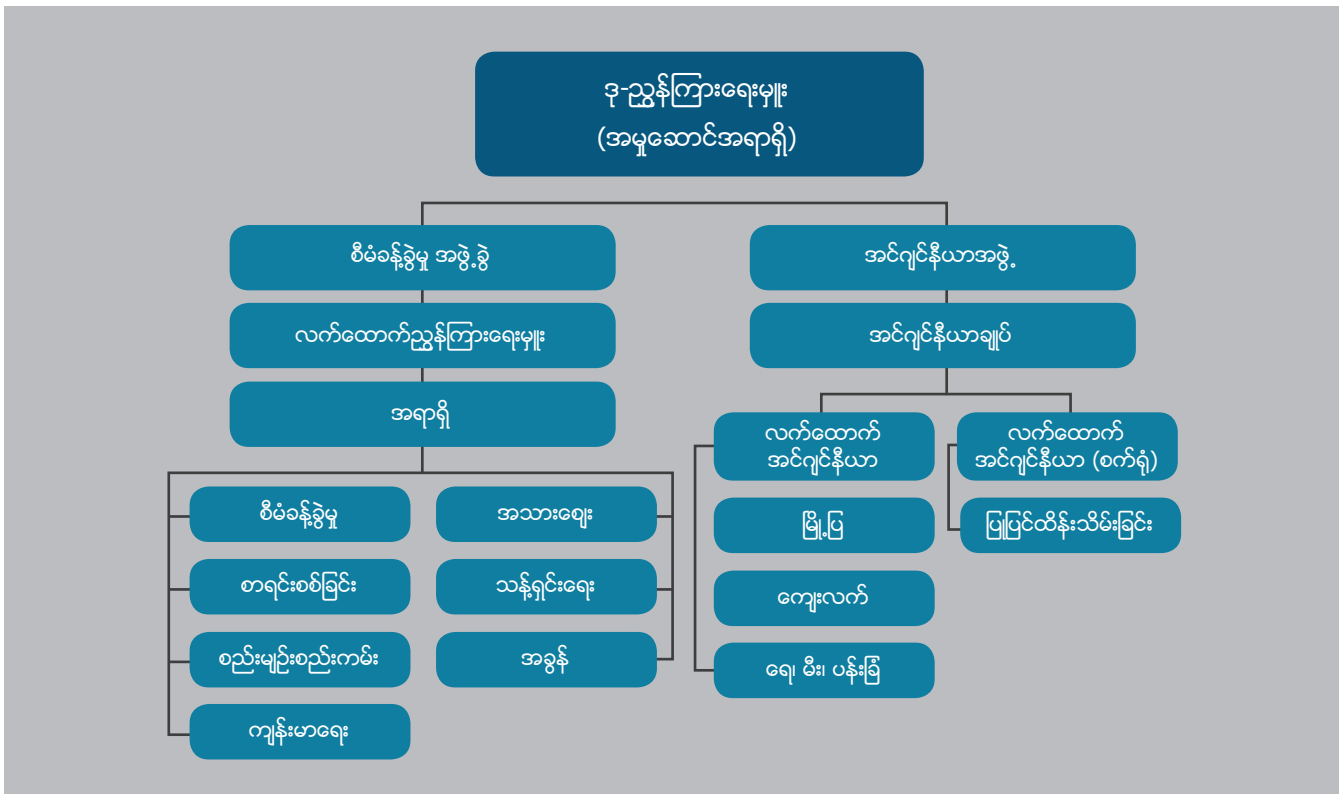
အသေးစိတ်ဆက်နွယ်နေသောကြောင့် ထိုသို့ထင်မြင်ကြခြင်းမှာ မထူးဆန်းပေ။ စည်ပင်သာယာဝန်ထမ်းများ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြရာတွင် စိတ်အားတက်ကြွမှု အခြေအနေ အမျိုးမျိုးရှိတတ်ကြပြီး မတူညီသော စည်ပင်ဌာနများ၏လက်ဦးမှုရယူ၍ ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် စိတ်နေသဘောထားများနှင့် အရည်အသွေးများသည် အရာရှိတစ်ဦးချင်းစီနှင့်ဆိုင်ပြီး ရုံးဌာနဖွဲ့စည်းပုံ (သို့) ယဉ်ကျေးမှုနှင့် မဆိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဌာနဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များမှ ဦးဆောင်ပြီး၊ အောက်အဆင့် ဝန်ထမ်းများက ၎င်းတို့၏ တာဝန်များကို ထမ်းရွက်လိုကြသော်လည်း ထို့ထက်ပိုမို ဆောင်ရွက်ကြခြင်းမရှိပေ။ လူထုဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုအမျိုးမျိုးအတွက် ရင်းမြစ်များလုံလောက်စွာ မရှိခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းကို ဘောင်ခတ်ကျဉ်းမြောင်းစေသည်ဟု ဝန်ထမ်းနှင့် ဌာနဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များမှ တင်ပြကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ (YCDC)

ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတွင် ထူးခြားပြီးမတူညီသော မြူနီစပယ်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များရှိသည်။ ရန်ကုန်တွင် YCDC သည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့အောက်ရှိ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို လုပ်ဆောင်ရသော်လည်း၊ ၎င်းသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော ဒေသတွင်းအစိုးရ မဟုတ်ပေ။ လက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ ခန့်အပ်ထားသော၊ ဌာန ၂၀ ကို ကြီးကြပ်သည့် လူ ၅ ဦးမှ YCDC ကို စီမံခန့်ခွဲနေသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ဌာနတစ်ခုစီ၏ တာဝန်များကို ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် လေးဦးထဲမှ အဆိုပါနယ်ပယ်အတွင်းတွင် အကျွမ်းကျင်ဆုံးသူမှ လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ- အင်ဂျင်နီယာပညာရပ်အကြောင်း နောက်ခံသိရှိသည့် ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်မှ အင်ဂျင်နီယာဌာနများကို ကြီးကြပ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ YCDC မြို့တော်ဝန် (သို့) ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ၁ သည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးအဖြစ်လည်း တစ်ပြိုင်နက်တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။

YCDC သည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ မြို့နယ် ၄၅ မြို့နယ်ထဲမှ ၃၃ မြို့နယ်ကို စီမံခန့်ခွဲသည်။ ၎င်းတွင် မြူနီစပယ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အာရုံစိုက်ထားသော ဌာနပေါင်း ၂၀ ရှိသည်။ မြို့ပြလုံခြုံမှုနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသော

လုပ်ငန်းဆောင်တာများမှာ-

- အင်ဂျင်နီယာဌာန (ရေနှင့် မိလ္လာစနစ်) မှတစ်ဆင့် ရေစီမံခန့်ခွဲခြင်း။
- အညစ်အကြေးထိန်းချုပ်သန့်စင်ရေးဌာနမှ တစ်ဆင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ သိမ်းဆည်းခြင်း။
- အင်ဂျင်နီယာဌာန (အဆောက်အအုံများ) မှတစ်ဆင့် မြေယာအသုံးချမှုကို စီမံရေးဆွဲခြင်း။
- မြို့ပြစီမံရေးဆွဲခြင်းနှင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးဌာနမှ တစ်ဆင့် မြေယာစီမံခန့်ခွဲခြင်း။

ရန်ကုန်မြို့တွင်၊ မြို့နယ်အဆင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို YCDCစီမံခန့်ခွဲရေးဌာန အောက်ရှိ မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီရုံး (မြို့နယ် YCDC) မှ စီမံခန့်ခွဲသည်။ ၎င်းကို မြို့နယ်အမှုဆောင်အရာရှိမှ ခရိုင်လက်ထောက်ဦးစီးဌာနထံသို့ အစီရင်ခံခြင်းဖြင့် ဦးဆောင်မှုပြုသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ၊ အမှုဆောင်အရာရှိ (EO) သည် YCDC တွင်ရှိသော စီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာနသို့ အစီရင်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့(MPF)

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက်တွင်လည်ပတ်နေသော မြန်မာ့ရဲတပ်ဖွဲ့ (MPF)သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရာတွင် ထင်ရှားပြီး၊ အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ပမာဏ သိသာထင်ရှားသော ရဲတပ်ဖွဲ့များမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းရဲတပ်ဖွဲ့တို့ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အောက်တွင် မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲရေးရုံးများမှ လည်ပတ်နေကြသည်။ မြို့နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များကို ရဲမှူးမှ အခွဲသုံးခုဖြင့် တစ်ဖက်ပါပုံအတိုင်း ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်သည်။

မြို့နယ်ရဲစခန်း၏အဓိကတာဝန်နှင့်လုပ်ငန်းများမှာ-

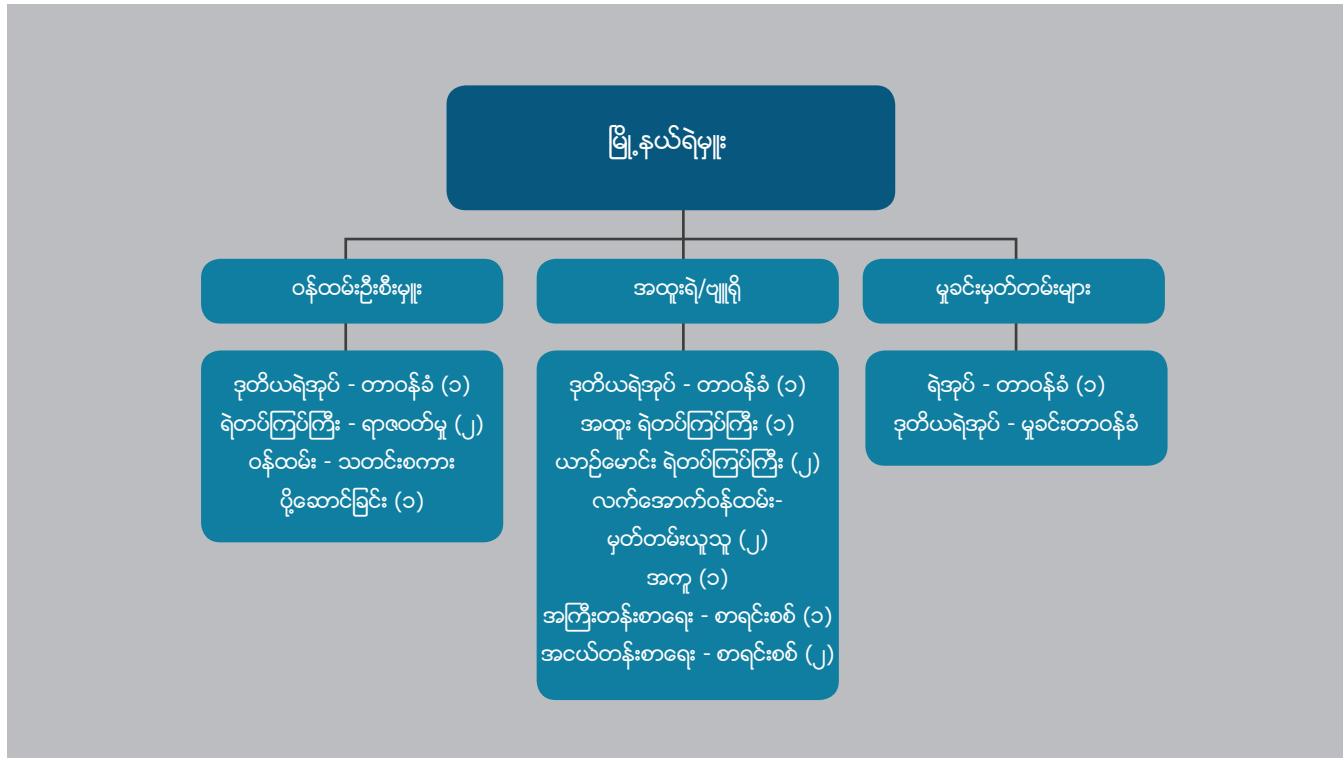
- မှုခင်းများကိုတားဆီးခြင်း
- မှုခင်းများကို စုံစမ်းခြင်း
- တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းခြင်း
- လူထုလုံခြုံမှုရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ခြင်း
- မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုကို တားဆီးပျောက်စေခြင်း
- လူထု၏ အထွေထွေကိစ္စရပ်များကို ကူညီပေးရန်

မြို့နယ်ရဲစခန်းများနှင့်အတူ၊ ယာဉ်ထိန်းရဲ၊ ဧည့်လမ်းညွှန်ရဲ၊ သစ်တောရဲ၊ နယ်စပ်ကာကွယ်ရေးရဲ နှင့် မူးယစ်တပ်ဖွဲ့ (DED)၊ မှုခင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးတပ်ဖွဲ့ (CID) နှင့် အထူးရဲတပ်ဖွဲ့များပါဝင်သည့် အထူး MPF အဖွဲ့ ၁၄ ဖွဲ့လည်းရှိသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များကို

လေ့လာရာတွင် အဆိုပါအဖွဲ့များကို လေ့ကျင့်ပေးခြင်းနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ကွန်ပျူတာနှင့် အင်္ဂလိပ်စာစွမ်းရည် ကဲ့သို့သောရင်းမြစ်များထောက်ပံ့ရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် အခွင့်အလမ်းများရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

၎င်းအထူးအဖွဲ့များထဲတွင်၊ လိုင်စင်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာစေခြင်း၊ လမ်းလုံခြုံရေးနှင့် ပက်သက်သည်များကို လူထုအားသိရှိစေခြင်း၊ ယာဉ်နှင့်ဆိုင်သော မတော်တဆမှုများနှင့် ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ လမ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာစေခြင်း၊ ယာဉ်မတော်တဆမှုနှင့် ယာဉ်ကြောကြပ်တည်းမှုများကို တားဆီးပေးခြင်း စသည်တို့အတွက် တာဝန်ရှိသော ယာဉ်ထိန်းရဲများသည် မြို့ပြလုံခြုံရေးအတွက် ပိုမိုဆက်စပ်သော လုပ်ဆောင်သူများဖြစ်သည်။ အထက်ပါ ကိစ္စရပ်များကို ပြုလုပ်ရန် အခြားရဲတပ်ဖွဲ့များနှင့်သာမက သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများနှင့်ပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

သို့သော် ဤအဖွဲ့အစည်းသည် ခြစားမှုများရှိသည် ဟူသောယူဆမှုကြောင့် လူထုအမြင်တွင် ဂုဏ်သိက္ခာ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ယာဉ်ထိန်းရဲများကို ထောက်ပံ့ပေးမည့် နည်းပညာရင်းမြစ်နှင့် ပစ္စည်းများမရှိဟုတင်ပြကြသည်။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင် မြို့တော်စည်ပင်ရဲတပ်ဖွဲ့ (CDPF)များလည်းရှိသည်။ ၎င်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ယူဆသော်လည်း၊ ၎င်းတို့ကို မြို့တော်ဝန်များမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့ကာ သီးခြားလည်ပတ်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများကဲ့သို့ပင် စည်ပင်ရဲများသည် ရာဇဝတ်မှုများ တားဆီးကာကွယ်ရန်ကိုသာမက ပန်းခြံများနှင့် ဈေးဆိုင်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အိုးအိမ်မဲ့နေထိုင်မှုကို တားဆီးခြင်း ပြုလုပ်ရန်ကိုပါ အခွင့်အာဏာရှိသည်။

အထောက်အကူပေးရေး ရုံးဌာနများ

၎င်းတို့တွင် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကျန်းမာရေး တို့ကဲ့သို့သော ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများမှ အဓိက လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ ရှိသည်။ သို့သော်၊ ၎င်းအဖွဲ့များသည် အရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ရုံးဌာန သုံးခု၏ ခွင့်ပြုချက် (သို့) အကူအညီ တောင်းခံချက် (သို့) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ချက်များဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင်-

- **လူမှုဝန်ထမ်းဌာန (DSW)- လူမှုဝန်ထမ်း:** ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန အောက်တွင်ရှိသော လူ/ကယ်/ပြန် သည် လူမှုဝန်ထမ်းဝန်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ပေးရန် အဓိကဆုံမှတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် မြို့နယ်အဆင့်ကိုယ်စားလှယ်မရှိပဲ

မြို့နယ်အဆင့် တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်သော တိုင်းညွှန်ကြားရေးမှူးမှ ဦးဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ဝေ့/အုပ် ကြည့်ရှုမှု အောက်တွင်မဟုတ်ပဲ လွတ်လပ်စွာလည်ပတ်သောကြောင့် မတူညီသောလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများနှင့် လုပ်ကိုင်ရာတွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် CSO များ၊ INGO များ၊ UN ရုံးဌာနများနှင့် ပိုမိုအားကောင်းစွာ ချိတ်ဆက်မိစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

- **မီးသတ်တပ်ဖွဲ့** - မီးသတ်တပ်ဖွဲ့သည် မြို့နယ်လုံခြုံရေးကွန်ယက်နှင့် ခွဲထုတ်၍မရသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မီးလောင်မှုနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို တားဆီးကာကွယ်ခြင်း၊ လူထု၏အသက်၊ အိုးအိမ်၊ စည်းစိမ်နှင့် နိုင်ငံတော်ပိုင် အရင်းအနှီးများကို စောင်းရှောက်မည်ဟူသော လုံခြုံရေးရည်မှန်းချက်များကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်အဆင့်တွင် မီးသတ်ခြင်း၊ ကယ်ဆယ်ခြင်း၊ မီးဘေးမှ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် တားဆီးခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ရှိသော ဦးစီးမှူး တစ်ဦးနှင့် လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး (လက်ထောက်ဦးစီးမှူး) သုံးဦး ရှိမည်။ မြို့နယ်မီးသတ်ဌာနများသည် ကျောင်းများတွင် မီးဘေးအန္တရာယ်သိရှိရန် လေ့ကျင့်ပေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပြီး၊ ပွဲတော်များနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ ကူညီပေးနိုင်သည်။
- **စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍရေးဌာန** - မြို့နယ်စီမံကိန်းဌာနသည် တိုင်းစီမံကိန်းဌာန၏ ယေဘုယျလမ်းညွှန်မှု အောက်တွင်ရှိပြီး ၎င်းသည် မြို့နယ်ဌာနများအားလုံး၏ ဘဏ္ဍာငွေများကို စုစည်းကိုင်တွယ်ရသည့် တာဝန်ရှိသောကြောင့် အတော်အတန် ကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါဌာနသည် အခြားသော လုံခြုံရေးနှင့်ဆက်စပ်သည့် ဌာနများနှင့် တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စုစည်းပေးသည့် အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်လာသည်။ ဤမြို့နယ်စီမံကိန်းဌာနကို တိုင်းစီမံခန့်ခွဲရေး ညွှန်ကြားရေးမှူး ထံသို့အစီရင်ခံသော လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦး မှစီမံကွပ်ကဲမည်ဖြစ်သည်။
- **ဆောက်လုပ်ရေးဌာန (DOC)** - လမ်းများ၊ တံတားများ အပါအဝင် အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် တည်ဆောက်ခြင်း တာဝန်များရှိသောကြောင့် မြို့နယ် DOCတွင် မြို့ပြလုံခြုံရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတာဝန်များ ရှိသည်။ မြို့နယ်ညွှန်ကြားရေးမှူးသည် တိုင်းဆောက်လုပ်ရေးညွှန်ကြားရေးမှူးထံသို့ အစီရင်ခံရမည်ဖြစ်သည်။
- **ကျန်းမာရေးဌာန (DOH)** - မြို့နယ် DOHသည် လူထု၏ကျန်းမာရေးအတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ ၎င်းကို ဆေးဝါးဆိုင်ရာနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတာဝန်များ သာမက အခြေခံကျန်းမာရေးအချက်အလက်များကိုပါ ကောက်ယူရန်တာဝန်ရှိသော မြို့နယ်ဆေးဝါးအရာရှိ (TMO) မှ ဦးဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းနှင့် ရာထူးတူသူ မြို့နယ်ကျန်းမာရေးအရာရှိ (THO)သည် အလုံးစုံသော လူထုကျန်းမာရေး ကိစ္စရပ်များနှင့် ဆေးဝါးထောက်ပံ့မှုများပြုလုပ်ရန် ဦးစီးရမည်ဖြစ်သည်။

ပြဿနာပေါ်မူတည်၍ ရှုပ်ထွေးသော လုံခြုံရေးပြဿနာများကို ကိစ္စရပ်တစ်ခုတည်းအနေဖြင့် ဖြေရှင်းလျှင် ပိုမိုအောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်ခြေ ရှိသောကြောင့် ၊ ပညာရေး၊ လျှပ်စစ်နှင့် တရားရေးတို့ကဲ့သော အခြားဌာနများနှင့်လည်း ဆက်စပ်လုပ်ဆောင်ရနိုင်သည်။

ရုံးဌာနများအကြားပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စတင်ခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ မြို့ပြဧရိယာများတွင် ဒေသတွင်းအုပ်ချုပ်ရေးရုံးဌာနများ၏ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုလည်း ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ ရုံးဌာနများအကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသို့ ဦးတည်သောခြေလှမ်းများသည် ကောင်းမွန်သော လက္ခဏာဆောင်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဧရိယာများ၏ အနာဂတ်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းပေးနိုင်ရန်မှာ၊ ထိုပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ထပ်မံတိုးမြှင့်၍ အဓိကလွှမ်းမိုးမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပိုမိုပါဝင်နိုင်စေရန်၊ ၎င်းခြေလှမ်းများကို ရုံးဌာနတည်ဆောက်ပုံ အပေါ်မူတည်၍ အခြေပြု ကျယ်ပြန့်ကာ အားကောင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

မြို့နယ်အဆင့်တွင်၊ ရုံးဌာနများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် အဓိကယန္တရားမှာ မြို့နယ်ကော်မတီဖြစ်ပြီး၊ အဆင့်အမြင်ဆုံးမှာ မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီဖြစ်သည်။ တိကျသော စိန်ခေါ်မှုပြဿနာများအတွက် အသင့်ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းထားသော ရုံးဌာနများ၊ လုပ်ငန်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရေးပေါ်ကော်မတီများလည်းရှိသည်။ သို့သော် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ရမည့် ကော်မတီများအလွန်များလွန်းခြင်း ကဲ့သို့သော အချက်များကြောင့် ၎င်းတို့၏ ထိရောက်မှုသည် အကန့်အသတ်ရှိနေသည်။

မတူကွဲပြားသော ကော်မတီကိုယ်စားလှယ်များသည် အခြားကော်မတီများတွင်လည်း ပါဝင်နေသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ပိုမိုရှုပ်ထွေးစေပြီး ၎င်းကော်မတီအဖွဲ့ဝင်တို့၏ အချိန်များလည်း အလွန်ကုန်မည်ဖြစ်သည်။ ကော်မတီများ၊ ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးစီနှင့် ၎င်းတို့ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်းကလည်း စိန်ခေါ်မှုပြဿနာများကို

ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကော်မတီအစည်းအဝေးများကို အများအားဖြင့်၊ လစဉ်ပြုလုပ်လေ့ရှိပြီး၊ မြို့နယ်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီများနှင့် ဌာနခေါင်းဆောင်များသည် ပုံမှန်စည်းဝေးကြမည် ဖြစ်သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်လျှင်၊ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုစဉ် အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးများမှ ညွှန်ပြနေသည်မှာ၊ ထိုသို့သော ကော်မတီများတွေ့ဆုံပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်သည့်ပုံစံဖြင့် ရုံးဌာနများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွင်၊ အစည်းအဝေး စည်းမျဉ်းပုံစံများကို လျော့ချပြီး မတူညီသောရင်းမြစ်များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာမှ ရရှိသော ဖြေရှင်းချက်များနှင့် အကြံဉာဏ်များကို လက်ခံလျှင် ပို၍ လုပ်ငန်းတွင်ကျယ်မည်ဖြစ်သည်။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို အားကောင်းစေရန် မူဝါဒရေးရာ အခွင့်အလမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိရုံးဌာနဖွဲ့စည်းပုံပေါ်တွင် မြို့ပြလုံခြုံရေးပြဿနာများ ဖြေရှင်းရန်အတွက် ခိုင်မာသော အခြေခံအုတ်မြစ်များ တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံသားများနှင့် အုပ်ချုပ်သူများ အပါအဝင် အားလုံး၏အကျိုးအတွက် မြို့ပြလုံခြုံရေးနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု ယန္တရားများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ရုံးဌာနများအကြား ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကော်မတီများကိုအဆင့်မြှင့်ခြင်း

လက်ရှိကော်မတီဖွဲ့စည်းပုံများသည် အသုံးဝင်သော်လည်း မြို့ပြလုံခြုံရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ပြဿနာများအပေါ် လုပ်ကိုင်ဖြေရှင်းနေသည့် သူများကို စုစည်းပေါင်းစပ်ပေးရာတွင် အားနည်းသော ယန္တရားများဖြစ်နေသေးပါသည်။ ကော်မတီများသည် မြို့ပြနေရာများတွင် ကြုံတွေ့နေရသော လုံခြုံရေးစိန်ခေါ်မှုပြဿနာများကို သိရှိစေသည့် ဆွေးနွေးပွဲများကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး၊ အမြင့်ဆုံး အဆင့်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နေသော အုပ်ချုပ်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် နည်းလမ်းများကို လူထုများအား သိရှိသွားစေနိုင်ပါသည်။ ယနေ့အချိန်ထိတွင် မြို့နေလူထု၏ လုံခြုံရေးလိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုဖြည့်စည်းပေးနိုင်ရန်၊ ကော်မတီများနှင့် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပုံများကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေနိုင်မည့် နေရာများရှိနေသေးသည်ဟု သုတေသနပြုချက်မှ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤတွင် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းတွင်ရှိသော ကော်မတီအရေအတွက်ကို လျှော့ချခြင်းနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အကောင်းဆုံး ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်ထားသောသူများကို (နေရာထပ် သို့ အကြားလပ်မှုမရှိသော) ရှင်းလင်းသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများပေး အပ်ခြင်း တို့ပါဝင်ပါသည်။ ရှင်းလင်းသောလုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် ကော်မတီအနည်းစုသည် အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများမှ လုံခြုံရေး ကိစ္စရပ်များအလိုက် မည်သည့်ရုံးဌာနသို့ ချဉ်းကပ်ရမည်ကို ပိုမိုနားလည်လာစေနိုင်သောကြောင့် လူထုမှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုကို တိုးတက် စေနိုင်ပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင်၊ ကော်မတီအနည်းငယ်၏နယ်ပယ်ကို ချဲ့ထွင်ခြင်းဖြင့်၊ ၎င်းတို့သည် ယခုမကြာခင်တွင်မြင်နေရသော ရေတိုမြေ ရှင်းနည်း ကိုရှာဖွေပြုလုပ်နေကြမည့်အစား၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိစေသည့် သိမ်မွေ့သော မောင်းနှင်အားများကို ဖြေရှင်းနိုင်လာကြပြီး မြို့ပြလုံခြုံရေးပြဿနာများကို ပို၍ မဟာဗျူဟာကျကျ ကိုင်တွယ်လာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကော်မတီများကို စုစည်းလိုက်ခြင်းကြောင့် ကျန်သောရုံးဌာနများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေပိုမိုရရှိစေနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း၊ မြို့နယ်ကော်မတီများကို ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့မည့် နည်းလမ်းအား ပြန်လည်ပုံဖော်ရာတွင် ပြည်နယ်၊ တိုင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်များနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆုံးတွင်မူ ထိရောက်ကာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ပို၍ ပြုလုပ်နိုင်သော ကော်မတီဖွဲ့စည်းပုံသည် တာဝန်များကို ရှင်းလင်းစွာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပေးပြီး၊ ထိုသို့အကြိမ်များစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရုံးဌာနများအကြား ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။

အစိုးရအဖွဲ့နှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအကြား အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု

သုတေသနပြုချက်မှ တွေ့ရှိသော သိသာထင်ရှားသည့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သောအချက်မှာ၊ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရသော အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မြို့ပြလူထုများမှ အစိုးရအဖွဲ့သည် လူထုလိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးလာသည်ဟု တွေးမြင်လာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့နေလူထုနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်နေကြသော GAD နှင့် DAO များ၏ လူမှုကွန်ယက်စာမျက်နှာများတွင် သိသာထင်ရှားစွာတွေ့နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေမှုများသည် ဖြစ်ရပ် (သို့) ပြဿနာတစ်ခုကြောင့် ကြိုတင်ကြိုစည်ထားခြင်းမရှိဘဲ လိုအပ်၍ အရေးပေါ်ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်နေကြရသောကြောင့် ထပ်မံအဆင့်မြှင့်နိုင်မည့် နေရာများရှိသေးပါသည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် ပုံမှန်အချိန်ဇယားပြုလုပ်ထားသော ကြားနာခြင်းများ (သို့) မြို့တော်ခန်းမတွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကဲ့သို့သော၊ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများအကြား ပုံမှန်တွေ့ဆုံသည့် ဖွဲ့စည်းပုံမျိုးကို တည်ဆောက်ခြင်းသည် အစိုးရမှထပ်မံပြုလုပ်ရမည့် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းဖြစ်ပါသည်။

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြဧရိယာများတွင် တုံ့ပြန်လုပ်ဆောင်နိုင်သော တရားဝင်အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများ (သို့) ဒေသတွင်း အစိုးရအဖွဲ့ကို ကူညီပေးမည့် စိတ်ဝင်စားသောအုပ်စုများ နည်းပါးနေဆဲဖြစ်သည်။ လမ်း (သို့) ရပ်ကွက်အဆင့်တွင်၊ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် တိကျသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် တစ်ခါတစ်ရံ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွလာလေ့ရှိသော်လည်း၊ တစ်မြို့လုံးအတွက် (သို့) ထင်ရှားသော ကိုယ်စားလှယ် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့များ နည်းပါးနေသေးသည်။ ရပ်ကွက်စောင့်ကြည့်ရေး (သို့) အိမ်ပိုင်ရှင်များအသင်းတို့သည် အခြားအကြောင်းအရာကဏ္ဍများမှ ထိုသို့သောအဖွဲ့များဖြစ်သော်လည်း၊ ၎င်းအဖွဲ့များတွင် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာစိုးရိမ်မှုများကို ပူးပေါင်းဖော်ထုတ်နိုင်ပြီး ၊ စနစ်တကျဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်၎င်းတို့သည် အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူထုမှစုပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ပေးသောကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့မှ မြို့နေလူထုများနှင့် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ တိုက်ရိုက်ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

အထောက်အထားအခြေပြုစနစ်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း

မြို့နယ်များတွင် ၊ အဓိကအာဏာပိုင်အများစုသည် မြို့နယ်လုံခြုံစိတ်ချရရေးနှင့် လုံခြုံရေးပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် သက်သေများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာအသုံးပြုနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းရှိသည်။ ရုံးဌာနများအကြား ဆက်သွယ်ပြောဆိုဆွေးနွေးသည့် အကြောင်းအရာများသည် ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာသည့် စုစည်းထားသော သက်သေအခြေတစ်ခုရရှိရန် ပိုမိုလွယ်ကူစေသည်။ အားနည်းသော သက်သေအခြေတစ်ခုတွင်၊ မျှဝေထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ပြတ်လပ်နေပြီး ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့အစည်း၏ အတွေးအမြင် အကြားတွင် ကွာဟမှုများဖြစ်စေကာ၊ ၎င်းအချက်များသည် စုပေါင်း၍ ပြဿနာကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ အဖြေရှာရာ၌ စွမ်းဆောင်ရည်လျော့နည်းစေသည်။ မျှဝေထားသော သက်သေအခြေတစ်ခုကို တည်ထောင်ပြီး အချက်အလက်များကို အခြေခံကာ ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် စနစ်များကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့်၊ အချက်အလက်ကို အသုံးပြုရသူများနှင့် စုဆောင်းပေးရသူများအကြားတွင် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာအရ ပိုမိုရင်းနှီးလာပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ရသူများအကြား ညှိနှိုင်းချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်အဆင့်မြင့်စေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံမှ သင်ခန်းစာများ

မြို့ပြလုံခြုံရေးကို တိုးတက်အဆင့်မြှင့်ရန်မှာ တစ်ကမ္ဘာလုံးအတွက် စိန်ခေါ်မှုပြဿနာဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများမှ အကောင်းအဆိုးများကို လေ့လာနိုင်သည်။ မြို့ပြလုံခြုံရေးသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းကို ရရှိရန် သက်ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးဌာန ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြားတွင် ခိုင်မာသော လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှုတစ်ခုရှိရန် လိုအပ်သည်ဟူသောအချက်ကို ပိုမိုလက်ခံလာကြပြီဖြစ်သည်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးအနေဖြင့်၊ လုံခြုံရေးသည် ရေရှည်မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ရှေ့ဦးအခြေအနေဖြစ်သည်သာမက၊ ၎င်းကို ဖောင်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်း (သို့) လိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်း တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ မရရှိနိုင်ကြောင်းကိုပါ ထင်ရှားစွာတွေ့ရသည်။ ဖောင်ကြည့်ထိန်းချုပ်ခြင်း မဟာဗျူဟာများနှင့် အခြားပြင်းထန်သော လုံခြုံရေးအထူးပြုမှုဝါဒများကို အလွန်အမင်းအားကိုးလျှင် လူမှုအသိုင်း အဝိုင်းများလုံခြုံရေးကို အဆင့်မြှင့်တိုးတက်မှုမဖြစ်စေပဲ၊ ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများကို နေရာပြောင်းရွှေ့စေခြင်းသာဖြစ်စေပြီး တခါတရံတွင် ပို၍ပင်အခြေအနေဆိုးစေသည်။

တစ်ကမ္ဘာလုံးမှ အတွေ့အကြုံများကို သုံးသပ်ချက်အရ၊ မြို့နေလူထုမှခံစားရသော မြို့ပြလုံခြုံရေးအခြေအနေကို လွှမ်းမိုးသည့် အဓိကအချက် လေးခုရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

- လူမှုရေးပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုအဆင့် - ပုဂ္ဂလိက၊ မိသားစု၊ လုပ်ငန်းခွင်နှင့် အိမ်နီးချင်းတို့နှင့် ပြုလုပ်သော ဆက်ဆံရေးကွန်ယက်၏ ခိုင်ခံ့မှု
- မြို့ပြဆိုင်ရာ မညီမျှမှုအတိုင်းအတာ - လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့များနှင့် အိမ်နီးချင်းများအကြား ခြားနားကွာဟမှုဖြစ်လျှင်လည်း ရာဇဝတ်မှုပမာဏအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိသည့် စိတ်အလိုမကျမှုများဖြစ်စေနိုင်သည်။
- တည်ဆောက်ပြီးသားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အန္တရာယ်များ - လမ်းမီးများမလုံလောက်ခြင်း၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာကို ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် အခြားသောလက္ခဏာရပ်များရှိသည့် အန္တရာယ်များသော ပတ်ဝန်းကျင်သည်၊ ရာဇဝတ်ဖြစ်မှုကို မြင့်မားစေနိုင်သည်။
- မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အလုံးစုံလွှမ်းမိုးခြင်း - မြို့တစ်ခုကို နိုင်ငံရေးအရ စီမံခန့်ခွဲသည့် အတိုင်းအတာတွင် မတူညီသောမဲဆန္ဒနယ်များမှ ကွဲပြားသောအမြင်ရှိသည့် လုပ်ဆောင်သူများပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများအရ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများ နှင့် အခြားသူများမှ မြို့ပြလုံခြုံရေးပြဿနာများကို ရှုထောင့်သစ်များမှ စဉ်းစားလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြလုံခြုံရေးကိုအဆင်မြှင့်တိုးတက်စေရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် လမ်းကြောင်းသစ်များ ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင်-

- **စနစ်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း** - မြို့ပြများသည် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ပတ်သက်ဆက်နွယ်နေသော၊ အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အချက်အလက်များ၊ ရလဒ်များ၊ ပြဿနာများကို စုစည်းချည်နှောင်ထားသော ဖြစ်စဉ်များဖြစ်သည်။ ပြဿနာများကို သင့်တော်စွာဖြေရှင်းနိုင်ရန်၊ မတူညီသောအကြောင်းရင်းများမှ မည်သို့ ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုရှိသည်ကို သာမက၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့သည် ကိစ္စတစ်ခုလုံးအနေဖြင့် မည်သို့ပတ်သက်မှုရှိသည်ကိုပါ စနစ်အခြေခံ၍ ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။
- **အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း** - မြို့တစ်ခုသည် စနစ်များကိုစုစည်းထားသော အစုအဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်းကို နားလည်သွားသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများသည် အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်ရန် လေ့လာဆုံးဖြတ်တည်ဆောက် နိုင်ပေသည်။ အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်သော စနစ်တစ်ခုသည် တားဆီးခြင်းနှင့် လိုက်ပါပြောင်းလဲခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိခိုက်မှုများကို လျော့ချပေးနိုင်သည်။ ကောင်းမွန်စွာရေးဆွဲထားသောစနစ်တစ်ခုသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲသောကြောင့် ထိခိုက်နှောင့်နှေးမှု တစ်ခုဖြစ်ပြီးတိုင်းတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်လာပြီး၊ မြို့ပြလုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စများတွင်မူ အလိုက်သင့်ပြောင်းလဲနိုင်သော စနစ်တစ်ခုသည် ရာဇဝတ်မှုတစ်ခု (သို့) ထိခိုက်မှုတစ်ခုဖြစ်လေ ပို၍လုံခြုံစိတ်ချရလေဖြစ်သည်။
- **မြို့ပြလုံခြုံရေးကို ပူးပေါင်းဖန်တီးခြင်း** - ဤစာတမ်းအကျဉ်းတစ်ခုလုံးတွင် အကြိမ်ကြိမ်ရေးသားလာသကဲ့သို့ပင်၊ မြို့တစ်မြို့၏ မြို့ပြလုံခြုံရေးကို အဆင့်မြှင့်ရန်၊ လွှမ်းမိုးမှုရှိပြီး အဓိကလုပ်ဆောင်နိုင်သူ အားလုံးမှ တက်ကြွစွာဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ပါဝင်ရန် အရေးကြီးသည်။ ပိုမို၍ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာကြသည်နှင့်အမျှ၊ ဒေသတွင်းကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများသည် လုပ်ငန်း မလုပ်ဆောင်သော "အကျိုးခံစားသူများ" မဟုတ်တော့ဘဲ "ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်သော ကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများ" ဖြစ်လာပေမည်။

သုတေသနပြုချက်အရ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုံခြုံသောမြို့များသည် အပြန်အလှန်သဘောတရားပင်ဖြစ်သည်- နိုင်ငံသားများနှင့် ရပ်ကွက်များတွင် လုံခြုံမှုအဆင့်မြှင့်ပြီးနောက်၊ မြို့တွင်းနေထိုင်သူများမှ ကြောက်ရွံ့နေရသောကိစ္စများမရှိလျှင် လူများ၊ အဖွဲ့များနှင့် လူထုရုံးဌာနများအကြား ထိတွေ့ဆက်ဆံပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအဆင့် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအလိုက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်လျှင်၊ ၎င်းထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအားလုံးမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်တာဝန်များကို မျှဝေခွဲယူသည့် စိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

အဆုံးတွင်မူ၊ ပို၍လုံခြုံစိတ်ချရသော မြို့များဖော်ဆောင်ရာတွင် အလုံးစုံလွှမ်းခြုံနိုင်မှုရှိစေရန် ကြိုးပမ်းရမည်ဟူသောအချက်သည် အရေးကြီးကြောင်းကို နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများမှ ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ ထိရောက်သော မြို့ပြလုံခြုံရေးဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်ရန်၊ မြန်မာ့ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်လုပ်ဆောင်သူများမှ အောက်ပါအချက်များသည် မြို့ပြတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်သည်။

- **အိမ်နီးချင်းများ** - အိမ်နီးချင်းများသည် အပြန်အလှန် သည်းခံကူညီမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော တည်ရှိမှုအထောက်အထားနေရာများဖြစ်ပြီး ပို၍လုံခြုံစိတ်ချရသော မြို့များဖော်ဆောင်ရန် ကူညီပေးနိုင်သည်။
- **လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း ပိုင်ဆိုင်မှု** - ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများသည် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုအခြေခံအဆောက်အအုံများကို ရေရှည်ပိုင်ဆိုင်နိုင်မှုအပေါ်တွင် အလွန်မူတည်သည်။
- **မူလအကြောင်းရင်းများ** - လုံခြုံရေးနှင့် ရာဇဝတ်မှုတားဆီးကာကွယ်ရေး မဟာဗျူဟာများ၊ မူဝါဒများနှင့် အစီအစဉ်များကို မူလအကြောင်းရင်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် ကျယ်ပြန့်သောစည်းမျဉ်းဆိုင်ရာ အခြေခံအသိပညာ၊ အတတ်ပညာ ပေါ်တွင်အခြေခံသင့်သည်။
- **ကိစ္စတစ်ခုတည်းအနေဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်း** - လုံခြုံရေးအဆင့်မြှင့်ရန်ပြုလုပ်သော ကနဦးဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဒေသတွင်းအစိုးရ၏ တရားစီရင်ရေးနယ်နိမိတ်တစ်ခုလုံး တွင်ဖြစ်ပွားသော ရာဇဝတ်မှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိသည်များကို တစ်မြို့လုံးအနေဖြင့် ချဉ်းကပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပူးပေါင်းဖန်တီးခြင်း

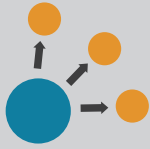
မြို့ပြလုံခြုံရေးကို အောင်မြင်စွာ အဆင့်မြှင့်နိုင်ခဲ့ကြသော မြို့များတွင်၊ မတူညီသော အစိုးရရုံးဌာနများနှင့် အထွေထွေလူထုတို့မှ စဉ်ဆက်မပြတ်တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အဓိကအချက်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ၊ အချိတ်အဆက်အနေဖြင့် ဒေသတွင်းကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများသည် လုပ်ငန်းမလုပ်ဆောင်သော "အကျိုးခံစားသူများ" မဟုတ်တော့ဘဲ "ပြောင်းလဲမှုပြုလုပ်သော ကိစ္စရပ် လုပ်ဆောင်သူများ" ဖြစ်လာပေမည်။

ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအဆင့် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအလိုက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်လျှင်၊ ၎င်းထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအားလုံးမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်တာဝန်များကို မျှဝေခွဲယူသည့် စိတ်ဓာတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်၊ အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း၊ အချက်အလက်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း၊ စီမံချက်ချခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ချိန်ညှိမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော စီမံကိန်း၏ အဆင့်များအားလုံးတွင် အဆိုပါ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအားလုံးကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

အသိပေးခြင်း

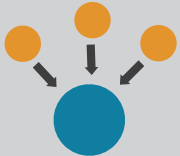
- အကျိုးကျေးဇူးများ-** သတင်းအချက်အလက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်စေခြင်း (သို့) တည်ဆောက်ထားပြီးသော ပုံကြမ်းပေါ်တွင် အခြေခံသော အခါ ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်းကို လျှင်မြန်ရှင်းလင်းစေခြင်း။
- ဥပမာ-** လမ်းပြပြင်ခြင်းအချိန်ဇယား- ဘယ်အချိန်မှာ လမ်းကိုအဆင့်မြှင့်မလဲ။ ဘာတွေဖြစ်လာမလဲ။ ဘယ်အချိန်ပြီးမလဲ။ ဌာနအချင်းချင်းကြားမေးခွန်းများ - ဒီစီမံကိန်းက မြို့ရဲ့အခြားစီမံကိန်းတွေနဲ့ အချိန်ဇယားအပေါ် ဘယ်လိုအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိမလဲ။

အသိပေးခြင်း

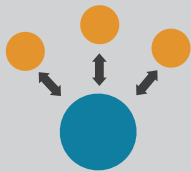
မျှတပြီး မွေမိဌာန်ကျသော တုံ့ပြန်မှုကို အချိန်မီပေးခြင်း

ဆွေးနွေးခြင်း

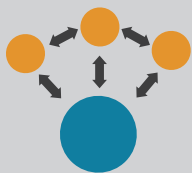
သတင်းအချက်အလက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုပြဿနာများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် တုံ့ပြန်မှုရယူခြင်း

ပါဝင်ခြင်း

စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ဆန္ဒများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမိစေရန် လူထုနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း

ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် ကဏ္ဍတစ်ခုစီတွင် လူထုနှင့်တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ခြင်း

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပေးခြင်း

နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့် အာဏာကို ပြည်သူ့လက်တွင်းသို့ အပ်နှင်းခြင်း

ဆွေးနွေးခြင်း

အကျိုးကျေးဇူးများ- အဓိကလုပ်ဆောင်သူများထံမှ လျှင်မြန်စွာသတင်း အချက်အလက် ပေးခြင်းကြောင့် အခြားဌာနများနှင့် လူထုမှ စီမံကိန်းတွင် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ပါဝင်လာနိုင်ခြင်း။

ဥပမာ - လမ်းပြဿနာများ- ဘယ်နေရာမှာ ချိုင့်တွေရှိနေလဲ။ ဘယ်နေရာမှာ ယာဉ်ကြောဆိုးလဲ။ ဘယ်နေရာတွေက လမ်းသွား လမ်းလာတွေအတွက် အန္တရာယ်များလဲ။

ဌာနအချင်းချင်းကြားမေးခွန်းများ - အခြားဘယ်ဌာနတွေမှာ လမ်းစီမံကိန်းအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပြီး အသုံးဝင်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်ရှိနိုင်မလဲ။ ဒီလမ်းပေါ်မှာ အခြားဘာစီမံကိန်းတွေများ စီစဉ်ထားသေးလဲ။

ပါဝင်ခြင်း

အကျိုးကျေးဇူးများ - အောင်မြင်နိုင်မည့်မဟာဗျူဟာများကို ဖော်ထုတ်ပြီး ဦးစားပေးရမည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုသတ်မှတ်ခြင်း။ အဓိကဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ရန် ဒေသတွင်း အသိပညာ၊ အတတ်ပညာများကို စုစည်းခြင်း။

ဥပမာ - သာမန် ဒီဇိုင်းပုံစံ (သို့) အင်ဂျင်နီယာလုပ်ငန်းစဉ်။ လမ်းများအဆင့်မြှင့်ရာတွင် ဝိုင်းဝန်းကူညီရန် အိမ်နီးချင်းအုပ်စုများဖွဲ့ထားသည်။ ဘယ်နေရာတွေမှာ ဘေးလျှောက် လမ်းလိုလဲ။ ဘယ်နေရာမှာ ယာဉ်လမ်းညွှန်တွေ၊ မီးပျံင့်တွေ တပ်ရင် အဆင်ပြေမလဲ။ ဘယ်နေရာတွေမှာ လမ်းဘေးဈေးသည်တွေ မနက်ပိုင်း ဈေးရောင်းတာလဲ။ ဒီဇိုင်းအဖွဲ့က ဘယ်အချက်တွေထည့်စဉ်းစားရဦးမလဲ။ အင်ဂျင်နီယာအသင်းနဲ့ ဒေသတွင်း အစိုးရအဖွဲ့မှ နောက်ဆုံးဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်း။

ဌာနအချင်းချင်းကြားမေးခွန်းများ - ထပ်နေတဲ့စီမံကိန်းတွေအတွက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးရှိအောင် အချိန်ဇယားကို ဘယ်လိုချိန်ညှိမလဲ။

ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း

အကျိုးကျေးဇူးများ - စီမံကိန်းများကို ရေးဆွဲခြင်းနှင့်/သို့ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အဓိကလုပ်ဆောင်သူများနှင့် အခြားအစိုးရရုံး ဌာနများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း။ လုပ်ငန်း များကို အဓိကလုပ်ဆောင်သူအဖွဲ့များနှင့် အခြားရုံးဌာနများမှ ခွဲဝေလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

ဥပမာ - ဌာနအချင်းချင်းကြားမေးခွန်းများ - ကူးသန်းသွားလာရေး အခြေခံ အဆောက်အအုံအသစ်မှ ပြဿနာပေါ်ပေါက်သောကြောင့် လမ်းဒီဇိုင်းအသစ်ဆွဲရခြင်း- လမ်း၊တံတား၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအာဏာပိုင်၊ မြို့ပြစီမံကိန်းဌာနများနှင့် PCCD တို့မှ တူညီသော ဦးတည်ချက်၊ ဒီဇိုင်း၊ ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အချိန်ပမာဏ သတ်မှတ်နိုင်ရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြခြင်း။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပေးခြင်း

အကျိုးကျေးဇူးများ-အချို့သောဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုမရှိပဲ ချမှတ်နိုင်ခြင်း။ လုပ်ငန်းများကို လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအဖွဲ့များမှ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့၏ အလုပ်ပမာဏလျော့ကျခြင်း။

ဥပမာ - အစိမ်းရောင်လမ်း(Green Streets) များ ပြုလုပ်ရန် မိုးရေစီးဆင်းသွားမည့်အပေါ် ကျားပါဝင်သောမြေနေရာကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် စီမံကိန်းချခြင်း- ဒေသတွင်း အစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော လမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာ၍ အိမ်နီးချင်းအုပ်စုများမှ မိုးရေစီး ဆင်းသွားမည့်အပေါက်များကို တပ်ဆင်ထိန်းသိမ်းရန်တာဝန်ယူသည်။

နိဂုံး

အထက်ပါသင်ခန်းစာများအရ မြို့ပြလုံခြုံရေးရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် သမရိုးကျ လုံခြုံရေး ကိစ္စဆောင်ရွက်သူများကိုသာ အားကိုးခြင်းမပြုပါ။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချဉ်းကပ်လျှင်၊ ဒေသတွင်းအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရသောအဓိကပုဂ္ဂိုလ်များမှ အခြားနယ်ပယ်များတွင်အသုံးပြုခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်တားဆီးရေးနည်းပညာများကို သိရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှုလျော့ချရာတွင် လူထုကိုပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်စေရန် ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် ချဉ်းကပ်မှုကို အလေးထားသည့် ခြေလှမ်းသစ်များဆောင်ရွက်ခြင်းတို့သည်သာ ပိုမိုအောင်မြင်ရန်အခွင့်အလမ်းများပြီး၊ နိုင်ငံတော်အဆင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာဆောင်ရွက်သူများနှင့် ပြည်သူများအကြား ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှုကို တိုးတက်စေပြီး၊ အစိုးရရုံးဌာနအဖွဲ့များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိစေရန် ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် မရေရာမသေချာမှုများနှင့် ပြောင်းလဲမှုများရှိသည့် ပြဿနာများနှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်တားဆီးရေးနည်းလမ်းများကို ကျင့်သုံးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်တားဆီးရေး ပြဿနာများအပြင်၊ မြန်မာမြို့ပြဇီဝိယာများမှ ဆက်လက်ကြီးထွားလာသည်နှင့်အမျှ၊ လုံခြုံရေး ပြဿနာများသည် ပိုမိုဖိအားများ၍ ရှုပ်ထွေးလာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ဒေသတွင်းအစိုးရအဖွဲ့မှ အဓိက လုပ်ဆောင်ရသူများပါ မြို့နေလူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ပူးပေါင်းဖြေရှင်းကာ၊ လူထုအားလုံးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏မြို့များတွင်လုံခြုံမှု ရှိစေရန်၊ လိုအပ်သော ရင်းမြစ်များနှင့် ရုံးဌာနအဖွဲ့အစည်းများကို စုစည်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤမူဝါဒစာတမ်းငယ်တစ်ခုလုံးတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း၊ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိမြို့နေလူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများအရ ပိုမိုကောင်းမွန်သော မြို့ပြလုံခြုံရေးရရှိရန် တည်ဆောက်ရာတွင်၊ အဓိကထောက်တိုင်များအဖြစ် ခေါင်းစဉ်ကြီးသုံးခုပေါ်တွင် အခြေခံလုပ်ဆောင် သင့်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများမှ ဒေသတွင်းလုံခြုံရေးပြဿနာများ၏ ရှုပ်ထွေးသော အကြောင်းတရားများနှင့် အကျိုးဆက်များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရုံးဌာနများအကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ပြဿနာအများစုကို ရုံးဌာနတစ်ခုတည်းမှ မဖြေရှင်းနိုင်ပေ။ မတူညီသော အစိုးရရုံးဌာနခွဲများမှ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြရာတွင် အနည်းဆုံးအနေဖြင့်၊ အထွေထွေစီမံခန့်ခွဲမှုဌာန၊ မြူနီစပယ်အာဏာပိုင်များ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေး ဌာနများကဲ့သို့သော အခြားဌာနများပါဝင်သင့်သည်။ အချို့ဇီဝိယာများ (သို့) ပြဿနာများအတွက်မူ အခြားရုံးဌာနများကို ထပ်မံ ထည့်သွင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့်၊ အရပ်ဘက်ထိန်ချုပ်မှုအောက်တွင် မြူနီစပယ်ရုံးဌာနများအကြား ဆက်ဆံရေးအခြေအနေကိုသာမက၊ ပို၍သမာရိုးကျဆန်သော လုံခြုံရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ကိစ္စများလုပ်ဆောင်သူတို့အကြားရှိ ဆက်ဆံရေးကိုပါ တိုးတက်စေသည်။

ဒုတိယခေါင်းစဉ်မှာ၊ ရပ်ကွက်၊ မြို့နယ် နှင့် မြူနီစပယ်အဆင့်များတွင် လူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးချဲ့ရမည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းအချက်သည် မြို့ပြနေရာများအတွင်းရှိ လုံခြုံရေးပြဿနာများကို နားလည်ရန်သာမက၊ ကနဦးခြေလှမ်းများအောင်မြင်စေရန် လူထုမှ လက်ခံနားလည်စေရန်အတွက်ပါ အရေးကြီးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူထုထောက်ခံမှုမရှိလျှင်၊ မူဝါဒအသစ်များမှ ရည်မှန်းထားသောရလဒ်ကို မရရှိနိုင်ပေ။ ပို၍အခြေခံကျသောအချက်မှာ၊ လူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိမှသာ၊ အစိုးရအဖွဲ့၏ လုံခြုံရေးနှင့် စိတ်ချရမှုဆိုင်ရာ ကနဦးခြေလှမ်းများသည် လူထု၏ ဦးစားပေးအစီအစဉ်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရမည်ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်၊ ယခင်အချက်နှစ်ခုကို စုစည်းဆက်စပ်ပေးသည်။ မတူညီသော အစိုးရရုံးဌာနများနှင့် လူထုများကို ပေါင်းစည်းစေသော ပြဿနာကိုပူးပေါင်းဖြေရှင်းခြင်း နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ ပြဿနာကို ပူးပေါင်းဖြေရှင်းခြင်းသည် အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှု၊ နားလည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် အမြင်များကိုမျှဝေစေပြီး၊ (မြို့ပြလုံခြုံရေးပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ဖြေရှင်းချက်များကို ရရှိဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်) သက်သေအခြေပြု မူဝါဒချမှတ်ခြင်းကိုပြုလုပ်ရန်လည်း အားပေးသည်။ ၎င်းသည် ရှုပ်ထွေးသော လုံခြုံရေးပြဿနာများကို လက်ခံပြီး၊ ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် မဟာဗျူဟာများ အမြဲတမ်းတိုးတက်နေစေရန်အတွက်၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ သင်ယူခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေလုပ်ဆောင်ခြင်း များကိုပြုလုပ်စေကာ၊ မူလအကြောင်းရင်းများကို ဖြေရှင်းရန် ကနဦးခြေလှမ်းများကို တည်ဆောက်နိုင်စေသည်။

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

**မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း
မှုခင်းကာကွယ်ရေး
နောက်ခံအချက်အလက်များစာတမ်း**

Stephen Otter

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း
မူဆင်းကာကွယ်ရေး နောက်ခံအချက်အလက်များစာတမ်း

စတီဗင် အော်တာ
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

မတ်လ ၂၀၁၇

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စာတမ်းတိုများအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် အာရှတိုက်တစ်ဝှမ်းရှိ လူမှုဘဝများတိုးတက်စေရန် အစဉ်ကြိုးပမ်းနေသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ခြောက်ရာစုနှစ်ကြာအတွေးအကြံနှင့် ဒေသန္တရကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပရိုဂရမ်များသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီး စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစရှိသည့် ၂၁ ရာစုနှစ်တွင် အာရှတိုက်ကို သက်ရောက်မှုရှိနေသည့် အဓိကပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အာရှတိုက်အတွက် ထုတ်ဝေထားသည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာအုပ်များနှင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ ဖလှယ်မှုများသည်လည်း အာရှတိုက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ တရားမျှတသော ဒေသအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်နိုင်စေရန်အတွက် အားပေးကူညီမှုပြုသည့် နည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှနိုင်ငံ ၁၈ နိုင်ငံရှိ ရုံးများနှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီရိုရုံးများ ကွန်ယက်ဖွဲ့ လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပါတနာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများစသည့် မတူကွဲပြားသော အုပ်စုတို့မှ ထောက်ပံ့ငွေများ ရရှိပါသည်။

မြို့ပြလုံခြုံရေးစာတမ်းတိုများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ရှိ မြန်မာမူဝါဒချမှတ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အခြားသော စိတ်ပါဝင်စားသည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပက်သက်သူများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေရာများတွင် အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော (သို့) ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုနိုင်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသာဓကများနှင့် သရုပ်ခွဲခြင်းကို ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မူဝါဒရေးရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်နေခြင်း အစီအစဉ်များရှိပါသည်။ ဤမြို့ပြလုံခြုံရေး စာတမ်းတိုများသည် ထိုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုသည့် စာတမ်းများဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတိုများပြုစုရန်အတွက် ယူကေအစိုးရမှ ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်ပါရှိသော အတွေးအမြင်များသည် စာတမ်းပြုစုရေးသားသူများ၏ အတွေးအမြင်များသာဖြစ်ပြီး ယူကေအစိုးရ သို့မဟုတ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာတမ်းပြုစုရေးသားသူမှ ဤစာတမ်းတစ်ခုချင်းစီပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီပေးခြင်း၊ စာတမ်းရေးသားပြုစုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အချိန်နှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးခဲ့ခြင်းတို့အတွက် Lucian Harriman ကို ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

စာတမ်းပြုစု ရေးသားသူအကြောင်း

Stephen Otter သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအတွက် အာရုံစိုက်ရေးမှူးအဖြစ် အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အကြံပေးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီဗင်အော်တာသည် လန်ဒန် မြို့တော် ရဲတပ်ဖွဲ့၊ နိုင်ငံအဆင့် ရာဇဝတ်မှုအေဂျင်စီ၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး စသည်တို့တွင် စစ်ဆေးရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဘုရင်မကြီးမှခန့်အပ်ထားသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ စစ်ဆေးရေးအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီတွင် စတီဗင် အော်တာသည် ဒီဗွန်နှင့် ကွန်းဝေါ့မြို့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ယူကေရီ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အကြီးအကဲများ အသင်း အဖွဲ့အတွက် တရားမူတမှု၊ ကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့တွင် ဦးတည်လျက် ရဲဝန်ထမ်းပေါင်း ၆၀၀၀ ကို ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် စတီဗင်အော်တာသည် ဘုရင်မကြီး၏ ရဲဝန်ထမ်း ဆုတံဆိပ်တော်ကို လက်ခံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် London School of Economics မှ ရာဇဝတ်မှုဥပဒေဆိုင်ရာ မူဝါဒအထူးပြုဖြင့် မဟာဘွဲ့ ရရှိခဲ့ပြီး ကမ်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်မှ ပြစ်မှုဗေဒအထူးပြုဖြင့် ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း	၁
၂။ မှုခင်းကာကွယ်ရေး၏ ပုံစံတစ်ခု	၂
၃။ မြို့ပြဧရိယာများတွင် မှုခင်းကာကွယ်ရေး နည်းလမ်းများ	၂
၃.၁။ ပြဿနာအားဖြေရှင်းခြင်း	၂
၃.၂။ ထပ်မံကျူးလွန်ခံရခြင်း	၆
၃.၃။ ပြစ်မှုထပ်မံကျူးလွန်မှုကို လျော့ချခြင်း	၇
၃.၄။ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်း နှင့် အများပြည်သူမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု	၈
၃.၅။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခြင်း	၉
၃.၆။ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အေဂျင်စီပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု	၁၀
၄။ နိဂုံး	၁၂
နောက်ဆက်တွဲ(က)	၁၃
နောက်ဆက်တွဲ (ခ)	၁၄

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး အကျိုးခံစားနိုင်စေရန်အလို့ငှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (TAF) ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါအကျိုးကျေးဇူး (၃) မျိုးအား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အစီအစဉ်များ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ မြို့နယ်အဆင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရပ်ရွာဦးစားပေးအရာများအား ပိုမိုသိရှိနားလည်လာခြင်း။
- ၂။ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများ မြင့်မားလာပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ တိုးတက်လာခြင်း။
- ၃။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အစိုးရဌာနများရှိ တာဝန်ရှိသူများအကြား၊ ဌာနအချင်းချင်းနှင့် ပညာရှင်များ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးခြင်းများနှင့် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ ခိုင်မာလာစေခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။¹

ဤစီမံကိန်းအတွက် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းအား ပံ့ပိုးရာတွင် အထက်ပါရလဒ်များအား ရရှိစေရန်အတွက် မူခင်းကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများအား မည်သို့ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်သည့်အကြောင်း နောက်ခံအချက်အလက်များဆိုင်ရာ စာတမ်းရေးဆွဲရန် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ၎င်း၏ အကြီးတန်းတရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးအား တာဝန်ပေးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံမှုနှင့် ဤမြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကြိုပမ်းမှုတွင် ပါဝင်မည့် လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းကိုဖော်ဆောင်ရာမှ ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများအား ပြန်လည်သုံးသပ်မှုတစ်ရပ်လည်း ပါဝင်ပါသည်။

¹ USP Master Inception Deliverables v20170214 Draft to FCO. Yangon: The Asia Foundation

၂။ မှုခင်းကာကွယ်ရေး၏ ပုံစံတစ်ခု

ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာစာတမ်းများတွင် မှုခင်း^၂ ကာကွယ်ရေးအား နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။ အများဆုံးအသုံးပြုသော နည်းလမ်းများထဲမှ တစ်ခုမှာ အမျိုးအစား(၃)ခုအား အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစားခွဲထားပါသည်^၃ ။

၁။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် အလေ့အထများအား စတင်မိတ်ဆက်ပေးခြင်းဖြင့် မှုခင်းအား မဖြစ်ပွားခင် ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်သော ပထမအဆင့်ကာကွယ်ခြင်း။

၂။ မှုခင်းကျူးလွန်ရန် အလားအလာမြင့်သောသူများအား ၎င်းတို့၏ မှုခင်းဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် ပါဝင်မှုအား လျော့ချစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပစ်မှတ်ထားသော ဒုတိယအဆင့်ကာကွယ်ခြင်း။

၃။ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းခံရသော ကျူးလွန်သူများအား နောက်ထပ် ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်ပွားနိုင်ခြေအား လျော့ချစေရန် ရည်ရွယ်သော ကုစားမှုစီမံချက်များနှင့် အခြားနည်းလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် မှုခင်းကာကွယ်သည့် တတိယအဆင့်ကာကွယ်ခြင်း။

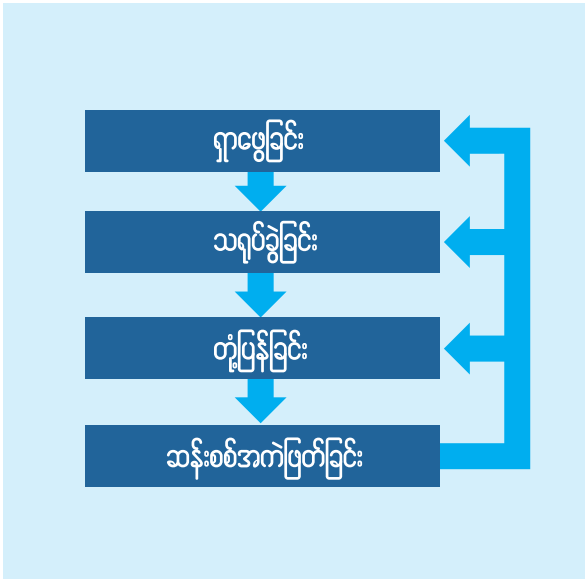
ဤနည်းလမ်းအား ရာဇဝတ်မြောက်သည့် ဖျက်လိုဖျက်စီမူနှင့် ခိုးယူခြင်းကဲ့သို့သော အများသူငှာထိခိုက်စေသည့် ရာဇဝတ်မှုများမှသည် အဖွဲ့အစည်းဖြင့်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများအထိ မှုခင်းအမျိုးမျိုး တွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

၃။ မြို့ပြဧရိယာများတွင် မှုခင်းကာကွယ်ရေး နည်းလမ်းများ

၃.၁။ ပြဿနာအား ဖြေရှင်းခြင်း

အထက်ပါ မှုခင်းကာကွယ်ခြင်း^၄ ၏ အမျိုးအစားများတစ်ခုစီအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် သတမတ်တည်း ကျသော ရဲလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်နည်းလမ်းမှာ ပြဿနာအားအခြေခံသော ရဲလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း^၅ ဖြစ်သည်။ (ဤစာတမ်းတွင် ၎င်းအား ပြဿနာကို ဖြေရှင်းခြင်းဟု ရည်ညွှန်းထားသည်။) Herman Goldstein^၆ မှ မူလအဆိုပြုခဲ့သော ဤချဉ်းကပ်မှုသည် သီးခြားပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ပုံစံချထားသော ချဉ်းကပ်မှု တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် ရပ်ရွာလူထုဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု နောက်ခံအခြေအနေအပေါ်တွင် ပြဿနာများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြေရှင်းနည်းလမ်းများ၏ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ပြီး အထောက်အထားအခြေခံသော သရုပ်ခွဲမှုများအား အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်သည်။ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းသည် မှုခင်းနှင့် မငြိမ်သက်မှုပြဿနာများအား စနစ်တကျ ဖော်ထုတ်၍ သရုပ်ခွဲပြီး၊ ပြဿနာတစ်ခုခြင်းအပေါ်တွင် သီးခြားတုံ့ပြန်မှုများကို ဖော်ထုတ်ကာ၊ ထိုတုံ့ပြန်မှုများ၏ အောင်မြင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ ကို နောက်တွင် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်သည်။ ၎င်းသည် မြို့ပြနယ်ပယ်များတွင် အထူးသဖြင့် အောင်မြင်သည်ကို တွေ့ရပြီး၊ မြို့ပြနယ်ဧရိယာများ^၇ ဖြင့်ဆက်စပ်သော အမျိုးသားမှုခင်းကာကွယ်ရေး မဟာဗျူဟာ ၂၀၁၇-၂၀၁၉ ၏ အဓိက မဟာဗျူဟာမြောက်လုပ်ဆောင်ချက်အများအပြားအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ထိရောက်သော

^၂ Throughout this paper 'crime' is taken to include volume crime (theft, car crime and burglary) as well as violence, organised crime, disorderly behaviour and terrorism.
^၃ Brantingham, P. J. and Faust, F. L. (1976). *A conceptual model of crime prevention*. Crime and Delinquency 22:284–296.
^၄ Laycock, G. (2016) *Policing and the prevention landscape*. London: University College London.
^၅ Weisburd, D., C. W. Telep, J. C. Hinckle and J. Eck (2010) *Is problem-oriented policing effective in reducing crime and disorder?* Criminology and Public Policy, Volume 9, Issue 1February 2010 Pages 139–172
^၆ Goldstein, H. 1990. *Problem-Oriented Policing*. New York: McGraw-Hill.
^၇ United Nations Office on Drugs and Crime (2017). *National Crime Prevention Strategy 2017-2019, The Republic of the Union of Myanmar*.

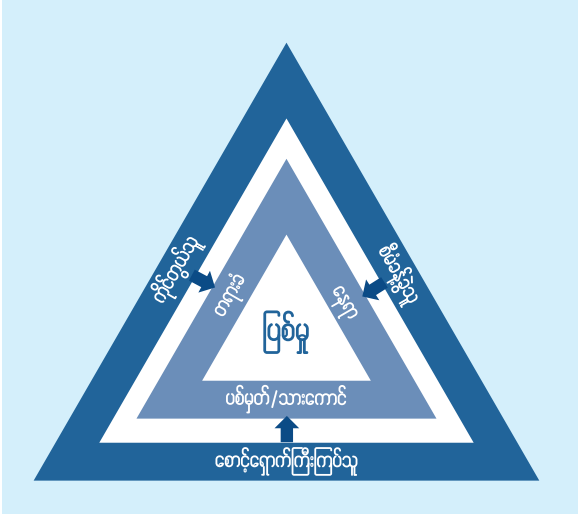
နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်လာမည်။

ကွဲပြားသော ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ပုံစံများ ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသည်။ SARA သည် အများဆုံးအသုံးပြုသော ပုံစံဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် အဆင့် (၄) ဆင့် ပါသည်။ ရှာဖွေခြင်း၊ သရုပ်ခွဲခြင်း၊ တုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ SARA ပုံစံသည် စက်ဝန်းပုံသဏ္ဍာန် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပြီး မျဉ်းဖြောင့်ပုံစံတစ်ခု မဟုတ်ပါ။ ၎င်းတွင် တုံ့ပြန်မှု၊ ထိရောက်မှု ရှိ၊ မရှိကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်လုပ်ဆောင်သော အခြေခံဖြင့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်မှု လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် တုံ့ပြန်မှုများအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲစေနိုင်ပြီး လိုအပ်ပါက စီမံချက် တလျှောက်လုံးတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ အောက်ပါ တို့မှ SARA အဆင့် (၄) ခုတို့၏ ဖော်ပြချက် များကို

ပေးထားပါသည်။ အဆင့်များတစ်ခုချင်းစီ၏ ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်များအား US's Centre for Problem Oriented Policing website ⁸ တွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ရှာဖွေခြင်း - အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ၏ လုံခြုံမှုနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြဿနာများအား ရှာဖွေခြင်းနှင့် ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်ခြင်း။ ရှာဖွေခြင်းအဆင့်တွင် အလားတူ ဆက်စပ်သော၊ ဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ပေါ်သော ဖြစ်စဉ်များ၏ အစုအဖွဲ့များအား စောလျဉ်စွာ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့အား ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ပြီး ထပ်မံစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် ဦးစားပေးမှုခင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ လုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ရွေးချယ်ပါသည်။ UK နိုင်ငံရှိ The National Reassurance Policing Programme မှ ရပ်ရွာလူထုမှ ပါဝင်ခြင်းသည် ပြဿနာများအား ရှာဖွေခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ခြင်းတို့တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရလဒ်များ ⁹ ကို ဦးတည်စေသည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ဤအပိုင်းအား အပိုင်း (၃.၅) တွင်လည်း ထပ်မံ၍ ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် အရေးကြီးသည်မှာ ဘေးအန္တရာယ်အလားအလာများ အလွန်မြင့်မားသော မှုခင်းများကို ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့ဝင်များမှ မဖော်ပြသည့်တိုင် အထူး အလေးထားရန်ဖြစ်သည်။ (ဥပမာ- အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ကျူးလွန်သော လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ မှုခင်းများ)

သရုပ်ခွဲခြင်း - ပြဿနာများ၏ ဖြစ်မြစ်အကြောင်းအရင်းများအား ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ပြဿနာ၏ အတိုင်းအတာအား ဖြစ်နိုင်သမျှ ကျဉ်းမြောင်းစေရန် သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်း။ ဤအဆင့်တွင် ပြဿနာ၏ အမျိုးအစားနှင့် ပတ်သတ်ပြီး သိရှိထားသည်ကို သုသေသနပြုခြင်းနှင့် ထိုပြဿနာနှင့် ဆက်စပ်သော ရရှိနိုင်သည့် အချက်အလက်များအား ဖော်ထုတ်ခြင်းတို့အပါအဝင် သီးခြားပြဿနာတစ်ခု၏ ဖြစ်မြစ် အကြောင်းအရင်းများအား ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် အချက်အလက်များအား အသေးစိတ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတွင် ပြဿနာသရုပ်ခွဲခြင်းကြိမ် ¹⁰ ဟူသော

⁸ <http://www.popcenter.org/about/?p=sara>
⁹ Tuffin, R., Morris, J. and Poole, A. (2006) *An evaluation of the National Reassurance Policing Programme*. London: Home Office.
¹⁰ The Problem Analysis Triangle helps highlight potential partners for the police, in terms of identifying the

တခြားနည်းတစ်ခုကိုလည်း အသုံးပြုထားပါသည် (ပုံအားကြည့်ပါ)။ ၎င်းမှ ပြဿနာအား ရှုဒေါင့် (၃) ခုမှဖြစ်သော ကျူးလွန်သူ၊ ကျူးလွန်ခံရသူနှင့် ကျူးလွန်သည့်နေရာတို့အပေါ်တွင် သရုပ်ခွဲခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်စေပါသည်။ သင်၏ သရုပ်ခွဲခြင်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်လေ ပြဿနာအပေါ် သင်၏ တုံ့ပြန်မှုကလည်း ပိုမိုဆီလျော်ပြီး ပိုမို ကိုက်ညီစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ သရုပ်ခွဲခြင်းအဆင့်တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် စဉ်းစားနိုင်သော သရုပ်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းအချို့အား The College of Policing (အင်္ဂလန် နှင့် ဝေလပြည်နယ်) မှ ဖော်ပြထားပါသည်။¹¹ ထိုနည်းလမ်းများတွင် မှုခင်းနှင့် မငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုများဖြစ်ပွားသည့် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်များ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အတိုင်းအတာတို့ကိုဖော်ထုတ်သည့် မှုခင်းဖြစ်စဉ် ပုံစံသရုပ်ခွဲခြင်း၊ ပုံမှန်ထက် မှုခင်းဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်ပွားမှု သိသိသာသာများပြားသောနေရာများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် လုပ်ကိုင်သည့်နည်းစနစ်၊ ထင်ရှားသည့် အပြု အမူ၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် မှုခင်းဆေးပညာအထောက်အထားများ ဆက်နွယ်မှုကြောင့် အလားသဏ္ဍာန် တူသော မှုခင်းများအား ကျူးလွန်သူတစ်ဦးတည်းကသာ ကျူးလွန်ထားခြင်းဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဖော်ထုတ်သည့် မှုခင်း ကွင်းဆက်ဖော်ထုတ်ခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ (က) တွင် စာရင်းအပြည့်အစုံ၏ အကျဉ်းချုပ်အား တွေ့ရှိနိုင်သည်။

ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းအစီအစဉ်တစ်ခု၏ သရုပ်ခွဲခြင်းအဆင့်အား ဆောင်ရွက်ရာတွင် အရည်အသွေးမြင့် အချက် အလက်များ ရရှိရန်နှင့် ပြဿနာသရုပ်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ တြိဂံ၏ အစိတ်အပိုင်း (၃) ခုစလုံးအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အရေးကြီးသည်။

တုံ့ပြန်မှု - သရုပ်ခွဲခြင်းအဆင့်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြဿနာ၏အကြောင်းအရင်းများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ရန်အတွက် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားသော အံဝင်ခွင်ကျစီစဉ်ထားသည့် လုပ်ဆောင်မှုများ။ ၎င်းတွင် ကြားဝင်ဟန့်တားမှု များအတွက် အမျိုးမျိုးသော ရွေးချယ်ရန်နည်းလမ်းများ ပေါ်ပေါက်လာရန် အများပြည်သူနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း များအား အကြံဉာဏ်သစ်များအား ရှာဖွေစေခြင်းနှင့် အခြားနယ်ပယ်များတွင် မည်သည်တို့သည် အောင်မြင်ခဲ့ သည်ကို သုသေသနပြုလုပ်စေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အသင့်လျော်ဆုံးနည်းလမ်းအား ရွေးချယ်ပြီးသည်နှင့် အစီအစဉ် အတွက် ရည်မှန်းချက်များနှင့် ဆီလျော်သော မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍများပါဝင်သည့် တုံ့ပြန်မှု ဆိုင်ရာ စီမံချက်တစ်ခုကို ဖန်တီးသည်။ မှုခင်းကာကွယ်ရေး၏ ပထမ၊ ဒုတိယနှင့် တတိယအဆင့်တို့ အတွင်းတွင် ရှိသော ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်များဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် အရေးကြီးသည်။ (အထက် တွင်ဖော်ပြထားသည့် အပိုင်း (၂) အား ကြည့်ပါ)။

ပထမအဆင့် မှုခင်းကာကွယ်ရေးအပိုင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သုသေသနများမှ ရာဇဝတ်သားများ၏ အပြုအမူများ အပါအဝင် အပြုအမူများသည် အခြေအနေပြောင်းလဲသည်နှင့်လိုက်၍ ပြောင်းလဲကြောင်းကို ပြသခဲ့သည်။ ဤ ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းအား အခြေအနေပိုင်းဆိုင်ရာ မှုခင်းကာကွယ်ရေး (SCP) ဟုခေါ်ပြီး SCP အပေါ်တွင် သုသေသနပြုခဲ့သော ပူးတွဲအဖွဲ့အစည်းမှ ရာဇဝတ်မှုအား ကာကွယ်နိုင်သော¹² အစီအမံနည်းလမ်းများ အနည်းဆုံး (၅)ခု ခန့်ရှိကြောင်းကို ပြသခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- ၁။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခဲ့ဖူးသူများကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ဖမ်းဆီးရရှိနိုင်ခြေအား တိုးမြှင့်စေခြင်းကဲ့သို့သော အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများအား ပိုမိုသိရှိစေရန်လုပ်ဆောင်ခြင်း။ ၎င်းတွင် မှုခင်းဖြစ်ပွားနှုန်းမြင့်မားသော နေရာ များတွင် ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ကင်းလှည့်ခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။

manager of the location, a handler for the offender and a guardian for the victim. Partners can be numerous and varied. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100418065544/>

¹¹ <https://www.app.college.police.uk/app-content/intelligence-management/analysis/>

¹² Clarke R. and J. Eck *Become a problem solving crime analyst in 55 steps* Available from www.popcenter.org

- ၂။ မူခင်းကျူးလွန်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများအား သိရှိမှု တိုးမြှင့်ခြင်း။ ၎င်းတွင် သော့များ၊ ဘားတံများ၊ ပင်နံပါတ်များထားရှိခြင်းဖြင့် လုံခြုံရေးတောင့်တင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၃။ မိမိတို့ သတိမူသိရှိထားသည့် ရလဒ်ဆုကြေးများအား လျော့ချခြင်း၊ ဥပမာ - ဆိုင်များမှ အခိုးခံရပါက ကုန်ပစ္စည်းများအား မှင်ဆေးလုံးများဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငွေသိမ်ကောင်တာများမှ အခိုးခံရပါက ငွေစက္ကူများအား ကော်ဖြင့် အမှတ်အသားကပ်ထားခြင်း။
- ၄။ အမှတ်အသားသင်္ကေတဆိုင်ရာဘုတ်များ အသုံးပြုခြင်းမှတစ်ဆင့် စည်းမျဉ်းများအား ရှင်းလင်းစေခြင်းဖြင့် ဆင်ခြေပေးမှုများအား ဖယ်ရှားခြင်း။
- ၅။ ဘားများပိတ်သောအချိန်တွင် တက်စီများ တန်းစီရမှုအား ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့် ရန်စခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ပွားခြင်းများအား လျော့ချခြင်း။¹³

အခြေအနေပိုင်းဆိုင်ရာ မူခင်းကာကွယ်ရေးသည် အမျိုးသားမူခင်းကာကွယ်ရေးမဟာဗျူဟာ ၂၀၁၇-၂၀၁၉¹⁴ ၏ အဓိက မဟာဗျူဟာမြောက် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ TAF စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို ပထမအဆင့် မူခင်းကာကွယ်ရေးတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်ပတ်သတ်၍ ကွဲပြားစွာနှင့် တီထွင်ဖန်တီးဉာဏ်ကွန်မြူးရှင်နှင့် စဉ်းစားခြင်းကို တိုက်တွန်းအားပေးရန် အရေးကြီးသည်။ ဥပမာ - ရဲတပ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ရာဇဝတ်မှုလုပ်ဆောင်မှုများအား အဟန့်အတားဖြစ်စေရန်အတွက် ပိုမိုတိုးမြှင့်ကင်းလှည့်ခြင်းကဲ့သို့သော ၎င်းတို့၏ အစဉ်အလာအတိုင်း တုံ့ပြန်မှုများထက် ကျော်လွန်ပြီး စဉ်းစားသင့်သည်။

ထိုသို့ဟန့်တားခြင်းသည် နယ်ပယ်ကျဉ်းပြီး မူခင်းအဖြစ်များသော နေရာ¹⁵ များတွင် အောင်မြင်သော်လည်း ၎င်းသည် ကုန်ကျစားရိတ်များပြားပြီး အခြားအခြေအနေပိုင်းဆိုင်ရာ မူခင်းကာကွယ်ရေး နည်းလမ်းများနှင့်ယှဉ်လျှင် ကာလရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှု နည်းပါးပါသည်။

ဒုတိယအဆင့်ကာကွယ်ရေးအတွက် တုံ့ပြန်မှုစီမံချက်သည် အခြားသင့်လျော်သောနည်းလမ်းများနှင့်အတူ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခံရမှု အလားအလာမြင့်မားသည့် ကလေးငယ်များနှင့် မိသားစုများအတွက် စောလျင်စွာ ကြားဝင်ဟန့်တားခြင်း အစီအမံများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ကျယ်ပြန့်စွာပြုလုပ်ထားသော သုသေသနများမှ ဤချဉ်းကပ်မှုသည် လူငယ်များအား ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းမှ တားဆီးရာတွင် မည်မျှထိရောက်ကြောင်းကို ပြသခဲ့ပြီး ၎င်းသည် အမျိုးသား မူခင်းကာကွယ်ရေး စီမံချက်နှင့် တာဝန်တည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှု၏ သက်သေအထောက်အထားနှင့် ၎င်းအား မည်ကဲ့သို့ အောင်မြင်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်တို့ကို UK နိုင်ငံ၏ Early Intervention Academy¹⁶ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် တုံ့ပြန်မှုစီမံချက်တွင် တတိယအဆင့်ကာကွယ်ရေးအား စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ဥပမာ - စီမံချက်တွင် ပြစ်မှုထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းအား လျော့ကျသောနည်းလမ်းများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များတွင် အန္တရာယ်ကျရောက်မည့်အလားအလာရှိသော အမှုများတွင် ရာဇဝတ်မှု ထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းအား လျော့ချနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ (အောက်ပါ အပိုင်း (၃.၃) ကို ကြည့်ပါ။)

သီးခြားရာဇဝတ်မှုခင်း ပြဿနာတစ်ခုအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် စီမံချက်တစ်ခုအားရေးဆွဲရာတွင် စီမံဆောင်ရွက်သူများအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်မည့်နည်းလမ်း၊ ကြပ်မတ်သူများ (မည်သို့သော နည်းလမ်းများသည်

¹³ Laycock, G. (2016) Policing and the prevention landscape. London: University College London
¹⁴ United Nations Office on Drugs and Crime (2017). *National Crime Prevention Strategy 2017-2019, The Republic of the Union of Myanmar*.
¹⁵ Braga, A. A. (2015) *Hot spots policing and crime prevention: A systematic review of randomized controlled trials* Journal of Experimental Criminology (2005) 1: 317-342
¹⁶ <http://www.eif.org.uk>

အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည် မဖြစ်နိုင်သည်အား မည်သည်တို့မှ ဆုံးဖြတ်သည် - ဥပမာ - နောက်ခံအကြောင်းအရင်း) ၎င်းအား မည်သို့ အကောင်အထည်ဖော်မည်နှင့် ၎င်းစီမံချက်သည် မည်မျှကုန်ကျမည် ¹⁷ ၊ ထိုအစိတ်အပိုင်း (၅) ခု အား ယခုအခါတွင် What Works Centre for Crime Reduction web-based toolkit ¹⁸ တွင် ထည့်သွင်းထားပြီး ဤစီမံကိန်းတွင် တုံ့ပြန်မှုများအား စီမံချက်ရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း - တုံ့ပြန်မှုသည် လိုလားအပ်သော သက်ရောက်မှုအား ရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းကို တိုင်းတာသည် - လိုအပ်ပါက တုံ့ပြန်မှုအား ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်သည်။ ဤအဆင့်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ စီမံချက် တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ရည်မှန်းချက်များကို ရရှိသည်၊ မရရှိသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအား ကြားဝင် ဟန့်တားမှု အကြိုနှင့် ကြားဝင်ဟန့်တားမှုအပြီး အချက်အလက်များ (အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက်) နှိုင်းယှဉ် ခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်သည်။ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်မှုသည် ၎င်း၏ ဆက်လက် ထိရောက်မှုရှိခြင်းကို သေချာစေရန်အတွက် လိုအပ်သည်။

ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာအပိုင်းအား နိဂုံးချုပ်ရလျှင် ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ သုသေသနများမှ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း သည် ပစ်မှတ်ထားသော ¹⁹ ပြဿနာများပေါ်တွင် ကောင်းမွန်သောသက်ရောက်မှု ရှိသည်ကို ပြသပါသည်။ ရာဇဝတ်မှုခင်းအားလုံး ချုံငုံခြင်းထက် ရာဇဝတ်မှုခင်းအမျိုးအစားအလိုက်အပေါ် ထောက်ရှုခြင်း၊ ကောင်းမွန်သော သရုပ်ခွဲခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက် ထောက်လှမ်းစုဆောင်းခြင်း၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ အတူတကွ လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ စီမံချက်တွင်ပါဝင်သူများအတွက် သင့်လျော်သော လုံလောက်သည့် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်း၊ ပြဿနာအား သင့်တော်လျောက်ပတ်စွာဖြေရှင်းရန်အတွက် အချိန်ပေးခြင်း၊ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်း၊ စုစည်းခြင်း၊ သရုပ်ခွဲခြင်းနှင့် ဖြန့်ဝေခြင်း ²⁰ တို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များအပေါ်တွင် လုံလောက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု။

၃.၂။ ထပ်မံကျူးလွန်ခံရခြင်း

အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပြင်းထန်သော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာမှုခင်းများကဲ့သို့သော အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုခင်းများနှင့် စပ်လျဉ်းရာတွင် ထပ်မံကျူးလွန်ခံရသူများနှင့် ထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းသည် အထူးသဖြင့် အရေးကြီးပါသည်။ UK နိုင်ငံရှိ အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်မှုအပေါ် ပြည်ထဲရေးဌာနမှ လေ့လာမှုမှ ထပ်မံကျူးလွန်ခံရခြင်းအတွက် အလွန်မြင့်မားသော အန္တရာယ်အလားအလာကာလရှိသည်ကို တွေ့ရှိ ထားပါသည်။ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအတွက် ရဲတပ်ဖွဲ့အား ခေါ်ဆိုမှုတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သော အိမ်ထောင်စုတစ်ခုသည် တစ်နှစ်အတွင်း ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်စဉ် နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်နှုန်း ၀.၈ ရှိပါသည်။ ပထမဖြစ်စဉ်အပြီးတွင် ၃၅% သော အိမ်ထောင်စုများသည် ပထမဖြစ်စဉ်၏ ရက်သီတင်းတစ်ပတ် ၅ ပတ်တွင် ဒုတိယဖြစ်စဉ်ကို ခံစားရပါသည်။ ဒုတိယဖြစ်စဉ်အပြီး ၄၅ % သော အိမ်ထောင်စုများသည် တတိယ ဖြစ်စဉ်အား ရက်သီတင်းတစ်ပတ် ၅ ပတ်အတွင်း ²¹ ခံစားကြရပါသည်။

မည်သည့် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ စီမံချက်မဆိုတွင် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရာဇဝတ် မှုခင်းများ ကျူးလွန်ခံရသူများတွင် အနာဂတ်တွင် ပြန်လည်ကျူးလွန်ခံရခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်မည်ကို ထည့်သွင်း

¹⁷ Laycock, G. (2016) *Policing and the prevention landscape*
¹⁸ The toolkit is available here <http://whatworks.college.police.uk/toolkit/Pages/Toolkit.aspx>.
¹⁹ Weisburd D, Telep CW, Hinkle JC, Eck JE (2008). *The effects of problem-oriented policing on crime and disorder*. Campbell Systematic Reviews 2008:14
²⁰ College of Policing. *The effects of problem-oriented policing on crime and disorder: What Works Briefing*. [http://whatworks.college.police.uk/Research/Briefings/Documents/CoP\(What%20works\(online_land_POPV3\).pdf](http://whatworks.college.police.uk/Research/Briefings/Documents/CoP(What%20works(online_land_POPV3).pdf)
²¹ Farrell, G., and Pease, K (1993). *Once Bitten, Twice Bitten: Repeat Victimization and its Implications for Crime Prevention*. London. Home Office Police Research Group

စဉ်းစားဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ UK နိုင်ငံတွင် ထိုရည်မှန်းချက်ကိုရရှိရန် အသုံးပြုသော နည်းလမ်းကို အေဂျင်စီပေါင်းစုံ အန္တရာယ်အလားအလာ ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ညီလာခံများ Multi-agency Risk Assessment Conferences' (MARAC) ဟုခေါ်ပါသည်။ MARAC တစ်ခုသည် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု မှုခင်းများနှင့်ပတ်သတ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဖလှယ်သည့် အစည်းအဝေးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ (အမျိုးသမီးများသည် ကျူးလွန်ခံရသူများ၏ အများစုဖြစ်ပါသည်) ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကလေးသူငယ်များကာကွယ်ရေး၊ အိမ်ငှားရမ်းသူများ၊ ခံဝန်ဌာနနှင့် အခြားသော ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းကဏ္ဍများမှ ကျွမ်းကျင်သူများကဲ့သို့သော အေဂျင်စီများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအကြား ကျူးလွန်ခံရသူတစ်ယောက်၏ ဆီလျော်သော သတင်းအချက်အလက် အားလုံးအား ဖလှယ်ပြီးသည့်နောက်တွင် ကိုယ်စားလှယ်များမှ ကျူးလွန်ခံရသူ၏ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအား တိုးတက်စေရေးအတွက် နည်းလမ်းများကို ဆွေးနွေးကြပြီး ၎င်းတို့အား ညှိနှိုင်းထားသည့် လုပ်ဆောင်ချက် စီမံချက် တစ်ခုအသွင်သို့ ပြောင်းလဲကြပါသည်။ MARAC ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူကြီးပိုင်းကျူးလွန်ခံရသူကို စောင့်ရှောက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ MARAC အနေဖြင့် အခြားအေဂျင်စီပေါင်းစုံ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကလေးသူငယ်များအား ကာကွယ်ရန်အတွက် ချိတ်ဆက်မှုများလည်း ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပြီး ကျူးလွန်သူ၏ အပြုအမူကိုလည်း စီမံမည် ဖြစ်သည်။ (ထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းအား လျော့ချခြင်းအပိုင်းကို အောက်တွင်ကြည့်ပါ။)

MARAC တွင် အရေးကြီးသောအချက်မှာ အေဂျင်စီတစ်ခုတည်း (သို့) တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ကျူးလွန်ခံရသူ၏ ဘဝအပေါ် ဖြစ်စဉ်အလုံးစုံအား သိရှိနိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟူသော ယူဆချက်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အေဂျင်စီများအားလုံး တွင် ၎င်းတို့၏ လုံခြုံမှုများအတွက် အရေးကြီးသော ရှုထောင့်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ အစည်းအဝေးအား ကျူးလွန်ခံရသူမှ မတက်ရောက်ပါ။ သို့သော် ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြောဆိုပေးသည့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများကဏ္ဍမှ အလွတ်တန်း အကြံပေး တစ်ဦးမှ ကိုယ်စားပြု ²² တက်ရောက်ပါသည်။

အခြားပြစ်မှုများတွင်လည်း ထပ်မံကျူးလွန်ခံရခြင်းများအား သရုပ်ခွဲရန် အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားအများအရ ရာဇဝတ်မှုတစ်မျိုးမျိုး ကျူးလွန်ခံရသူဖြစ်ခြင်းသည် အနာဂတ် တွင် ကျူးလွန်ခံရမှုအတွက် ခန့်မှန်းနိုင်သော ညွှန်းကိန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - UK နိုင်ငံတွင် နာမည်ကျော်ကြားသော လေ့လာမှုတစ်ခုအရ မြို့ပြအိမ်ရာတစ်ခုအပေါ် အိမ်တစ်လုံးအား ဖောက်ထွင်းခံရလျှင် ၎င်းအိမ်၏ ထပ်မံ ဖောက်ထွင်းခံရနိုင်သော အလားအလာသည် လုံးဝဖောက်ထွင်းမခံရသေးသော အိမ်များ ထက် ၄ ဆ ပိုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ²³ ထပ်မံကျူးလွန်ခံရခြင်းအား ကာကွယ်ခြင်းသည် အခြားနည်းလမ်းများထက် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အောင်မြင်ရန်အလားအလာ ပိုများပြီး ၎င်းကို အလေးထားလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အရင်းအမြစ်များကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၎င်းမှ ထိခိုက်လွယ်သော လူအုပ်စုများကိုလည်း ကာကွယ်ပေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထပ်မံပြစ်မှုကျူးလွန်ခံရခြင်းများသည် ထိခိုက်ခံစားလွယ်သူများ အများစုနေထိုင်ရာ ²⁴ မှုခင်းပေါများသောနယ်ပယ်များတွင် အလုံးစုံနှင့် အချိုးကျစွာ ဖြစ်ပွားနှုန်း အမြင့်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

၃.၃။ ပြစ်မှုထပ်မံကျူးလွန်မှုကို လျော့ချခြင်း

မည်သည့် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း စီမံချက်တွင်မဆို၊ အထူးသဖြင့် အခြားကုစားမှုနည်းလမ်းများအား ထပ်ဆောင်း နည်းလမ်းအဖြစ် အသုံးပြုသောအခါတွင် ပြင်းထန်သော ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထပ်မံကျူးလွန်မှုအား လျော့ချရာတွင် ထိရောက်သည့် တရားမျှတမှုအား ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ စည်းဝေးညှိနှိုင်းခြင်းအား စတင် ဆောင်ရွက်ခြင်းကိုလည်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ²⁵

²² <http://www.safelives.org.uk/sites/default/files/resources/MARAC%20FAQs%20General%20FINAL.pdf>
²³ *ibid*
²⁴ Pease, K. (1991) *The Kirkholt Project: Preventing Burglary on a British Public Housing Estate* in Ronald V. Clark (ed) *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*, New York: Harrow and Heston
²⁵ <http://whatworks.college.police.uk/toolkit/Pages/Intervention.aspx?InterventionID=24> (accessed 14.08.16)

သို့သော် ပစ္စည်းဥစ္စာများနှင့်ဆိုင်သော ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများတွင် ထပ်မံကျူးလွန်မှုအား လျော့ချရာ၌ အောင်မြင်သော အထောက်အထားများ မရှိပါ။ ချဉ်းကပ်မှုသည် ငယ်ရွယ်သော ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများတွင် အထူးသဖြင့် ထိရောက်ပါသည်။ UNICEF မှ တရားမျှတမှု ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအား၊ “ကျူးလွန်ခံရသူ (သို့) ကျူးလွန်ခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်လာသူနှင့် ကျူးလွန်သူနှင့် အချို့သော အမှုများတွင် မှုခင်းတစ်ခုကြောင့် သက်ရောက်ခံရသော ထိခိုက်ခံရသော အခြားသူများမှ ပြစ်မှုပေါ်ပေါက်လာသော ကိစ္စရပ်များအား ဖြေရှင်းရာတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် facilitator ²⁶ (သို့) အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေး ညှိနှိုင်းသူတစ်ဦး၏ အကူအညီဖြင့် အတူတကွ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ချဉ်းကပ်ခြင်းတစ်ခု” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

တတိယအဆင့် ကာကွယ်ရေး၏ အရေးပါသော အခြားအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှာ ကျူးလွန်ခံရသူများအား အကျဉ်းထောင်များတွင် ထိန်းသိမ်းထားခြင်းနှင့် ၎င်းတို့မှ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းသို့ ပြန်လွှတ်ပေးပြီးနောက်တွင် ကျူးလွန်ခံရသူများအား စီမံခန့်ခွဲသည့်နည်းလမ်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ England နိုင်ငံနှင့် Wales ပြည်နယ်ရှိ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သော လူဦးရေ၏ ၁၀ %ခန့်သည် ပြစ်မှုများအားလုံး၏ ထက်ဝက်အတွက် ကျူးလွန်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားပြီး အလွန်နည်းပါးသောလူဦးရေ (၁% ထက်နည်းသော)သည် ပြစ်မှု ၁၀ခုလျှင် ၁ ခု ²⁷ အတွက်သာ တာဝန်ရှိပါသည်။ UK နိုင်ငံတွင် Integrated Offender Management ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား ပေါင်းစပ်စီမံခန့်ခွဲသော ချဉ်းကပ်မှုသည် တရားဥပဒေအေဂျင်စီများဖြစ်သော အကျဉ်းထောင်များ၊ အချုပ်ခန်းများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများ၊ ပရဟိတစေတနာ့ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေပြီး ထပ်မံကျူးလွန်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းအရင်းများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ အရင်းအမြစ်များကို စုစည်းစေရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရင်းများတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်း၊ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်နိုင်သည့် စိတ်နေသဘောထားများနှင့် ခက်ခဲကြမ်းတမ်းသော မိသားစုနောက်ခံအခြေအနေများ၊ အလုပ်အကိုင် မရှိခြင်း၊ အိမ်ရာမဲ့ဖြစ်ခြင်းနှင့် စိတ်ကျန်းမာရေးပြဿနာများ ²⁸ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းအကြောင်းအရာများသည် အများပြည်သူထက်စာလျှင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများတွင် မကြာခဏတွေ့ရှိရသော ပြဿနာများ (သို့) လိုအပ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

၃.၄။ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

သုသေသနပြုလုပ်ချက်အရ အများပြည်သူမှ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေရန်နှင့် ဥပဒေအား မချိုးဖောက်စေရန် တိုက်တွန်းပေးသော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုသည် မှုခင်းများကာကွယ်ရေး ²⁹ အတွက် သိသာထင်ရှားသော အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သုသေသနပြုလုပ်ချက်များအရ ပြည်သူများအား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ဥပဒေအား မချိုးဖောက်ရန် တိုက်တွန်းခွန်အားပေးသည့် အရေးအကြီးဆုံး အကြောင်းအရင်းမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူလူထုမှ ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ၎င်းတို့ဘက်တွင် အတူတကွရှိနေသည်ဟု ခံစားသောအခါတွင် ၎င်းတို့သည် မှုခင်းများအား ကျူးလွန်ရန်ဖြစ်နိုင်ချေ သိသာစွာ နည်းပါးသွားပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့အား ကူညီရန်ဆန္ဒ ပိုမိုဖြစ်ထွန်းလာပါသည်။ အလေးထားရမည့်အချက်မှာ ရဲတပ်ဖွဲ့များ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းသည် လူများအား ဖမ်းဆီးနိုင်ခြင်းနှင့် ဥပဒေအား ချိုးဖောက်မှုအတွက် အပြစ်ပေးနိုင်ခြင်းထက် ပိုမိုအားကောင်းသော သက်ရောက်မှုများရှိပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှုအား တစ်ခါတစ်ရံတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု (procedural justice)ဟုလည်း ရည်ညွှန်းပါသည်။

တရားဝင်ခြင်း၊ မဝင်ခြင်းမှာ အများပြည်သူများ၏အမြင်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့သည် ပြည်သူများမှ ရဲအရာရှိများသည် ၎င်းတို့အား လေးစားမှုဖြင့် ဆက်ဆံပြီး တရားမျှတသော ဆုံးဖြတ်ချက်များချမည်၊ မျှတသောဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ပြီး

²⁶ https://www.unicef.org/tdad/index_56040.html
²⁷ Home Office (2001) *Criminal Justice: The Way Ahead*. CM 5074. London: Home Office
²⁸ Ministry of Justice. (2013) *Transforming Rehabilitation: a summary of evidence on reducing reoffending*. London. Ministry of Justice Analytical Series 2013
²⁹ Myhill, A., Quinton, P. (2011). *It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction. An interpretative evidence commentary*. London. National Policing Improvement Agency

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များကို အချိန်ပေးရှင်းလင်းပြမည်။ ဖော်ရွေမည် စသည့် ထင်မြင်ချက်တို့အပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ သုသေသနပြုချက်များအရ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းကို ခိုင်မာစေမှုနှင့် အများပြည်သူမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ကို ရရှိစေရန်အတွက် ပြုမူဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့အနေဖြင့်လည်း ရဲတပ်ဖွဲ့အတွင်းတွင် တရားမျှတမှု၊ လေးစားမှုတို့နှင့် ဆက်ဆံခံရသည်ဟု ယုံကြည်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာတရားမျှတမှုဟုခေါ်သော ကြီးကြပ်မှုနှင့် အကြီးတန်းအဆင့်များတွင် တရားမျှတမှုသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ကျိုးမပါရှိဘဲ အရာရှိများမှ စေတနာဖြင့် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ အများပြည်သူအား တန်ဖိုးထားခြင်း၊ ခွန်အားတိုးမြှင့်စေသည်ဟု ခံစားရခြင်း၊ တရားမျှတပြီး ကျင့်ဝတ်နှင့်ကိုက်ညီသော ရဲလုပ်ငန်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ³⁰ အား ပံ့ပိုးခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ထိုတွေ့ရှိချက်များမှ တရားမျှတသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် ကောင်းမွန်သော အများပြည်သူနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတို့သည် ၎င်းတို့ချည်းသာလျှင် အရေးကြီးသည်သာမက ရေရှည်တွင် ပြစ်မှုများ ကာကွယ်ရာတွင်လည်း အရေးပါပါသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် အများပြည်သူမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့သည် အောင်မြင်သော ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခု၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် မြို့နယ်များရှိ အများပြည်သူတို့သည် ၎င်းတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မည်သည့်ကိစ္စရပ်များနှင့် ပြဿနာရှိသည်များကို ကောင်းမွန်စွာသိရှိပြီး ထိုပြဿနာများနှင့် အန္တရာယ်အကြီးမားဆုံးဖြစ်ပေါ်စေသော သဘောသဘာဝများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရာတွင် ကူညီနိုင်သည့်အခြေအနေတွင် ရှိနေရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းမှ အစိုးရပိုင်းဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ³¹ နှင့် ယုံကြည်မှုကို တည်ဆောက်နိုင်ပြီး ၎င်းမှတစ်ဆင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်မှုများထက် ပိုမိုထိရောက်သော ပြဿနာများအပေါ် ဖြေရှင်းနည်းများအား အများပြည်သူမှ အဆိုပြုသည်သို့ ဦးတည်စေနိုင်ပြီး ၎င်းတို့ကိုအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက်လည်း ကူညီပေးနိုင်သည်။³²

၃.၅။ နိုင်ငံတော်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခြင်း

UK နိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် အများပြည်သူ၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့အား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် လူထုအခြေပြု ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဟု မကြာခင်ခေါ်ဆိုပြီး UK နိုင်ငံတွင် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေပြု ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း(သို့) နိုင်ငံသား အခြေပြု ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဟု ခေါ်ဆိုသည့် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှု၏ နောက်ကွယ်တွင်ရှိ အဓိက အခြေခံသဘောတရားမှာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား ဒေသဆိုင်ရာပြဿနာများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ဖြေရှင်းနည်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ထိတွေ့ဆွေးနွေးရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းအား မြို့ပြနေရာများတွင်ဖော်ဆောင်ရာတွင် မူခင်းအား ကာကွယ်ရန်၊ လုံခြုံစိတ်ချသည်ဟု ခံစားရမှုများ တိုးမြှင့်လာရန်နှင့် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်း တိုးတက်လာစေခြင်း ဖြစ်ထွန်းလာနိုင်သည်ဟု အထောက်အထားရှိပါသည်။ သို့သော် ၎င်းတွင် ပါဝင်ပတ်သတ်သူများအားလုံးမှ အပြည့်အဝပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိမှုနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်တို့အပေါ်တွင် မူတည်နေပြီး အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း တုံ့ပြန်ခြင်းမပြုရန် လုံလောက်သည့် အကြောင်းပြချက်ရှိသည့်အခါများမှအပ နိုင်ငံသားများ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုများကို တုံ့ပြန်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူထားကြပါသည်။³³ ရပ်ရွာလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက်

³⁰ Quinton, P., Myhill, A., Bradford, B., Fildes, A., and Porter, G. (2015) *Fair cop 2: Organisational justice, behaviour and ethical policing. An interpretative evidence commentary*. London. College of Policing
³¹ Tuffin, R., Morris, J. and Poole, A. (2006) *An evaluation of the National Reassurance Policing Programme*. London: Home Office.
³² Goldstein, H. (1990) *Problem-oriented policing*. New York: McGraw-Hill; Forrest, S., Myhill, A. and Tilley, N. (2005) *Practical lessons for involving the community in crime and disorder problem-solving*. London: Home Office.
³³ Myhill, A (2012) *Community engagement in policing, Lessons from the literature*. London: National Policing

အရေးကြီးသည့် အောင်မြင်သော အခြေခံအကြောင်းအရင်းများ၏ အကျဉ်းချုပ်ကို နောက်ဆက်တွဲ(ခ)တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

၃.၆။ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အေဂျင်စီပေါင်းစုံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုရာ ချဉ်းကပ်မှုများသည် အေဂျင်စီတစ်ခုတည်းမှ ရှုပ်ထွေးသော ရပ်ရွာ လူထု လုံခြုံမှုနှင့် မူခင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်နိုင်စွမ်း (သို့) ကိုင်တွယ်ခြင်းတို့ မလုပ်ဆောင်နိုင်ဟူသော ယူဆချက်အပေါ်တွင် အဓိက တည်ဆောက်ထားပါသည်။ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းသည့်လုပ်ငန်းအား တူညီသော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တစ်ခုအား အောင်မြင်စေရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်း ၂ ခု (သို့) ၂ ခုထက်ပိုသော အဖွဲ့အစည်း များကြားတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုရာ ဆက်ဆံရေးတစ်ခုဟု ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ ၎င်းသည် မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အေဂျင်စီများအကြားနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုရာ မူဝါဒ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများနှင့် အလေ့အထများအား အားကောင်းစေရန်ဆောင်ရွက်ပြီး မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်း၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိပါသည်။

မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုရာကြိုးပမ်းမှုများသည် ကာလရှည်အောင်မြင်ရေးအတွက် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ ၎င်းအား UN-Habitat စီမံကိန်းမှ ဖွင့်ဆိုထားသည့်အတိုင်း မြို့ပြဒေရီယာများတွင် မူခင်းများအား လျော့ချခြင်းသည် လူတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ အောင်မြင်မှု ရရှိခြင်းသည် အကြမ်းဖက်မှု၊ ရာဇဝတ်မှုနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိခြင်းတို့ ပပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်သည့် နည်းဗျူဟာများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများလုပ်ဆောင်ရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရများနှင့် အခြားသောကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်သူများအကြား မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးများအပေါ်တွင် တည်ရှိပါသည်။ မူခင်းများနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှု၏ အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကောင်းမွန်သော မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုသည် လစ်လျူရှုခံထားရသူများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေသူများအပါအဝင် အားလုံးသော နိုင်ငံသားများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်စေခြင်းတို့ဖြင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် အားလုံးပါဝင်မှုကို တန်ဖိုးထားသည်။³⁴

မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း၏ ထိရောက်မှုအား နိုင်ငံတကာဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ချက်တစ်ခုမှ ၎င်းသည် ပြစ်မှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ထိရောက်သည်ဟု ယူဆပါသည်။³⁵

၎င်းသုတေသနစာတမ်းတွင် သုတေသနပြုစုသူများမှ ရာဇဝတ်မှုအပေါ်ထောက်ရှုသည့် ပဏာမခြေလှမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းဖြစ်မြောက်နိုင်သည်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းကို ထိရောက်စေသည့် ဘုံအကြောင်းရင်းများကိုလည်း တင်ပြထားပါသည်။ အချုပ်အားဖြင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အောက်ပါအခြေအနေများတို့တွင် ပိုမိုပြီး ထိရောက်နိုင်ပါသည်။

- ပြစ်မှုတိုင်းရမည့်ပြဿနာပေါ်တွင် ရှင်းလင်းသည့် အာရုံစိုက်မှုရှိခြင်း၊ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ ချမှတ်ခြင်း။
- တူညီသော တန်ဖိုးထားမှုများ/ စံနှုန်းများရှိခြင်း။
- မိတ်ဖက်လုပ်ဆောင်မှုများ (အဓိက စီမံခန့်ခွဲမှုအုပ်စုများအပါအဝင်) တွင် တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားသော

Improvement Agency. November 2012 (first published 2006).
³⁴ <https://unhabitat.org/urban-themes/safety/>
³⁵ Berry G., Briggs P., Erol R., and van Staden L. (2011). *The effectiveness of partnership working in a crime and disorder context. A rapid evidence assessment*. Research report 52. London: Home Office

အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများပြဌာန်းထားသော ရှင်းလင်းသည့် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်အတူ တောင့်တင်း ခိုင်မာသော ခေါင်းဆောင်မှုရှိခြင်း။

- ၎င်းတို့အကြားတွင် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သတ်သော ယခင်အတွေ့အကြုံရှိသူများ ပါဝင်ခြင်း။
- မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပုံမှန်ဆက်သွယ်ရေးအား အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ အလုပ်အဖွဲ့များအား ပူးတွဲတာဝန်ပေးခြင်း။
- ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းအား ပံ့ပိုးရန် အထောက်အထားများမှဦးဆောင်ပြီး၊ အချက်အလက်ဖြင့် မောင်းနှင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အား ထူထောင်ထားရှိခြင်း နှင့်
- ပြုလွယ်ပြင်လွယ်သောချဉ်းကပ်မှုအား ချမှတ်ကျင့်သုံးပြီး တင်းကြပ်သည့် ဗျူရိုကရေစီဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံများ ဖြင့် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအား ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေမှုအား ရှောင်ရှားခြင်း။³⁶

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ မူခင်းကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ၏ ပြန်လည်သုံးသပ်ချက် တစ်ခုမှာလည်း မူခင်းကာကွယ်ရေးများအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုအပေါ် မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ဆောင်မှု၏ အပိုဆောင်းအကျိုးကျေးဇူး အများအပြားကိုလည်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ခံအခြေအနေတွင် အထူးသဖြင့် အဓိကကျပါသည်။ ထိုအလုပ်မှ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း အလုပ်များသည် ထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်လျှင် ၎င်းတို့သည် အောက်ပါတို့အား လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ယူဆပါ သည်။ အဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်ယူမှုအား တိုးမြှင့်စေခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ထပ်မံလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းစီဖြစ်နေခြင်းတို့အား လျော့ချစေခြင်း၊ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ ချိတ်ဆက်မှုများကို တည်ဆောက်ခြင်း၊ မူခင်းကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများတွင် အများပြည်သူ၏ အသိပညာနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ တိုးမြှင့်လာ ခြင်း၊ ဒေသခံ ရပ်ရွာလူထုအဖွဲ့အစည်းများအား အားကောင်းစေခြင်းနှင့် အေဂျင်စီများမှ ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်သည့်ပုံစံများအား ထာဝရပြောင်းလဲစေခြင်း (ဥပမာ - အချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံသော ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်း၊ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းတို့အပေါ် အလေးထားမှု)³⁷

³⁶ *ibid*

³⁷ Rosenbaum, D.P. (2002) 'Evaluating multi-agency anti-crime partnerships: theory, design, and measurement issues', *Crime Prevention Studies*. Vol 14. UK: Willan Publishing.

၄။ နိဂုံး

ဤနောက်ခံအချက်အလက်ဆိုင်ရာ စာတမ်းမှ Asia foundation ၏ မြို့နယ်အဆင့်တွင် မြို့ပြဧရိယာများရှိ ပြစ်မှု ကာကွယ်ရေးအပေါ်တွင် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခုအား အသုံးပြုရန်အတွက် ရည်ရွယ်ချက်ကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည့် အထောက်အထားတစ်ခုအနေဖြင့် ပေးပါသည်။ အထူးသဖြင့်၊ ၎င်းမှ စီမံကိန်း၏ ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ပြည်သူများအား ပြဿနာများအား ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ၎င်းအား ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လျော့ပါးစေခြင်းတို့တွင် အများပြည်သူများအား ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် အများ ပြည်သူများ၏အမြင်တွင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအား တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းကို ထူထောင်ပေးရာတွင် အကူအညီပေး ခြင်း ဟူသော အဆိုအပေါ်တွင် သိသာထင်ရှားစေမှုအား အားကောင်းစေပါသည်။³⁸ မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တွင် လုပ်ဆောင်နေသော အစိုးရဌာနများ၊ NGO များနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းများအတွက် တိုးတက်သည့် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းဖြင့် မှုခင်းများလျော့ချစေမှုအပိုင်းများတွင် အကျိုးကျေးဇူးများအတွက်လည်း အထောက်အထား အနေဖြင့် ပေးပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ချဉ်းကပ်မှုများသည် ပါဝင်ပတ်သတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် နည်းလမ်းအသစ်များအား လေ့လာသင်ယူရန်အတွက် ဆန္ဒရှိရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကြီးကြပ်သူများမှလည်း ၎င်းတို့၏ မြေပြင်ရှိဝန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့အား တရား မျှတစွာ ဆက်ဆံခံရလျှင်၊ ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း လေးစားမှုခံရလျှင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် အများပြည်သူများ ကိုလည်း တရားမျှတမှု၊ လေးစားမှုများဖြင့် ဆက်ဆံမည်ဖြစ်ပြီး တရားဝင်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုရရှိစေ လာမည်ကို သိရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြို့ပြနယ်ပယ်များရှိ ပြည်သူများနှင့် အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုများ ထူထောင်ခြင်းသည် ဤစီမံကိန်း၏ သက်တမ်း အတွင်း ရပ်ရွာလူထုဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုနှင့် လုံခြုံရေးများ တိုးတက်စေရေးတွင် အထိရောက်ဆုံး နည်းလမ်းသာ ဖြစ်သည်သာမက ၎င်းသည် ရပ်ရွာလူထုအား အနာဂတ်တွင် ဘေးအန္တရာယ်များမှ ၎င်းတို့ဘာသာ ကာကွယ်နိုင်ရန် အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းများ တည်ဆောက်ရန်အတွက် အကူအညီပေးရာတွင် အထိရောက် ဆုံးသော နည်းလမ်းတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

³⁸ USP Master Inception Deliverables v20170214 Draft to FCO. Yangon: The Asia Foundation

နောက်ဆက်တွဲ (က)

ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း - သရုပ်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကျိုးပမ်းအားထုတ်မှု၏ သရုပ်ခွဲခြင်းအဆင့်တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် စဉ်းစားနိုင်သော သရုပ်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းအချို့အား The College of Policing (အင်္ဂလန် နှင့် ဝေလပြည်နယ်) မှ ဖော်ပြထားပါသည်။³⁹ ။ ၎င်းတို့အား အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားပါသည်။

- မှုခင်းများနှင့် မငြိမ်သက်မှုများဖြစ်ပွားရာ ပုံစံများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အတိုင်းအတာ၊ ဆက်စပ်နေသော မှုခင်းများ (သို့) ဖြစ်စဉ်များ၊ လုပ်ဆောင်မှုများ၏ အဓိကအရေးပါသော နေရာများ၊ ကျူးလွန်သူများနှင့် ကျူးလွန်သည့် အပြုအမူ၏ တူညီသောဝိသေသများတို့အား ဖော်ထုတ်သည့် မှုခင်းပုံသဏ္ဍာန်အား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- သာမန် မှုခင်းနှင့် (သို့) ဖြစ်စဉ်များ၏ အဆင့်များထက် သိသာထင်ရှားစွာ မြင့်မားသည့် နေရာများအပေါ်တွင် အလေးထားသည့် အရေးပါသောနေရာများအား ဖော်ထုတ်ခြင်း။
- မှုခင်းနှင့် ဖြစ်စဉ်များ အသွားအလာအား ဖော်ထုတ်ခြင်း။
- ၎င်းတို့၏ မှုခင်းကျူးလွန်ပုံ ၎င်းတို့၏ သိသာထင်ရှားသော အပြုအမူ၊ သတင်းထောက်လှမ်းရေး (သို့) မှုခင်း သိပ္ပံဆိုင်ရာ အထောက်အထားများတို့ဖြင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေသည့် ကျူးလွန်သူတစ်ဦးတည်းမှ ကျူးလွန်နိုင်ခြေ ရှိသော အလားတူဖြစ်မှုများ (သို့) ဖြစ်စဉ်များတို့တွင် မှုခင်းနှင့် ဖြစ်စဉ်များ အစဉ်လိုက်အား ဖော်ထုတ်ခြင်း။
- ကျူးလွန်ခံရသူများ၏ ဝိသေသများ (သို့) ထူးခြားသည့် မှုခင်းကျူးလွန်သည့် အပြုအမူများကို ဖော်ပြနေသော ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ၏ တူညီသည့် ဝိသေသများကို စစ်ဆေးပြီး အထွေထွေ ပုံသဏ္ဍာန်အား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ပြစ်မှုနှင့် မငြိမ်သက်မှုများ၏ အဆင့်များနှင့် အမျိုးအစားများအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ပြီး ဧရိယာတစ်ခုအတွင်း လူဦးရေအုပ်စုတစ်ခုအတွင်းရှိ လူဦးရေနှင့် လူမှုရေးပိုင်းဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုများ မည်သို့ပြောင်းလဲသည်ကို စစ်ဆေးသည့် လူဦးရေနှင့် လူမှုရေး အသွားအလာပုံစံအား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ရာဇဝတ်ကောင်အုပ်စုများ (သို့) အဖွဲ့အစည်းများအကြား ချိတ်ဆက်မှုများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အရေးပါမှု များ၏ နားလည်မှုတို့ကို ပေးအပ်နိုင်သည့် ကွန်ရက်သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခု (သို့) ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုအပေါ် ရာဇဝတ်များ၏ ဈေးကွက်အားဖော်ထုတ်သည့် ဈေးကွက် အား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ရာဇဝတ်ကောင်များ၏ နည်းလမ်းများ မည်သို့အလုပ်လုပ်သည်ကို နားလည်မှုအား ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် ရာဇဝတ်လုပ်ငန်းများအား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ကျူးလွန်ခံရမည့် အလားအလာရှိသောသူများ အများပြည်သူနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အေဂျင်စီများ အပေါ်တွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတစ်ဦးချင်း၊ ရာဇဝတ်အုပ်စုများ (သို့) မှုခင်းအမျိုးအစားများမှ ဖြစ်ပေါ်စေသော အန္တရာယ်အလားအလာများ၏ အတိုင်းအတာများအား ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းကို ပံ့ပိုးသည့် အန္တရာယ် အလားအလာများအား သရုပ်ခွဲခြင်း။
- ကျူးလွန်ခံရသူတစ်ဦးချင်း၊ သက်သေ၊ သံသယရှိသူ (သို့) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို အသေးစိတ် သရုပ်ခွဲခြင်း အား လုပ်ဆောင်သည့် Subject analysis

³⁹ <https://www.app.college.police.uk/app-content/intelligence-management/analysis/>

- တားဆီးရေး (သို့) ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခု၏ ထိရောက်မှုအား အကဲဖြတ်သုံးသပ်သည့် ရလဒ်များအား သရုပ်ခွဲခြင်း။

ထိုနည်းလမ်းများနှင့်ပတ်သတ်သော အသေးစိတ်အချက်အလက်များအား College of Policing (အင်္ဂလန် နှင့် ဝေလ်ပြည်နယ်) ဝက်ဘ်ဆိုဒ်⁴⁰ မှ ရရှိနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (ခ)

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း - အရေးပါသော အောင်မြင်ခြင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းအရင်းများ။

ဤစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သတ်၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော သုသေသနပြုမှုများမှ ရရှိသော သင်ခန်းစာများအား ပေါင်းစပ်ရန်နှင့် အကျဉ်းချုပ်ရန်အတွက် ကြိုးစားမှုများမှ တစ်ခုအနေဖြင့် Myhill (2012) မှ အောက်ပါအချက်အလက်များ အပါအဝင် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုများအား အကောင်အထည် ဖော်ခြင်းအတွက် အရေးပါသော အောင်မြင်မှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရင်း အများအပြားအား ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။

- **အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စိတ်ပိုင်းဖြတ်မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲခြင်း** - ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ဝန်ဆောင်မှု သည် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုမှ ပေးအပ်နိုင်သော အကျိုးကျေးဇူးများအား နားလည်နိုင်ခြင်းမှ ဝေးကွာနေသည်။
- **စံဖြစ်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း** - ၎င်းအား သီးခြားဌာနတစ်ခု (သို့) စီမံကိန်းတစ်ခု၏ တာဝန်ဆိုသည်ထက် အဓိကအလုပ်တစ်ခုအနေဖြင့် ရှုမြင်နိုင်ရန် လိုအပ်သည်။
- **ရပ်ရွာလူထုနှင့် အာဏာအား ခွဲဝေခြင်း** - ထိတွေ့မှုများသည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ဆောင်ရွက်သည်ထက် ရပ်ရွာ လူထုအပေါ်တွင် ဆောင်ရွက်သည်က ပိုမိုများပြားသည်။
- **လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ စီမံခြင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု** - ဒေသခံအရာရှိများသည် ပြုလွယ် ပြောင်းလွယ်မရှိသော သာမန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစံနှုန်းများအား ကိုင်ဆွဲထားသည်ထက် သီးခြားအခြေအနေများ တွင် မည်သို့ မည်ပုံ ထိတွေ့မှုများအား အောင်မြင်အောင်ဆောင်ရွက်ရမည်ကို လိမ္မာပါးနပ်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင် ရန် လိုအပ်သည်။
- **စွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲခြင်း** - ထိရောက်သော ထိတွေ့မှုဆိုင်ရာ အလုပ်များအား ပြန်လည်ချီးမြှင့်ရန် အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်းများ လိုအပ်သည်။
- **လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း** - ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများအား အောင်မြင် စေနိုင်ရန် ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် အများပြည်သူ နှစ်ဖက်စလုံးမှ ကျွမ်းကျင်မှုများကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သည်။
- **စိတ်ချယုံကြည်ခြင်းနှင့် ယုံကြည်အပ်နှံခြင်း** - ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများသည် 'clean site' များတွင် ဖြစ်ခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့များမှအသိအမှတ်ပြု၍ လုပ်ငန်းထမ်းဆောင်ရာ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများနေထိုင် သည့် ရပ်ရွာများတွင် ညံ့ဖျင်းသောဆက်ဆံရေးများ ဖြစ်လေ့ရှိခဲ့သည်။
- **ဆက်သွယ်ရေး** - မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တစ်ဖက်တည်းမှ ပြောဆိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးမှုများ လိုအပ်သည်။

⁴⁰ *ibid*

- မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း - လူနေမှုအဆင့်အတန်း ပြဿနာများ⁴¹ အား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ရပ်ရွာအခြေပြု ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း စီမံချက်များအတွက် ရဲတပ်ဖွဲ့အနေဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်အပါအဝင် ၎င်းတို့၏ အစိုးရကဏ္ဍမှ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

⁴¹ Myhill, A (2012) *Community engagement in policing, Lessons from the literature*. London: National Policing Improvement Agency. November 2012 (first published 2006).

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံ၏

မြို့တွင်း/မြို့ပေါ် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ
အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

Stephen Otter

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း
မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တွင်း/ မြို့ပေါ်
ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

စတီဗင် အော်တာ
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၇

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စာတမ်းတိုများအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် အာရှတိုက်တစ်ဝှမ်းရှိ လူမှုဘဝများတိုးတက်စေရန် အစဉ်ကြိုးပမ်းနေသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ခြောက်ရာစုနှစ်ကြာအတွေးအကြံနှင့် ဒေသန္တရကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပရိုဂရမ်များသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီးစွမ်းရည်မြှင့်တင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစရှိသည့် ၂၁ ရာစု နှစ်တွင် အာရှတိုက်ကို သက်ရောက်မှုရှိနေသည့် အဓိကပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အာရှတိုက်အတွက် ထုတ်ဝေထားသည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာအုပ်များနှင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ ဖလှယ်မှုများသည်လည်း အာရှတိုက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ တရားမျှတသော ဒေသအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်နိုင်စေရန်အတွက် အားပေးကူညီမှုပြုသည့် နည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှနိုင်ငံ ၁၈ နိုင်ငံရှိ ရုံးများနှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီရိုရုံးများ ကွန်ယက်ဖွဲ့ လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပါတနာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများစသည့် မတူကွဲပြားသော အုပ်စုတို့မှ ထောက်ပံ့ငွေများ ရရှိပါသည်။

မြို့ပြလုံခြုံရေးစာတမ်းတိုများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ရှိ မြန်မာမူဝါဒချမှတ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အခြားသော စိတ်ပါဝင်စားသည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပက်သက်သူများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေရာများတွင် အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော (သို့) ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုနိုင်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသာဓကများနှင့် သရုပ်ခွဲခြင်းကို ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မူဝါဒရေးရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်နေခြင်း အစီအစဉ်များရှိပါသည်။ ဤမြို့ပြလုံခြုံရေး စာတမ်းတိုများသည် ထိုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုသည့် စာတမ်းများဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတိုများပြုစုရန်အတွက် ယူကေအစိုးရမှ ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်ပါရှိသော အတွေးအမြင်များသည် စာတမ်းပြုစုရေးသားသူများ၏ အတွေးအမြင်များသာဖြစ်ပြီး ယူကေအစိုးရ သို့မဟုတ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာတမ်းပြုစုရေးသားသူမှ ဤစာတမ်းတစ်ခုချင်းစီပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီပေးခြင်း၊ စာတမ်းရေးသားပြုစုသည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အချိန်နှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးခဲ့ခြင်းတို့အတွက် Lucian Harriman ကို ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

စာတမ်းပြုစု ရေးသားသူအကြောင်း

Stephen Otter သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအတွက် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှခန့်အပ်ထားသည့် အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အကြံပေးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီဗင်အော်တာသည် လန်ဒန် မြို့တော်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ နိုင်ငံအဆင့် ရာဇဝတ်မှုအေဂျင်စီ၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး စသည်တို့တွင် စစ်ဆေးရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဘုရင်မကြီးမှခန့်အပ်ထားသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ စစ်ဆေးရေးအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီတွင် စတီဗင် အော်တာသည် ဒီဗွန်နှင့် ကွန်းဝေါ့မြို့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ယူကေရီ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အကြီးအကဲများ အသင်း အဖွဲ့အတွက် တရားမူတမှု၊ ကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့တွင် ဦးတည်လျက် ရဲဝန်ထမ်းပေါင်း ၆၀၀၀ ကို ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် စတီဗင် အော်တာသည် ဘုရင်မကြီး၏ ရဲဝန်ထမ်း ဆုတံဆိပ်တော်ကို လက်ခံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် London School of Economics မှ ရာဇဝတ်မှုဥပဒေဆိုင်ရာ မူဝါဒအထူးပြုဖြင့် မဟာဘွဲ့ ရရှိခဲ့ပြီး ကမ်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်မှ ပြစ်မှုဗေဒအထူးပြုဖြင့် ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း	၁
၂။ အဓိက သဘောထားများနှင့် ဝေါဟာရများရှင်းလင်းချက်	၂
၂.၁။ ယခုစာတမ်းလွှာတွင် အသုံးပြုသော ဝေါဟာရများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	၂
၂.၂။ မြို့ပြနေရာများရှိ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ	၂
၂.၂.၁။ ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်မှ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိ နိုင်ငံများ	၃
၃။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံမှ သင်ခန်းစာများ	၅
၃.၁။ ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးခြင်း	၅
၃.၂။ ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးခြင်း	၆
၃.၃။ ရပ်ရွာပေါ်ရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း	၈
၃.၄။ ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားပေါ်မူတည်၍ ဖြစ်ပွားတတ်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်း	၁၀
၃.၅။ မြို့ပြစီမံကိန်းနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း	၁၁
၃.၆။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းမှတစ်ဆင့် ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်း ...	၁၁
၄။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မြို့ပြထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ	၁၂
၄.၁။ အကြံပြုလိုသည့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များ	၁၃
၄.၂။ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများ	၁၅
၅။ နိဂုံးချုပ်	၁၆
နောက်ဆက်တွဲ(က)	၁၇

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး အကျိုးခံစားနိုင်စေရန်အလို့ငှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (TAF) ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အကျိုးကျေးဇူး(၃)မျိုးအား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အစီအစဉ်များ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ မြို့နယ်အဆင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရပ်ရွာဦးစားပေးအရာများအား ပိုမိုသိရှိနားလည်လာခြင်း။
- ၂။ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများမြင့်မားလာ ပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ တိုးတက်လာခြင်း။
- ၃။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အစိုးရဌာနများရှိ တာဝန်ရှိသူများအကြား ဌာနအချင်းချင်းနှင့် ပညာရှင်များ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာဆွေးနွေးခြင်းများနှင့် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ ခိုင်မာလာစေခြင်း။¹

ထိုသို့သော အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိလာစေရန်အလို့ငှာ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနအရ ဝင်ငွေခန့်မှန်းသောနိုင်ငံများနှင့် အလယ်အလတ်အဆင့် ဝင်ငွေရှိနိုင်ငံများတွင် ထိရောက်မှုရှိကြောင်း ထင်ရှားသည့် မြို့ပြထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းလမ်းများနှင့် ၎င်းတို့အား ဤစီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သည့် မြို့နယ် ၄ မြို့နယ်တွင် မည်သို့အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေရန် ပြုပြင်အသုံးပြုရမည့်အကြောင်းများ ပါဝင်သည့် နောက်ခံအချက်အလက်စာတမ်းအား ရေးသားရန် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ၎င်း၏ အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အကြံပေးအား တာဝန်ပေးခဲ့ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ၏ ထူးကဲကောင်းမွန်သော Introductory Handbook on Policing Urban Space² မြို့ပြနေရာထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း မိတ်ဆက်လက်စွဲစာအုပ်မှ ကောက်နုတ်ချက်အမြောက်အများ ထုတ်ယူရေးသားခြင်းဖြင့် ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်အဆင့်များတွင် ရှိသော ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးပြုနိုင်မည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤစာတမ်းကို မြို့ပြနေရာများတွင် အသုံးပြုနိုင်မည့် ရာဇဝတ်မှုတားဆီးရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများဖော်ပြထားသော အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မြို့ပြလုံခြုံမှုစီမံကိန်း၏ ရာဇဝတ်မှုတားဆီးရေး နောက်ခံအချက်အလက်စာတမ်းနှင့် ပေါင်းစပ်ကာဖတ်ရှုသင့်ပါသည်။

¹ Urban Safety Project Master Inception Deliverables v20170214 Draft to FCO (Yangon: The Asia Foundation, 2017).
² UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook on Policing Urban Space* (Vienna, United Nations Office on Drugs and Crime and United Nations Human Settlements Programme, 2011).

၂။ အဓိက သဘောထားများနှင့် ဝေါဟာရများရှင်းလင်းချက်

၂.၁။ ယခုစာတမ်းလွှာတွင် အသုံးပြုသော ဝေါဟာရများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းဗျူဟာများ။ ။ ချမ်းသာသောရပ်ကွက်များနှင့် စီးပွားရေး အချက်အချာကျသော နေရာများတွင် ရဲလုံခြုံရေး ပုံမှန်ချထားပေးပြီး အခြားသောရပ်ကွက်များတွင် တစ်ခါတစ်ရံမှ သာ ရဲလုံခြုံရေးချထားပေးခြင်းကို အဓိကထားသည့် နည်းဗျူဟာများ။

ရပ်ရွာများအတွက်ရည်ရွယ်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း။ ။ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာနည်းဗျူဟာများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသတွင်း တာဝန်ကျအရာရှိများနှင့် ပြည်သူများနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုရှိသော အရာရှိများနှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ ပေါင်းစပ်လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန်အတွက် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အဓိကထားသည့် နည်းဗျူဟာ။

ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း။ ။ ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်ပွားပြီးနောက် ထိုဖြစ်ရပ်များကို တုံ့ပြန်ရန်သာ ပမာနမထားဘဲ သက်သေအထောက်အထား၊ ရာဇဝတ်မှုများကာကွယ်တားဆီးရန်နှင့် ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ပွားရသည့် အကြောင်းအရာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် သုတေသန၊ ရပ်ရွာနေပြည်သူများနှင့် အဆက်အသွယ် စသည်တို့ကို အသုံးပြုခြင်းကို အဓိကထားသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းဗျူဟာ။

၂.၂။ မြို့ပြနေရာများရှိ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ

ဤအပိုင်းတွင် မြို့ပြနေရာများရှိ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းအား အခြားသောနေရာများရှိ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်မှုခြင်း ကွဲပြားခြားနားစေသည့် အကြောင်းအရာနှင့် အထူးသဖြင့် ထိုမြို့ပြနေရာများအား အစိုးရများမှ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရာ တွင် ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်များသည် မတူကွဲပြားခြားနားသော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ ပေါ်ပေါက် စေပါသည်။ မြို့ပြများတွင် မညီမျှမှုများ အများအပြားရှိနေခြင်းသည် ပြိုင်ဆိုင်မှုများပေါ်ပေါက်စေပြီး စုပေါင်း လုပ်ဆောင်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့သော ဆင်းရဲမှုများပြားသည့် နေရာများနံဘေးတွင် အလွန်ကြွယ်ဝချမ်းသာသူများနေထိုင်ကြသည့် မညီမျှမှုသည် လောဘရမ္မက်များကြောင့် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်လာစေရန် အခွင့်အလမ်းများပေးထားပါသည်။ ဘဏ်နှင့် အခြားသော ငွေကြေးနှင့် အဖိုးတန် ဥစ္စာပစ္စည်းများ ထိန်းသိမ်းရာနေရာများ တည်ရှိနေခြင်းသည် အကြီးစား (သို့) အသေးစား ဓားပြမှုများဆီသို့ ဦးတည်နေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ ရှိနေခြင်း သည်လည်း မြို့ပြနေရာများတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးများ၊ လက်နက်များနှင့် ခိုးရာပါ ပစ္စည်းများကဲ့သို့သော တရား မဝင်ကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုများပြုလုပ်နိုင်သည့် နေရာများဖြစ်စေသည်။ လမ်းပန်း ဆက် သွယ်ရေးနှင့် ဆိပ်ကမ်းများရှိခြင်းသည်လည်း မြို့ပြနေရာများကို တရားမဝင် ကုန်ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ ဆောင်ရောင်းဝယ်ရာနေရာများသို့ ပြောင်းလဲနိုင်သည်။

ကြံရာမရဖြစ်ခြင်းနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများသည် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပွားစေသည့် အခြေအနေများကို ဖန်တီးနိုင်ပါသည်။ လူဦးရေထူထပ်များပြားခြင်းသည်လည်း လူအများပါဝင်သော ဆန္ဒပြပွဲကြီး များနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပြီး မြို့များသည် နိုင်ငံရေးအချက်အခြာ ကျရာ ဗဟိုများဖြစ်သောကြောင့် ထိုဆန္ဒပြပွဲများသည် ခက်ခဲသောအချိန်ကာလများတွင် အဓိကရုဏ်းများ အဖြစ်သို့ ပြောင်း လဲသွားနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် မြို့ပြနေရာများ၏ လူနေထူထပ်သိပ်သည်းမှုနှင့် မြို့ပြနေရာများနှင့် မီဒီယာရုံးများ ကပ်လျက်တည်ရှိခြင်းသည် အကြမ်းဖက်လုပ်ငန်းများလုပ်ဆောင်လာစေနိုင်သော အခြေအနေများကို ဖန်တီးနိုင်သည်။

၂.၂.၁။ ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်မှ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိ နိုင်ငံများ

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်မှ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိ နိုင်ငံများ၏³ မြို့ပြနေရာများတွင် ဝင်ငွေအများဆုံးရရှိသော နိုင်ငံများတွင် ကြုံတွေ့ရလေ့မရှိသော စိန်ခေါ်မှုများ ရင်ဆိုင်နေရသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်နှင့် အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိနိုင်ငံများရှိ မြို့ကြီးများသည် ၎င်းတို့၏အစိုးရများမှ စည်းမျဉ်းချမှတ် အုပ်ချုပ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်ပမာဏထက်ကျော်လွန်၍ ပို၍တိုးပွားလာနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြဿနာရပ်များမှာ အိုးအိမ်ချထားရန်အတွက် အစိုးရတွင် လုံလောက်သော အရင်းအမြစ်များမရှိခြင်း၊ အပြင်လူများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများနှင့် အကျွမ်းဝင်မှုမရှိသော လမ်းပုံစံအနေအထားများရှိသော ပုံမှန်မဟုတ်သည့် လူနေရပ်ကွက်များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ထိုကဲ့သို့နေရာများတွင် နေထိုင်သူများသည် အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများကိုပင် ရရှိကြခြင်းမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့ဘာသာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖန်တီးယူရသည်။ ပိုမိုကြွယ်ဝချမ်းသာသော မြို့တွင်းနေရာများသို့သာ ရောက်ရှိစေရန် စီစဉ်ထားသော၊ ပုံစံချထားသော (သို့) ပို၍သေးငယ်သော မြို့များအတွက် စီစဉ်ထားသော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်များမှာ လူဦးရေ၏ အချိုးအစားတော်တော်များများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စွမ်းမရှိဘဲ ထိုလူများအား စည်းမျဉ်းဥပဒေအရ ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမရှိသော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်များကို အသုံးပြုစေသည်။

အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်နှင့် လက်တင်အမေရိကတိုက် တို့ရှိ မြို့များတွင် တရားဝင် နည်းလမ်းတကျဖြစ်သော လုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ မလုံလောက်ခြင်းသည် သမားရိုးကျမဟုတ်သောအလုပ်လုပ်ငန်းများသို့ တွန်းပို့ပေးသည်။ သမားရိုးကျမဟုတ်သော လုပ်ငန်းများရှိအလုပ်သမားများတွင် ရာဇဝတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် စော်ကားနှောင့်ယှက်မှုကို ကြုံတွေ့နိုင်သည့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ များပြားပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများစိုးမိုးမှုမရှိသော နေရာများတွင် ဈေးရောင်းသူများသည် ဓားပြတိုက်ခံခြင်း၊ ရာဇဝတ်သားများနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများမှ ငွေညှစ်ခြင်းများကို ကြုံတွေ့နိုင်ခြေပိုများပါသည်။

ထို့အပြင် ထိုသို့သော ဈေးများကို စည်းမျဉ်းဥပဒေများအရ ထိန်းချုပ်မှုမရှိခြင်းသည် ထိုဈေးများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသူများမှ ၎င်းတို့ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ရာဇဝတ်သားများဆီသို့ ချဉ်းကပ်စေသည်။ လူငယ်များ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အခြားသော ရာဇဝတ်မှုများကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ သမားရိုးကျမဟုတ်သောအလုပ်များနှင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှုများသည် အမျိုးသမီးများနှင့် လူငယ်များ အဓိကကြုံတွေ့ နေရသည့် ပြဿနာများဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ကဲ့သို့ မြို့ကြီးများတွင် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးမှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ ပေါ်ပေါက်နိုင်သည်။ အချို့တွင် ပြည့်စုံသော လမ်းမြေပုံများမရှိခြင်းသည် ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များမှ မြို့ပြမြေနေရာများအကြောင်း စေ့စေ့စပ်စပ်⁴ နားလည်သိရှိစေရန် ခက်ခဲစေသည်။ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ထားနိုင်ခြင်းမရှိသော တိုးပွားမှုများနှင့် ကျယ်ပြန့်မှုများသည် လူအများအား လုံခြုံစေမည့်ဝန်ဆောင်မှုများပေးနေသော မြို့ပြစီမံသူများနှင့် ရဲများအား သိသာထင်ရှားသည့် ကျော်လွှားနိုင်ရန်ခက်ခဲသည့် အခက်အခဲအတားအဆီးများ ကြုံတွေ့စေသည်။ လိုအပ်ချက်အရ တရားဥပဒေဘောင်ပြင်ပတွင် လူဦးရေအမြောက်အမြားနေထိုင်ကြသည့် ဆင်ခြေဖုံးနေရာများတွင် ရဲများမှ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်တွေ့နိုင်သည်။ မြို့ပြလူဦးရေတိုးပွားမှုနှုန်းများ မြင့်မားခြင်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုံလောက်မှုမရှိခြင်းတို့အတူ မကြာသေးမီက ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲများသည် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပွားမှုနှုန်းများ မြင့်မားစေပြီး အုပ်စုအဖွဲ့ အမျိုးမျိုးမှ

³ Countries with a per capita Gross Domestic Product (GDP) of between \$US 976 and \$US 3,855—UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook on Policing Urban Space*. (Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime and United Nations Human Settlements Programme, 2011).
⁴ Andy Myhill and Paul Quinton, *It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction. An interpretative evidence commentary* (London: National Policing Improvement Agency, 2011).

ပို၍ဖိနှိပ်သော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းကို တောင်းဆိုမှုများ လုပ်ဆောင်လာစေပါသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များနှင့်/သို့ လူဦးရေ၏ တောင်းဆိုမှုများ ဖြေလျော့စေရန်အလို့ငှာ ဖိနှိပ်သော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ပြန်လည်အသုံးပြုတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှုနှုန်းများကို ရေတိုအချိန်အတွင်းတွင် လျော့ချနိုင်သော်လည်း ရဲများကို ပြည်သူများနှင့် ပိုမိုကင်းကွာစေသည်။ တစ်ဖန် ထိုမှ တစ်ဆင့် ရဲများကို ပြည်သူမှ အယုံအကြည်လျော့နည်းလာပြီး ရဲများမှ ပြည်သူများကို ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းရန်နှင့် ဥပဒေမချိုးဖောက်ရန် အားပေးနိုင်မည့် အဓိကအချက်ဖြစ်သည့် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ထိခိုက်စေသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့များ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းနှင့် လူထုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဆက်စပ်မှုအကြောင်းကို မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်း မှုခင်းတားဆီးကာကွယ်ရေး စာတမ်းတွင် ဆွေးနွေးထားသည်။⁵

ယုံကြည်မှုနှင့် ရဲလုပ်ငန်းတရားဝင်ဖြစ်ခြင်းတို့ကို တည်ဆောက်မှုမှာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော၊ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာပေါ်ထွက်လာစေရန်အတွက် အဓိကကျသည်။ ယင်းသည် ဝင်ငွေနှိမ့်သော အဆင့်မှ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိနိုင်ငံများတွင် စိန်ခေါ်မှုများ မကြာခဏဖြစ်စေသည်။ အာဏာရှင်ဆန်သော ဝါဒကို လိုက်နာစနစ်နှင့် ပဋိပက္ခတို့မှ အမွေအနှစ်များသည် လူဦးရေနှင့် ရဲတို့အကြား၊ များစွာသော စိတ်ဝမ်းကွဲမှုများကို ဖန်တီးထားသည်။

ရလဒ်အနေဖြင့် လူထုသည် ရဲများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ရဲများအား အကူအညီပေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်မည့် ဖြစ်နိုင်ခြေအနေအထား နည်းပါလာသည်။⁶ ထိုရလဒ်သည် မြို့ပြလုံခြုံရေး စီမံကိန်း၏ ဗဟိုကျသောအပိုင်းဖြစ်သည့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်မှုများကို တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဒေသန္တရဗဟုသုတများပေါ် အခြေတည်သည့် ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းကဲ့သို့သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းများ တည်ဆောက်ရန် အခက်တွေ့စေသည်။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်မှ အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိ နိုင်ငံများရှိ မြို့ပြနေရာ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- တိကျမှန်ကန်သောမြေပုံများ ရရှိနိုင်မှုနည်းပါးခြင်း။ ညီညာမှုမရှိသောနှင့် တသမတ်တည်းမရှိသော လမ်းများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေးညံ့ခြင်း။
- ပြည်သူများမှ ရဲများနှင့်ပူးပေါင်းရန် တွန့်ဆုတ်ခြင်း။ ရဲများမှ ပြည်သူများနှင့်ပူးပေါင်းရန် တွန့်ဆုတ်ခြင်း။ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဘေးကင်းရေးမဟာဗျူဟာများအား တည်ဆောက်ရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အပြန်အလှန်ယုံကြည်မှု အားနည်းခြင်း။
- ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန်အတွက် အုပ်စုဖွဲ့ပြီး အချို့ဧရိယာများအား စိုးမိုးချယ်လှယ်ကြီးစိုးခြင်း။
- ဒေသများတွင် ပြစ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဒေတာအချက်အလက်များ မရှိခြင်း။
- ရဲတပ်ဖွဲ့များဝင်ရောက်ရန်အတွက် အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည့် ဝင်းတံခါးများရှိ လူနေရပ်ကွက်များ၊ ပုဂ္ဂလိက လုံခြုံရေးဝန်ဆောင်မှုများ ရှိနေခြင်း။
- လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ အကန့်အသတ်ရှိခြင်း။ အကျိုးဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်း နည်းပါးခြင်း။
- ပုံမှန်မဟုတ်သော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ (တရားမဝင်သော စုပေါင်းသယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ)။

⁵ Stephen Otter, *Urban Safety Project Crime Prevention Background Paper* (Yangon: The Asia Foundation, 2017).
⁶ Herman Goldstein, *Problem-Oriented Policing* (New York: McGraw-Hill, 1990).

- တရားဝင်အာဏာမရှိသော လူတစ်စုမှ တရားဥပဒေလိုက်နာစေရန် အတင်းအကြပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း။
- ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ လူဦးရေအများအပြား၏ စီးပွားရေးအရ၊ လူမှုရေးအရ ဖယ်ကြဉ်ထားခံရခြင်း။
- ဆင်းရဲချမ်းသာသူများသည် မတတ်သာသည့်အဆုံး ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရပ်ကွက်များကို စီမံခန့်ခွဲသည့် ဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်းနည်းပါးသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခုအား ကျင့်သုံးရခြင်း။

၃။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံမှ သင်ခန်းစာများ

ဤအပိုင်းတွင် ကမ္ဘာအဝှမ်း မြို့ပြနေရာများမှ လတ်တလောအသုံးပြုနေသော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများကို ဆန်းစစ်ဖော်ပြထားသည်။

၃.၁။ ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးခြင်း။

မကြာခင်ဆိုသလိုပင် အာဏာရှင်စနစ်၊ ကိုလိုနီစနစ်နှင့် ပဋိပက္ခများ၏ အကျိုးဆက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံကဲ့သို့သော အဆင့်နိမ့်နှင့် အလယ်အလတ်အဆင့်ဝင်ငွေရှိ နိုင်ငံများရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် ချမ်းသာသော လူနေ ရပ်ကွက်များနှင့် စီးပွားရေးအချက်အခြာကျသောနေရာများတွင် ရဲများအား ပုံမှန်တာဝန်ချထားပြီး အခြားသော ရပ်ကွက်များတွင် တခါတရံတွင်သာ ရဲတပ်ဖွဲ့များ တာဝန်ချထားခြင်းတို့ကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်သည့် ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို အမှီပြုကြသည်။⁷ ထိုသို့သော ကြိုးပမ်းမှုများသည် ရဲများမှ လမ်းပေါ်တွင် နေရာယူထားပြီး ရာဇဝတ်အမျိုးအစားများကို တုံ့ပြန်ရင်း အချိန်ကုန်ဆုံးစေသည့် တုံ့ပြန်သောကြိုးပမ်းမှုများပင် ဖြစ်တတ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းလမ်းကို ကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေမူဘောင်အတွင်းတွင် လုပ်ဆောင်ကြသော်လည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုမရှိသော လူဦးရေများအား ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရာတွင် အသုံးပြုသောအခါ ရဲများသည် ဥပဒေမူဘောင်ကို ကျော်လွန်၍ လုပ်ဆောင်တတ်ကြသည်။ ထိုသို့သော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းကို အထောက်အကူပြုစေရန်အတွက် လိုအပ်သည့် စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်းနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်များ ပုံမှန်အားဖြင့် မရှိကြပါ။ လစာလုံလောက်စွာ မရ ရှိသော၊ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်မှုမရှိသောသော ဥပဒေလိုက်နာစေရန်ဆောင်ရွက်သည့် အရာရှိများမှ ဦးဆောင် သည့်အခါတွင် ထိုသို့ ဖြစ်ရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် ကျရှုံးတတ်ပြီး⁸ အထွေထွေလူဦးရေ နှင့် ပြည်သူ့အရာရှိများအကြား စိတ်ပျက်စရာ အားမလိုအားမရဖြစ်ပြီး တိုးတက်မှုရှိသည့် ကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းများ ကို တောင်းဆိုလာစေသည်။

ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည့် သက်သေအထောက်အထားများသည် ရဲများအား ရာဇဝတ်မှုများ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ရာဇဝတ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် လူထုများနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကူညီသည့် ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်ခြင်း နည်းဗျူဟာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုမဟာဗျူဟာများအားလုံးသည် မြို့ပြနေရာများတွင်ရှိ ပြစ်မှုကို ကူညီထိန်းသိမ်းပေးသည့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတတို့အား အကျိုးဝင်စေသည်။ ထိုသို့ရာဇဝတ်မှုများ ကူညီထိန်းချုပ်ရန်နှင့် ဆက်စပ်သည့် နည်းဗျူဟာနှစ်မျိုးမှာ ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာကိုရေးရာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

⁷ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.

⁸ *Ibid.*

၃.၂။ ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးခြင်း

ဟာမန် ဂိုးစတိန်းမှ မူလချမှတ်ခဲ့သည့် ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းသည် တိကျသော ပြဿနာများဖြေရှင်းရန် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းတစ်မျိုး⁹ ဖြစ်သည်။¹⁰ ထိုနည်းလမ်းသည် ရာဇဝတ်မှုတားဆီးကာကွယ်ရာတွင် ထိရောက်ကြောင်းတွေ့ရှိပြီးဖြစ်သည်။¹¹ ၎င်းသည် ရပ်ရွာဘေးကင်းလုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များတွင် ပြဿနာများနှင့် ဖြေရှင်းနည်းများအား ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်းနှင့် သက်သေအထောက်အထားပေါ်မူတည်သည့် သရုပ်ခွဲခြင်းတို့ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ရဲများသည် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်ခြင်းပြဿနာများအား စနစ်တကျဖော်ထုတ်၍ သရုပ်ခွဲခြင်း၊ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပြဿနာများအတွက် တိကျသော တုံ့ပြန်မှုများ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဆက်လက်၍ ထိုတုံ့ပြန်မှုများ အောင်မြင်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆန်းစစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများအား ဖြေရှင်းရန်အတွက် အခြားသောအေဂျင်စီများနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြရသည်။

ယင်းသည် အထူးသဖြင့် မြို့ပြနေရာများတွင် ထိရောက်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိပြီးဖြစ်ပြီး မြို့ပြနေရာများနှင့် ပတ်သက်သော (၂၀၁၇-၂၀၁၉) မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ရေးမဟာဗျူဟာတွင် ပါရှိသော အဓိက မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းများထဲမှ တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။¹²

ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းသည် ရာဇဝတ်သားများဖြစ်စေသော လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများ၏ ကျယ်ပြန့်မှုထက် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်စေရန်ဦးတည်သည့် တိကျသောဖြစ်ရပ်များနှင့် အခြေအနေများကို အဓိကထောက်ရှုသည်။ ထိုသို့အိုရီအရ အကြောင်းအချက်သုံးခုသည် တစ်ချိန်၊ တစ်နေရာတည်းတွင် တိုက်ဆိုင်ဖြစ်ပျက်မှသာလျှင် ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုပေါ်ပေါက်သည်ဟု ယူဆသည်။ ထိုအကြောင်းအချက်သုံးခုမှာ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသူ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရရန် သင့်လျော်သူနှင့် စွမ်းဆောင်မှုရှိသော အုပ်ထိန်းသူ မရှိခြင်း စသည်တို့ပင်ဖြစ်သည်။¹³

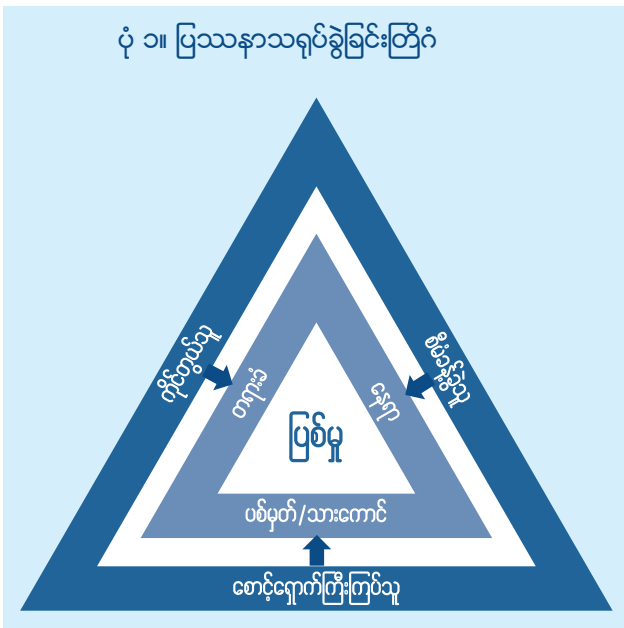
ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းအရ အခြေခံအားဖြင့် ရာဇဝတ်မှုတစ်ရပ်သည် ဖြစ်ပွားရန် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုရှိမှသာ ဖြစ်ပွားသည်။ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ရပ်များဖြစ်စေသော အကြောင်းအချက်သုံးမျိုးမှာ

- ၁။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူအား ထိုသို့ကျူးလွန်ခြင်းပြုရန်အတွက် အကျိုးအမြတ် တစ်စုံတစ်ရာပေးနိုင်သော ကျူးလွန်ခံရသူများ ရှိနေခြင်း။
- ၂။ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်နိုင်သည့်နေရာ ရှိနေခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူမှ ထိုနေရာမျိုးတွင် ဖမ်းဆီးခံရခြင်း မရှိနိုင်ဟု ယူဆခြင်း။
- ၃။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသူ ရာဇဝတ်သားရှိခြင်း။

ထိုသို့သောအကြောင်းအရာများပေါင်းစု၍ ရာဇဝတ်မှု ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း မူဘောင်ကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် ပြဿနာသရုပ်ခွဲခြင်း ဩဂံကို ပုံဖော်သည်။ (ပုံ ၁ ကို ကြည့်ပါ)

⁹ Sometimes referred to as 'problem-solving policing'.
¹⁰ Goldstein, *Problem-Oriented Policing*, 1990.
¹¹ David Weisburd et al., "Is problem-oriented policing effective in reducing crime and disorder?" *Criminology and Public Policy*, Volume 9, Issue 1, (February 2010): 139–172.
¹² United Nations Office on Drugs and Crime *National Crime Prevention Strategy, The Republic of the Union of Myanmar*. (Yangon: UNODC, 2017).
¹³ Mike Maguire, Rod Morgan and Robert Reiner (eds), *The Oxford Handbook of Criminology* (Oxford: Clarendon Press, 1994).

ပုံ ၁။ ပြဿနာသရုပ်ခွဲခြားခြင်းကြိမ်

ယခုချဉ်းကပ်မှုကိုအသုံးပြု၍ ယနေ့ခေတ် မြောက် အမေရိကတိုက်နှင့် အနောက်ဥရောပတိုက် တို့တွင်ရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် သိသာထင်ရှားသော hot-spots များတွင် ရာဇဝတ်မှုများ မည်သို့ ဖြစ်ပွားမှုများသနည်းဆိုသည်ကို ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ကြသည်။ သုတေသနများအရ ရာဇဝတ်မှုသည် အချို့သောနေရာများတွင် တစ်နေ့တာ၏ အချို့အချိန်များတွင်သာ ဖြစ်ပျက်လေ့ရှိကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသုတေသနမှ လူမှုပထဝီသွင်ပြင်လက္ခဏာများပေါ်မူတည်၍ မြို့တစ်မြို့နှင့် ၎င်းမြို့တွင် နေထိုင်သူ လူဦးရေအပေါ် သက်ရောက်နေသည့် ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများကို သိရှိ နားလည်စေသည်။¹⁴

မင်းမဟာဗျူဟာသည် SARA အဖြစ် ရည်ညွှန်း

ထားသည့် အဆင့်(၄)ဆင့်ပါ ပြဿနာဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းဖြစ်သည်။ အဆင့်တစ်ခုချင်းစီတွင် ပဏာမ ခြေလှမ်းဖြင့် လိုအပ်လျှင် တုံ့ပြန်မှုများကို ပြုပြင်မွမ်းမံစေနိုင်လျှက် အဆိုပါတုံ့ပြန်မှုမှာ ထိရောက်မှုရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ စိစစ်တွက်ချက်ဆုံးဖြတ်ပေးရန် တည်ဆဲ အခြေခံစနစ်ပေါ်တွင် ချင့်ချိန်ဆုံးဖြတ်ချက်လိုအပ်သည်။

SARA အဆင့်(၄)ဆင့်မှာ

ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း။ ။ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ ဘေးကင်းရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး သီးခြား သီးသန့်အဖြစ် ပြဿနာရပ်များကို ဖော်ထုတ်ခွဲခြားပြီး ဦးစားပေး သတ်မှတ်ထားခြင်း။

သရုပ်ခွဲခြင်း။ ။ ပြဿနာအခြေခံအကြောင်းရင်းကို ဖော်ထုတ်ခွဲခြားရန်နှင့် ပြဿနာ၏ အတိုင်းအတာကို ဖြစ်နိုင်သည့် အကျဉ်းချုပ်ပြီး သတင်းအချက်အလက်များနှင့် သေချာစွာစိစစ်ပြီး စုစည်းခြင်း။¹⁵

တုံ့ပြန်ခြင်း။ ။ ပြဿနာများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်းတို့၏ ရလဒ်များအရ ပြဿနာဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် တိကျသောဆောင်ရွက်ချက်များဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်ကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း။

ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း။ ။ တုံ့ပြန်မှုများသည် လိုလားသည့်သက်ရောက်မှုများ ရှိ၊ မရှိ တိုင်းတာခြင်း။ တိုင်းတာရရှိသည့် ရလဒ်များအရ ပြောင်းလဲမှုများလုပ်ခြင်း။

ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြို့ပြစီမံကိန်း မှုဆင်းတားဆီးကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ နောက်ခံစာတမ်းနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ Problem-Oriented Policing website¹⁶ ကို ကိုးကားနိုင်ပါသည်။¹⁷

¹⁴ (Also known as the crime triangle). Lawrence E. Chen and Marcus Felson, "Social change and crime rate trends: a routine activity approach," *American Sociological Review*, Volume 44, No. 4, (1979).
¹⁵ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.
¹⁶ Otter, *Crime Prevention Background Paper*, 2017.
¹⁷ <http://www.popcenter.org/about/?p=sara>.

၃.၃။ ရပ်ရွာပေါ်ရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း။

ရပ်ရွာကိုရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း¹⁸ သည် ရဲတပ်ဖွဲ့များ၏ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကို ရပ်ကွက်အဆင့်သို့ ယူဆောင်လာခြင်းဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေရန်ဆောင်ရွက်သည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် ရပ်ရွာနေ ပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် မှုခင်းတားဆီးကာကွယ်ရန် စွမ်းရည်မြင့် ဒေသဆိုင်ရာအရာရှိများ အား ရပ်ရွာနေပြည်သူများနှင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်စေသည်။ မှုခင်းတားဆီးကာကွယ်ရန်အတွက် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုရှိပြီး ထိရောက်မှုရှိသော နည်းဗျူဟာများ ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ရဲများနှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏ ဆက်ဆံရေးကို ပြောင်းလဲစေရန် ထိုနည်းဗျူဟာအား ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရေရှည်တွင် ရပ်ရွာကိုရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်း၏ ထိရောက်မှုတွင် ရပ်ရွာ၏ သတ်မှတ်ချက်များကို ပြောင်းလဲပြီး ထိရောက်မှုနည်းပါးသော ရဲလုပ်ငန်းများကို စစ်ဆေးခြင်းများပြုလုပ် ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ပြည်သူများမှ ၎င်းတို့၏ ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဖြေရှင်းလာခြင်းလည်း ပါဝင်လာပေလိမ့်မည်။

အထက်တွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြပြီးခဲ့သည့် ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ကျင့်သုံးရာ တွင် ရပ်ကွက်အဆင့်များတွင် ထိထိရောက်ရောက်အသုံးချနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းလမ်းအား အောင်မြင်စွာဖော်ဆောင်နိုင်ပါက ရဲဝန်ထမ်းများနှင့်ဒေသခံလူအများအကြား တကကြွသောဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် ပြဿနာများဖြေရှင်းနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများပေးခြင်းဖြင့် ရဲနှင့် ရပ်ရွာများအကြား ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံမှုများရရှိ လာစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာကိုရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိနိုင်သော်လည်း ရပ်ရွာ အုပ်စုများ (တခါတရံ ရပ်ရွာကောင်စီ သို့ ကော်မတီများဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြ) ကဲ့သို့ တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် မှုခင်းကာကွယ်ရန်အတွက် ဒေသန္တရဗဟုသုတပေါ်မူတည်၍ ထိရောက်သောနည်းဗျူဟာများအတူ တကွချမှတ်နိုင်သည့် အထူးလေ့ကျင့်ထားသော ရဲဝန်ထမ်းအစုအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ဖြင့် အခြေခံထားပါသည်။¹⁹ အာရှတိုက်တဝှမ်းရှိ ဝင်ငွေအဆင့်နိမ့်နှင့် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိသော နိုင်ငံများတွင် ရှိခဲ့သည့် အာဏာရှင်စနစ်၊ ကိုလိုနီစနစ်နှင့် ပဋိပက္ခများ အစရှိသည့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအကြောင်းအရာများမှ ရပ်ရွာကိုရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် မည်သို့မည်ပုံရှိရမည်ကို ပုံဖော်သွားမည်ဖြစ်သည်။²⁰

ရပ်ကွက်တစ်ခုအတွင်းတွင် မှုခင်းကာကွယ်ရန်အတွက် ရဲနှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏ ရင်းနှီးသောဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ခြင်းသည် ပြည်သူမှ ရဲများအပေါ်ထားရှိသည့် ယုံကြည်မှုတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်သည်။ သုတေသန များမှ လူအများအား ရဲများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းမပြုရန် အားပေးရန်အတွက် အရေးကြီးဆုံးအကြောင်းမှာ ရဲများ၏ တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသောကြောင့် ထိုသို့ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ခြင်းမှာ အထူးပင်အရေးကြီးပါသည်။ လူအများမှ ရဲများသည် ၎င်းတို့ဘက်မှာရှိနေသည်ဟု ယူဆပါက ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်နိုင်ခြေ နည်းပါးသွားပြီး ရဲများကိုအကူအညီပြုနိုင်ခြေ များပြားလာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းလမ်းကို တခါတရံတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု(procedural justice) ဟုခေါ်ကြသည်။²¹

အာရှတိုက်အတွင်း ရပ်ရွာကိုရေးရှာသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း ကျင့်သုံးနေသောနိုင်ငံများမှာ အရှေ့တီမောနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများပင်ဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံများရှိ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းကို အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် The Overseas Development Agency တို့မှ ပူးတွဲလေ့လာထားခြင်းများရှိပါသည်။

¹⁸ တခါတရံတွင် ရပ်ရွာထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။
¹⁹ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.
²⁰ Todd Wassel, *Institutionalising community policing in Timor-Leste* (The Asia Foundation and Overseas Development Institute 2014)
²¹ Andy Myhill and Paul Quinton, *It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction. An interpretative evidence commentary* (London: National Policing Improvement Agency, 2011).

အရှေ့တီမောရီ ရပ်ရွာထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းကို ထိုနိုင်ငံအတွင်း လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသော အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းအန်ဂျီအိုများမှ ထောက်ခံသည့် အမျိုးမျိုးသော စံပုံစံများကို အသုံးပြု၍ ဖော်ဆောင်ထားသည်။²² ထိုသို့ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်း ကျင့်သုံးခြင်း၏ အစဦးပိုင်း ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ဂျပန် ကိုဘန်စနစ်၏ လက္ခဏာသွင်ပြင်များကို ထည့်သွင်းကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ကိုဘန်ဆိုသည်မှာ လမ်းများပေါ်တွင်တည်ရှိသော ရဲကင်းငယ်လေးများဖြစ်ပြီး ထိုရဲကင်းများသည် ရဲများကို ရပ်ရွာနေပြည်သူများနှင့် ရေရှည်ဆက်ဆံမှုများထားရှိနိုင်စေပြီး ထိုရပ်ရွာအကြောင်း ပိုမိုသိရှိစေသည်။ ထို ကိုဘန်များသည် ဒေသခံပြည်သူ များမှ ၎င်းတို့၏ပြဿနာများကို တိုင်ကြားရန်နှင့် အပြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန်ချဉ်းကပ်သည့် ဒေသဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစင်တာများ ဖြစ်လာသည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ရဲများသည် ရပ်ရွာများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်လာပြီး မူခင်းများကို ထိန်းချုပ်ရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် ဗဟုသုတများ ရင့်သန်လာစေရန်ဖြစ်သည်။²³

ကိုဘန် စနစ် စတင်ကျင့်သုံးပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် အရှေ့တီမောအစိုးရ၏ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရေးနည်းလမ်းမှာ ရပ်ရွာရှေးရှုသည့်ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းမှသည် လက်နက်အမြောက်အမြားကိုင်ဆောင်ထားကြသည့်ရဲအစုအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်းသို့ ပြောင်းလဲလိုက်သည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရပ်ရွာကိုရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်း ပြန်လည်ကျင့်သုံးရန်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ထိုအခါတွင် လူထုအများပါဝင်ခြင်းနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း အခြေခံသဘောတရားများပါဝင်သည့် နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ ရပ်ရွာကို ရှေးရှု ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းလမ်းစံပုံစံကို အခြေပြုခဲ့သည်။ (၃.၂ ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းလမ်း)

ဤလေ့လာမှုသည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ ရပ်ရွာကိုရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် အားသွန်ခွန်စိုက်ကြိုးပမ်းကြခြင်းကို ဖော်ပြသည်။ သို့သော် မတူကွဲပြားသည့် အမျိုးမျိုးသော နည်းလမ်းများကို ထောက်ခံခဲ့ကြပြီး ထိုသို့ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ခိုင်ခိုင်မာမာဖြစ်လာစေရန်အတွက် နိုင်ငံရေးပံ့ပိုးမှုရရှိရန်အတွက်မှာ လုံလောက်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ရှိမနေခဲ့ပါ။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများမှ အတိအလင်းဖော်ပြထားသည့် အကြောင်းအရာတစ်ချက်မှာ ရပ်ရွာကိုရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် စစ်ပစ္စည်းများတပ်ဆင်ထားသော ရဲတပ်ဖွဲ့များ မဖြစ်သင့်ပါဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုလေ့လာမှုမှ ရပ်ရွာကိုရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းချမှတ်ရန်ကြိုးပမ်းမှုသည် ဆွေးနွေးခြင်း၊ အများသဘော တူညီမှုရယူခြင်း၊ အဓိကကျသည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ပါဝင်ပတ်သက်သည့်သူများကို ပါဝင်စေခြင်း အစရှိသည်တို့ ထည့်သွင်းထားသည့် သိမ်မွေ့သည့် ချဉ်းကပ်ပုံမျိုးဖြင့်သာ ဖော်ဆောင်သင့်သည်ဟု နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ဤကဲ့သို့သော ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းစံပုံစံတစ်ရပ် ရေရှည်တည်တံ့စေရန်အလို့ငှာ အချိန်ယူဖော်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးပံ့ပိုးမှုနှင့် ဒေသခံများမှ ပိုင်ဆိုင်မှုတို့ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။²⁴

သီရိလင်္ကာအာဏာပိုင်များသည် ရပ်ရွာလူထုပါဝင်ခြင်းနှင့် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံသဘောတရားများကို မှီတည်သည့် ရပ်ရွာထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းစံပုံစံတစ်ခု ရေးဆွဲကျင့်သုံးရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့သည်။ အရှေ့တီမောနှင့်မတူဘဲ သီရိလင်္ကာသည် ထိုသို့ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းကို ကာလရှည်တည်တံ့စွာ ရင်းနှီးဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

သီရိလင်္ကာ၏ ရပ်ရွာထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းတွင် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် ပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန်အတွက် ရပ်ရွာနေပြည်သူများနှင့် ဆက်ဆံရေးများတည်ဆောက်နိုင်ရန် ကျေးလက်တောရွာများနှင့် မြို့ပေါ်ရပ်ကွက်များရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့များတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော သင်တန်းပေးထားသည့် ရပ်ရွာအခြေပြုရဲဝန်ထမ်းများပါဝင်သည်။ လူအများမှမြင်တွေ့နိုင်သော စက်ဘီးများစီး၍ ကင်းလှည့်ခြင်းသည် ရဲ များ

²² Todd Wassel, *Institutionalising community policing in Timor-Leste* (The Asia Foundation and Overseas Development Institute 2014)
²³ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.
²⁴ Todd Wassel, *Institutionalising community policing in Timor-Leste* (The Asia Foundation and Overseas Development Institute 2014)

နှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူအကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင် အရေးကြီးသည့်အပိုင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူ လုံခြုံရေးကော်မတီလို့လည်းခေါ်ကြသည့် တရားဝင် ရပ်ရွာရဲတပ်ဖွဲ့ဖိုရမ်များ ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ထိုဖိုရမ်များမှ ရပ်ရွာဘေးကင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးပြဿနာများကို ရဲနှင့်ရပ်ရွာ ပူးတွဲ၍ ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် စနစ်တစ်ရပ်ကို ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။

ဤလေ့လာမှုအရ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးသည့် ရပ်ရွာကိုရေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် ဒေသအဆင့်တွင် ယုံကြည်မှုကိုတည်ဆောက်စေနိုင်ပြီး လူအများမှ ပိုမိုလုံခြုံသည်ဟု ခံစားစေသည့်အပြင် ဒေသတွင်းပြဿနာဖြေရှင်းမှုများ ပေါ်ပေါက်စေသည်။²⁵

၃.၄။ ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားပေါ်မူတည်၍ ဖြစ်ပွားတတ်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်း။

ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာကိုရေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းစုံပုံစံများအား ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် အတွေးအမြင်ယူဆချက်မှာ တရားဥပဒေလိုက်နာစေရန် ကြပ်မတ်ခြင်း၏ အခြေခံသဘောတရားမှာ ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို လျော့ချခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများကာကွယ်ရန်အတွက်ဖြစ်သည်ဟူသည့် အချက်ပင်ဖြစ်သည်။²⁶ သီအိုရီအရ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုဖြစ်ပွားရန် တစ်နေရာတည်း၊ တစ်ချိန်တည်းတွင် အကြောင်းအရာအချက်သုံးမျိုး တိုက်ဆိုင်ဖြစ်ပျက်လျက်ရှိရမည်။ ထိုအကြောင်းအချက်သုံးခုမှာ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန်ရည်ရွယ်ချက်ရှိသူ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရရန် သင့်လျော်သူ နှင့် စွမ်းဆောင်မှုရှိသော အုပ်ထိန်းသူ (ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းခံရသူများ၊ နေရာများ၊ အရာဝတ္ထုများကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများကို တားဆီးပေးရန် တာဝန်ရှိသူ၊ ဥပမာ မိဘ) မရှိခြင်း စသည်တို့ပင်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှုများကို ထိုနည်းအရ နားလည်ခြင်းဖြင့် ရဲများသည် ရာဇဝတ်မှုများသို့ဦးတည်နိုင်မည့် အခြေအနေများကို အခြားသော အေဂျင်စီများနှင့် ပူးပေါင်းဖြေရှင်းနိုင်မှာဖြစ်ပြီး ထိုမှတစ်ဖန် ရာဇဝတ်မှုများမဖြစ်ပွားရန် တားဆီးပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် လမ်းဘေးတွင် မီးတိုင်များတပ်ဆင်ပေးခြင်းဖြင့် လမ်းသွားလမ်းလာပြည်သူများကို အကာအကွယ် ပေးခြင်းဖြစ် သည်။

မကြာခဏဆိုသလို ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားပေါ်မူတည်၍ ဖြစ်ပွားတတ်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်းဟု ခေါ်ကြပြီး ရာဇဝတ်မှုဖြစ်နိုင်သည့်အခွင့်အလမ်းများကို လျော့နည်းစေခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်းများသည် ၂၅ မျိုးရှိပြီး အုပ်စု ၅ စုခွဲထားသည်။²⁷

- ၁။ ကြိုးပမ်းမှု တိုးမြှင့်ခြင်း။ ။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရန် ခက်ခဲစေအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း။
- ၂။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ တိုးမြှင့်ခြင်း။ ။ ကျူးလွန်သူမှအဖမ်းခံရနိုင်ခြေ မြင့်မားစေခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်နိုင်ခြေ နည်းပါးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၃။ ရလဒ်များ လျော့ချခြင်း။ ။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်မည့်အကျိုးရလဒ်အား ကန့်သတ်ခြင်း။
- ၄။ လှုံ့ဆော်မှုများ လျော့ချခြင်း။ ။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်နိုင်စေမည့် အကြောင်းပြချက်များဖန်တီးနိုင်သည့် အခြေအနေများအား ပပျောက်စေခြင်း။
- ၅။ ဆင်ခြေစောဒကများ ပယ်ဖျက်ခြင်း။ ။ လူအများမှ ဥပဒေများကို ပိုမိုသိရှိလာစေသော အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးခြင်း။

စာရင်းအပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ (က) ကို ကြည့်ပါ။

²⁵ Victoria Chambers, Lisa Denny and Kanniya Pieris, *Community policing through bicycles patrolling in Sri Lanks: An incipient post-conflict strategy* (The Asia Foundation and Overseas Development Institute 2014)

²⁶ Routine activities and rational choice theories in Mike Maguire, Rod Morgan and Robert Reiner (eds), *The Oxford Handbook of Criminology* (Oxford: Clarendon Press, 1994).

²⁷ www.popcenter.org/25techniques/.

၃.၅။ မြို့ပြစီမံကိန်းနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း

ဤချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းသည် ထိရောက်သော မူဝါဒရေးရာဆိုင်ရာကွယ်ရေးနည်းဗျူဟာများ ချမှတ်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် အတွက် မည်သည့်နေရာများကို အသုံးပြုသည်ဆိုသည်ကို မျှဝေနားလည်သဘောပေါက်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေ လိုက်နာစေရန် ကြပ်မတ်ခြင်းနှင့် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို ပေါင်းစပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသီအိုရီ အရ လူတစ်ဦးချင်းစီမှ ၎င်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည်ဟု ခံစားရသော နေရာများတွင်ရှိ အခြေခံအာဏာနှင့် လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းကြသည်။ လူတစ်ဦးချင်းစီမှ ထိုနေရာများနှင့်ကင်းကွာနေသည်ဟု ခံစားရပါက ထိုနေရာများ ပျက်စီး ယိုယွင်းနေသည်ကို လျစ်လျူရှုသည့်အခါ ရာဇဝတ်မှုများသည်လည်း တိုးပွားလာမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းလမ်းအရ လူများသည် တခြားသောသူများနှင့် နေရာတစ်နေရာကို မျှဝေနေရပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိုနေရာတွင် နေထိုင် ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများရှိနေသည်ဟု မှတ်ယူကြပါသည်။

ထိုသီအိုရီကို အခြေပြု၍ လူနေရပ်ကွက်တစ်ခုတွင် ဘေးကင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးများရရှိစေရန် အောက်ပါလုပ်ငန်းများ ကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

- ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၊ ထိုနေရာကို အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် အသုံးပြုသူများ၊ မြို့သာယာရေးစီစဉ်သူများ၊ ရွေးကောက်ခံအရာရှိများနှင့် ရဲများကို အတူတကွ နေရာပေါင်းစပ်ခန့်ခွဲခြင်းမှတစ်ဆင့် ဝင်ထွက်သွားလာနိုင်မှု ကို ထိန်းချုပ်ခြင်းများ စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- နေ့စဉ်သာမန်လုပ်ငန်းဆောင်တာများဆောင်ရွက်ရင်း လူတစ်ဦးချင်းစီမှ ကြည့်နိုင်ပြီး ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပွားမှုမှ ကာကွယ်ရန် သဘာဝစောင့်ကြည့်ခြင်းများမိတ်ဆက်ထားသည့် ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်နိုင်သော နေရာများ ပေါ်ထွန်းလာစေခြင်း။
- ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်ပွားမှုလျော့နည်းစေရန် စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအသုံးပြုခြင်း (ဥပမာ- ကောင်းမွန်သော လမ်းမီးများထားရှိခြင်း) နှင့် အသင်းအဖွဲ့လိုက်အနေဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်ခြင်းများ ထိန်းချုပ်သည့် ကြိုးပမ်းမှုများလုပ်ဆောင်ရန် ရပ်ရွာစောင့်ကြည့်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း။

၃.၆။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းမှတစ်ဆင့် ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီး ကာကွယ်ခြင်း

အချိန်ပြောင်းလဲလာသည့်နှင့်အမျှ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်နိုင်သောနေရာများကဲ့သို့သော မြို့ပြဒီဇိုင်းပုံစံ အယူအဆ များသည် အဆောက်အဦနှင့်ဒီဇိုင်းများ အသုံးပြု၍ ရာဇဝတ်မှုများ ထိန်းချုပ်ကာကွယ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းမှ ရာဇဝတ်မှုများအား ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်ခြင်းဟုသိထားသည့် နည်းလမ်းအထိ ပိုမိုပြည့်စုံ ကျယ်ပြန့်သည့် စီမံရေးနည်းလမ်းအဖြစ် တရွေ့ရွေ့ပြောင်းလဲသွားသည်။ အဆိုပါချဉ်းကပ်မှုသည် အစိုးရအရာရှိ အမှုဆောင်များ၊ ရဲများ၊ ဗိသုကာပညာရှင်များနှင့် နေရာလပ်ဆိုင်ရာ အလုပ်ကိစ္စစီမံခန့်ခွဲသူများအား ဖွဲ့စည်းနှင့် ပြီးသား ပတ်ဝန်းကျင်၏ ဘေးကင်းစေရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို အတူတကွလုပ်ကိုင်တည်ဆောက်ကာ ဆောင်ရွက်စေ မည်။ ယင်းတွင် အထက်ပါ မြို့တွင်းမြို့ပေါ် စီမံကိန်းချဉ်းကပ်မှုအပေါ် ပို၍အခြေခံသော အခြေခံသဘောတရားများ နိယာမဥပဒေများ (၆)မျိုးပါရှိသည်။

- ၁။ သဘာဝအလျောက် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း။ ။ နေရာများကို အထူးအားစိုက်ထုတ်စရာမလိုဘဲ စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုနိုင်စေရန် ရှေးရှု၍ တည်ဆောက်ထားခြင်း။
- ၂။ ဝင်ထွက်သွားလာမှု စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ထိန်းချုပ်ခြင်း။ ။ ရာဇဝတ်သားများမှ ဝင်ထွက်သွားလာမှုပြုနိုင်ခြေအား ကန့်သတ်ခြင်းဖြင့် နေရာသို့ ဝင်ထွက်သွားလာမှုကို ထိန်းချုပ်ခြင်း။

- ၃။ နယ်မြေအပိုင်းအခြားသတ်မှတ်ခြင်း။ ။ နေထိုင်သူများနှင့် အခြားသောနည်းလမ်းဖြင့် အသုံးပြုသူများမှ ထိုနေရာအား စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်မှုရှိသည်ဆိုသည့် အသိကို ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် နေရာအား ပိုမိုလုံခြုံစေခြင်း။
- ၄။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း။ ။ ရပ်ကွက်၏ ဖွဲ့စည်းပုံတစ်ရပ်လုံးကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အမှိုက်သရိုက် နှင့် အခြားသော ဖရိုဖရဲဖြစ်နိုင်သည့် အကြောင်းအရာများကို လျှော့ချခြင်းဖြင့် နေထိုင်သူများသည် ဘေးကင်း လုံခြုံရေးကို တိုးမြှင့်စေနိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ အိမ်များနှင့် ရပ်ကွက်တွင်း အခြားသောအင်္ဂါရပ်များ၏ အရည်အသွေး ထိန်းသိမ်းလာစေရန် အားပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- ၅။ ပစ်မှတ်၏ လုံခြုံရေးတောင့်တင်းစေခြင်း။ ။ လုံခြုံရေးအခြေအနေတိုးတက်စေရန် နေထိုင်သူများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များမှ ၎င်းတို့၏ အိမ်ရာအဆောက်အဦများနှင့် ဥစ္စာပစ္စည်းများကို လုံခြုံစေရန် တက်တက် ကြွကြွ ဦးဆောင်ပြုလုပ်ခြင်း။
- ၆။ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်ခြင်းကို အနည်းဆုံးအဆင့်ထိတိုင် ထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် နေရာအား ကောင်းမွန်စွာအသုံးပြုခြင်း။ ။ ရဲများနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများသည် ကစဉ့်ကလျားဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်များကို လျှော့ချပြီး ရာဇဝတ်မှုများကျူးလွန်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးများပေးမိခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် နေရာတစ်နေရာအား စဉ်ဆက်မပြတ်အသုံးပြုစေခြင်း။

၄။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မြို့ပြထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်စရာများ

မြို့ပြများတွင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေရပ်များဖြစ်သည့် မြန်ဆန်သော လူဦးရေတိုးပွားမှု၊ အစိုးရအရင်းအမြစ်များ ရှားပါးမှု၊ ကစဉ့်ကလျားဖြစ်နေသည့် မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ရဲနှင့်အခြားသော အစိုးရတာဝန်ရှိသူများကို အယုံအကြည် ကင်းမဲ့မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော ဝင်ငွေနှိမ့်သောအဆင့်နှင့် အလယ်အလတ်အဆင့်ရှိသော နိုင်ငံ တော်တော်များများတွင် ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများ ကျယ်ပြန့်လာစေနိုင်သော အကြောင်းအခြင်းအရာများဖြစ်ကြသည်။²⁸ ထိုအကြောင်းအခြင်းအရာများကို နားလည်သိရှိပြီး ဒေသအဆင့် ရပ်ရွာဘေးကင်းရေး အစီအမံများကို တိုးတက် စေရန်အတွက် အောင်မြင်မှုရှိသည့် နည်းဗျူဟာများဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ လူထု၊ ရဲနှင့် အခြားသော အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းသည် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပြန်လည်စီစစ်ခြင်းမှ ဖော်ပြထားသည့် ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် ကြိုးပမ်းမှုများ၏ အောင်မြင်မှု ရရှိ စေရန်အတွက်မှာ အဓိကကျပါသည်။ လူအများကို ရဲများနှင့်ပူးပေါင်းလာစေရန်နှင့် တရားဥပဒေမချိုးဖောက်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးရာတွင် အဓိကအကျဆုံးဖြစ်သည့် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းမှ တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။²⁹

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး စီမံကိန်းရလဒ်များ (၃.၂ ကို ကြည့်ပါ) ရရှိရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေအရှိဆုံးသော မြို့ပြ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းမှာ ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းဗျူဟာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းဗျူဟာသည် ရဲများနှင့် အခြားသော လုံခြုံရေးတာဝန်ရှိသူများမှ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှု များနှင့် ၎င်းတို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရပ်ရွာများ၏ ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရမည့် အချက်များကို သိရှိနားလည်စေရန် အထောက်အကူပြုသည့် သရုပ်ခွဲခြင်းနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုပါသည်။ ထိုနည်းလမ်းသည် မတူကွဲပြားခြားနား သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများနှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပတ်သက်နေသောသူများတို့ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ညှိနှိုင်းဆက်စပ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဖြေရှာခြင်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် နည်းလမ်းပင်ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းလမ်းသည် ရဲများကို လူထုမှ ယုံကြည်မှုနှင့် ပြဿနာများဖြေရှင်းရာတွင် လူထုမှ ရဲများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်

²⁸ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.
²⁹ Myhill and Quinton, *It's a fair cop?*, 2011

မူ စသည်များတွင် မှီတည်သည်။ ရပ်ရွာကိုရှေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းသည် ရဲများအပေါ် ယုံကြည်မှု တိုးတက်စေရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းနှင့် ပေါင်းစပ်ပြီး မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပြဿနာများကို အောင်မြင်စွာဖြေရှင်းနိုင်စေရန် လွယ်ကူစေမည်ဖြစ်သည်။

ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည်လည်း အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် အနေအထားပေါ်မူတည်၍ ရာဇဝတ်မှုများအား တားဆီးကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်းနှင့် မြို့ပြစီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအား တုံ့ပြန်နိုင်စေရန် ခွင့်ပြုသည်။ ထိုနည်းလမ်းများသည် မြောက်အမေရိကနှင့် အနောက်ဥရောပရှိ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းမှ လေ့လာရရှိသည့် ကောင်းမွန်သော သိပ္ပံနည်းကျအထောက်အထားများ ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားပြီး တောင်အမေရိက နှင့် အာရှမှ အထောက်အထားများလည်း ပါရှိသည်။

မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သော မြို့နယ်ဒေသအမျိုးမျိုးတွင် မတူညီသော မြို့ပြလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများရှိမည်ဖြစ်ပြီး ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းနည်းလမ်းသည် တုံ့ပြန်မှုတစ်ခု ချင်းစီကို ထိုဒေသတစ်ခုအတွင်းရှိ ပြဿနာရပ်ပေါ်မူတည်သည့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်ထားသည်။ သို့သော် ၎င်းသည်ပင်လျှင် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လူထု၏ စိုးရိမ်ပူပေါင်းမှုများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရည်အသွေးကောင်းသည့် ဒေတာအချက်အလက်များနည်းပါးသော နိုင်ငံတွင်းမှ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်စေသည်။ ယခင်ရှိခဲ့ပြီးသော အချက်အလက်များကိုသာ မှီငြမ်းခြင်းမပြုဘဲ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးစိန်ခေါ်မှုများကို နားလည်နိုင် စေမည့် လက်တွေ့ကျသည့်နည်းလမ်းများ ရှာဖွေရန် လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။

၄.၁။ အကြံပြုလိုသည့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များ

အထက်ပါ အသေးစိတ်ရှင်းပြထားသော အထောက်အထားပေါ်အခြေခံ၍ ယခုအပိုင်းမှ မြို့တွင်းမြို့ပေါ် ဘေးကင်း ရေး စိန်ခေါ်မှုများဆိုင်ရာတုံ့ပြန်ရန်၊ မြို့နယ်အဆင့်တွင်ရယူနိုင်သော တစ်ချို့သောအဆင့်များကို အသေးစိတ် ရှင်းပြထားသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးများနှင့်ပတ်သက်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအတွက်၊ မူးယစ်ဆေးဝါးများအား ဆန့်ကျင် တုံ့ပြန်သည့်အပေါ် အာရုံစိုက်ပေးရင်းမှ အကြောင်းအချက်စာတမ်းလွှာကိုလည်း ကြည့်ရှုပါ။

တည်ရှိဆဲကော်မတီအပေါ် တည်ဆောက်ခြင်းသည် မြို့နယ်နှင့် ရပ်ကွက်အဆင့်များတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပြီး၊ မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီတွင် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အများပြည်သူတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ရပ်ကွက်ရပ်ရွာဘေးကင်းရေး မိတ်ဖက်အုပ်စုများကို တည်ထောင်ရသည်။ ယခုအုပ်စုမှာ မြို့တွင်းမြို့ပေါ်ဘေးကင်း ရေး ပြန်လည်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်များတွင် ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြားနိုင်သကဲ့သို့ သတ်မှတ်ထားသော ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများအပေါ် အာရုံစိုက်သင့်သည်။ ယင်းသည် အဆိုပါပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်၊ စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ စိစစ်ချက်၊ တုံ့ပြန်မှုနှင့် ချင့်ချိန်ဆုံးဖြတ်ချက် စသည်တို့ပါရှိသော SARA အဆင့် (၄)မျိုး ဖြင့်၊ အလုပ်လုပ်ကြလျက်၊ ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုကို အသုံးပြုသင့်သည်။

- ၁။ ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာအပေါ်မူတည်၍ ၎င်းအဖွဲ့များ၏ အဖွဲ့ဝင်များ ပြောင်းလဲနိုင်သော်လည်း အောက်ပါတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။ ရပ်ကွက်နှင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရေးကော်မတီနှင့် ရုံးများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြို့နယ်ရဲအရာရှိများ၊ စီမံရေးအရာရှိများ၊ မြို့နယ်ကျန်းမာရေး အရာရှိများ၊ လူမှုဖူလုံရေးဌာနမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာအပေါ် ကျွမ်းကျင်အဆင့် အသိပညာ ဗဟုသုတရှိသော ကိုယ်စားလှယ်များ။
- ၂။ တွဲဖက်အုပ်စုများ၏ အဖွဲ့ဝင်များကို ပြဿနာအပေါ်အခြေခံပြီး၊ အခြေအနေအရ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများဖြင့် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရမည်။

၃။ (အထက်) မြို့နယ်အဆင့်တွဲဖက်အုပ်စုများကို ကူညီထောက်ပံ့ရန် အကြံပေးအဖွဲ့တစ်ခု ဖွဲ့စည်းရမည်။ အကြံပေးအဖွဲ့သည် အချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း၊ လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း၊ အသေးစိတ်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်း တို့အပါအဝင် လူထုအမြင်စစ်တမ်းကောက်ခံရေး နည်းလမ်းများ၊ ပြဿနာများအပေါ် အခြေခံသည့် ထိန်းချုပ် ကာကွယ်ခြင်းနည်းလမ်းများ၊ မူးယစ်ဆေးဝါးကဲ့သို့သော လုံခြုံရေးပြဿနာများနှင့် အခြေအနေ၊ ရာဇဝတ်မှု ကာကွယ်ရေးလုပ်ဟန်များတွင် ကျွမ်းကျင်အဆင့် အသိပညာပဟုသုတရှိရမည်။ နိုင်ငံတကာ ပညာရေး ကျွမ်းကျင်သူ ဆရာများနှင့် ပညာရှင်များကို အတုအယောင်အစည်းအဝေးအဖြစ် ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာ အသုံးပြုကာ ဤအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြေလည်းရှိသည်။

၄။ မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအသင်းနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့တို့၏ အကူအညီဖြင့် ဒေသတွင်း မြို့ပြလုံခြုံရေး အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများ အကျဉ်းချုပ်ကို မြို့နယ်အသိုင်းအဝိုင်းလုံခြုံမှု တွဲဖက်အုပ်စုမှ ရေးဆွဲရမည်။ လူဦးရေသွင်ပြင် လက္ခဏာများပေါ်မူတည်၍ လူဦးရေတစ်ရပ်လုံးနှင့် နယ်မြေတစ်ခုလုံးအပေါ် သက်ရောက်နေသည့် ရာဇဝတ်မှုပြဿနာများကို နားလည်နိုင်စေရန် တိကျသောနေရာနှင့် တိကျသောအချိန်တွင်ရှိ ရာဇဝတ်မှုများ ကို အသေးစိတ်စူးစမ်းချက်ကဲ့သို့သော အချက်အလက်များပါသည့် ထင်ရှားသောနေရာများကို ရေးဆွဲထား သည့်မြေပုံများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့လည်း အထက်ပါရေးဆွဲချက်တွင် ထည့်သွင်းရမည်။

၅။ ထို့နောက် မြို့ပြလုံခြုံရေး အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်တစ်ခုကို အသိုင်းအဝိုင်း လုံခြုံမှု တွဲဖက်အုပ်စုမှ ရေးဆွဲရမည်။ ထိုအစီအစဉ်သည် မည်သူမျှ မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်အရာကို ပြုမူရမည်ကို ထင်ထင်ရှားရှား သတ်မှတ်ပေးသည်။

အစီအစဉ်တွင်

- တစ်စုံတစ်ခုသော အလုပ်ပေါ်တွင် အထောက်အထားများကို အခြေခံရမည်။
- ပြဿနာဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပူးပေါင်းချဉ်းကပ်ခြင်းကို မြှင့်တင်အားပေးရမည်။
- စီမံကိန်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် လူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမည့်နည်းလမ်းများလည်း ပါဝင်ရမည် ဖြစ်ပြီး
- စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့်ဌာနများအပေါ် လူထုယုံကြည်မှု အခြေအနေမြှင့်တင်ရန်ရှင်းလင်းပြတ်သားသော ပန်းတိုင်ကို ချမှတ်ထားရမည်။

၆။ အစီအစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမပြုမီ ၎င်းအစီအစဉ်အောင်မြင်မှုကို ဆန်းစစ်သည့် နည်းလမ်းများကို ဦးစွာသဘောတူ သတ်မှတ်ထားကြရမည်။ ဤအပိုင်းသည် အကြံပေးအဖွဲ့မှ ကူညီပေးရမည့် အရေးကြီးသော နေရာဖြစ်သည်။ အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံတွင် သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခုတည်ထောင်ရန်၊ ဒေသတွင်း တက္ကသိုလ် များကို ဖိတ်ခေါ်ပြီး အစီအစဉ်တစ်ခုစီကို လေ့လာသုံးသပ်ရာတွင် အကူအညီပေးစေရေးကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်သည်။

၄.၂။ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရမည့် အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများ

ရပ်ရွာကိုရေးရှုသည့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် ပြဿနာပေါ်မူတည်သည့်ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်း နှစ်ခုလုံးပင် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ ထိုနှစ်ခုလုံးသည် လက်ရှိထိန်းသိမ်းကာ ကွယ်ရေးလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် နေရာတော်တော်များများတွင် အလွန်ကွာခြားပြီး ခုခံမှုလည်းရင်ဆိုင်ရသည်။ ထိုသို့သော အစီအစဉ်ပုံစံများကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် အဆင့်အသီးသီးမှ ရဲဝန်ထမ်းများ၏ အကူအညီ လွန်စွာ လိုအပ်ပြီး ၎င်းကိုရရှိရန်လည်း ခက်ခဲနိုင်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အာဏာရှင်စနစ်၊ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့စနစ်၊ ပဋိပက္ခ စသည်တို့ သက်ရောက်မှုကိုခံရသော ပြစ်မှုဖြစ်ပွားနှုန်းမြင့်မားသည့် နေရာတွင် နေထိုင်သည့် ပြည်သူများသည် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် အပြုသဘောဆောင်သော ဆက်ဆံရေးမျိုး မရှိတတ်ကြပေ။ ထိုသို့သော ဆက်ဆံရေးမျိုးမရှိဘဲ ၎င်းအစီအစဉ် အမျိုးအစားများအနက်မှ တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် အလွန်အမင်းခက်ခဲနိုင်မည်ဖြစ် သည်။

ထိုနည်းလမ်းများသည် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း အားအင် ကုန်ခမ်းမှုများ ဖြစ်စေပြီး ၎င်းနည်းလမ်းများသည် ထိပ်ပိုင်းအရာရှိကြီးများမှ ပံ့ပိုးနေသ၍ တည်တံ့နေမည်ဖြစ်သည်။ (အရှေ့တီမောအကြောင်းတွင် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး³⁰) နောက်ဆုံးတွင် ရပ်ရွာအခြေပြုထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းသည် လူမှု အဖွဲ့အစည်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှသာဆောင်ရွက်ပါက အသင်းအဖွဲ့ဖြင့် တရားဝင်အာဏာမရှိဘဲ တရားဥပဒေလိုက်နာ စေရန် အတင်းအကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းပုံစံများသို့ ဆုတ်ယုတ်ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပရိုဂရမ်များကို လွယ်လင့်တကူ ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း အောင်မြင်ရန်အတွက်မူ ရဲများနှင့် ရပ်ရွာနေပြည်သူများ၏ ကိုလုံသော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးရန် ခက်ခဲသော်လည်း သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ပါက ရပ်ရွာဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် ကြီးမားသော အခွင့်အလမ်းများရရှိ စေမည်ဖြစ်ပါသည်။³¹

နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ပြီးမှသာ ဖမ်းဆီးရေးကို အာရုံထားသည့် ချဉ်းကပ်နည်းဖြင့်သာ ထိုရာဇဝတ်မှု ကို ထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးစာလုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အနာဂတ်တွင် ထိုကဲ့သို့ ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများ ရှိနေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

ရာဇဝတ်မှုထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ရဲတပ်ဖွဲ့များ၊ တွဲဖက်အေဂျင်စီများနှင့်လုပ်ကိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းအရာများကို ဆန်းစစ်ဝေဖန်ခြင်း၊ နယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် သက်သေအထောက်အထားတို့အပေါ် အခြေပြု၍ ချဉ်းကပ်ခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှုများကို ပို၍ ထိရောက်စွာ ဟန့်တားနိုင်ကြောင်း ဤစာတမ်းတွင် ဆွေးနွေးထားသည့် အတွေးအခေါ်များ နှင့် ချဉ်းကပ်နည်းများမှ အကြံပြုထားသည်။ လက်တလောရရှိထားသည့် အချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ဝေဖန်ခြင်း၊ အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း၊ တွဲဖက်အေဂျင်စီများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် အခြား သတင်းရင်းမြစ်များနောက် လိုက်လံစုံစမ်းခြင်းတို့သည် ကျယ်ပြန့်လာသည့် မြို့များနှင့် အခြားမြို့ပြဒေသများတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲများကို ပိုမိုထိရောက်စွာဖြေရှင်းနိုင်သော စွမ်းရည်ပြည့် ရာဇဝတ်မှုထိန်းချုပ်ခြင်း မဟာဗျူဟာများ ချမှတ်ရာ၌ အထောက်အကူများဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤမဟာဗျူဟာများသည် စမ်းသပ်ပြီးသော ရာဇဝတ်မှုထိန်းချုပ်ရန် ချဉ်းကပ်မှုများကို အလေးအနက်စဉ်းစားဖော်ပြထားကာ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ရေးနှင့် ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ အမှန်တရားတို့အတွက် ကုလသမဂ္ဂနိုင်ငံများ၏ စံနှုန်းများနှင့်လည်း ကိုက်ညီသည်။

³⁰ Todd Wassel, *Institutionalising community policing in Timor-Leste* (The Asia Foundation and Overseas Development Institute 2014)
³¹ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.

နောက်ဆက်တွဲ (က)

အခြေအနေအရ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ရေးလုပ်ဟန်များ

အပိုင်းကဏ္ဍ(၁) - အားထုတ်မှု မြှင့်တင်ခြင်း။

ဤအပိုင်းကဏ္ဍရှိ လုပ်ဟန်များသည် ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ရန် ပိုမိုခက်ခဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် တာဆီရေး ရည်ရွယ်သည်။

- (က) ပစ်မှတ်၏ လုံခြုံရေးတောင့်တင်းစေခြင်း - နေရာတစ်ခုတွင် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရန် ပိုမိုခက်ခဲစေခြင်း (ဥပမာ- မှန်ကန်စွာ ဖြည့်သွင်းခြင်းမရှိလျှင် ပစ္စည်းတစ်ခုကို အလုပ်မလုပ်စေနိုင်သည့် ထိရောက်သောသော့များ၊ (သို့) ကွန်ပျူတာကုတ်ဒ်များ တပ်ဆင်ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများလျော့ချရန် တာဝန်ရှိသူများမှ ကြိုးပမ်းခြင်း။
- (ခ) ဝင်ရောက်သွားလာမှုကို ထိန်းချုပ်ခြင်း - နေရာဌာနတစ်ခုကို ဝင်ထွက်သွားလာမှုအား ပိုမိုရှုပ်ထွေးခက်ခဲစေခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။ ဤတွင် အဆောက်အဦးတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သူများကို အတည်ပြုရန် အင်တာကွန်း (Intercon) စနစ်တပ်ဆင်ခြင်း (သို့) လာရောက်သူများမှ လက်နက်များ သယ်ဆောင်လာခြင်း မပြုနိုင်ရန် ထိရောက်စွာ စစ်ဆေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- (ဂ) ထွက်ပေါက်များတွင် စစ်ဆေးခြင်း - ရာဇဝင်မှု၊ အထူးသဖြင့် ခိုးမှုကိုထိန်းချုပ်ရာတွင် ဧရိယာတွင်းမှ ထွက်ခွာခြင်းမပြုမီ လူပုဂ္ဂိုလ်များကို သေချာစွာ စစ်ဆေးခြင်းပါဝင်သည်။ ဤတွင် ထွက်ခွာသောအခါ ကုန်စည်များပါဝင်သည့် အိတ်များကို စစ်ဆေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။
- (ဃ) ကျူးလွန်သူများကို နေရာလွှဲခြင်း - ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရန် လွယ်ကူသည့်နေရာများမှ လမ်းကြောင်းလွှဲထားခြင်းဖြင့် ကျူးလွန်နိုင်ခြေရှိသူများကို ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခက်ခဲစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အားကစားပွဲများတွင် အားပေးသူများကို နေရာခွဲထားခြင်း (သို့) ကလေးများကို သီးသန့် (Locker) သေတ္တာများပေးထားခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။
- (င) လက်နက်/ကိရိယာများ ရယူနိုင်မှုကို ထိန်းချုပ်ခြင်း - ဤမဟာဗျူဟာသည် ရာဇဝတ်သားများမှ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရန် လက်နက်/ကိရိယာများ ရယူနိုင်ခြင်းကို ခက်ခဲစေရန် ရည်ရွယ်သည်။ ထိုအစီအစဉ်မျိုးကို - (ဥပမာ- ရာဇဝတ်သားများ သေနက်ကိုင်ဆောင်မှုကို တားမြစ်ခြင်း) သို့သော် လုပ်ရပ်မျိုးဖြင့် အစိုးရများမှ ကူညီပေးနိုင်သည်။

အပိုင်းကဏ္ဍ(၂) - ပိုမိုစွန့်စားစေခြင်း။

ဤအပိုင်းကဏ္ဍရှိ ကြိုးပမ်းချက်များသည် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူမှ ဖမ်းဆီးခံရနိုင်ခြေ များစေခြင်းဖြင့် ကျူးလွန်နိုင်ခြေရှိသူမှ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်နိုင်ခြေ လျော့နည်းစေရန် ရည်ရွယ်သည်။

- (က) အုပ်ထိန်းသူထားရှိခြင်း - ဤလုပ်ဟန်တွင် လုံခြုံရေးအတွက် လူပုဂ္ဂိုလ်များအား အစုအဖွဲ့ဖြင့်သွားလာရန် အကြံပေးခြင်း၊ အကူအညီတောင်းရန် ဆဲလ်ဖုန်းများ ကိုင်ဆောင်စေခြင်းနှင့် ရာဇဝတ်မှုများကို တိုင်ကြားရန် ဒေသခံများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံ၍ ကြိုးပမ်းခြင်းများ ပါဝင်သည်။
- (ခ) သဘာဝအတိုင်း စောင့်ကြည့်မှုကို အားပေးခြင်း - ဤချဉ်းကပ်မှုတွင် တရားမဝင်လုပ်ရပ်များ ပြုလုပ်ရာတွင် အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် အပင်၊ ချုံပုတ်များ ဖယ်ရှားခြင်း၊ ပိုမိုလုံခြုံအောင် ပုံစံထုတ်ထားသည့်

အဆောက်အဦပုံစံများဖြင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း လှုပ်ရှားမှုများကို ကြည့်ခြင်းအား တာဝန်ရှိသူများမှ အားပေးသင့်သည်။

- (ဂ) အမည်ဖော်ပြစေခြင်း - လူထုထံသို့ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်အရာရှိများမှ ကျူးလွန်နိုင်ခြေရှိသူများမှ ကျူးလွန်ရန်ခက်ခဲစေသည့် အခြေအနေများ ပြုလုပ်ဖန်တီးခြင်း။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းတွင် အငှားယာဉ်မောင်းများအား ယာဉ်လိုင်စင်ကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြစေခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့မှ အပိုငွေကောက်ခံရန် လက်တွန့်စေခြင်းများ ပါဝင်နိုင်သည်။
- (ဃ) နေရာအလိုက် စီမံခန့်ခွဲသူများ အသုံးပြုခြင်း - ရာဇဝတ်မှုလျှော့ချရန် အခြားလုပ်ဟန်တစ်ခုမှာ နေရာများကို သင့်တော်စွာ အသုံးပြုနိုင်ရန် လူပုဂ္ဂိုလ်များ ခန့်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ အကူးအပြောင်း နေရာများတွင် အစောင့်များထားရှိခြင်း (သို့) တိုက်ခန်းများတွင် တံခါးဝဧည့်ကြိုများထားရှိခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- (င) တရားဝင်စောင့်ကြည့်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း - ဤနောက်ဆုံးကြိုးပမ်းချက်တွင် ဧရိယာအတွင်း ရုပ်သံစနစ်ဖြင့် စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ကားအချက်ပေးသံများကဲ့သို့သော စောင့်ကြည့်ရေးနည်းပညာများကို အသုံးပြုခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

အပိုင်းကဏ္ဍ(၃) - အကျိုးအမြတ်လျော့နည်းစေခြင်း

ဤအပိုင်းကဏ္ဍရှိ လုပ်ဟန်များသည် လုပ်ရပ်တစ်ခုမှ ရာဇဝတ်သားများ အကျိုးကျေးဇူးရရှိမှုကို လျှော့ချကန့်သတ်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

- (က) ပစ်မှတ်များကို ကွယ်ဝှက်ထားခြင်း - ကျူးလွန်သူများအဖို့ ပစ်မှတ်များကို သိရှိရန် ခက်ခဲနေလျှင် ရာဇဝတ်မှုကို လျှော့ချနိုင်သည်။ ဤတွင် တန်ဖိုးကြီးကုန်စည်များကို အမှတ်အသားမပြုထားသည့် ကုန်တင်ယာဉ်များ၊ အိတ်များနှင့် အကြွေးဝယ်ကန်ထုတ်ပေးသူအမည် မပါသည့် တင်ပို့မှု အကြွေးကန်များကို စာအိတ်များအတွင်း ထည့်သွင်း၍ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- (ခ) ပစ်မှတ်များကို ဖယ်ရှားခြင်း - ဤအဆင့်သည် ပစ်မှတ်များကို ကွယ်ဝှက်ထားသည့် လုပ်ဟန်ကို တစ်ဆင့် မြှင့်ပြီး ရာဇဝတ်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် အရာကို လှည့်လည်သွားလာပြောင်းရွှေ့မှု မပြုစေဘဲ ဖယ်ရှားခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်နိုင်ခြေကို အမြစ်ပြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာအချို့မှာ- ပိုက်ဆံအစား ခရီးသွားချက်လက်မှတ်များ ကိုင်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဆိုင်ပိတ်ချိန်တွင် လက်ဝတ်ရတနာများကို မှန်ခန်းများထဲမှ ထုတ်ယူခြင်းတို့ဖြစ်သည်။
- (ဂ) ပစ္စည်းကို အမျိုးအမည်ပိုင်ဆိုင်မှု အတိအကျ ဖော်ပြခြင်း - ဤ မဟာဗျူဟာသည် ပိုင်ရှင်ကို တိကျရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြခြင်းဖြင့်ပစ္စည်းတစ်ခုကို ခိုးယူရန် ပိုမိုခက်ခဲစေသည်။ ဥပမာ- စာကြည့်တိုက်များသည် စာမျက်နှာများ၏ အပြင်ဘက်တွင် စာကြည့်တိုက်အမည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများသည် ၎င်းတို့ တိရစ္ဆာန်များ၏ နားရွက်တွင် အမှတ်အသား ချိတ်ဆွဲထားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် တန်ဖိုးကြီး တူရိယာပစ္စည်းပိုင်ရှင်များသည် ၎င်းတို့ပစ္စည်းများ ပျောက်သွားလျှင် သိရှိနိုင်ရန် အမှတ်အသားပြု ထိန်းသိမ်း လေ့ရှိသည်။
- (ဃ) ဈေးကွက်များကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးခြင်း - ရာဇဝတ်သားများသည် ကုန်ပစ္စည်းများကို ခိုးယူပြီးနောက် အကျိုးအမြတ်ရရှိရန် ၎င်းတို့ကို ရောင်းချရမည်ဖြစ်သည်။ ခိုးယူခံရသော ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို ကန့်သတ်ရာ တွင် ကားတစ်စီးခိုးယူခံရလျှင် ပြန်ရောင်းခြင်း မပြုနိုင်ရန် ကားအစိတ်အပိုင်းများကို တံဆိပ်ကပ်ခြင်းနှင့် အပေါင်ဆိုင်များကို မကြာခဏရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များအား စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ဒုတိယအဆင့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဈေးကွက်များကို လျှော့ချခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- (င) အကျိုးအမြတ်များကို ငြင်းပယ်ခြင်း - နောက်ဆုံးတွင် ကုန်ပစ္စည်းများ ခိုးယူခံရလျှင်ပင် ရာဇဝတ်သားများ

အဆိုပါ ပစ္စည်းတို့မှ အကျိုးအမြတ်ရယူခြင်းမပြုနိုင်ရန် တာဝန်ရှိသူများမှ ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ ဤတွင် ဥပမာ အနေဖြင့် - မူရင်း တပ်ဆင်ထားသည့်ကားမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်ကားတွင်မှ အသုံးပြု၍မရသည့် ရေဒီယို တီထွင်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။

အပိုင်းကဏ္ဍ(၄) - လုံ့ဆော်မှုများကို လျှော့ချခြင်း

ဤမဟာဗျူဟာသည် ပြစ်မှုအတွက်အရေးကြီးသည့် နောက်ခံအကြောင်းအရင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် အခြေအနေများ မဖြစ်ပေါ်စေခြင်း ဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများလျှော့ချရန် ရည်ရွယ်သည်။

- (က) ဒေါသထွက်ခြင်းနှင့် စိတ်ဖိစီးမှုများလျှော့ချခြင်း - စောင့်ဆိုင်းရသည့် လူတန်းရှည်ခြင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများသည် တင်းမာမှုများကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ဤတွင် လူများအစုအဝေးပြုလုပ်နိုင်ရန် သင့်တော်သော နေရာများ ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် မည်မျှကြာကြာစောင့်ဆိုင်းရမည်ကို အသိပေးခြင်းတို့ဖြင့် ပုံမှန်လူမှုအခြေအနေများတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တင်းမာမှုများကို ထိန်းချုပ်ရန်ကြိုးပမ်းကာ ဤအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းနိုင်သည်။
- (ခ) အငြင်းပွားမှုများကို ရှောင်ရှားခြင်း - အချို့လူမှုအခြေအနေများသည် ပဋိပက္ခများ ပိုမိုဖြစ်ပွားစေနိုင်သည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် မတူညီသော နိုင်ငံရေးအမြင်များရှိသည့် အုပ်စုများကို နီးနီးကပ်ကပ်ရှိစေခြင်း(သို့) ဝန်ဆောင်မှု တစ်ခုအတွက် ပေးချေမှုအပေါ် သဘောမတူခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ဤတွင် မတူညီသည့် ဆန္ဒပြသူ အဖွဲ့များကို ခွဲထားခြင်း (သို့) မိတာကြောင့် အငြင်းပွားမှုကို လျှော့ချရန် အငှားယာဉ်စီးခများကို မူဝေသတ်မှတ်ထားခြင်းတို့ဖြင့် ၎င်းပဋိပက္ခများနှင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းလျှော့ချနိုင်သည်။
- (ဂ) ခံစားမှုများထကြွစေမှုကို လျှော့ချခြင်း - အချို့လုပ်ရပ်များနှင့် ပွဲလမ်းသဘင်ဖြစ်ရပ်များသည် ပမာဏကြီးမားသော တင်းမာမှုများ ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုကို နှိုးဆွပေးသည့် အသုံးအနှုန်းများ သုံးနှုန်းခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီပေ။ ထို့ပြင် ပဋိပက္ခမဖြစ်ပွားစေရန် ပြိုင်ဘက်အုပ်စုများကို ခွဲခြားထားခြင်းကိုလည်း စာသင်ကျောင်းများမှ ပြုလုပ်ရမည်။
- (ဃ) သက်တူရွယ်တူဖိအားကို ချေဖျက်ခြင်း - များစွာသောပြစ်မှုတို့သည် သေးငယ်သော လူမှုအုပ်စုများအတွင်းရှိ ဆက်ဆံရေးများ ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ကျောင်းများရှိ ပြဿနာဖြစ်နိုင်သည့် အုပ်စုလေးများကို အုပ်စုခွဲခြား၊ ဥပဒေများအညီနေထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို အားပေးထောက်ပံ့ရန် အစီအစဉ်များတည်ထောင်ခြင်း (ဥပမာ-ကလေးသူငယ်နှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများအတွက် မူးယစ်ဆေး အလွန်အကျွံသုံးစွဲမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် အစီအစဉ်များ (သို့) ငွေကြေးခဝါချမှုတွင် ပါဝင် လုပ်ဆောင်ရန်ခြေများကို ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်နေသော လုပ်သားများကို အသိပေးခြင်း။
- (င) အတုလုပ်ခြင်းကို တားဆီးခြင်း - အနာဂတ်ရာဇဝတ်မှုများကို လုပ်ဆောင်စေနိုင်မည့် အချက်အလက်မျိုးကို တာဝန်ရှိသူများမှ ကန့်သတ်ရန် ကြိုးပမ်းရမည်။

အပိုင်းကဏ္ဍ(၅) - အကြောင်းပြချက်များကို ဖယ်ရှားခြင်း

ဤအပိုင်းကဏ္ဍတွင်လူအများကို စည်းမျဉ်းများအား သတိထားသိရှိစေမည့် အခြေအနေများ ဖန်တီးခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများလျှော့ချရန် ရည်ရွယ်သည်။

- (က) စည်းမျဉ်းများချမှတ်ခြင်း - ဤလုပ်ဟန်သည် လိုလားသော အပြုအမူများကို တိကျပြတ်သားစေရန် အဆောက်အအုံပိုင်ရှင်များနှင့် အကူးအပြောင်းကုမ္ပဏီများမှ စည်းမျဉ်းများကို အများသိရန်ကြေငြာခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။

- (ခ) လမ်းညွှန်ချက်များကို ဖော်ပြထားရှိခြင်း - အချို့အခြေအနေများတွင်၊ ယာဉ်မောင်းများ ဟွန်းမတီးရသည့် နေရာများတွင် ဟွန်းမတီးရ ဆိုင်းဘုတ်များကို ထင်ရှားစွာဖော်ပြထားရှိခြင်းသို့သော ကိစ္စရပ်များသည် ဤ လုပ်ဟန်တွင် ပါဝင်သည်။
- (ဂ) သိစိတ်အစဉ်ကို သတိပေးခြင်း - ဤလုပ်ဟန်တွင် လူထုများမှ စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်အရေးကြီးသည်ကို ဖော်ပြခြင်းအပေါ်၌ အာရုံစိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် လူထုသိရှိရေး လှုပ်ရှားမှု များသည် လိုင်စင်မရှိသည့် အငှားယာဉ်ကို စီးနင်းခြင်း သည် (သို့) လျှပ်စစ်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို မိသားစုတွင်း၊ အမှိုက်ပုံးတွင်းထည့်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့် မှားယွင်းသနည်း ဟူသော အချက်များကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။
- (ဃ) လိုက်နာနိုင်ရန် ကူညီထောက်ပံ့ခြင်း - အစိုးရများသည် ဥပမာအားဖြင့် အမှိုက်ပုံးများထဲသို့ အလွယ်တကူ သွားရောက်နိုင်ရန် ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ဥပဒေလိုက်နာမှုကို လွယ်ကူစေကာ ဥပဒေလိုက်နာမှုကို မြှင့်တင်ပေး နိုင်သည်။
- (င) အရက်နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း - အဆုံးတွင် ရာဇဝတ်မှုထိန်းချုပ်ရာတွင် အရက်နှင့် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးများကို ရရှိနိုင်မှုအား ကန့်သတ်ခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ရန် အားပေးသည့် အခြေအနေများတွင်ဖြစ်သည်။³²

³² UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook*, 2011.

The Asia Foundation
Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံ၏

မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးများတိုက်ဖျက်ခြင်းဆိုင်ရာ

အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

Stephen Otter

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း
မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးများ
တိုက်ဖျက်ခြင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

စတီဗင် အော်တာ
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၇

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စာတမ်းတိုများအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် အာရှတိုက်တစ်ဝှမ်းရှိ လူမှုဘဝများတိုးတက်စေရန် အစဉ်ကြိုးပမ်းနေသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ခြောက်ရာစုနှစ်ကြာအတွေးအကြံနှင့် ဒေသန္တရကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပရိုဂရမ်များသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီး စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစရှိသည့် ၂၁ ရာစုနှစ်တွင် အာရှတိုက်ကို သက်ရောက်မှုရှိနေသည့် အဓိကပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အာရှတိုက်အတွက် ထုတ်ဝေထားသည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာအုပ်များနှင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ ဖလှယ်မှုများသည်လည်း အာရှတိုက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ တရားမျှတသော ဒေသအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်နိုင်စေရန်အတွက် အားပေးကူညီမှုပြုသည့် နည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှနိုင်ငံ ၁၈ နိုင်ငံရှိ ရုံးများနှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီရိုရုံးများ ကွန်ယက်ဖွဲ့ လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပါတနာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများစသည့် မတူကွဲပြားသော အုပ်စုတို့မှ ထောက်ပံ့ငွေများ ရရှိပါသည်။

မြို့ပြလုံခြုံရေးစာတမ်းတိုများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ရှိ မြန်မာမူဝါဒချမှတ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အခြားသော စိတ်ပါဝင်စားသည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပက်သက်သူများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေရာများတွင် အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော (သို့) ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုနိုင်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသာဓကများနှင့် သရုပ်ခွဲခြင်းကို ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မူဝါဒရေးရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်နေခြင်း အစီအစဉ်များရှိပါသည်။ ဤမြို့ပြလုံခြုံရေး စာတမ်းတိုများသည် ထိုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုသည့် စာတမ်းများဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတိုများပြုစုရန်အတွက် ယူကေအစိုးရမှ ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်ပါရှိသော အတွေးအမြင်များသည် စာတမ်းပြုစုရေးသားသူများ၏ အတွေးအမြင်များသာဖြစ်ပြီး ယူကေအစိုးရ သို့မဟုတ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာတမ်းပြုစုရေးသားသူမှ ဤစာတမ်းတစ်ခုချင်းစီပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီပေးခြင်း၊ စာတမ်းရေးသားပြုစုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အချိန်နှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးခဲ့ခြင်းတို့အတွက် Lucian Harriman ကို ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

စာတမ်းပြုစု ရေးသားသူအကြောင်း

Stephen Otter သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအတွက် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှခန့်အပ်ထားသည့် အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အကြံပေးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီဗင် အော်တာသည် လန်ဒန် မြို့တော်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ နိုင်ငံအဆင့် ရာဇဝတ်မှုအေဂျင်စီ၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး စသည်တို့တွင် စစ်ဆေးရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက် ရန် ဘုရင်မကြီးမှခန့်အပ်ထားသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ စစ်ဆေးရေးအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီတွင် စတီဗင် အော်တာသည် ဒီဗွန်နှင့် ကွန်းဝေါမြို့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ယူကေရီ ရဲတပ်ဖွဲ့ ဝင်အကြီးအကဲများ အသင်း အဖွဲ့အတွက် တရားမျှတမှု၊ ကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့တွင် ဦးတည်လျက် ရဲဝန်ထမ်းပေါင်း ၆၀၀၀ ကို ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် စတီဗင်အော်တာသည် ဘုရင်မကြီး၏ ရဲဝန်ထမ်း ဆုတံဆိပ်တော်ကို လက်ခံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် London School of Economics မှ ရာဇဝတ်မှုဥပဒေဆိုင်ရာ မူဝါဒအထူးပြုဖြင့် မာစတာ ရရှိခဲ့ပြီး ကမ်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်မှ ပြစ်မှုဗေဒအထူးပြုဖြင့် ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း	၁
၂။ အဓိက အယူအဆများနှင့် ဝေါဟာရများအား ရှင်းပြခြင်း	၁
၂.၁။ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှု	၂
၂.၁.၁။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များ	၂
၂.၁.၂။ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ	၃
၂.၁.၃။ နိုင်ငံတကာမှ ပူးပေါင်းအဖွဲ့အစည်းများ	၃
၂.၂။ ဝယ်လိုအား လျှော့ချခြင်း	၄
၂.၂.၁။ ကာကွယ်ခြင်း	၄
၂.၂.၂။ ကုသခြင်း	၆
၂.၃။ ရောင်းလိုအား/ထောက်ပံ့မှုအား ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ခြင်း	၆
၃။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာများ	၇
၃.၁။ ဝယ်လိုအား လျှော့ချနိုင်ရန် သက်သေသာဓကများ	၇
၃.၁.၁။ ကာကွယ်ခြင်း	၇
၃.၁.၂။ ကုသခြင်း	၁၀
၃.၂။ ရောင်းလိုအား/ထောက်ပံ့မှုအား လျှော့ချနိုင်ရန် သက်သေသာဓကများ	၁၂
၃.၂.၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးအပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း	၁၂
၃.၂.၂။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်များတွင် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးများ ရောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း	၁၃
၃.၂.၃။ အဂတိလိုက်စားမှု	၁၅
၄။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြဒေသများအတွက် မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေး တိုက်ဖျက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရွေးချယ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ	၁၆
၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေ	၁၆
၄.၂။ အကြံပြုထားသည့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းများ	၁၈
၄.၂.၁။ မြို့နယ်အဆင့် မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးများအား တိုက်ဖျက်သည့် စီမံကိန်း/အစီအစဉ်များဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု ဥပမာများ	၂၀
၅။ နိဂုံး	၂၂

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး အကျိုးခံစားနိုင်စေရန်အလို့ငှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (TAF) ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါအကျိုးကျေးဇူး (၃) မျိုးအား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အစီအစဉ်များ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ မြို့နယ်အဆင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် ရပ်ရွာဦးစားပေးအရာများအား ပိုမိုသိရှိနားလည်လာခြင်း။
- ၂။ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများမြင့်မားလာပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ တိုးတက်လာခြင်း။
- ၃။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အစိုးရဌာနများရှိ တာဝန်ရှိသူများအကြား ဌာနအချင်းချင်း နှင့် ပညာရှင်များ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာဆွေးနွေးခြင်းများနှင့် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ ခိုင်မာလာစေခြင်း။¹

ယခုစီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သည့်မြို့နယ်ပေါင်း(၄)မြို့နယ်အတွင်းရှိ လူအများစုစိုးရိမ်နေသောမြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအား ပိုမိုနားလည်စေရန်အလို့ငှာ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်သုံးသပ်မှုတစ်ရပ်² အား ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဆိုးကျိုးဖြစ်စေသော မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုမှုအား ဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းတုံ့ပြန်မှုဖြင့် အဓိကအလေးထားဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာတစ်ရပ်အဖြစ် ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။ ထိုသို့သော ရလဒ်များကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဤစာတမ်းကို ရေးသားပြုစုစေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် လက်ရှိ နိုင်ငံတကာမှ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းလိုအားနှင့် သုံးစွဲမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်းများအား ဖော်ပြထားပြီး မြို့နယ်အဆင့်တွင် အသုံးပြုနိုင်သော မူးယစ်ဆေးဝါးဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေး နည်းလမ်းများကိုလည်း အကြံပြုထားသည်။

¹ Urban Safety Project Master Inception Deliverables v20170214 Draft to FCO (Yangon: The Asia Foundation, 2017).

² Jane Sail, Jayde Roberts and David Ney, *Urban Safety Review, Hlaing Tharyar, North Dagon, Taunggyi, Hpa-An* (Yangon: The Asia Foundation, 2017).

၂။ အဓိက အယူအဆများနှင့် ဝေါဟာရများအား ရှင်းပြခြင်း

ထိရောက်သော မူးယစ်ဆေးများအား တိုက်ဖျက်သည့် နည်းဗျူဟာတွင် အောက်ပါချဉ်းကပ်ပုံနှစ်မျိုး ပါဝင်သည်ဟု အများအားဖြင့် လက်ခံထားပါသည်။

၁။ ဝယ်လိုအား လျော့ချခြင်း - ယင်းတွင် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ပြည်သူများအား မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲသူများ မဖြစ်စေရန် ကာကွယ်ရန်နှင့် ဆေးစွဲနေသည့်သူများအား ပြန်လည်ကောင်းမွန်လာစေရန် ကုသပေးခြင်းနှင့်

၂။ ထောက်ပံ့မှု/ ရောင်းလိုအား ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ခြင်း

ယင်းချဉ်းကပ်ပုံနှစ်လမ်း (၂) ခုကို ယခုကဏ္ဍတွင် ရှင်းပြထားပါသည်။

ရောင်းလိုအား နှင့် **ဝယ်လိုအား** ဆိုသည့် အခေါ်အဝေါ်များမှာ ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်မှ အသုံးအနှုန်းများဖြစ်ပါသည်။ ရောင်းလိုအားဆိုသည်မှာ ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုခုအား ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ပမာဏ ဖြစ်ပြီး ဝယ်လိုအားဆိုသည်မှာ ထိုကုန်ပစ္စည်းအား ရယူလိုမှု ပမာဏပင်ဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး လှုပ်ရှားနေသူများသည် ဤဘောဂဗေဒဆိုင်ရာ စံပုံစံကို ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားကြားရှိ ဆက်နွယ်မှုကို နားလည်သိရှိစေရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် အသုံးပြုသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးအမျိုးအစား၏ ဈေးနှုန်းမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၏ ထိရောက်မှုကို ဆန်းစစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်မျိုးဖြစ်လာသည်။ သာဓကအားဖြင့်ဆိုရလျှင် ယေဘုယျအားဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးတစ်မျိုး၏ ဈေးနှုန်းမှာ ၎င်း၏ ဝယ်လိုအား မြင့်တက်သည့် အလျောက် မြင့်လာမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတကာမူးယစ်ဆေးနှင့်စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သော ဆေးဝါးများထိန်းချုပ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးများအား တိုက်ဖျက်သည့် နည်းဗျူဟာများသည် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားကို အတူတကွကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှသာ ထိရောက်နိုင်သည်ဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ 'တရားမဝင် မူးယစ်ဆေး ရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လိုအားသည် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတည်းမှာပင် ခွဲထုတ်၍မရနိုင်အောင် အမှန်ပင် ချိတ်ဆက်နေသည့် အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်ပါသည်။ မူးယစ်ဆေး၏ ဝယ်လိုအားသည် ရောင်းလိုအားကို လှုံ့ဆော်ပေးသည်။ တစ်ဖန် မူးယစ်ဆေးဝါးများကို လက်လှမ်းမှီမှုရှိနေခြင်းမှာလည်း လူအများမှ မူးယစ်ဆေးဝါး ပိုမိုသုံးစွဲလာနိုင်စေခြင်းကြောင့် ဝယ်လိုအားကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။'³

၂.၁။ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှု

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုစာချုပ်များတွင် ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားသည်။

၂.၁.၁။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များ

- ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် (ယခင်တည်ရှိခဲ့သော လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် သဘောတူညီချက်များအားလုံးအား အစားထိုးသည့်အနေဖြင့်) မူးယစ်ဆေးပစ္စည်းများအား အထူးသဖြင့် အပင်အားအခြေခံထားသော ဘီနီး/ဘီနီးဖြူ coca/ ကိုကင်း နှင့် ဆေးခြောက်စသည်တို့ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အမြောက်အများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တင်ပို့ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပိုင်ဆိုင်ခြင်းတို့အား ထိန်းချုပ်ရန် မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့် ဆေးဝါးများဆိုင်ရာ တစ်ခုတည်းသော ညီလာခံအား တည်ထောင်ခဲ့သည်။
- အပင်များမှ ရရှိသော ဘီနီး၊ ဘီနီးဖြူ၊ ကိုကင်း၊ ကိုကိန်း နှင့် ဆေးခြောက်စသည် မူးယစ်ဆေးများ စိုက်ပျိုးခြင်း၊

³ <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=13504&Cr=drug&Cr1=control#.WclAxEyZPq1>.

ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တင်ပို့ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း၊ သုံးစွဲခြင်းနှင့် လက်ဝယ်ထားရှိခြင်းတို့ကို ထိန်းချုပ်ရန် 1961 ခုနှစ် မူးယစ်ဆေးဝါးများဆိုင်ရာ တစ်ခုတည်းသော သဘောတူညီချက် (ယခင်လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးခဲ့သော သဘောတူစာချုပ်များအား အစားထိုးပြီး) အား ကမ္ဘာ့တစ်ဝှမ်း လုံးဆိုင်ရာ စနစ်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။

- မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုအမျိုးအစားများ ကွဲပြားခြားနားလာခြင်းကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ၁၉၇၁ ခုနှစ် စိတ်ကို ပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးများဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် amphetamines, LSD, ecstasy, valium စသည့် လူမှုပြုလုပ်သည့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးအမျိုးအစားပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ကို တရားဝင် သုံးစွဲနိုင်မှုကို ထိန်းချုပ်သည့် အစီအမံများ စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။
- ၁၉၇၀ နှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်များတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု နှင့် တရားမဝင်ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများ တိုးမြင့်လာခြင်းကို ဖြေရှင်းရန် ၁၉၈၈ ခုနှစ် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးများအား တရားမဝင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းအားတိုက်ဖျက်သည့် သဘောတူညီချက်ကို သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးများ တရားမဝင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းကို တိုက်ဖျက် သည့် ပြည့်စုံသော နည်းလမ်းများကိုလည်း ပြဌာန်းထားသည်။ ထိုနည်းလမ်းများအနက် ငွေကြေးခဝါချခြင်းနှင့် ဓာတုပစ္စည်းများအား မူးယစ်ဆေးဝါးပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုခြင်းတို့ကို ဆန့်ကျင်သည့် ပြဌာန်းချက်များနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ဥပဒေကြောင်းအရ အကူအညီရယူရန် သဘောတူညီချက်များ ပါဝင်သည်။

ပထမဦးဆုံး သဘောတူစာချုပ် (၂) ခု၏ အဓိကကျသော ရည်ရွယ်ချက်မှာ မူးယစ်ဆေးဝါးများ နှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲ စေနိုင်သည့် ဆေးဝါးများကို ကျန်းမာရေးနှင့် သိပ္ပံနည်းကျ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက်သာ ရရှိစေနိုင်ပြီး အခြားသော တရားမဝင်သည့်လမ်းကြောင်းများသို့ မရောက်ရှိစေရန် ကာကွယ်ပေးသည့် နိုင်ငံတကာတွင် ကျင့်သုံးနိုင်သော ထိန်းချုပ်မှုနည်းလမ်းများအား စုစည်းတင်ပြရန် ဖြစ်သည်။

၂.၁.၂။ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ

- ၂၀၀၄ ခုနှစ် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးများ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်သည် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ပြစ်ဒဏ်များဆိုင်ရာ အနိမ့်ဆုံး ပြဌာန်းချက်များကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပြဌာန်းခြင်းအားဖြင့် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများအားလုံးတွင် ပြစ်ဒဏ်များ ပိုမိုတစ်သမတ်တည်း ဖြစ်စေခဲ့သည်။
- ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်သုံးသပ်ထားသည့် ၂၀၀၅ ခုနှစ်စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးအသစ်များဆိုင်ရာ ကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက်တွင် သတင်းအချက်အလက်များ ဖလှယ်မှု၊ အန္တရာယ် ဆန်းစစ်မှု နှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲ စေသည့် ဆေးဝါးအမျိုးအစားအသစ်များကို ထိန်းချုပ်မှု စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ထိုကောင်စီမှ ဥရောပသမဂ္ဂတစ်ဝှမ်း ကျယ်ပြန့်သည့် 'ကြိုတင်သတိပေးစနစ်' တည်ထောင်ရန် ဦးတည်စေခဲ့သည်။

၂.၁.၃။ နိုင်ငံတကာမှ ပူးပေါင်းအဖွဲ့အစည်းများ

- နိုင်ငံတကာ မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်မှုဘုတ်အဖွဲ့ (INCB) သည် ကမ္ဘာ့ကုသသမဂ္ဂ၏ သဘောတူ စာချုပ်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်းတာဝန်များလုပ်ဆောင်သည့် တရား စီရင်ရေး အာဏာအထိုက်အလျောက်ရှိသော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။
- ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO) သည် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေသည့် ဆေးဝါးများအားလုံးကို ဆေးပညာနည်းအရ သော်လည်းကောင်း၊ သိပ္ပံနည်းအရသော်လည်းကောင်း ဆန်းစစ်ရန် တာဝန်ရှိပြီး ထိုမူးယစ်ဆေးဝါးများကို ၁၉၆၁ ခုနှစ် (သို့) ၁၉၇၁ ခုနှစ် သဘောတူစာချုပ်များတွင်ပါရှိသည့် အခန်းများအရ အမျိုးအစားခွဲခြားစိတ်ဖြာခြင်း

နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူးယစ်ဆေးဝါးများဆိုင်ရာ ကော်မရှင် (CND) ကို အကြံပေးရန်လည်း တာဝန်ရှိသည်။

- ဥရောပ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးစွဲလမ်းမှု စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးဌာနသည် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား ဥရောပတိုက်၏ မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာများဆိုင်ရာ အချက်ကျကျ အကျဉ်းချုံး တင်ပြရန်နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးမှုများအတွက် သုတေသနအထောက်အထားများ ပံ့ပိုးပေးရန် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂.၂။ ဝယ်လိုအား လျော့ချခြင်း

၂.၂.၁။ ကာကွယ်ခြင်း

‘မူးယစ်ဆေးဝါးအရာ သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေး ကာကွယ်ခြင်း’ ၏ ဘုံလက်ခံထားသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် သို့မဟုတ် ယင်းတွင် မည်ကဲ့သို့သော လှုပ်ရှားမှုများပါဝင်သည်ကို တိကျစွာဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ အခြေခံအားဖြင့် မူးယစ်ဆေးကာကွယ်ခြင်းမည်သည် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းနှင့် ၎င်း၏ နောက်ဆက်တွဲ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေး အန္တရာယ် သို့ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာရှိ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုများကို ဟန့်တားခြင်း၊ နှောင့်နှေးစေခြင်း၊ လျော့ချခြင်း စသည်တို့ကို တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ ဖော်ဆောင်ထားသည့် မူဝါဒ၊ အစီအစဉ်နှင့် လှုပ်ဆောင်မှုများ ပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။⁴

မူးယစ်ဆေးကာကွယ်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ‘လူအများအား အထူးသဖြင့် လူငယ်များအား မူးယစ်ဆေး စတင်သုံးစွဲခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် သို့မဟုတ် စောလျင်စွာ မူးယစ်ဆေး သုံးစွဲခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ဆေးစတင်သုံးစေပါက ရောဂါလက္ခဏာပေါင်းစုများ (ဥပမာ-ဆေးစွဲခြင်း) တို့ ဖြစ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန် ကူညီဖို့’ ဖြစ်ကြောင်း ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂမှ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ သို့သော် မူးယစ်ဆေးကာကွယ်ခြင်း၏ ယေဘုယျရည်ရွယ်ချက်မှာ ယင်းထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်ပါသည်။ ယင်းတွင် ကလေးသူငယ်များနှင့် လူငယ်များသည် ဘေးကင်းလုံခြုံစွာ ဖွံ့ဖြိုးလာပြီး ၎င်းတို့၏ အစွမ်းအစများနှင့် ဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုများကို သိမြင်လာကာ ရပ်ရွာလူထုနှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်လာရန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိရောက်သော မူးယစ်ဆေးကာကွယ်ခြင်းသည် ကလေးသူငယ်များ၊ လူငယ်များနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများ၊ ကျောင်းများ၊ အလုပ်ခွင်များ နှင့် ရပ်ရွာများအကြား အပြုသဘောဆောင်သည့် ဆက်ဆံရေးများ သိသိသာသာ ဖြစ်ထွန်းလာစေသည်။⁵

အတိုချုပ်အနေဖြင့် ယင်းကာကွယ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ သက်တူရွယ်တူများနှင့် ပြောဆိုဆက်ဆံရေး၊ လူနေမှုအခြေအနေများနှင့် ကိုယ်ပိုင် ပင်ကိုယ်စရိုက်လက္ခဏာများ စသည့် အမျိုးမျိုးသော လွှမ်းမိုးမှုများနှင့် လျော်ညီစွာ ၎င်းတို့၏ အမူအကျင့်များ၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများ၊ ကျန်းမာရေးတို့ကို အလိုက်သင့်ပြုမှုနေထိုင်နိုင်စေရန်အတွက် ကူညီပေးရန် အဓိက ရည်ရွယ်သည်။⁶

အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ဆေးတက္ကသိုလ်မှ အုပ်စုဖွဲ့ခြင်းစနစ်သည် မူးယစ်ဆေးကာကွယ်ခြင်းတွင် မည်သည့်အရာများ ပါဝင်သည်ကို နားလည်နိုင်စေရန်အတွက် မူဘောင်တစ်ရပ် ပြုစုထားသည်။⁷ (ပုံ (၁) ကို ကြည့်ပါ) မူးယစ်ဆေးဝါး

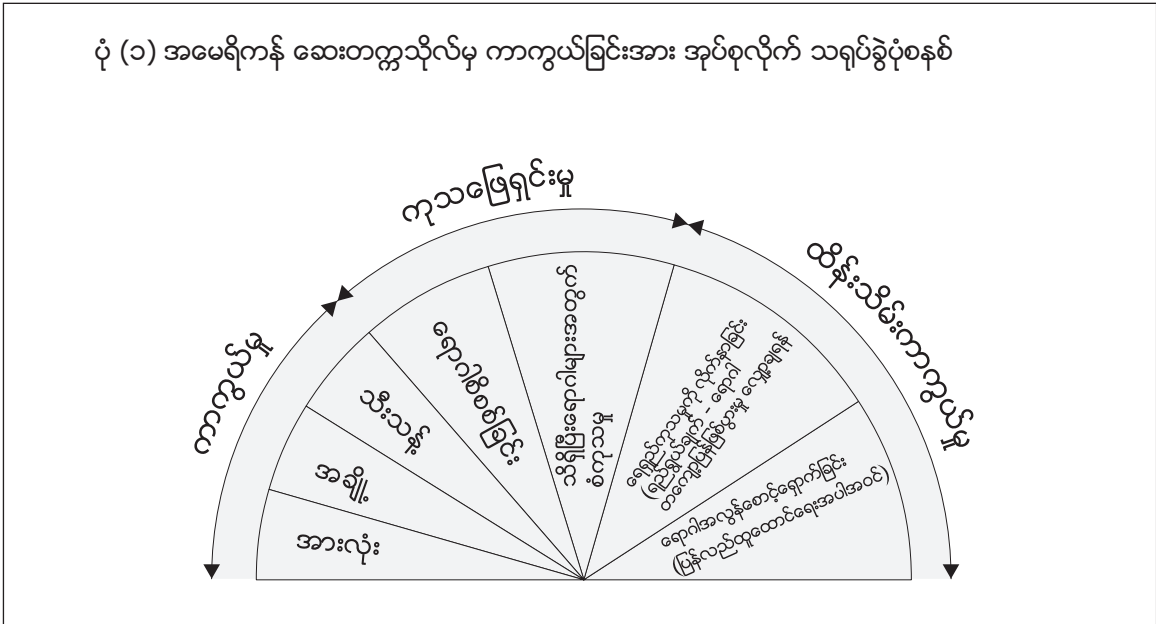
⁴ Advisory Council on the Misuse of Drugs, *Prevention of drug and alcohol dependence. Briefing by the Recovery Committee*. ACMD, UK, 2015.

⁵ United Nations Office on Drugs and Crime, *International Standards on Drug Use Prevention* (Vienna: UNODC 2015).

⁶ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, *European drug prevention quality standards*, EMDCA, 2011.

⁷ Institute of Medicine, *Reducing Risks for Mental Disorders: Frontiers for Preventive Intervention Research*. In: Mrazek PJ, Haggerty RJ, editors. Committee on Prevention of Mental Disorders, Division of Biobehavioral Sciences and Mental Disorders. (Washington, DC: The National Academy Press, 1994).

ကဏ္ဍအတွက် ဝန်ဆောင်မှုအစဉ်အတန်း/ ကာကွယ်ခြင်း မှစ၍ ကုသခြင်း၊ ပြန်လည်ကောင်းမွန်ခြင်းနှင့် အန္တရာယ် လျော့ချခြင်း စသည်တို့ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းစနစ်သည် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဘုံဘာသာ စကား အသုံးအနှုန်းများကို ထည့်သွင်းထားပြီး စီမံကိန်းချမှတ်ခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ဆန်းစစ် ခြင်း လုပ်ဆောင်ချက်များကိုလည်း အထောက်အကူပြုစေသည်။

ယင်းစနစ်အား ဥရောပ မူးယစ်ဆေးနှင့် မူးယစ်ဆေးစွဲလမ်းခြင်းဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့်လေ့လာသည့်ဌာနမှ ၎င်း၏ အရည်အသွေးပြစ်နှုန်းများ ချမှတ်ရာတွင် လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သည်။⁸ ကာကွယ်ခြင်းအမျိုးအစား တစ်မျိုးချင်းစီ၏ အကျဉ်းချုံးတင်ပြချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

အများနှင့်ဆိုင်သော ကာကွယ်ခြင်း - နိုင်ငံများရှိ လူဦးရေများအားလုံးပါဝင်သည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
 အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော ကာကွယ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု များအားလုံး ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် မူးယစ်ဆေး စတင်အသုံးပြုမှုအား ကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် နှောင့်နှေးစေရန် ဖြစ်သည်။

အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော ကာကွယ်သည့် စီမံကိန်းများသည် လူအများပါဝင်သော အုပ်စုများအတွက် ၎င်းတို့အုပ်စု၏ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုခြင်းအန္တရာယ် မည်မျှရှိနေသည်ကို မည်သည့် ကြိုတင်ဆန်းစစ်မှုမျိုးမှ မပြုလုပ်ဘဲ ကာကွယ် ခြင်း အစီအစဉ်များ လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုလူဦးရေတွင် ပါဝင်သောလူအများ၏ မူးယစ်ဆေးဝါး စတင် သုံးစွဲနိုင်ခြေရှိသည့် အန္တရာယ်မှာ ညီတူညီမျှရှိသည်ဟု ယူဆသည်။

ရွေးချယ်ပြီး ကာကွယ်ခြင်း - အုပ်စုများ အထူးသဖြင့် ထိရှလွယ်သော အုပ်စုများအား ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
 ရွေးချယ်ပြီး ကာကွယ်ခြင်းသည် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာရောဂါလက္ခဏာများ ရရှိလာနိုင်ခြေ ပျမ်းမျှထက် သိသိသာသာများနေသည့် လူအစုအဖွဲ့များအတွက် အဓိက စီစဉ်ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် လူမှုရေး အရ ဖယ်ကျဉ်ခံရသူများ (ဥပမာ - ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ လူငယ်များ၊ ကျောင်းမှနုတ်ထွက်သွားသူများ၊ ပညာရေးအရ ကျရှုံးနေသော ကျောင်းသား/သူများ) တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးစတင်သုံးစွဲနိုင်ခြေ မြင့်လေ့ရှိပါသည်။

⁸ EMDCA, *European drug prevention*, 2011.

ညွှန်းဆိုထားသော ကာကွယ်ခြင်း - ထိခိုက်လွယ်သော လူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
ညွှန်းဆိုထားသော ကာကွယ်ခြင်းသည် နောင်တစ်ချိန်တွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲရန် အလားအလာများနှင့် အများအပြား ဆက်စပ်မှုရှိနေသည့် လက္ခဏာများ (ဥပမာ- စိတ်ရောဂါရှိနေသူများ၊ ကျောင်းပညာရေး မအောင်မြင်သူများ၊ 'လူမှုအသိုက်အဝန်းများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေသော') ရှိသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် စိုးရိမ်စရာရှိသော မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲခြင်း၏ ကနဦးလက္ခဏာများ ဖော်ပြနေသူများအတွက် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဆေးတက္ကသိုလ်၏ အုပ်စုခွဲအမည်ပေးခြင်းစနစ်တွင် မပါသော်လည်း သက်ဆိုင်သော ကာကွယ်ခြင်း (၂) မျိုးမှာ ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။⁹

ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်ခြင်း နည်းဗျူဟာများ - တစ်ခါတစ်ရံတွင် အပြုသဘောဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေး နည်းဗျူဟာများ
ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ယင်းတို့သည် လူထုတစ်ရပ်လုံးအား ရည်ရွယ်ပြီး နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်အောင် နှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ပြဿနာဖြစ်စေသော ရလဒ်များ၊ အန္တရာယ်များ လျော့ချပြီး ကောင်းမွန်သော အလားအလာများ ဖွံ့ဖြိုးလာအောင် ဦးတည်ချက်ထားပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကာကွယ်ခြင်း ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ - လူမှုဝန်းကျင်များနှင့် စနစ်များအား ကြားဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နည်းဗျူဟာများသည် လူထု၏ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲရန် ရွေးချယ်မှုများပြုလုပ် သည့် ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး၊ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စီးပွားရေး စသည်တို့ဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်များကို ပြောင်းလဲရန် ရည်ရွယ်ပါ သည်။ ယင်းရှုထောင့်သည် လူပုဂ္ဂိုလ်များသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် ပင်ကိုယ်စရိုက်လက္ခဏာများပေါ်တွင်ပင် အခြေခံ၍ မူးယစ်ဆေးဝါးများ စတင်သုံးစွဲခြင်းမဟုတ်ဟု ယူဆထားသည်။ ၎င်းတို့သည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အကြောင်း ရင်းခံ အများအပြားမှ လွှမ်းမိုးခြင်းခံရသည်။ ဥပမာ- ၎င်းတို့ နေထိုင်သော ရပ်ရွာထဲတွင် အများပြည်သူ မျှော်လင့် ထားသည် (သို့မဟုတ်) လက်ခံထားသည့် နိုင်ငံတော်မှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အခွန်စည်းကြပ်မှုများ၊ ၎င်းတို့ ကြုံတွေ့နေရသော လူထုကြော်ငြာမှု အသိပေးချက်များနှင့် အရက်၊ ဆေးလိပ်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးထွက် ပစ္စည်းများ နှင့် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးများရရှိနိုင်မှု စသည့် အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းရင်းခံများမှ လွှမ်းမိုးခြင်းကို ခံရသည်။

၂.၂.၂။ ကုသခြင်း

မူးယစ်ဆေးစွဲကုသခြင်းဆိုသည့် ဝေါဟာရသည် မူးယစ်ဆေးစွဲနေသူများကို ဆေးစွဲခြင်းမှ ကောင်းမွန်လာရန်အတွက် ကုသမှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အသုံးပြုပါသည်။¹⁰ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရပင် ကာကွယ်ခြင်း မအောင် မြင်တော့သည့်အခါ ကုသခြင်းသည် လိုအပ်လာပါသည်။ မူးယစ်ဆေးစွဲခြင်းမှ ကောင်းမွန်လာရန် ကုသ ခြင်းသည် အခြားသောဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သော အိုးအိမ်၊ အလုပ်အကိုင်၊ စိတ်ကျန်းမာရေး စသည်တို့တွင် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုပါက အလွန်ထိရောက်ပါသည်။ နိုင်ငံအများစုတွင် ကုသမှုကို နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုမှ ဒေသန္တရအစိုးရ၊ စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ (NGO)များ စသည့် အခြားသောဝန်ဆောင်မှုပေးသူများနှင့် မိတ်ဖက်အဖြစ် ပူးပေါင်း၍ ထောက်ပံ့ပါသည်။

၂.၃။ ရောင်းလိုအား/ ထောက်ပံ့မှုအား ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ခြင်း

'ရောင်းလိုအား' ဆိုသည့် အခေါ်သည် မူးယစ်ဆေးတိုက်ဖျက်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် နိုင်ငံတကာတွင် မူးယစ် ထုံထိုင်းစေသည့်ပစ္စည်းများ တရားမဝင် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်းတို့ကို ရည်ညွှန်းသည်။ ယင်းသည် အစုအဖွဲ့အဖြစ်လှုပ်ရှားသော ဒုစရိုက်သမားများမှ ထိန်းချုပ်ထားသည့် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းကျယ်ပြန့်သည့်

⁹ ACMD, *Prevention of drug and alcohol*, 2015.
¹⁰ HM Government, *2017 Drug Strategy*. United Kingdom.

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဟုလည်း အများစုမှ လက်ခံထားပါသည်။¹¹ ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးဝါးစိုက်ပျိုးသည်မှစ၍ မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲသူများလက်ထဲအရောက်ပို့သည်အထိပါဝင်သည့်မူးယစ်ဆေးဝါးထောက်ပံ့မှုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့်အရာများအတွက် ဝယ်လိုအားနှင့် ရောင်းလိုအားသည် ချိတ်ဆက်နေသောကြောင့် အောင်မြင်သော မူးယစ်ဆေးတိုက်ဖျက်သည့် နည်းဗျူဟာများတွင် ယင်းနှစ်ခုစလုံးအား အတူတကွ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည်။

၃။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာများ

ယခုကဏ္ဍတွင် မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့်အရာများ၏ ဝယ်လိုအားလျှော့ချခြင်း နှင့် ရောင်းလိုအား ကန့်သတ်ပေးသည့် နည်းလမ်းများဆိုင်ရာ ပညာရပ် သက်သေသာဓကများ အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားသည်။

၃.၁။ ဝယ်လိုအား လျှော့ချနိုင်ရန် သက်သေသာဓကများ

၃.၁.၁။ ကာကွယ်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဆိုအရ 'ထိရောက်သော နိုင်ငံတော်အဆင့် မူးယစ်ဆေးကာကွယ်သည့် စနစ်တို့မည်သည် မတူညီသောအခြေအနေများတွင် သက်ဆိုင်သော အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားအလိုက်နှင့် အန္တရာယ်အဆင့်များ အလိုက် သိပ္ပံနည်းကျသော သက်သေသာဓကများအပေါ် အခြေခံသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မူဝါဒများ အမျိုးမျိုးကို ပေါင်းစပ်ပေးစွမ်းနိုင်ရမည်။'¹²

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ¹³ နှင့် ဥရောပ မူးယစ်ဆေးကာကွယ်သည့် စံနှုန်းများ¹⁴ နှင့် ယူကေ၏ မူးယစ်ဆေးဝါးများ အလွဲအသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ အကြံပေးကောင်စီမှ ရေးသားထားသော အကျဉ်းချုပ်စာတမ်း¹⁵ စသည့် အကိုးအကားများမှ ကောက်နုတ်သုံးသပ်ပြီး အောက်ပါကဏ္ဍတွင် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုအချို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အချို့သော ဆောင်ရွက်မှုများသည် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု ကာကွယ်ရေးတွင် အပြုသဘောဆောင်သော်လည်း အချို့မှာ အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ ရှိနေသည်။ ယင်းပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များအား အပြည့်အဝ အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြနိုင်ရန်မှာ ယခုနောက်ခံစာတမ်း၏ အတိုင်းအဆထက် ကျော်လွန်နေပါသည်။ ယခုစာတမ်းသည် အသုံးပြုရန် သို့မဟုတ် ရှောင်ကြဉ်ရန်ဖြစ်နိုင်သော ကြားဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်များကိုသာ ခြုံငုံဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ စိတ်ဝင်စားသော စာဖတ်သူအနေဖြင့် အသေးစိတ် ထပ်မံသိရှိလိုပါက သက်ဆိုင်ရာ စာတမ်းအရင်းအမြစ်များနှင့် ဖတ်ရှုလေ့လာရန် အကြံပြုလိုပါသည်။

¹¹ HM Government, 2017 Drug Strategy. United Kingdom.
¹² UNODC, International Standards, 2015.
¹³ *ibid*
¹⁴ EMDCA, European drug prevention, 2011.
¹⁵ ACMD, Prevention of drug and alcohol, 2015.

မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းအား ကာကွယ်သည့် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးရစေသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ

အသက် ၁ နှစ်အောက် ကလေးငယ်နှင့် အရွယ်မရောက်မီ ကလေးသူငယ်ဘဝ

မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းအား ကာကွယ်ရန်အတွက် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ်များအား ဦးတည်သည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများသည် ကလေးသူငယ်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ကလေးပြုစုခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

- မမွေးခင် နှင့် အသက် (၁) နှစ်အောက်အရွယ်များတွင် အန္တရာယ်မြင့်မားသော သူများဆီသို့ တတ်ကျွမ်းသော ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများမှ သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်းသည် နောက်ပိုင်းတွင် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ပါသည်။
- ဆင်းရဲချို့တဲ့သော ရပ်ရွာများတွင် မူလတန်းကြိုပညာရေးသည် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းနှင့် ဆေးလိပ်သောက်ခြင်းတို့အား လျော့နည်းစေသည်။

အလယ်တန်း ကလေးသူငယ်ဘဝနှင့် အစောပိုင်း ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်

- အားလုံးအတွက်ရည်ရွယ်သော မိသားစုအခြေပြု စီမံကိန်းများသည် လူငယ်များမှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အသိပေး ပြောကြားသော မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် မူးယစ်ဆေးဝါး ပြဿနာများ ရင်ဆိုင်ရနိုင်ခြေရှိသည့် လူငယ်များတွင် ရေရှည် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးမှု လျော့ချရာတွင် အထိ ရောက်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။
- စာသင်ခန်းထဲတွင် တစ်ကိုယ်ရည်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာအောင် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း သည် နောက်ပိုင်းတွင် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းအား ကာကွယ်ပေးပြီး ပညာရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်နှင့် မိမိကိုယ်ကိုယ်ယုံကြည်မှု စသည့်အပေါ်တွင်လည်း အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများလည်း ရှိပါသည်။
- ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ စာသင်ခန်းစီမံခန့်ခွဲမှု အရည်အချင်းများအား ဖြည့်ပေးသည့် စီမံကိန်းများသည် ကလေး သူငယ်များ၏ လူမှုဝန်းကျင်တွင် ပြဿနာဖြစ်စေသည့် အပြုအမူများအား သိသိသာသာလျော့နည်းစေပြီး လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်နိုင်မှုနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို အားကောင်းစေသည်။
- ကလေးသူငယ်များ ကျောင်းတက်မှု တိုးတက်စေသည့် မူဝါဒများသည် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်း အန္တရာယ် အခြေခံအကြောင်းအရာများပေါ်တွင် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပါသည်။
- ကျောင်းတက်မှန်ခြင်း၊ အပြုသဘောဆောင်သော ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် လူမှုရေးဆက်ဆံမှုများ တိုးတက်စေ ရန်အလို့ငှာ ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြောင်းလဲစေသည့် မူဝါဒများသည် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးမှုကို လျော့နည်းစေသည်။
- ကျွမ်းကျင်သော သင်တန်းဆရာများမှ ပို့ချသည့် ကလေးသူငယ်များတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲစေနိုင်သည့် လူမှုဝန်းကျင်မှ ဖိအားများကို ကူညီခံနိုင်သည့် တစ်ကိုယ်ရည်နှင့် လူမှုရေးကျွမ်းကျင်မှုများအား ဖွံ့ဖြိုးလာစေ ရန် ရည်ရွယ်သည့် အပြန်အလှန် တက်ကြွစွာပါဝင်သော ကျောင်းစီမံကိန်းများသည် ရေရှည်တွင် မူးယစ်ဆေး သုံးစွဲမှုကို လျော့နည်းစေသည်။
- အလယ်အဆင့် ကလေးသူငယ် အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားတွင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက် လွယ်မှုများ ဥပမာ- စိတ်ပူပန်ခြင်း၊ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းနှင့် မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့ခြင်း စသည်တို့အား ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများသည် မိမိကိုယ်ကိုယ်ထိန်းချုပ်နိုင်မှုစသည့် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းအား အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။

ဆယ်ကျော်သက်အရွယ် နှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူဘဝ

- ကျွမ်းကျင် ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးဝန်ထမ်းများမှ 'ကာလတို ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု' နှင့် 'စိတ်ခွန်အား တက်စေသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း' နည်းလမ်းများဖြင့် တစ်ဦးချင်း နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးပေးခြင်းများ (counseling) သည် ရေရှည်တွင် မူးယစ်စေသည့်ဆေးဝါးများ သုံးစွဲခြင်းအား သိသိသာသာ လျော့နည်းစေနိုင်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အခြေခံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ် သို့မဟုတ် အရေးပေါ်အခန်းများတွင်သာ ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ယင်းသည် ကျောင်းနှင့် အလုပ်ခွင်အခြေပြုထားသော စီမံကိန်းများတွင်လည်း ထိရောက်နိုင်ပါသည်။
- အပိုင်းများစွာပါဝင်သော (ကျောင်းများ၊ မိသားစုများ၊ ဥပဒေတည်မြဲစေမှုနှင့် ရပ်ရွာ စသည့်) ကဏ္ဍများစွာ ပါဝင်သော စီမံကိန်းများသည် မူးယစ်စေသည့်အရာများ သုံးစွဲခြင်းအား လျော့နည်းစေသည်။

မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်းအား ကာကွယ်သည့် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သော အကျိုးရစေသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ

အလယ်တန်း ကလေးသူငယ်ဘဝနှင့် အစောပိုင်း ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်

- တရားမဝင်မူးယစ်ဆေးဝါးများကို သိရှိစေရန်ရည်ရွယ်သည့် ('မူးယစ်ဆေးဝါး ပညာပေး') ၍ ရေးဆွဲထားသည့် တသီးတခြားတည်းရှိနေသည့် သင်ရိုးများသည် ထိရောက်မှု မရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဆယ်ကျော်သက်များနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူဘဝ

- အပန်းပြေစေသော/ အာရုံပြောင်းပေးသော လှုပ်ရှားမှုများ နှင့် ဇာတ်ရုံ/ ပြဇာတ်အခြေခံသော ပညာရေးသည် မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့်အရာများ သုံးစွဲခြင်းအား ကာကွယ်ရာတွင် မထိရောက်ပေ။
- လမ်းညွှန်ထိန်းကျောင်းပေးသည့် စီမံကိန်းများမှာ မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့်အရာများ အလွဲသုံးခြင်းအား ကာကွယ်ရာတွင် ရေတိုအကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်စေ၊ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်စေ မရှိပေ။
- တသီးတခြားတည်းဖြစ်သော လူအများပါဝင်သော မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ မီဒီယာကမ်ပိန်းများသည် ထိရောက်မှုမရှိသည့်အပြင် အဆိုးဆုံးအနေဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုကိုပင် ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းအခြေပြုကာကွယ်ခြင်းကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် လူထုအများစုအတွက်ပြုလုပ်သော မီဒီယာကမ်ပိန်းများကို ထိုအစီအစဉ်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအနေဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

၃.၁.၂။ ကုသခြင်း

ယူကေ နှင့် နိုင်ငံတကာ သက်သေသာဓကများမှ ပုံမှန်အားဖြင့် ဖော်ပြနေသည်မှာ မူးယစ်ဆေးကုသမှုသည် မတူညီသော မူးယစ်ဆေးဝါး ပြဿနာအမျိုးအစားများ၊ မတူညီသော ကုသမှုကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် မတူညီသော ကုသမှုအခြေအနေများ ခြုံငုံထည့်သွင်းပြီး ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုအဆင့်များ၊ မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာ ကျူးလွန်မှု၊ ဆေးလွန်သည့်အန္တရာယ်နှင့် သွေးမှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သော ဝိုင်းရပ်စ်များပြန့်နှံ့ခြင်းတို့အား အပြုသဘောဆောင် သက်ရောက်မှုရှိသည်။¹⁶ ယူကေ၏ နိုင်ငံတော်ကုသမှုရလဒ်များ သုတေသနလေ့လာချက်အရ ပြန်လည်ကောင်းမွန်မှု ရေရှည်တည်တံ့နေသူများမှာ ကုသမှုမှ စတင်ခံယူသူများ၏ လေးပုံတစ်ပုံမှ သုံးပုံတစ်ပုံကြားတွင် ရှိကြောင်း ပြသခဲ့ပါသည်။¹⁷

¹⁶ Department of Health (England) and the devolved administrations, *Drug Misuse and Dependence: UK Guidelines on Clinical Management*. (London: DH (England), the Scottish Government, Welsh Assembly Government and Northern Ireland Executive, 2007).

¹⁷ Michael Gossop et al., *The National Treatment Outcome Research Study (NTORS): 4–5 year follow-up results*. *Addiction*, Volume 98: (2003), 291–303. doi:10.1046/j.1360-0443.2003.00296.x

မူးယစ်ဆေးဝါးကုသမှုသည် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမဟုတ်ဘဲ မတူညီသော မူးယစ်ဆေးကုသမှုအမျိုးမျိုး၊ နှစ်ကာလများစွာပင် ပါဝင်ပတ်သက်ရသောဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မူးယစ်ဆေးဖြင့် ကုသမှုခံယူသူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ဖြတ်သန်းရမည့်ခရီးမှာ မတူညီဘဲ ၎င်းတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး၊ မူးယစ်ဆေးပြဿနာအမျိုးအစားနှင့် လက်ခံရရှိနေသော ကုသမှုအရည်အသွေးများပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။¹⁸

သို့သော်လည်း ဆေးကုသမှုသည် ကုသမှုခံယူသူများမှ အချိန်တစ်ခုအတွင်း ကုသခြင်းခံယူလိုက်၊ ရပ်နားလိုက်နှင့် အပိုင်းခြားအလိုက်ဖြစ်သော ဖြစ်ရပ်များဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံမှ သုတေသနများမှ ဘိန်းဖြူအသုံးပြုသူ/ ကိုကင်းရှူသူတစ်ယောက်အတွက် ပျမ်းမျှ ကုသချိန်မှာ ၅ နှစ် မှ ၇ နှစ်အတွင်းရှိပြီး အချို့သော ဘိန်းဖြူအသုံးပြုသူ များမှာ ဘိန်းအစားထိုး ဆေးတစ်မျိုးအား အချိန်အကန့်အသက် သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိဘဲ ဆက်လက်အသုံးပြုသွား ရန် လိုအပ်သည်ဟု အကြံပြုထားသည်။¹⁹ ကုသမှုခံယူသူများသည် ကုသမှုဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ်များလိုက် ခံယူပြီးပါက ထိုဖြစ်စဉ်များပေါင်းပြီးမှ ရရှိလာသည့် အကျိုးကျေးဇူးကို ခံစားနိုင်သည်ဟုလည်း သက်သေအထောက်အထားများ ရှိပါသည်။

ကုသမှု စတင်ခံယူခြင်းသည်ပင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုမှုနှင့် ရာဇဝတ်မှုများ အထူးသဖြင့် အစားထိုးဆေး ညွှန်းထားသူ များအတွက် ချက်ချင်းအပြုသဘောဆောင်သော ထိရောက်မှုရှိသည်ဟု သုတေသနတွင် တွေ့ရှိရသည်။ ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုသူများတွင် အကြီးမားဆုံး အောင်မြင်မှုရလဒ်များမှာ ကုသမှုစတင်ခံယူသည့် ပထမ(၆)နှစ် အတွင်း ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။²⁰ သို့သော် ယင်းမှာ ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုသူများအား ကုသမှုခံယူရန် ထိန်းသိမ်းနိုင်မှသာ တည်တံ့နိုင်သည်။ အကောင်းမွန်ဆုံးကုသမှုတွင် ကုသမှုခံယူသူများအား အနည်းဆုံး (၃)လ ခံယူစေရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းအချိန်သည် ကုသမှု၏ ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာချိန် ဖြစ်သည်။

ကုသမှုခံယူသူများအား လုံလောက်သည့် အချိန်အတိုင်းအတာနှင့် ကုသမှုခံယူချိန်အတွင်း ပါဝင်ပတ်သက်နေစေခြင်း သည် အပြုသဘောဆောင်သည့် ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံ အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်လာစေသည်။ ယင်းချဉ်းကပ်ပုံသည် သိသာထင်ရှားသည့် ဘုံရည်ရွယ်ချက်များပြည့်မီရန် ရှေးရှုသည့် ကုသမှုပေးသောသူနှင့် ကုသမှုခံယူသူများအကြား မိတ်ဖက်ဆက်ဆံရေးတစ်ရပ် လိုအပ်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်ရန် ကုသမှုခံယူသူများ၏ ဆေးဝါးကုသမှု လိုအပ်ချက် သာမက လိုအပ်ချက်အားလုံးကို ကုသမှုပေးသောသူမှ ဆောင်ရွက်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းတွင် အရက်အလွန်အကျွံသောက်သုံးခြင်း၊ သွေးမှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သော ဗိုင်းရပ်စ်များ (အသည်းရောင်အသားဝါ-စီ) စသည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ စိတ်ပူပန်မှု သို့မဟုတ် စိတ်ကျခြင်းအတွက် ကုသမှု၊ လူမှုထောက်ပံ့ရေးဆိုင်ရာ ကွန်ယက်များတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သင့်တော်သော အိုးအိမ်၊ ပညာရေး သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်များ လက်လှမ်းမီစေခြင်း စသည့်တို့ပါဝင်သည်။ ယင်းအရာအားလုံးသည် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲခြင်း ပြန်လည် မဖြစ်အောင် ကာကွယ်ရာတွင် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

ယူကေ^{21,22} နှင့် အမေရိကန်²³ တို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနများအရ ရပ်ရွာတွင်းကုသမှုများတွင် ဆက်လက် ထိန်းထားနိုင်ခြင်းအတွက် အကောင်းဆုံး ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်သည့်အရာမှာ ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုသူများ၏ ဝိသေသ လက္ခဏာများအပြင် ပိုမိုသက်ဆိုင်နေကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ဝန်ဆောင်မှု ဖွဲ့စည်းပုံ နှင့် လည်ပတ်ပုံအား တိုးတက်စေခြင်းသည် လူများအား ကုသမှုအတွင်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခြင်းနှင့် အပြုသဘောဆောင်သော သက် ရောက်မှုရှိနေသည်။

¹⁸ National Treatment Agency, *Models of Care for Treatment of Adult Drug Misusers: Update 2006* (London: National Treatment Agency for Substance Misuse, 2006.)

¹⁹ www.DATOS.org

²⁰ *Ibid*

²¹ National Drug Evidence Centre (NDEC), *Treatment Effectiveness: Demonstration Analysis of Treatment Surveillance Data About Treatment Completion and Retention* (London: National Treatment Agency, 2004.)

²² Petra S. Meier, *A National Survey of Retention in Residential Rehabilitation Services*. (London: National Treatment Agency, 2005).

²³ www.DATOS.org

ယူကေတွင် ဆေးကုသမှုပေးရာတွင် အဆင့် (၄)ဆင့်ဖြင့် ချဉ်းကပ်ကြသည်။

- အဆင့် (၁) - မူးယစ်ဆေးနှင့်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အကြံဉာဏ်များ၊ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် အထူးစီစဉ်ထားသော ကုသမှုပုံစံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ဝန်ဆောင်မှုများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း။
- အဆင့် (၂) - မူးယစ်ဆေးနှင့်ဆိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အကြံဉာဏ်များ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် အထူးဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော ကုသမှုပုံစံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ကာလတို စိတ်၊ လူမှုရေးရာ ဆောင်ရွက်မှုများ၊ အန္တရာယ်လျော့ချခြင်း (ဆေးထိုးအပ်ဖလှယ်ခြင်း အပါအဝင်)နှင့် နောက်ဆက်တွဲ စောင့်ရှောက်ခြင်း စသည်တို့ ပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- အဆင့် (၃) - ရပ်ရွာအခြေပြု အထူးပြု ဆေးစစ်မှုနှင့် ပူးပေါင်းစောင့်ရှောက်မှု၊ အစီအစဉ်တကျ ကုသမှုနှင့် မူးယစ်ဆေး အထူးကုများနှင့် ဆက်သွယ်ပေးခြင်းတို့ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း။
- အဆင့် (၄) - အစီအစဉ်တကျ စောင့်ရှောက်မှု နှင့် ပူးပေါင်းစောင့်ရှောက်မှုတို့ဖြင့် ဆက်လက်စောင့်ရှောက်မှု နှင့် နောက်ဆက်တွဲစောင့်ရှောက်နိုင်စေရန် နေအိမ်အခြေပြု မူးယစ်ဆေးကုသမှု တို့ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း။

ယူကေရှိ ရာဇဝတ်မှု တရားမျှတမှုစနစ်နှင့် ထောင်များတွင် အဆင့် (၄)ဆင့်ဖြင့် ချဉ်းကပ်သော ကုသမှုပုံစံအား မူးယစ်ဆေး ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု စီမံကိန်းများတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသအနေဖြင့် ကျင့်သုံးပါသည်။ ယင်းတွင် ရာဇဝတ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် မူးယစ်ဆေးကုသမှု ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် အခြားဝန်ဆောင်မှုများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးရန် ငွေရရှိရန်အလို့ငှာ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူ အရွယ်ရောက်သူ များအတွက်ရည်ရွယ်၍ဖော်ဆောင်ထားသောဖြေရှင်းနည်းလမ်းပါဝင်ပါသည်။ ယင်းသည်မူးယစ်ဆေးအလွဲသုံးခြင်း နှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အပြုအမူများ၏ သံသရာအား ဖြတ်တောက်ပြီး ရာဇဝတ်မှု တရားမျှတမှုစနစ်၏ အဆင့်တိုင်း တွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအနေဖြင့် ဆေးကုသမှုခံယူရန် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်သွားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဒေသတွင်းအဆင့်တွင် အမှုစီမံခန့်ခွဲသည့် ချဉ်းကပ်ပုံစံအား အသုံးပြု၍ ဆေးကုသမှုအဖွဲ့မှ ရာဇဝတ်မှု တရားမျှတမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့များနှင့် မိတ်ဖက်အဖြစ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကုသမှုနှင့် ထောက်ပံ့မှုအား လက်လှမ်းမီစေရန် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ယင်းသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူနှင့် ရာဇဝတ်မှု တရားမျှတမှုစနစ် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်သော အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံး၊ ပြစ်ဒဏ်ကျခြင်းနှင့် အလွန်နှောင်းပိုင်း ပြန်လည်အခြေချခြင်းတို့ဖြင့် ပထမအကြိမ် ထိတွေ့သည်နှင့် စတင်ပါသည်။

၃.၂။ ရောင်းလိုအား/ထောက်ပံ့မှုအား လျော့ချနိုင်ရန် သက်သေသာကေများ

ယခုကဏ္ဍတွင် မူးယစ်ထုံထိုင်းစေသည့်ဆေးဝါးများ၏ ရောင်းလိုအား/ထောက်ပံ့မှုအား ကန့်သတ်ပေးနိုင်သည့် သက်သေသာကေများကို အပိုင်း (၃) ခု ခွဲ၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြသွားပါမည်။

- ၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူးယစ်ဆေး သီးနှံပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း
- ၂။ မူးယစ်ဆေး ကုန်သွယ်ခြင်း နှင့် ပြည်တွင်းမူးယစ်ဆေး ဈေးကွက်များတွင် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုခြင်း နှင့်
- ၃။ အဂတိလိုက်စားခြင်း

ခြုံငုံကြည့်ပါက ရောင်းလိုအား/ထောက်ပံ့မှုအား ကန့်သတ်ပေးသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအား ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းများသည် ဝယ်လိုအား ကန့်သတ်ပေးသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအား ပြန်လည်သုံးသပ်မှုများထက် သိသာထင်ရှားစွာ နည်းနေဟန်ရှိပါသည်။

၃.၂.၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးအပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း

၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လတွင် အဘယ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ အချို့သောကျေးရွာများတွင် ဘိန်းပင်များ စိုက်ပျိုးနေကြပြီး အချို့တွင် စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသည့် အကြောင်းရင်းခံများအား နားလည်ရန် UNODC မှ သုတေသန ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဒေသတွင်း အခြားဖွံ့ဖြိုးမှု၏ သက်ရောက်မှုကိုလည်း ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် တို့ဖြစ်သည်။²⁴

အရှေ့တောင်အာရှတွင် အဓိက ဘိန်းထုတ်လုပ်မှုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှမ်းပြည်နယ်ကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသား လက် နက်ကိုင်အုပ်စုများရှိရာ ဒေသတွင်သာ သတ်မှတ်တည်ရှိနေသည်။ ဘိန်းထုတ်လုပ်သူများနှင့် အသေးစား မူးယစ်ဆေးဝါး မှောင်ခိုရောင်းချသူများမှာ များသောအားဖြင့် ယင်းအုပ်စုများမှဖြစ်လေ့ရှိပြီး ဆင်းရဲကြသည်။ သို့သော် ထိုသို့ မှောင်ခိုရောင်းချသည့် လမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြု၍ ဘိန်း၊ ဘိန်းဖြူဈေးကွက်နှင့် အခြားသော တရားမဝင်လုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်နေကြသည့် အရှေ့တောင်အာရှမှ ဝယ်ယူသူများနှင့် ကုန်သည်များမှ အဓိက အကျိုးအမြတ်များ ရရှိကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့သည့် မှတ်တမ်းများအရ ၂၀၁၃-၁၄ ဘိန်းစိုက်ပျိုးသည့်ကာလအတွင်း ၁၅,၀၀၀ ဟက်တာနီးပါးအား ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းမှ အများစုမှာ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင်ဖြစ်သည်။ ယင်းကိန်းဂဏန်းသည် ယခင်စိုက်ပျိုးသည့်ရာသီထက် ဟက်တာ ၃,၀၀၀ ပိုများနေသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် အခြား ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ အရှိန်မြှင့်လုပ်ဆောင်လျှင်တောင်မှ ယင်းမူဝါဒများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ဘိန်း စိုက်ပျိုးသည့်ပမာဏများအား လျော့ကျစေသည်ဟု လက်တွေ့ကျသော သက်သေသာကများ လေ့လာတွေ့ရှိခြင်း မရှိပေ။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ဖျက်ဆီးခြင်းများသည် စိုက်ပျိုးသည့်ပမာဏများ တိုးမြှင့်လာခြင်း သို့မဟုတ် ထို စိုက်ပျိုးသည့်နေရာမှ အခြားဒေသများသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်းများကို ဦးတည်စေသည်။²⁵

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ကျင့်သုံးခဲ့သော ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ သမရိုးကျမဟုတ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန် နိယာမများ၏ ဖော်ပြချက်များအရ သမရိုးကျမဟုတ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးခြင်းဆိုင်ရာနည်းလမ်းကို မူးယစ်ဆေးဝါး စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ ခွဲထွက်သည့် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာကို တိုက်ဖျက်သည့် ထိရောက်သည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သော်လည်းကောင်း အလျဉ်းသင့်သလို အသုံးပြုသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော UNODC သုတေသနအရ ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများတွင် အခြေခံ အဆောက်အအုံများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးမြှင့်ပေးခြင်းဖြင့် အခြားအစားထိုး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ ဖော်ဆောင် ပေးခြင်းသည် ထိုဒေသများတွင် နေထိုင်မှုစရိတ် လျော့ကျစေနိုင်ပြီး ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးခြင်းမှရသော ဝင်ငွေအပေါ် မှီခိုမှုလည်း လျော့ချနိုင်ပါသည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။ ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးမှုများအား ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်းတို့ သည်လည်း ဒေသတွင်း လူထု၏ အဓိကဝင်ငွေအရင်းအမြစ်အား ဖယ်ရှားလိုက်သောကြောင့် ဘိန်းပင်မှရရှိသော ဝင်ငွေအား ပိုမိုမှီခိုလာစေပြီး ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် အစာမဖူလုံခြင်းတို့ကို တိုးတက်စေသည်ဟုလည်း တွေ့ရှိ ရပါသည်။

ယင်းတွေ့ရှိချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူးယစ်ဆေးမူဝါဒများသည် အာရုံစိုက်မှု ပြောင်းလဲသင့်ပြီး ဘိန်းပင် စိုက်ပျိုးသည့် ရပ်ရွာများတွင် အခြားသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများနှင့် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးခြင်းတို့အား ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုသည့်အမြင်ကိုလည်း ထောက်ခံနေပါသည်။²⁶

²⁴ United Nations Office on Drugs and Crime, *Evidence for enhancing resilience opium poppy cultivation in Shan State Myanmar* (Vienna: UNODC, 2017).

²⁵ Tom Kramer, *The Current State of Counternarcotics Policy and Drug Reform Debates in Myanmar*. Transnational Institute, 2016. https://www.tni.org/files/download/drug_law_reform_myanmar_ungass2016.pdf

²⁶ *Ibid*

ဆင်းရဲမွဲတေမူသည် အကျယ်အမိပွယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ ဘိန်းစိုက်ပျိုးခြင်း၏ အဓိကတွန်းအားပေးသည့်အချက်များတွင် ပါဝင်နေပြီး အခြားသောဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းများသည် အဓိက ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများသို့ ချဲ့ထွင်သွားရန် အရေးကြီးပါသည်။

အတိုချုပ်အားဖြင့် ဘိန်းပင်စိုက်ခင်းများအား ဖျက်ဆီးခြင်းများကို ဒေသနေလူအများမှ အခြားသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများဖြင့် ဖူလုံစွာ နေထိုင်လာနိုင်မှသာ ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု သုတေသနအထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။

၃.၂.၂။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်များတွင် မူးယစ်ဆေးများ ရောင်းဝယ်ခြင်းနှင့် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေး အသုံးပြုခြင်းအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း

ယခုကဏ္ဍသည် မည်သည့်သုတေသနမှ ဥပဒေအရအရေးယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် မည်ကဲ့သို့ ဒေသတွင်း ဈေးကွက်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးများ ထောက်ပံ့နိုင်မှု/ရောင်းလိုအားကို ကန့်သတ်ရာတွင် မည်မျှ ထိရောက်မှုရှိကြောင်း ဆန်းစစ်ဖော်ပြသွားပါမည်။ အောက်ခြေအဆင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်း နည်းလမ်းများသည် ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူ အတွက် ခန့်မှန်းရခက်ခဲစေပြီး မူးယစ်ဆေးဈေးကွက်များအား ပျက်ပြားစေသည်။ သုတေသန²⁷ မှ အကြံပြုထား သည်မှာ ယင်းနည်းဗျူဟာသည် မူးယစ်ဆေး ကျူးလွန်သူများအား ရာဇဝတ်မှုဖြစ်စဉ် ဖြတ်သန်းနေစဉ်အတွင်း ကုသမှုဝန်ဆောင်မှုများသို့ ဆွဲသွင်းသည့် ကြိုးပမ်းမှုများ ပါဝင်မှသာ ထိရောက်ပါသည်။

ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံစံ၏ ရှုထောင့်တစ်ခုမှာ မူးယစ်ဆေးအပေါ် မှီခိုအသုံးပြုနေသူများအား ဦးတည်၍ ဈေးကွက်ထဲတွင် ဝယ်လိုအားလျော့ချရန် ကြိုးစားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းရင်းအရ ပုံမှန်ဝယ်ယူသည့် ဖောက်သည်များအား ဈေးကွက်ထဲမှ ဖယ်ရှားခြင်းသည် ဝယ်ယူသုံးစွဲမှုကျဆင်းစေပြီး ဈေးနှုန်းပါလျော့ကျလာကာ နောက်ဆုံးတွင် မူးယစ်ဆေးနှင့်ဆိုင်သော ရာဇဝတ်မှုများလည်း လျော့နည်းလာမည် ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အခြား ရှုထောင့်မှာ ရောင်းသူများနှင့် ဝယ်သူများအား ရပ်တန့်ပြီး ရာဇဝတ်မှုများကဲ့သို့သော နည်းဗျူဟာများ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဝယ်ယူသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို နှောင့်နှေးစေခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်ပြားစေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများသည် သက်တမ်းကာလတာရှည်စွာ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲနေသူများကို မူးယစ်ဆေးဝါးမသုံးစွဲစေရန် ဟန့်တားနိုင်မှုနည်းပါးသော်လည်း ရံဖန်ရံခါ (သို့) မူးယစ်ဆေးဝါးစတင်သုံးစွဲသူများကို မူးယစ်ဆေးဝါးဝယ်ယူခြင်းမှ ဟန့်တားပေးနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဟန့်တားပေးခြင်းမှ မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်ကို သေးငယ်အောင်ချဲ့နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ သုတေသနမှ သက်သေသာကေများအရ ယင်းချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းသည် ရောင်းလိုအား ကန့်သတ်ပေးရာတွင် ထိရောက်မှုအများအပြားမရှိကြောင်း ဖော်ပြနေဟန်ရှိသည်။

မကြာသေးမီကပြုလုပ်ခဲ့သော ယူကေ၏ ၂၀၁၀ မူးယစ်ဆေးဝါးနည်းဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် ဥပဒေ အရ အရေးယူမှုအား ပြန်လည်သုံးသပ်မှုအရ တွေ့ရှိခဲ့သည်မှာ -

- တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်များသည် အလွယ်တကူပြန်လည်ထူထောင်လာတတ်ကြပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးများနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ဖမ်းဆီးသိမ်းဆည်းမှု ကြီးကြီးမားမားများကိုပင် ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ အရေးယူမှုများကြောင့် လက်ကားဈေးနှုန်းများ ပြောင်းလဲနိုင်ခြေရှိသော်လည်း လက်လီရောင်းဝယ်မှုတွင် မူးယစ်ဆေးများ၏ သန့်စင်မှုကို ပြောင်းလဲခြင်းပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဈေးနှုန်းများတည်ငြိမ်စေရန် ဆောင်ရွက်ထားတတ်သည်။
- အောက်ခြေအဆင့် အရေးယူမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များသည် မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက် အဆင့်ဆင့်ကို ပျက်ပြားစေရန် ကူညီပေးခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများလျော့ကျစေပြီး ကျန်းမာရေးအကျိုးကျေးဇူးများ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်စေသည်။ သို့သော် ထိုသက်ရောက်မှုများမှာ ရေရှည်မတည်တံ့ဘဲ အချိန်တိုတွင် ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ကြသည်။ ဈေးကွက်အတွင်းမှ မူးယစ်ဆေးဝါးများအား ဖယ်ရှားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဥပမာ-မူးယစ်

²⁷ Tiggey May et al., *Serving Up: The impact of low-level police enforcement on drug markets*. (London: Home Office Policing and Reducing Crime Unit, 2000.)

ဆေးဝါးများ ဖမ်းဆီးသိမ်းဆည်းခြင်းသည် လက်ဝယ်ရရှိနိုင်မှုအပေါ် သိသိသာသာ ထိရောက်ခြင်းမရှိပေ။

- မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်များကို ပျက်ပြားစေခြင်းမှ ဖြစ်ပွားလာစေနိုင်သည့် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ရာဇဝတ်မှု တရားဥပဒေစနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ အထူးသဖြင့် လူငယ်များအတွက် အနုတ်သဘောဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများကဲ့သို့သော မရည်ရွယ်သည့် နောက်ဆက်တွဲရလဒ်များ ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည်။
- သို့သော် မူးယစ်ဆေးသုံးသူ နှင့် ကျူးလွန်သူများအား ရာဇဝတ်မှု တရားဥပဒေစနစ်မှတစ်ဆင့် ကုသမှုခံယူရန် လမ်းကြောင်းပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် ရာဇဝတ်မှုများလျော့ချစေပြီး ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ရလဒ်များ တိုးတက်စေ ခြင်းတို့ အပါအဝင် ကုသမှု၏ အကျိုးအမြတ်များ ရရှိစေနိုင်ပေသည်။²⁸

အောက်ခြေအဆင့် အရေးယူမှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများသည် ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါး ဈေးကွက်များ ရောင်းလိုအား အပေါ် ကာလတိုသာ သက်ရောက်မှုရှိသော်လည်း အခြေအနေအရ အောင်မြင်သော ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်ခြင်း နည်းလမ်းများသည် မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်များကို ပျက်ပြားစေသည်ဟု သုတေသနမှ အကြံပြုထားပါသည်။ ယင်းချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းသည် အခြေအနေ နှင့်/သို့မဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်အား ပြောင်းလဲလိုက်လျှင် လူများ၏ အပြုအမူ အထူးသဖြင့် ရာဇဝတ်မှုအပြုအမူများကို ပြောင်းလဲနိုင်သည်ဟုသော စိတ်ကူးအပေါ် အခြေခံထားသည်။²⁹ ရဲများ၊ မြို့ပြဒေသ စီမံခန့်ခွဲသူများနှင့် ရာဇဝတ်သားများ၏ အပြုအမူအပေါ် လွှမ်းမိုးနိုင်သူများ ဥပမာ- မိဘ များနှင့် လူမှုရေးဝန်ထမ်းများ အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျှင် အထိရောက်ဆုံးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။³⁰

ကင်းထောက်မှုမဟာဏ (တရားဝင် သို့မဟုတ် အလွတ်သဘော) တိုးမြှင့်ရန်မှာ အသုံးပြုနိုင်သည့် အခြေအနေဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဥပမာအနေဖြင့် အလွတ်သဘော ကင်းထောက်မှုတွင် အစားအသောက်ဆိုင်များမှ မန်နေဂျာများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ထမ်းများနှင့် လုံခြုံရေးအစောင့်များအား မေးမြန်းခြင်းတို့ပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်သည့် ဒေသများတွင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုမှုများ လျော့ချရန် ကူညီနိုင်သည်။ တရားဝင်ကင်းထောက်မှုတွင် ရဲများမှ CCTV များ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းများအတွက် အသုံးပြုသော လက်ကိုင်ဖုန်းများအား စောင့်ကြည့်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အခြားအခြေအနေဆိုင်ရာ နည်းလမ်းမှာ ဝယ်ယူသူများနှင့် ရောင်းချသူများမှ မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်ကို လွယ်လင့်တကူ လက်လှမ်းမှီနိုင်ခြင်းကို လျော့ချရန် ဖြစ်သည်။ ယင်းနေရာများ၏ လွယ်လင့်တကူ လက်လှမ်းမီနိုင် ခြင်းမှာ အလွယ်တကူဝင်ရောက်နိုင်မှု၊ လမ်းများပေါ်တွင် ရရှိနိုင်မှုနှင့် လူသူအများ၏ မျက်ကွယ်ဖြစ်နေခြင်း စသည့် အချက်များပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အချက်များအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့် ဝယ်ယူသူများနှင့် ရောင်းချသူများမှ ထိုနေရာများအား သွားရောက်လိုမှု နည်းပါးအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်ရိပ် များ၊ နံရံများနှင့် အခြားသော မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုနှင့် တရားမဝင်လှုပ်ရှားမှုများကို အကာအကွယ်ပြုပေးသည့် အရာများအား ဖယ်ရှားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များ ကို အခြေအနေအရ ရာဇဝတ်မှုများအား ကာကွယ်သည့်နည်းလမ်း (၂၅)မျိုး အပါအဝင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ မြို့ပြ ဒေသများအား စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း လက်စွဲစာအုပ် အခန်း (၃) တွင် တွေ့နိုင်သည်။³¹

ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါး ဈေးကွက်များကို ရေတိုအတွက်သာ တားဆီးမှု ပြုလုပ်နိုင်ဟန်ရှိသည်။ သို့သော် ဥပဒေ အရ အရေးယူမှုသက်သက်ဖြင့် ၎င်းတို့အား အဆုံးတိုင်ဖယ်ရှားနိုင်ချေမရှိပေ။ အောက်ခြေအဆင့် အရေးယူမှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများကို မူးယစ်ဆေးဝါးကာကွယ်မှုနှင့် ကုသမှုအထိ ကျယ်ပြန့်သော နည်းဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အနေဖြင့် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်စေပါမူ မူးယစ်ဆေးအန္တရာယ်လျော့ချနိုင်သည့် ရေရှည်သက်ရောက်မှုများ ရရှိလာ နိုင်မည်ဟု သုတေသနများမှ ဖော်ပြထားပါသည်။

²⁸ Home Office, *An Evaluation of the Government's Drug Strategy 2010*. (London, Home Office, 2017). Available at: <https://www.gov.uk/government/policies/drug-misuse-and-dependency>.
²⁹ Mark Edmunds et al., *Tackling Local Drug Markets*. (London: Home Office Police Research Group, 1996).
³⁰ UNODC and UN-HABITAT, *Introductory Handbook on Policing Urban Space*. (Vienna: United Nations Office on Drugs and Crime and United Nations Human Settlements Programme, 2011).
³¹ *Ibid*

၃.၂.၃။ အဂတိလိုက်စားမှု

မူးယစ်ဆေးထုတ်လုပ်မှုအဆင့်ဆင့်၏ တစ်ဆင့်စီတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပွားရန် အခွင့်အလမ်းများရှိသည်။ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တွင် စိုက်ပျိုးသူများမှ မူးယစ်ဆေးဝါးစိုက်ပျိုးမှု တိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့များအား လာဘ်ပေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထုတ်လုပ်သူများမှ တရားသူကြီးများနှင့် ရဲအရာရှိများအား လာဘ်ပေးနိုင်ပြီး အမြောက်အများ ထုတ်လုပ်သူများမှ ဓါတုပစ္စည်းများကုမ္ပဏီများမှ ဝန်ထမ်းများအား ငွေပေးခြင်းဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများကို လက်ဝယ်ရယူနိုင်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုနှောင်းပိုင်းအဆင့်များတွင် ကုန်ကူးသူများမှ အကောက်ခွန်အရာရှိများအား လာဘ်ပေးပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့များ၏ အားနည်းချက်များကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ အသုံးပြုနိုင်သည်။ သုံးစွဲသူများအဆင့်တွင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများသည် အဂတိလိုက်စားသော ဆရာဝန်များနှင့် ဆေးဝါးရောင်းချသူများမှ မူးယစ်ဆေးရရှိနိုင်သည်။³²

Transnational Institute ၏ သုတေသနတစ်ရပ်အရ မြန်မာပြည်တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်ရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများမှ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများ လုပ်ဆောင်ကြပြီး ထိုသို့သော အဂတိလိုက်စားမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာဇဝတ်မှုတရားဥပဒေစနစ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် တည်ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်နှင့် လားရှိုးမြို့များတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများသည် အဖြစ်များပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့်ပင် သတ်မှတ်ထားကြသည်။³³ ရဲများအား လာဘ်ပေးခြင်းသည် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးသည်။ ဓာတ်ခွဲခန်းဝန်ထမ်းအား လာဘ်ပေးလျှင် ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးသည့်အခါတွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲထားခြင်း မထင်ရှားအောင် လုပ်ပေးနိုင်သည်။ တရားသူကြီးများ လာဘ်ပေးလျှင် ပြစ်ဒဏ်လျော့ချခြင်း၊ ထောင်ဝန်ထမ်းများအား လာဘ်ပေးလျှင် သက်တောင့်သက်သာရှိသော ထောင်အခန်း၊ ထောင်ထဲတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အစားအသောက် သို့မဟုတ် အလုပ်များ စီစဉ်ပေးနိုင်သည်။ ရဲများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော သတင်းပေးများသည်လည်း လာဘ်ပေးမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ခံစားရသည်ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားသူအချို့မှ ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ မိသားစုနောက်ခံအခြေအနေသည် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမှုနှင့် ထောင်တွင်း ဆက်ဆံခံရမှုအတွက် ဆုံးဖြတ်ပေးသော အရေးကြီးသည့် အချက်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ပြုလုပ်ထားသော သုတေသနအရ အဂတိလိုက်စားမှုသည် ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအား လျော့နည်းစေပြီး ဆင်းရဲမွဲတေမှုအား အမြစ်တွယ်စေသည်။³⁴ ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးဝါးအခြေပြု စီးပွားရေးကဏ္ဍကြီးတစ်ခုဟုဆိုလျှင်ပင် ပိုမိုမှန်ကန်ပေမည်။ အဂတိလိုက်စားမှုရှိသော တရားမျှတမှုစနစ်နှင့် ငွေကြေးခဝါချသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးစီးပွားရေးများရှိနေသည့်အတွက် ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား ပြုလုပ်ရန် သို့မဟုတ် တိုးမြှင့်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ အဂတိလိုက်စားမှုသည် နိုင်ငံတကာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ IMF ၏ သုတေသန ဖော်ပြချက်အရ ဝင်ငွေမညီမျှမှုမာဏကို တိုးပွားလာစေသည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဝင်ငွေမညီမျှမှုမာဏ မြင့်မားခြင်းသည် မူးယစ်ဆေးကုန်သွယ်ခြင်းနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုကို အားပေးသည်။ အမှန်စင်စစ် မူးယစ်ဆေးဝါးလုပ်ငန်းသည် ဝင်ငွေမညီမျှမှုကို ဆက်လက်ရှိစေနိုင်ပြီး ပိုမိုဆိုးရွားလာစေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် မူးယစ်ဆေးထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုများ တိုးချဲ့ခြင်းအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

³² United Nations Office on Drugs and Crime, *World Drug Report 2017*. (Vienna: UNODC, 2017).
³³ Ernestien Jenseema and Nang Pham Ei Kham N.P.E, Found in the Dark. *The Impact of Drug Law Enforcement Practices in Myanmar*. (Amsterdam: The Transnational Institute, 2016). https://www.tni.org/files/publication-downloads/drug_policy_briefing_47_found_in_the_dark.pdf
³⁴ UNODC, *World Drug Report 2017*.

၄။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြဒေသများအတွက် မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေး တိုက်ဖျက်ခြင်း ဆိုင်ရာ ရွေးချယ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ

ယခုကဏ္ဍသည် အထက်ပါဖော်ပြခဲ့သော နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာများကောက်နုတ်ပြီး မြို့ပြ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင်ပါဝင်နေသောမြို့နယ်(၄)ခုအတွင်းအာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေး ကိစ္စရပ်များအား တုံ့ပြန်ရာတွင် စဉ်းစားနိုင်သည့်အရာများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ထည့်သွင်းဖော်ပြသွားပါမည်။

၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေသည် Transnational Institute.³⁵ မှ အနှစ်ချုပ်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေ ပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှ၏ 'ရွှေတိုက်' တွင်³⁶ တည်ရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဖဂန်နစ္စတန်ပြီးလျှင် ကမ္ဘာ့ဒုတိယအကြီးဆုံး ဘိန်းထုတ်လုပ်သည့်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးသော ဘိန်းပင်များမှာ ဒေသတွင်း အထူးသဖြင့် တောင်ထူထပ်သော တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရိုးရာနှင့် ဆေးဝါးအရ အသုံးပြုကြသည်။ သို့သော် ဘိန်းပင်အများစုမှာ ပြည်တွင်းဈေးကွက်နှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရန် အထူးသဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ ရန် ပိုမိုအန္တရာယ်များသောပုံစံ ဘိန်းဖြူ (ဟီရိုအင်း)အဖြစ် ပြောင်းလဲကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် စိတ်ကြွဆေးပုံစံ ဆေးဝါးများ (ATS) ထုတ်လုပ်တင်ပို့သည့်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့်မှုကို ခံနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ မကြာသေးမီက ခန့်မှန်းချက်များအရ နိုင်ငံတွင်း မူးယစ်ဆေးထိုးသွင်းသည့် အရေအတွက်မှာ ၈၃,၀၀၀ ခန့်³⁷ ဖော်ပြသော်လည်း ယင်းမှာ လျော့တွက်ခြင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ မူးယစ်ဆေးစွဲနေသူများအား ကူညီပေးနေသော NGO များနှင့် UN အဖွဲ့အစည်းများ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူချက်များအရ နိုင်ငံအတွင်းတွင် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူ ၃၀၀,၀၀၀ ခန့်³⁸ ရှိနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ဘိန်းဖြူထိုးသည့်သူများ အရေအတွက်မှာ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံ၏ မြောက်ပိုင်းဒေသများဖြစ်သည့် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် အများဆုံးရှိကြ သည်။ ထို့ပြင် စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် မူးယစ်ဆေးထိုးသွင်းသူ များစွာရှိပါသည်။

၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် HIV/AIDS ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းမှာ မူးယစ်ဆေးထိုးသွင်းသူများတွင် ၆၃% ဖြစ်ပြီး ယင်းမှာ အခြားသော အဓိကလူအုပ်စုများဖြစ်သော လိင်လုပ်သားများနှင့် လိင်တူဆက်ဆံသူများတွင် ဖြစ်ပွားမှုနှုန်းထက် အလွန်များနေ သည်။ မသန်ရှင်းသော ဆေးထိုးအပ်များနှင့် အခြားသော ထိုးသွင်းသည့်ကိရိယာများသည် ယင်းလူအုပ်စုတွင် HIV/ AIDS ဖြစ်မှုနှုန်း မြင့်မားစေသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် HIV ကူးစက်ပြန့်နှံ့မှုများ စိုးရိမ်စရာအနေအထားဖြစ်လာခြင်းကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် NGOs များမှ ဆေးထိုးအပ်နှင့် ပြွန်များ လဲလှယ်ပေး သည့် စီမံကိန်းများပါဝင်သော အန္တရာယ်လျော့ချခြင်းဝန်ဆောင်မှုများ စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာအစိုးရမှ မက်သက်ဒုန်း methadone ဖြင့် ထိန်းသိမ်းကုသမှုအား လက်လှမ်းမီစေရန် စတင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများသည် မူးယစ်ဆေးထိုးသွင်းသူများတွင် HIV ရောဂါပိုးကူးစက် နှုန်း တဖြည်းဖြည်းလျော့ကျစေခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၃.၁% နှုန်းထိ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း မကြာသေးမီက ခန့်မှန်းချက်များအရ မတူညီသောနည်းလမ်းပေါ် အခြေခံ၍ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကူးစက်မှုနှုန်းမှာ ၂၈.၃% ဖြစ်နေပြီး ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းအရင်းများ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ ဘေးအန္တရာယ်

³⁵ Jenseema and Kham, *Found in the Dark*, 2016.
³⁶ ထိုဝေါဟာရသည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း၊ လာအိုနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှနေရာများအပါအဝင် အရှေ့တောင်အာရှရှိ ဘိန်းစိုက်ပျိုး သည့် အဓိကနေရာများကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။
³⁷ Jenseema and Kham, *Found in the Dark*, 2016.
³⁸ US Department of State, *Country Report, Burma*, Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs, International Narcotics Control Strategy Report, 2015. <http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2015/vol1/238952.htm>

လျှော့ချမှု ဝန်ဆောင်မှုများအား လက်လှမ်းမီမှု နှောင့်နှေးစေသည့် ဒေသတွင်း တရားဥပဒေအရအရေးယူမှု အစီအမံများကြောင့် ဖြစ်သည်။³⁹

မြို့နယ်အဆင့်တွင် လိုအပ်သော တုံ့ပြန်မှုမှာ ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးဈေးကွက်များဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဓိက ဦးစားပေးရဟန်ရှိသည်။ သုတေသနလေ့လာချက်များအရ ယင်းအဆင့်တွင် ကာကွယ်မှုနှင့် ကုသမှုသည် အဖြစ်မြောက်ဆုံးသော လုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သည်။ အောက်ခြေအဆင့် ဥပဒေအရ အရေးယူမှုများသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ဈေးကွက်အဆင့်အမျိုးမျိုးကို ပျက်ပြားစေနိုင်သော်လည်း ၎င်း၏ သက်ရောက်မှုများသည် ရေရှည် မတည်တံ့ဘဲ အချိန်တိုအတွင်း ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည်။ ဈေးကွက်ထဲမှ မူးယစ်ဆေးဝါးများ ဖယ်ရှားရန်သာ ရည်ရွယ်သည့် မူးယစ်ဆေးဝါး ဖမ်းဆီးသိမ်းဆည်းခြင်းကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ လက်ဝယ်ရရှိနိုင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှု အလွန်နည်းပါးသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို လျှော့ချသည့် အဖက်ဖက်မှပြည့်စုံသော စီမံကိန်း တစ်ရပ်တွင် ရဲများနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ပြည်တွင်းအစိုးရနှင့် NGO များမှ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ပါဝင်မှသာ ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်းများသည် ထိရောက်မှုရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဖမ်းဆီးပြီးနောက်ပိုင်း မူးယစ်ဆေးဝါးအတွက် ကုသမှု ရရှိနိုင်မှသာ ထိရောက်မှုရှိပါသည်။ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် လည်း ထိရောက်သောကုသမှုများ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မှသာလျှင် ထိုသို့သောထိရောက်မှု ရရှိနိုင်မည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိအခြေအနေအရ မူးယစ်ဆေးကုသမှုနှင့် အန္တရာယ်လျှော့ချခြင်း၏ လွှမ်းမိုးမှုမှာ နည်းနေသေးသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် USAID ၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ မူးယစ်ဆေးထိုးသွင်းသူများမှ ၂၂% သာ HIV စမ်းသပ်မှု ပြုလုပ်ကြပြီး အခြားသော HIV ကူးစက်ခံရမှု အန္တရာယ်မြင့်သော လူအုပ်စုများအောက် လျော့နည်းနေသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရမှထောက်ပံ့သော ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရည်အသွေးမှာ နိမ့်ကျပြီး ဆေးသုံးစွဲသူ၏ ဆန္ဒ အလျောက်မဟုတ်ဘဲ ဆေးသုံးစွဲသူများ၏ လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိပါ။⁴⁰

ဆေးဝါးကုသမှုကဏ္ဍကို အဓိကအားဖြင့် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအား ဆေးရုံတင်ဆေးဖြတ်ခြင်းကို ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ထောက်ပံ့ပါသည်။⁴¹ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများသည် မှတ်ပုံတင်ပြီး ရက်သတ္တပတ် ၅ပတ် မှ ၆ပတ် မျှ ဆေးရုံတက် ဆေးကုသမှုခံယူရသည်။ ကျန်းမာရေးဌာနများ (တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ၄၆ ခုရှိသော) တွင် မက်သက်ဒုန်း ထိန်းသိမ်းကုသမှုကို အစိုးရမှ ထောက်ပံ့ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ လူမှုဝန်ထမ်းဝန်ကြီးဌာနမှ ဆေးကုသမှု ခံယူပြီးသော နာတာရှည် မူးယစ်ဆေးစွဲနေသူများအတွက် နာလန်ပြန်ထူရေးစီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ပေးခံထားရပါသည်။ မူးယစ်ဆေးသုံးသူများသည် ထိုစီမံကိန်းတွင် အနည်းဆုံး (၆)ပတ် ပါဝင်ရန် လိုအပ်ပြီး သိကျွမ်းသူများနှင့် တိုင်ပင်၍ လမ်းညွှန်မှုများရယူခြင်း၊ အားကစား၊ အနုပညာ/လက်မှုပညာ၊ တရားရှုမှတ်ခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းသင်တန်းများ ရရှိကြသည်။ သို့သော် ယင်းဝန်ဆောင်မှုများသည် အရည်အသွေးနှင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှုတို့တွင် ကန့်သတ်မှုများ ရှိနေပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုပင် မရှိဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။

ဥပဒေအရ အရေးယူမှုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့များ၏ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းမှာ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများထံ တွင် မူးယစ်ဆေး သို့မဟုတ် ဆေးထိုးပြွန်ကဲ့သို့ ကိရိယာများ ရှာဖွေခြင်းဖြစ်ပါသည်။⁴² ရဲများသည် မူးယစ်ဆေးထိုးသူ များ စုဝေးကာ ဆေးသုံးတတ်သည့်နေရာများနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချသည့်နေရာများသို့ ၎င်းတို့အား သတင်း ပေးသူများမှ ခေါ်ဆောင်သွားစေသည်။ ယင်းသတင်းပေးသူများစုမှာ မူးယစ်ဆေးသုံးသူများ သို့မဟုတ် ယခင်က ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရဖူးသော အသေးစားမူးယစ်ဆေးရောင်းချသူများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ဖမ်းဆီးမှုများစုမှာ ယင်းသတင်း ပေးများ၏ အကူအညီဖြင့်သာ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ မူးယစ်ဆေးသုံးသူတစ်ဦး အဖမ်းခံရသည်နှင့် ရဲစခန်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီး ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ ဆီးနမူနာယူကာ ဘိန်းဖြူ၊ ATS ၊ ဆေးခြောက်နှင့်

³⁹ Jenseema and Kham, *Found in the Dark*, 2016.
⁴⁰ Jenseema and Kham, *Found in the Dark*, 2016.
⁴¹ *ibid*
⁴² *ibid*

အရက်တို့ပါ၊ မပါစစ်ဆေးပါသည်။ ဆီးအဖြေတွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲထားခြင်းရှိသည်ဟု စစ်ဆေးတွေ့ရှိခြင်းမရှိသော သူများနှင့် အခြားသော မူးယစ်ဆေးများ၊ ဆေးထိုးအပ်နှင့် ပဲနယ်စလင်ပုလင်းအလွတ်များ လက်ဝယ်မတွေ့ရှိသော သူများကို ပြန်လွှတ်ပေးသည်။ ဆီးအဖြေတွေ့သော သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေးနှင့် ဆက်စပ်ပစ္စည်းကိရိယာများတွေ့ရှိ ပါက အချုပ်ခန်းထဲထည့်ပြီး အမှုဖွင့်ထားသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု သံသယရှိသူ များသည် အာမခံဖြင့် လွတ်ခွင့်မရဘဲ တရားမရင်ဆိုင်ခင်ကာလမှာ (၂) နှစ်မျှကြာသည်အထိ ထိန်းသိမ်းခံရနိုင်သည်။

Transnational Institute ၏ သုတေသနအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူးယစ်စေသည့်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံမှာ မူးယစ်ဆေးသုံးသူများအား ဖမ်းဆီးခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ပေးခြင်းတို့ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေပြီး ယင်း လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ရေရှည် မူးယစ်ဆေးမှ အန္တရာယ်လျော့ချရာတွင် ထိရောက်မှုအလွန်နည်းပါးသည်ဟု ဆိုထား ပါသည်။ ကန့်သတ်မှုရှိသော ဆေးကုသမှုသည်လည်း မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူတစ်ဦးစီ၏ လိုအပ်ချက်များကို အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်း မရှိပေ။ ဒေသတွင်းအဆင့်တွင်လည်း ယင်းချဉ်းကပ်ပုံနှစ်မျိုးကြားတွင် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှု နည်းနေဟန်ရှိသည်။

သို့သော် ယင်း Transnational Institute သုတေသနမှ တွေ့ရှိချက်များအရ သုတေသနပြုလုပ်စဉ်တွင် မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီးမှ အချို့အစိတ်အပိုင်းများတွင် ရဲများသည် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် နေပြီး ဆေးကုသမှုမယူနေသော မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအား ဖမ်းဆီးခြင်း သို့မဟုတ် နှောင့်ယှက်ခြင်းများ မပြု လုပ်တော့ပေ။ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းများအတွက် မြို့နယ် (၄) ခုမှ လူအများကြုံနေရသော မူးယစ်ဆေး ပြဿနာများကို ပိုမိုထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်နိုင်ရန် ရဲများ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများစွာ ရှိနေဟန် တွေ့ရှိရသည်။

၄.၂။ အကြံပြုထားသည့် ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းများ

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော သက်သေသာဓကများပေါ် အခြေခံ၍ ယခုကဏ္ဍတွင် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ မူးယစ်ဆေးဝါး အသုံးပြုမှုနှင့် ရောင်းလိုအားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အသုံးပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) ရဲ၊ ဒေသန္တရအစိုးရ၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ပညာရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးတွင် ကျွမ်းကျင် သည့် အန်ဂျီအို အဖွဲ့အစည်းများသော မြို့နယ်အဆင့် ' မူးယစ်ဆေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်' မိတ်ဖက် လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖွဲ့စည်းပါ။ ယင်းသည် မရှိမဖြစ်အရေးကြီးသော မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးကဏ္ဍအတွက် ဌာန ဆိုင်ရာအချင်းချင်း ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် မူဝါဒ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးပွဲများ⁴³ အားကောင်းစေရန် ကူညီပေးပါလိမ့်မည်။ (မိတ်ဖက်များနှင့် ဌာနဆိုင်ရာများပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၏အကျိုးကျေးဇူးများအတွက် ၂၀၁၇ ခုနှစ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ရာဇဝတ်မှု ကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ခံစာတမ်းအား ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင် သည်)။⁴⁴

- (ခ) မိတ်ဖက်အဖြစ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။
- ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးပြဿနာများ အကျဉ်းပြုစုခြင်းနှင့် လိုအပ်ချက်များအား အပြီးသတ်ဆန်းစစ်မှု ပြုလုပ်ပါ။ ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးနှင့်ဆက်စပ်နေသော ပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ် သည့် လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။
 - မူးယစ်ဆေးဝါးကာကွယ်ခြင်း၊ ကုသခြင်းနှင့် အရေးယူမှုတို့အား လွှမ်းခြုံထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ

⁴³ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုဖြစ်။
⁴⁴ Stephen Otter, *Urban Safety Project Crime Prevention Background Paper*. (Yangon: The Asia Foundation, 2017).

ပါဝင်သော မူးယစ်ဆေးဝါး ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ရမည့် အစီအစဉ်/ စီမံကိန်းတစ်ခုကို ရေးဆွဲပါ။ ထိုစီမံကိန်း တွင် တာဝန်ယူမှုများ၊ အချိန်ကာလများနှင့် မျှော်မှန်းထားသည့် ရလဒ်များ ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ထားသင့်သည်။

- ပြန်လည်သုံးသပ်မှုအတွက် နည်းလမ်းတစ်ခု တည်ဆောက်ပါ။

(ဂ) မူးယစ်ဆေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု မိတ်ဖက်အဖွဲ့သည် အလျဉ်းသင့်ပါက ယခင်က ထိရောက်မှုရှိသည်ဟု သုံးသပ်ယူဆထားသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယခုအစီရင်ခံစာ အခန်း(၃) တွင် ပါဝင်သော သတင်းအချက်အလက်များသည် ထိုသို့သော နည်းလမ်းများကို သိရှိစေရန် အထောက်အကူ ပေးပါလိမ့်မည်။

(ဃ) နည်းဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာရန် လုပ်ဆောင်ရန် လျာထားချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ယင်း လုပ်ငန်းများအား ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်ရန် သင့်တော်သော ဗဟုသုတနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများရှိသည့် အကြံပြုနိုင် သည့် ပညာရှင်များနှင့် အုပ်စုတစ်ခုဖွဲ့ပါ။

- (င) အောက်ဖော်ပြပါ တည်ဆောက်ပုံအရ အခြေခံအချက်များအား အသုံးပြု၍ အစီရင်ခံပါ -
- အထောက်အကူဖြစ်စေသော မူဝါဒ နှင့် ဥပဒေ မူဘောင်တစ်ခု
 - သိပ္ပံနည်းကျသော သက်သေသာဓက နှင့် သုတေသန
 - ပါဝင်ပတ်သက်သော ကဏ္ဍများ နှင့် အဆင့်ဆင့် (နိုင်ငံတော်၊ ပြည်နယ်/တိုင်း နှင့် စည်ပင်/ဒေသတွင်း) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု
 - မူဝါဒရေးဆွဲသူများ နှင့် လေ့ကျင့်မည့်သူများအား သင်တန်း နှင့်
 - အရင်းအမြစ်များ လုံလောက်အောင်ပေးမည့် တစ်စိုက်မတ်မတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော စနစ်တစ်ခု ဖြစ်စေရန် ⁴⁵

၄.၂.၁။ မြို့နယ်အဆင့် မူးယစ်ထုံထိုင်းဆေးများအား တိုက်ဖျက်သည့် စီမံကိန်း/ အစီအစဉ်များ ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှု သာဓကများ။

ယခုအစီရင်ခံစာ အောက်ပါအပိုင်းတွင် မြို့နယ်တစ်ခု၏ မူးယစ်ဆေးပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းစီမံကိန်း တွင် ပါဝင်သင့်သည်များကို သက်သေ၊ သာဓကများပေါ်အခြေခံထားသည့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းများ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ စီမံကိန်းတစ်ခုသည် ဒေသတွင်း အပြီးသတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အရ ဆန်းစစ်ချက် များအပေါ်တွင် အခြေခံသင့်သည်။ ယခုတင်ပြချက်များမှာ သာဓကကောင်းများ အဖြစ်မြင်နိုင်ရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်ဖော်ပြပေးခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ကာကွယ်ခြင်း

- မိခင်များအား တတ်ကျွမ်းသည့် ကျန်းမာရေးလုပ်သားများမှ ထိုမိခင်များ မမွေးခင်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကလေး (၁)နှစ် အောက်အရွယ်တွင် သွားရောက်ကြည့်ရှုခြင်း။
- မူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းအဆင့် ကျောင်းများရှိ ကလေးသူငယ်များ၏ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုရန် လူမှုရေး ဆိုင်ရာ ဖိအားပေးမှုကို ဆန့်ကျင်နိုင်စေသည့် တစ်ကိုယ်ရည်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေ ရန် တတ်ကျွမ်းသည့် ဝန်ထမ်းများမှ ဆရာ/မ များအား ထောက်ပံ့ပေးရန်။

⁴⁵ EMDCA, European drug prevention, 2011.

ကုသမှုခံယူခြင်း

(ဆေးဝါးကုသမှုသည် အလွန်အဆင့်မြင့် အထူးပြုဘာသာရပ်ဖြစ်ပြီး အစီအစဉ်တစ်ခုစီမှာ လိုအပ်သော ဗဟုသုတနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုရှိသူမှသာ ရေးသင့်ပါသည်။ (အောက်ပါစာရင်းမှာ ပုံဖော်ရန်အတွက် ရည်ညွှန်းထားပါသည်။)

- မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအတွက် အကျဉ်းထောင်များတွင် ထိန်းသိမ်းထားခြင်းထက်စာလျှင် အခြားသော ဆေးကုသမှုခံယူနိုင်စေသည့် အခွင့်အလမ်းများကို ရာဇဝတ် တရားဥပဒေစနစ်တွင် ဖန်တီးပေးရန် လိုအပ်သည်။
- (တစ်ဦးချင်း၏ လိုအပ်ချက်များကို ဦးစားပေးသော) မိမိဆန္ဒအရ ဆေးကုသမှုခံယူဆောင်ရွက်မှုများအား မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအတွက် လက်လှမ်းမီအောင် ဆောင်ရွက်ပါ။ ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးဝါး အသုံးပြုမှု မြင့်သော နိုင်ငံအများစုတွင် ရပ်/ကျေးများမှ မက်သက်ဒန်း နှင့် ရေရှည်ဆေးဝါးအကူညီပါသော စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကုသမှု နှင့် (သိမှုဖြင့် အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာ ကုထုံး(CBT)၊ နှင့် အခြားအရေးပေါ် စီမံခန့်ခွဲမှုများ ပါဝင်သော) မူးယစ်ဆေးဝါးအသုံးပြုခြင်းမှ ရောဂါပေါင်းချုပ်များအတွက် စောင့်ရှောက်မှု တို့ပါဝင်သည်။^{46 47}
- ဒေသတွင်း ဆေးထိုးပြွန်လဲလှယ်နိုင်သည့် နေရာများ ထားရှိပါ။
- ဖမ်းဆီးခံရပြီး ပစ်ဒက်ပေးခြင်းနှင့် ထောင်ကျမည့် စိုးရိမ်မှုမရှိဘဲ ဆေးကုသမှု လက်လှမ်းမီစေရန် သတ်မှတ်ထားသော နေရာများတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ရဲများမှ ဖမ်းဆီးခြင်းလုပ်ငန်းများ မပြုလုပ်ပါဟူသော ကတိကဝတ်တို့ ရယူရန်တို့ ပါရှိသည်။

ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း

- ရဲများမှ မူးယစ်ဆေးဝါးအသုံးပြုသူများအား ဖမ်းဆီးခြင်းမှ ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းလိုအား ပျက်ပြားစေအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးရန်။ ယင်းသို့ပြုလုပ်ရန် ထောက်ပံ့မှုကွန်ယက်များနှင့် စုပေါင်းကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်သားအုပ်စုများကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်ပေးနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် သုံးသပ်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ အချက်အလက်များကို သုံးသပ်မှုများသည် ဒေသတွင်း ဈေးကွက်ထဲသို့ မူးယစ်ဆေးဝါးထောက်ပံ့နေသည့် ရာဇဝတ်သားအုပ်စုများနှင့် ကွန်ယက်များအား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ပေးမှသာ ၎င်းတို့အား ဖျက်ဆီးပေးနိုင်သည့်အရေးယူမှုများအတွက် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- စုပေါင်းကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများအား တရားမျှတမှုရစေခြင်းအပြင် ရဲများသည် ငွေကြေးခဝါချခြင်း နှင့် အဂတိလိုက်စားခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသော ထိုရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသင့်သည်။
- အခြေအနေအရ ရာဇဝတ်မှုကာကွယ်သည့် နည်းလမ်းများ အသုံးပြုပါ။ ဥပမာ-မူးယစ်ဆေးဝါးများ ရောင်းဝယ်သူများအတွက် သက်တောင့်သက်သာဖြစ်မှု လျော့နည်းစေရန် ကင်းထောက်မှု တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း မူးယစ်ဆေးဈေးကွက်များ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပတ်ဝန်းကျင်အား ပြောင်းလဲပေးရန် အဆိုပြုအပ်သည်။

⁴⁶ UNODC, World Drug Report 2017.
⁴⁷ Renaud Cachia, *Addressing drug problems in Myanmar: 5 key interventions that can make a difference*. (Yangon: Drug Policy Advocacy Group Myanmar, 2017).

၅။ နိဂုံး

ယခုအစီရင်ခံစာတွင် အများစုဖော်ပြပြီးဖြစ်သလို တစ်ကမ္ဘာလုံးမှ တိုးပွားလာနေသော သက်သေသာဓကများအရ မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်သည့် မူဝါဒများသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးတို့တွင် အခြေခံထားပြီး များလှစွာသော အကျိုးကျေးဇူးများ ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ အလွန်ကောင်းမွန်သော ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ခြင်းတွင် ယုံကြည်လောက်သော သက်သေသာဓကများအရ အဓိက (၅) ခုသော နည်းဗျူဟာကျသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် ထောက်ခံပေးထားသည်။ ယင်းတို့သည် ဤစာတမ်းတွင် အဓိက အကြောင်းအရာများကို အတိုချုံး၍ ထည့်သွင်းရေးသားထားသည်။

ပထမအနေဖြင့် ကျန်းမာရေး၊ အန္တရာယ်လျော့ချရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများမှ မိမိဆန္ဒအလျောက် ဆေးကုသမှုခံယူမှုတို့အား တိုးမြှင့်လက်လှမ်းမီစေရန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ မူးယစ်ဆေးထိန်းချုပ်မှုစနစ်၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူအများ၏ ကျန်းမာရေး ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော် သက်သေသာဓကအပေါ် အခြေခံသော ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အရင်းအမြစ်များ ခွဲဝေပေးမှုမှာ နည်းနေသေးသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအား ရာဇဝတ်မှု ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းအား ရပ်တန့်ရန်၊ ဖမ်းဆီးခံရမှုနှင့် ထိန်းသိမ်းခံရမှုသာ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအား ပုန်းခိုသွားစေပြီး အန္တရာယ်လျော့ချရေးနှင့် အခြားစသော မရှိမဖြစ် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများမှ အလှမ်းဝေးစေသည်။

တတိယအနေဖြင့် စုပေါင်းကျူးလွန်နေကြသော အကြမ်းဖက်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးများ အမြောက်အများ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ကုန်သွယ်ခြင်းတို့အပေါ် ဥပဒေအရ အရေးယူမှုဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများအား ပြန်လည် အာရုံစိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် လက်ရှိ အောက်ခြေအဆင့် မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများကိုသာ အာရုံစိုက်နေရသော ဥပဒေအရ အရေးယူနေရသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအား အလွန်လျော့နည်းစေနိုင်ပြီး ၎င်းတို့မှ ပိုမိုပြင်းထန်သော ရာဇဝတ်မှုများအား ဖြေရှင်းလျော့ချပေးနိုင်သည့် အရည်အချင်းများအား အားဖြည့်ပေးနိုင်သည်။ ယင်းသည် မူးယစ်ဆေးအသုံးပြုသူများအတွက် ငွေကြေးကုန်ကျသည့်အလျောက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်ထွန်းစေသည့် ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေး ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အရင်းအမြစ်များ ပေါ်ထွန်းလာစေမည်ဖြစ်သည်။

စတုတ္ထကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများတွင် အခြားအစားထိုး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော UNODC သုတေသနစာတမ်းအရ ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးသည့်ဒေသများတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးမြှင့်ပေးသည့်အနေဖြင့် အခြားအစားထိုး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများသည် ထိုဒေသများတွင် နေထိုင်မှုစရိတ် လျော့ကျစေနိုင်ပြီး ဘိန်းပင်စိုက်ပျိုးခြင်းမှ ရသော ဝင်ငွေအပေါ် မှီခိုမှုလည်း လျော့နည်းနိုင်ပါသည်ဟု အကြံပြုထားပါသည်။

ပဉ္စမမြောက်အနေဖြင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာရပ်ရွာလူထုအား မူဝါဒပြုပြင်ရာတွင် ပါဝင်စေရန် ဖြစ်သည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် မူဝါဒများ တိုက်ရိုက်ထိခိုက်နေသော သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူထုများအကြား အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် လူထုထောက်ခံမှုနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးမူဝါဒများနှင့် ချဉ်းကပ်ပုံများအတွက် ထောက်ခံပေးနိုင်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးကြီးသော အဆင့်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြန်မာနိုင်ငံ၏
ပွဲလမ်းသဘင်စီစဉ်ခြင်းနှင့်
ပရိသတ်လူထုလုံခြုံရေး
စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

Stephen Otter

တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities

မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပွဲလမ်းသဘင်စီစဉ်ခြင်းနှင့်
ပရိသတ်လူထုလုံခြုံရေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ
အကျဉ်းချုံးစာတမ်း

စတီဗင် အော်တာ
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြီးတန်း အကြံပေး

ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၇

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် မြို့ပြလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ စာတမ်းတိုများအကြောင်း

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးနေသည့် အာရှတိုက်တစ်ဝှမ်းရှိ လူမှုဘဝများတိုးတက်စေရန် အစဉ်ကြိုးပမ်းနေသည့် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ခြောက်ရာစုနှစ်ကြာအတွေးအကြံနှင့် ဒေသန္တရကျွမ်းကျင်မှုဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ပရိုဂရမ်များသည် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဥပဒေ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ အမျိုးသမီး စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစရှိသည့် ၂၁ ရာစုနှစ်တွင် အာရှတိုက်ကို သက်ရောက်မှုရှိနေသည့် အဓိကပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အာရှတိုက်အတွက် ထုတ်ဝေထားသည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ စာအုပ်များနှင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ ဖလှယ်မှုများသည်လည်း အာရှတိုက်အနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးပြီး ငြိမ်းချမ်း၍ တရားမျှတသော ဒေသအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်နိုင်စေရန်အတွက် အားပေးကူညီမှုပြုသည့် နည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် အာရှနိုင်ငံ ၁၈ နိုင်ငံရှိ ရုံးများနှင့် ဝါရှင်တန်ဒီစီရိုရုံးများ ကွန်ယက်ဖွဲ့ လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူဆိုင်ရာနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပါတနာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် ဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် တသီးပုဂ္ဂလများစသည့် မတူကွဲပြားသော အုပ်စုတို့မှ ထောက်ပံ့ငွေများ ရရှိပါသည်။

မြို့ပြလုံခြုံရေးစာတမ်းတိုများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ရှိ မြန်မာမူဝါဒချမှတ်ရေးဆွဲသူများနှင့် အခြားသော စိတ်ပါဝင်စားသည့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ပက်သက်သူများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြနေရာများတွင် အများပြည်သူဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သော (သို့) ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ အသုံးပြုနိုင်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသာကေများနှင့် သရုပ်ခွဲခြင်းကို ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းတွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မူဝါဒရေးရာ သုတေသနလုပ်ငန်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်နေခြင်း အစီအစဉ်များရှိပါသည်။ ဤမြို့ပြလုံခြုံရေး စာတမ်းတိုများသည် ထိုလုပ်ငန်းများကို အထောက်အကူပြုသည့် စာတမ်းများဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတိုများပြုစုရန်အတွက် ယူကေအစိုးရမှ ထောက်ပံ့ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်ပါရှိသော အတွေးအမြင်များသည် စာတမ်းပြုစုရေးသားသူများ၏ အတွေးအမြင်များသာဖြစ်ပြီး ယူကေအစိုးရ သို့မဟုတ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအား ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာတမ်းပြုစုရေးသားသူမှ ဤစာတမ်းတစ်ခုချင်းစီပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီပေးခြင်း၊ စာတမ်းရေးသားပြုစုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အချိန်နှင့် အကြံဉာဏ်များ ပေးခဲ့ခြင်းတို့အတွက် Lucian Harriman ကို ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။

စာတမ်းပြုစု ရေးသားသူအကြောင်း

Stephen Otter သည် မြို့ပြလုံခြုံရေးစီမံကိန်းအတွက် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှခန့်အပ်ထားသည့် အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အကြံပေးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် စတီဖင်အော်တာသည် လန်ဒန် မြို့တော်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ နိုင်ငံအဆင့် ရာဇဝတ်မှုအေဂျင်စီ၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများ နှင့် အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး စသည်တို့တွင် စစ်ဆေးရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ဘုရင်မကြီးမှခန့်အပ်ထားသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ စစ်ဆေးရေးအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မတိုင်မီတွင် စတီဖင် အော်တာသည် ဒီဗွန်နှင့် ကွန်းဝေါမြို့ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အကြီးအကဲဖြစ်ခဲ့ပြီး ယူကေရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အကြီးအကဲများ အသင်း အဖွဲ့အတွက် တရားမူတမှု၊ ကွဲပြားခြားနားမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့တွင် ဦးတည်လျက် ရဲဝန်ထမ်းပေါင်း ၆၀၀၀ ကို ဦးဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် စတီဖင် အော်တာသည် ဘုရင်မကြီး၏ ရဲဝန်ထမ်း ဆုတံဆိပ်တော်ကို လက်ခံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ သူသည် London School of Economics မှ ရာဇဝတ်မှုဥပဒေဆိုင်ရာ မူဝါဒအထူးပြုဖြင့် မာစတာ ရရှိခဲ့ပြီး ကမ်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ်မှ ပြစ်မှုဗေဒအထူးပြုဖြင့် ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာ ရရှိခဲ့ပါသည်။

မာတိကာ

- ၁။ နိဒါန်း: ၁
- ၂။ အဓိက သဘောတရားနှင့် အသုံးအနှုန်းများရှင်းလင်းချက် ၂
 - ၂.၁။ ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော အသုံးအနှုန်းအဓိပ္ပာယ်များ ၂
 - ၂.၂။ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များ ၂
- ၃။ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံပေါ် အခြေခံထားသည့် လမ်းညွှန်ချက် ၃
 - ၃.၁။ စီစဉ်ခြင်း: ၄
 - ၃.၁.၁။ စီစဉ်ခြင်းမတိုင်မီ လေ့လာဆန်းစစ်စုံစမ်းခြင်း: ၄
 - ၃.၁.၂။ ပွဲလမ်းသဘင်ကို စီစဉ်ခြင်း: ၅
 - ၃.၂။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်း: ၇
 - ၃.၃။ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ နေရာချထားခြင်း: ၉
 - ၃.၃.၁။ ကျင်းပမည့်နေရာရှိ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ၉
 - ၃.၃.၂။ လူထုစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ၁၁
 - ၃.၄။ အရေးပေါ်စီစဉ်မှုနှင့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်များ။ ၁၃
 - ၃.၄.၁။ အရေးပေါ်အခြေအနေများကို စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရန် လုပ်ငန်းများ ၁၃
 - ၃.၄.၂။ အရေးပေါ်စီမံကိန်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင်ရှိ ရဲများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ၁၇
 - ၃.၅။ ဆက်သွယ်ရေး ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း: ၁၉
 - ၃.၅.၁။ အများပြည်သူတို့နှင့် ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း: ၁၉
 - ၃.၅.၂။ ဝန်ထမ်းများအကြား ပြောဆိုဆက်ဆံခြင်း: ၂၀
 - ၃.၆။ လူစုလူဝေးများအား စောင့်ကြည့်ခြင်း: ၂၁
 - ၃.၆.၁။ စောင့်ကြည့်ရမည့် နေရာများ ၂၂
 - ၃.၆.၂။ စောင့်ကြည့်ရာတွင် အသုံးပြုရမည့် နည်းလမ်းများ ၂၂
 - ၃.၇။ ပြည်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း: ၂၄
- ၄။ နိဂုံး: ၂၄
- နောက်ဆက်တွဲ(က) ၂၅

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူများ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး အကျိုးခံစားခွင့်ရရှိအောင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (TAF) ၏ မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးစီမံကိန်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါအကျိုးကျေးဇူး (၃) မျိုးအား အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် အစီအစဉ်များ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ မြို့နယ်အဆင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် ရပ်ရွာဦးစားပေးအရာများအား ပိုမိုသိရှိနားလည်လာခြင်း။
- ၂။ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေးများမြင့်မားလာပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများ တိုးတက်လာခြင်း။
- ၃။ ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် အစိုးရဌာနများရှိ တာဝန်ရှိသူများအကြား ဌာနအချင်းချင်း နှင့် ပညာရှင်များ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာဆွေးနွေးခြင်းများနှင့် မြို့ပြဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များ ခိုင်မာလာစေခြင်း။¹

အထက်ပါရလဒ်များ ရရှိစေရန် အထောက်အပံ့ပြုသည့်အနေဖြင့် ထိရောက်သော ပွဲလမ်းသဘင်စီစဉ်ခြင်းနှင့် လူစုလူဝေး စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် လူစုလူဝေးများ၏ လုံခြုံမှုကို ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မည့် နည်းလမ်းများပါဝင်သည့် ဤစာတမ်းကို ရေးသားပြုစုရန် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ၎င်း၏ အကြီးတန်း တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အဓိကအားဖြင့် တောင်ကြီးမီးပုံးပျံပွဲကဲ့သို့သော လူအများကို စိတ်အပန်းပြေစေရန် ကျင်းပသည့် ပွဲလမ်းသဘင်များအပေါ် အာရုံစိုက် ရေးသားထားပါ သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ယူကေ၊ အိန္ဒိယ၊ နယူးဇီလန်နှင့် ယူအက်စ်အေ နိုင်ငံများမှ မူဝါဒများနှင့် အလေ့အထများကိုလည်း ကောက်နုတ်လေ့လာ သွားမည်ဖြစ်သည်။

¹ USP Master Inception Deliverables v20170214 Draft to FCO. Yangon: The Asia Foundation

၂။ အဓိက သဘောတရားနှင့် ဝေါဟာရများရှင်းလင်းချက်

၂.၁။ ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော အသုံးအနှုန်းအဓိပ္ပာယ်များ

ပွဲလမ်းသဘင်များ။ ။ ပွဲလမ်းသဘင်ဟုဆိုရာတွင် ဤစာတမ်းတွင် လူအများအပြားကို စိတ်အပန်းပြေစေရန် ဖော်ပြသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြုလုပ်သော ပွဲလမ်းသဘင်များကို အဓိကထား ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။

ပရိသတ်သတ်။ ။ ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ခုခုကို တက်ရောက်ရန် တစ်နေရာတည်းတွင် လူအများအပြား စုဝေးသောအခါ ပရိသတ်လူထုဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါ လူစုလူဝေး၏ အပြုအမူများ² ကြောင့် အသေးစား (သို့) အကြီးစားဒဏ်ရာ ရရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပွဲအတွင်းလူပြည့်ကြပ်မနေစေရန် ထိရောက်လုံခြုံသည့် ပရိသတ် လူစု လူဝေး စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံများကို ပွဲစီစဉ်သူမှ ပြုလုပ်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

ပွဲစီစဉ်သူ။ ။ ဤစာတမ်းတွင် ပွဲလမ်းသဘင်အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသည့် မည်သူမဆိုအား ပွဲစီစဉ်သူအဖြစ် ရည်ညွှန်းသည်။

လူစုလူဝေးစီမံခန့်ခွဲမှု။ ။ လူစုလူဝေးစီမံခန့်ခွဲမှု ဟုဆိုရာတွင် လူအများသွားလာလှုပ်ရှားမှုနှင့် ပျော်ရွှင်မှုတို့ကို ကူညီ ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ဤစာတမ်းမှ ပြုစုရေးသားထားသည်။ လူအများသည် အပန်းဖြေ ပျော်ရွှင်မှု၊ ပညာရေး (သို့) အောင်ပွဲခံခြင်း³ စသည့် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ပွဲလမ်းသဘင်များကို တက်ရောက်ကြသည်။ လူစု လူဝေး စီမံခန့်ခွဲမှုသည် ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်လာသော လူအများမှ ၎င်းတို့မျှော်လင့်ထား သည်များကို ထိုပွဲမှရရှိပြီး အိမ်သို့ လုံခြုံချောမွေ့စွာ ပြန်နိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။

လူစုလူဝေးကို ထိန်းချုပ်ခြင်း။ ။ ဤစကားရပ်ကို လူစုလူဝေး စီမံခန့်ခွဲမှုဟူသည့် စကားရပ်နှင့် အလဲအလှယ်ပြု၍ တခါတရံ အသုံးပြုကြသော်လည်း ဤစာတမ်းတွင်မူ ရုတ်ရုတ်သံသံဖြစ်ခြင်းနှင့် အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်၊ ဒဏ်ရာအနာတရဖြစ်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်နှင့် ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးအရ ကာကွယ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်အလို့ငှာ လူစုများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း⁴ ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ပွဲလမ်းသဘင် လုံခြုံရေး အစီအစဉ်။ ။ ပွဲလမ်းသဘင်တစ်ခုကို လုံခြုံစိတ်ချစွာ ကျင်းပနိုင်ရန် စီမံခန့်ခွဲရေးပိုင်းတွင် ပါဝင်သူအားလုံးမှ အသုံးပြုသောစာဖြင့် ရေးသားထားသည့် အစီအစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ပွဲလမ်းသဘင် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သင့်သည့် အကြောင်းအရာအချက်အလက်များကို (၃.၁.၂) တွင် တွေ့နိုင်သည်။

ကျင်းပမည့်နေရာ လုံခြုံရေး အစီအစဉ်။ ။ အရေးပေါ်လမ်းကြောင်းများနှင့် အခြားသော ခေတ္တနေရာချထားသည့် ပစ္စည်းများအပါအဝင် ပွဲကျင်းပမည့်နေရာ၏ စကေးကျမြေပုံများ။

၂.၂။ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များ

ဤအပိုင်းတွင် သုတေသနစာရွက်စာတမ်းများအရ ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် လူစုလူဝေး စီမံခန့်ခွဲမှုပြုလုပ်ရာတွင် အရေးကြီးသည်ဟု ဖော်ပြထားသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို စိစစ်ရေးသား ပြုစုထားသည်။

² Health and Safety Executive, *Managing crowds safely*. HSG154 (Norwich: HMSO, 2000).
³ Alexander Berlonghi, "Understanding and planning for different spectator crowds," in *Engineering for crowd safety*: Roderick A. Smith and Jim F. Dickie (Eds). (Amsterdam: Elsevier Science Publishers B.V., 1993).
⁴ *ibid*

ပွဲစီစဉ်သူ။ ။ အလုပ်သမားများနှင့် လာရောက်သည့် ပရိသတ်လူထုတွင် ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးအန္တရာယ်များ မရှိရန် ပွဲစီစဉ်သူမှ ပွဲလမ်းသဘင်ကို စီစဉ်၊ ခန့်ခွဲ၊ စောင့်ကြည့်ရမည့် တာဝန်များရှိသည်။⁵ ပွဲစီစဉ်သူသည် ကျိုးကြောင်းဆီလျော် သင့်တော်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာအထိ လာရောက်သည့်ပရိသတ်ကို လုံခြုံမှု ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ အချို့သော ပရိသတ် လုံခြုံရေးအပိုင်းများ (ဥပမာ - ပွဲများတွင်စောင့်ကြပ်ခြင်း) ကို အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများသို့ ခွဲဝေနိုင်သော်လည်း၊ ပရိသတ်လူထုလုံခြုံရေးအတွက်ကိုမူ ပွဲစီစဉ်သူမှ အလုံးစုံ တာဝန်ခံရမည် ဖြစ်သည်။

လုံခြုံရေးအရာရှိ။ ။ ပွဲလမ်းသဘင်တွင် လုံခြုံရေးအပိုင်းအားလုံးကို ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရန် ပွဲစီစဉ်သူမှ ခန့်အပ်ထားသူဖြစ်သည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ။ ။ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်အတွင်းတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ပွဲလမ်းသဘင်များနှင့် သက်ဆိုင် သည့် အဓိကလုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု စစ်ဆင်ရေးတာဝန်များအပြင် အောက်ပါတာဝန်များကိုလည်း ရဲတပ်ဖွဲ့မှ တာဝန် ယူရသည်။

- အသက်နှင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို စောင့်ရှောက်ခြင်း
- စီစဉ်တကျ ငြိမ်းချမ်းမှုရှိစေခြင်း
- ပြစ်မှုများကျူးလွန်ခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း
- ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းကာ ကျူးလွန်သူများကို တရားဥပဒေအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း⁶

ဒေသခံအာဏာပိုင်။ ဒေသခံအာဏာပိုင်သည် အစားအစာသန့်ရှင်းမှု၊ ယာဉ်ကြောခန့်ခွဲမှု၊ အရက်သေစာရောင်းချမှု နှင့် အစားအသောက်ရောင်းချသူများကို လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ အရေးပေါ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတို့အတွက် တာဝန်ရှိသည်။

၃။ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံပေါ် အခြေခံထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်

ဤအပိုင်းကဏ္ဍသည် ပွဲလမ်းသဘင် စီစဉ်သူများအနေအဖြင့် လူထုပရိသတ် လုံခြုံရေးကို စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် အတွက် နိုင်ငံတကာစာရွက်စာတမ်းများထံမှ လက်တွေ့ကျသည့် လမ်းညွှန်ချက်ကို ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤလမ်းညွှန်ချက်သည် လူစုလူဝေး လုံခြုံရေးရရှိရန် လုပ်ဆောင်ရမည့် နည်းလမ်း ဥပမာ- ပွဲလမ်းသဘင်အမျိုးအစား တစ်မျိုးမျိုးအတွက် သီးသန့်ရည်ညွှန်းသည့် နည်းလမ်းကို ဖော်ပြထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ယေဘုယျဆန်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်းကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။⁷

ဤအပိုင်းကဏ္ဍတွင် ယူကေ၏ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များမှ စစ်ဆင်ရေးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် စီစဉ်ခြင်းနည်းလမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရဲသင်တန်းကောလိပ်မှ တရားဝင်ခွင့်ပြုထားသော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် လုပ်ရပ်အလေ့အထများ⁸ နှင့် လူစုလူဝေး၏ လုံခြုံရေးကို စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် ကျန်းမာရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်များတွင် ပါဝင် သည့် အကြောင်းအရာများကို ချဉ်းကပ်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။⁸

ဤလမ်းညွှန်ချက်ကို အောက်ပါ ခေါင်းစဉ်များအောက်တွင် စီစဉ်တင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

- စီစဉ်ခြင်း
- အန္တရာယ်များ တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်း

⁵ Health and Safety Executive (UK). <http://www.hse.gov.uk/event-safety/running.htm>.
⁶ College of Policing (England and Wales). <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/operational-planning/core-principles/>.
⁷ Health and Safety Executive, *Managing crowds*, 2000.
⁸ College of Policing (England and Wales). <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/>.

- ဘေးအန္တရာယ်များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ နေရာချထားခြင်း။
- ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍအပါအဝင်၊ အရေးပေါ်အခြေအနေအတွက် စီမံချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ
- ဆက်သွယ်ပြောဆိုမှု
- လူစုလူဝေးကို စောင့်ကြည့်ခြင်း
- ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း

၃.၁။ စီစဉ်ခြင်း

အစောပိုင်းအဆင့်မှာပင် ကောင်းမွန်စွာ စီစဉ်ထားလျှင် ပွဲစီစဉ်သူနှင့် အခြား သက်ဆိုင်သူများသည် ပွဲလမ်းသဘင်ကို လုံခြုံစိတ်ချစွာ ကျင်းပနိုင်သည်။ ပွဲလမ်းသဘင်တွင် လူအများ လုံခြုံစိတ်ချစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း၊ အကြံဉာဏ်ရယူခြင်းနှင့် ထိရောက်သော ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ နေရာချထားခြင်းတို့အတွက် လုံလောက်သော အချိန်အတိုင်းအတာရှိရန် ခွင့်ပြုထားသင့်သည်။ စီစဉ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစကနဦးမှပင် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ရဲအဖွဲ့များနှင့် အခြားသော အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင် သင့်တော်သောလူများ ပါဝင်စေရမည်ဖြစ်သည်။

၃.၁.၁။ စီစဉ်ခြင်းမတိုင်မီ လေ့လာဆန်းစစ်စုံစမ်းခြင်း

မည်သည့်စီစဉ်ခြင်းမှ မပြုလုပ်မီတွင် ပွဲလမ်းသဘင်အမျိုးအစားနှင့် ကျင်းပသည့်နေရာပေါ်မူတည်၍ လူထုပရိသတ် လုံခြုံရေးကို ထိရောက်စွာစီစဉ်နိုင်သည်ဟု သေချာစေရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဤလေ့လာဆန်းစစ် စုံစမ်းခြင်းအလုပ်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အရေးကြီးအချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ခန့်မှန်းထားသော လာရောက်မည့်လူအရေအတွက် - ၎င်းကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရာတွင် အောက်ပါတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ပိုမိုလွယ်ကူအဆင်ပြေနိုင်သည်။

- ယခင်ပွဲများတွင် တက်ရောက်သူဦးရေ
- အလားတူ ပွဲလမ်းသဘင်များသို့ တက်ရောက်သူဦးရေ
- လူအများသိစေရန် လုပ်ဆောင်မှုအတိုင်းအတာ
- ရာသီဥတုနှင့် အများပြည်သူရုံးပိတ်ရက်တို့၏ သက်ရောက်မှုနှင့်
- အထူးဆွဲဆောင်မှုများအတွက် ထပ်မံလာရောက်မည့်သူ ရှိ၊ မရှိ

ပွဲလာသူများ၏ စရိုက်လက္ခဏာများ - ပွဲလမ်းသဘင်ကို လုံခြုံစိတ်ချစွာ ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်လေ့လာဆန်းစစ်တွက်ချက်မှု ပြုလုပ်ရာတွင် ပွဲလာမည့်သူများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ (ဥပမာ - ကလေးသူငယ်များ၊ အထူးလိုအပ်ချက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ (မသန်စွမ်းများ) နှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများအတွက် အထူးထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်လိုသည်။)

ကျင်းပမည့်နေရာသို့ လာရောက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထွက်ခွာခြင်း - အောက်ပါပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စများအတွက် ကြိုတင်စဉ်းစားထားရမည်။

- အနီးဆုံးဘတ်စ်ကားမှတ်တိုင်နှင့် ရထားဘူတာများ၊ တည်နေရာ လက်ရှိပြေးဆွဲသည့် အချိန်ဇယားနှင့် လုံလောက်မှု ရှိ၊ မရှိ
- ဒေသတွင်း ကားနှင့် ခရီးဝေးသွားဘတ်စ်ကား ရပ်နားကွင်းများ တည်နေရာ
- ကျင်းပမည့်နေရာသို့ လာမည့်လမ်းများနှင့် လျှောက်လမ်းကြောင်းများသည် ခန့်မှန်းထားသော လာရောက်မည့်လူ အရေအတွက်နှင့် ကိုက်ညီအဆင်ပြေ လုံလောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ
- ရည်မှန်းထားသည့် နယ်မြေအနီးတစ်ဝိုက်တွင် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း (သို့) လမ်းပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေမှု ရှိ၊ မရှိ

ကျင်းပမည့်နေရာ၏ ကိုက်ညီသင့်လျော်မှု - လူများပြည့်ကြပ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ပွဲလာသူများမှ လုံခြုံစွာ ဝင်ရောက်၊ ထွက်ခွာခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အလို့ငှာ အစားအသောက်ဆိုင်တန်းများစသည့် ပွဲ၏အင်္ဂါရပ်များမှ နေရာယူထားသည့်ဧရိယာကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ပွဲကျင်းပရာနေရာ၏ အများဆုံးဆုံးနိုင်သော ပမာဏကို သတ်မှတ်ထားပါ။ အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် လူအများ လုံခြုံစိတ်ချစွာ ထွက်ခွာနိုင်မှုကိုလည်း ကျင်းပမည့်နေရာ အတွက် စဉ်းစားရာတွင် ထည့်သွင်းရမည်။ အောက်ပါအချက်လေးချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျင်းပမည့်နေရာတစ်ခု၏ အများဆုံးဆုံးသော ပမာဏကို တွက်ချက်သင့်သည်။

- ကျင်းပမည့်နေရာသို့ လာရောက်ရန် ကြာချိန်
- ကျင်းပမည့်နေရာမှ ထွက်ခွာရန် ကြာချိန်
- အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် ထွက်ခွာရန် ကြာချိန်
- ကျင်းပမည့်နေရာ၏ ဆုံးသောပမာဏ

ထိုအချက် တစ်ချက်ချင်းပေါ်မူတည်၍ ကျင်းပမည့်နေရာ၏ လူအများဆုံးနိုင်သော ပမာဏ ကွာခြားသွားသည်။ ထို အချက်လေးချက်လုံး ပမာဏနည်းလေ၊ ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရလေ ဖြစ်သည်။

ခန့်မှန်းသည်ထက် ပိုမိုလာရောက်မှုများ - ရည်မှန်းထားသည်ထက် ပွဲလမ်းသဘင်သို့ လူများလာနိုင်ခြေနှင့် မည်သည့်ပမာဏအဆင့်မျိုးတွင် ပရိသတ်လူထုကို စီမံခန့်ခွဲမှု မပြုနိုင်တော့သည့် ဖြစ်နိုင်ခြေများကိုပါ ကြိုတင် လေ့လာရန် အရေးကြီးသည်။

၃.၁.၂။ ပွဲလမ်းသဘင်ကို စီစဉ်ခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင် ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီးလျှင် ပုံမှန်အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်ရန် ပွဲစီစဉ်သူမှ ပြင်ဆင်ထားရမည်။ ဤတွင် အဓိက စိတ်ဝင်စားသူများကို ပါဝင်စေပြီး ၎င်းတို့အားလုံး၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ရှင်းလင်း ပြတ်သားစွာ သတ်မှတ်ထားသင့်သည်။ ထိုသို့သော ပုံမှန်အစည်းအဝေးများချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် သိရှိနိုင်ရန်နှင့် ဆက်စပ်နိုင်ရန်သော်လည်းကောင်း၊ ပွဲလမ်းသဘင် ကျင်းပပြီးစီးသောအခါ ပွဲလမ်း သဘင် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်သည် မည်မျှထိရောက်မှုရှိခဲ့သည်ကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း အစည်းအဝေးမှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ထားရှိသင့်သည်။

တခါတရံတွင် ကျင်းပမည့် ပွဲလမ်းသဘင်၏ သဘာဝ၊ အရွယ်အစားနှင့် ကျင်းပမည့်နေ့တို့ကို လတော်တော်ကြာကြာ (သို့) နှစ်များမတိုင်မီပင် ကြိုတင်သိရှိရသည်။ ဤတွင် ရရှိသည့်အချိန်ကို အသုံးပြု၍ တွဲဖက်အေဂျင်စီများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့ အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ဟူသော အချက်ကိုလည်း ပွဲစီစဉ်သူများနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့အရာရှိများမှ ပွဲလမ်းသဘင်မတိုင်မီ မဟာဗျူဟာတွင် ထည့်သွင်းသင့်သည်။ စီစဉ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတွင် လာမည့်အပိုင်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့် အဆင့်များလည်း ပါဝင် သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်မှ ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ရပ် လုံခြုံချောမွေ့စွာကျင်းပနိုင်စေရန် စီမံခန့်ခွဲခြင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးမှ အသုံးပြုနိုင်သည့် အစီအစဉ်တစ်ခု အပြီးသတ်ရေးဆွဲနိုင်ရမည်။ ထိုသို့သော ပွဲလမ်းသဘင် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်တွင် အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များ ပါဝင်သင့်သည်။

- ၁။ အရေးပေါ်လမ်းကြောင်းများနှင့် အခြားသော ဓေတ္တနေရာချထားသည့် ပစ္စည်းများအပါအဝင် ပွဲကျင်းပမည့် နေရာ၏ စကေးကျမြေပုံများ (ကျင်းပမည့်နေရာ လုံခြုံရေးအစီအစဉ်များ)
- ၂။ ပွဲသို့ တက်ရောက်မည့်သူများ၏ အကြောင်းကို သိရှိခြင်း။ ပွဲလမ်းသဘင်အတွင်း သင့်တော်သော ကြိုတင် ကာကွယ်မှုများ နေရာချထားရန်နှင့် ကြုံတွေ့နိုင်သည့် အန္တရာယ်များအတွက် အစီအစဉ်ချမှတ်ရာတွင် လိုအပ်သည်။
- ၃။ မည်သူမှ မည်သူကို အစီရင်ခံရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပွဲလမ်းသဘင်အတွင်း အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သူ များ၏ တာဝန်များကို လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းချုံးဖော်ပြထားသည့် အဖွဲ့အစည်းပုံစံကားချပ်

- ၄။ လုံခြုံရေးနှင့် လူစုလူဝေးစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပါဝင်သော ဝန်ထမ်းများ၊ ဤတွင် အခပေးဝန်ထမ်းနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်း အရေအတွက်၊ ဝန်ထမ်းများကို ခွဲခြားနည်း (ဥပမာ - အပေါ်မှစွပ်ဝတ်ရသည့် အဝါရောင်အင်္ကျီများ၊ ဝန်ထမ်း တာဝန်များ၊ ပေးထားသောသင်တန်းများ၊ ပွဲလမ်းသဘင်အကြိုကိစ္စရပ်များ၏ သဘောသဘာဝနှင့် အကျဉ်းချုံး တွေ့ဆုံရှင်းလင်းခြင်းများ၊ သင်တန်းချိန်များ)
 - ၅။ ပွဲလမ်းသဘင်ရှိ ပွဲလာသူများကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန် နည်းလမ်းများ
 - ၆။ ပွဲလမ်းသဘင်၌ ပြောဆိုဆက်သွယ်မှုစနစ်များ (ဥပမာ - အများပြည်သူအား အသိပေးအကြောင်းကြားသည့် ပီအေစနစ်များ၊ ရေဒီယိုများ၊ အော်လံများ၊ မိုဘိုင်းဖုန်းနံပါတ်များ စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အမှတ်အသား သင်္ကေတများနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်စနစ်များ (ဥပမာ - လူမှုမီဒီယာ) တို့ဖြင့် ရှေးဦးသူနာပြုပေးသည့်နေရာများ၊ လမ်းပျောက်သွားသောကလေးကိုခေါ်ယူထိန်းသိမ်းပေးသည့်နေရာများ စသည့် မီဒီယာနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဆက်သွယ်ရန်အချက်အလက်များ အပါအဝင်၊ ပွဲကျင်းပသည့် နေရာ တစ်ဝိုက်တွင် လူထုပရိသတ် အများသွားလာမှု လွယ်ကူစေရန် အထောက်အကူပေးသည့် စနစ်များ
 - ၇။ ပွဲလမ်းသဘင်အတွက် ရှေးဦးသူနာပြုနှင့် အရေးပေါ်ကုသမှုများပေးသည့် နေရာများ - ရှေးဦးသူနာပြု ကုသမှု ပေးသည့် နေရာတစ်ခုစီ၏ တည်နေရာ (ရှေးဦးသူနာပြုနှင့် အရေးပေါ်ကုသမှုများပေးသည့် နေရာများကို ပွဲ ကျင်းပသည့်နေရာ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စကေးမြေပုံတွင် ဖော်ပြထားရမည်)
 - ၈။ မီးဘေးအန္တရာယ်ကို တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်း
မီးဘေးအန္တရာယ်ကို တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်းတွင် မီးသတ်ဆေးပုံးများ၏ အမျိုးအစား၊ နံပါတ်နှင့် တည်နေရာများ အပြင် ပွဲအတွင်းအသုံးပြုမည့် မီးရှူးမီးပန်းနှင့် အထူးပြုလုပ်ချက်အမျိုးအစားများကို စာရင်းပြုစုထားရမည်။
 - ၉။ ရဲတပ်ဖွဲ့ ဗဟိုထိန်းချုပ်ရေးဌာနအသေးစိတ်များ အပါအဝင် ပွဲလမ်းသဘင်အတွင်း ရဲတပ်ဖွဲ့များ ပါဝင် လုပ်ဆောင်ရမည့်များ
 - ၁၀။ ယာဉ်ကြောသွားလာမှု စီမံခန့်ခွဲရေး အစီအစဉ်
 - ၁၁။ ပွဲလမ်းသဘင်အတွင်း ပါဝင်သည့်အရာများ တစ်ခုစီ၏ အန္တရာယ်ကို လျော့ချနိုင်ရန် စီစဉ် ဆုံးဖြတ်ထားသော ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများနှင့် အန္တရာယ်တွက်ချက် ခန့်မှန်းမှုများ
 - ၁၂။ အရေးပေါ်အခြေအနေဖြစ်လျှင် ပွဲလမ်းသဘင်တစ်ခုလုံး (သို့) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထိန်းချုပ်မှုကို အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုများပေးသည့် အဖွဲ့ဌာန (ပုံမှန်အားဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့) သို့ လွှဲပြောင်းရန် အစီအမံများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် များ
 - ၁၃။ အရေးပေါ်ယာဉ်များအတွက်သာ ရည်ရွယ်သတ်မှတ်ထားသော လမ်းကြောင်းများ၊ ဆုံရပ်များနှင့် အများသုံး လမ်းကြောင်းများ
 - ၁၄။ တက်ရောက်သူများနှင့် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများအတွက် အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် ထွက်ခွာရန် အစီအစဉ်များ။ (ပွဲကျင်းပသည့်နေရာ လုံခြုံရေး အစီအစဉ်ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ပါဝင်ပြီး)
 - ၁၅။ အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် ထွက်ခွာရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်သည့်အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းများကိုပေးသော သင်တန်း အတွက် အသေးစိတ်အချက်များ
 - ၁၆။ မိဘ (သို့) စောင့်ရှောက်သူများနှင့် လာရောက်သော အခြားအားနည်းချက်ရှိသောသူများနှင့် ကလေးသူငယ် များ လမ်းပျောက်သောအခါ စောင့်ရှောက်မှုပေးရန်နှင့် သက်ဆိုင်သူများနှင့် ပြန်လည်ဆုံတွေ့နိုင်စေရန် အစီအစဉ်များ
 - ၁၇။ ပွဲလမ်းသဘင်ကျင်းပစဉ်နှင့် ကျင်းပပြီးချိန်တွင် ပြန်လည်ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ရန်အတွက် မေးခွန်းများမေးရန် စီစဉ်ထားခြင်း
- ပွဲလမ်းသဘင် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများသည် ကျင်းပမည့် ပွဲလမ်းသဘင်၏ ပမာဏနှင့် အမျိုးအစားပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ပွဲလမ်းသဘင်လုံခြုံရေး စီစဉ်ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံး လမ်းညွှန်တစ်ခုမှာ အိန္ဒိယအစိုးရ၏ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ် စီမံခန့်ခွဲမှု အာဏာပိုင်အဖွဲ့မှ ရေးသားသည့် လူထုအများအပြား စုစည်းလာရောက်သည့် နေရာများနှင့် ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် လူစုလူဝေးများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း - အစိုးရ၊ ဒေသတွင်းအာဏာပိုင်များနှင့် ပွဲစီစဉ်သူများအတွက် လမ်းညွှန် *Managing Crowd at Events and ven-*

ues of Mass Gathering, A Guide for State Government, Local Authorities and Organisers (2014).⁹ ဟူသော စာတမ်းဖြစ်သည်။ ဆီရတယ်လ်မြို့၊ အဖိုးရအဖွဲ့သည် ၎င်းတို့၏ ပွဲလမ်းသဘင် လုံခြုံရေး အစီအစဉ်များ အတွက် စာရွက်စာတမ်းတစ်ခုကို ကြိုတင်စီမံ ရေးသားထားလေ့ရှိပြီး၊ ၎င်းတွင် ထိုအစီအစဉ်များကို မည်သို့ တင်ပြ ရမည်ကို တွေ့ရှိ နိုင်သည်။¹⁰

၃.၂။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် လူစုလူဝေးကို လုံခြုံရေးစီမံခန့်ခွဲရန် စီစဉ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အဓိကကျသော အပိုင်းတစ်ခုမှာ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ တွက်ချက်ခန့်မှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစကားရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ လာရောက်သော လူများ (သို့) ၎င်းတို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်မှုပေးရန် တာဝန်ရှိသူများကို ထိခိုက်စေနိုင်မည့် အန္တရာယ်များကို သိရှိရန် ရည်ရွယ်သတ်မှတ်ထားသည့်အရာများကို စေ့စပ်သေချာစွာ ကြည့်ရှုခြင်းဖြစ်သည်။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ ဟူသည် မှာ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုကြောင့် တစ်ဦးတစ်ယောက် ထိခိုက်နိုင်ရန် အလားအလာ အနည်းငယ် (သို့) အများအပြား ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုကြောင့် မည်ကဲ့သို့ ထိခိုက်နိုင်မည်နည်းနှင့် ၎င်းထိခိုက်မှုသည် မည်မျှပြင်းထန်မည်နည်း ဟူသော အချက်နှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေကို တွက်ချက်ခန့်မှန်းရာတွင် ပွဲလမ်းသဘင်သို့ သွားရောက်ရန်နှင့် ထွက်ခွာရန် သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး အပါအဝင် ပွဲလမ်းသဘင်၏ ရှုထောင့်အလုံးစုံကို စစ်ဆေးဆန်းစစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ဖြစ်နိုင်ရန် ခက်ခဲသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဖြစ်ရပ်များ (ဥပမာ - ဗုံးပေါက်ကွဲစေမည်ဟု မြိမ်းခြောက်ခြင်း (သို့) မီးလောင် ခြင်း) ကဲ့သို့ ဖြစ်စဉ်များကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ပွဲလာရောက်သူ လူစုလူဝေး သိပ်သည်းများပြား ပြီး ထိုသို့များပြားကြောင့် အချင်းချင်းတွန်းတိုက်မိခြင်းများ ဖြစ်စေနိုင်သော နေရာများ (ဥပမာ - ပွဲကျင်းပရာနေရာ သို့ ဝင်ပေါက်တွင် တန်းစီရသောနေရာများ) အားလုံးကို သေသေချာချာစစ်စစ်ရန် အရေးကြီးသည်။

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ တွက်ချက်ခန့်မှန်းရာတွင် အောက်ပါအဆင့် (၅)ဆင့်ဖြင့် ချဉ်းကပ်နိုင်သည်။

အဆင့် ၁။ ဘေးအန္တရာယ်များကို ရှာဖွေခြင်း

ဤတွင် ပွဲလမ်းသဘင်၏ ရှုထောင့်အလုံးစုံကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်ပြီး ပွဲလမ်းသဘင်ကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပါဝင်သောသူများအားလုံးကိုလည်း မည်သည့်ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သင့်သည်။ ယခင်က ကျင်းပခဲ့သော အလားတူ ပွဲလမ်းသဘင်များအပေါ် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ချက်များမှ သတင်းအချက်အလက် များကို ကိုးကားလျှင်လည်း အသုံးဝင်နိုင်သည်။ ပွဲလမ်းသဘင်တွင် ထိုပွဲ၏ အင်္ဂါရပ်အသစ် ထပ်ဖြည့်ခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ် လာသော ချက်ချင်း သိသာထင်ရှားခြင်းမရှိသည့် ဘေးအန္တရာယ်များ (ဥပမာ - စားသောက်ဆိုင်တန်းများကို နောက်ကျမှ ထပ်မံဖြည့်သွင်းခြင်း) တို့ကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

အောက်ပါ အပိုင်းများတွင် လူစုလူဝေးနှင့် ကျင်းပသည့်နေရာတို့မှ ဖြစ်ပေါ်စေမည့် ဘေးအန္တရာယ် သာဓကများကို ဖော်ပြထားသည်။

လူထုပရိသတ်မှ ဖြစ်ပေါ်စေမည့်ဘေးအန္တရာယ်များ

- လူအချင်းချင်းတွန်းတိုက်မိခြင်း၊ တည်ဆောက်ထားသည့် အဆောက်အအုံများဖြင့် တိုက်မိခြင်း
- လူပိ၍ နင်းခံရခြင်း
- တရိုက်ထိုးသွားခြင်း၊ ယိမ်းထိုးခြင်း (သို့) ကရောသောပါးပြေးခြင်းနှင့်

⁹ <http://ndma.gov.in/images/pdf/managingcrowdsguide.pdf>.
¹⁰ https://www.seattle.gov/Documents/Departments/SpecialEvents/ADDENDUMS/ADD_F_SafetyPlan.pdf.

- တပ်ဆင်ထားသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများအပေါ် တွယ်တက်ခြင်း (သို့) ပစ္စည်းများဖြင့် ပစ်ပေါက်ခြင်း တို့ ကဲ့သို့သော အန္တရာယ်ရှိသည့် အပြုအမူများ

ကျင်းပသည့်နေရာမှ ဖြစ်ပေါ်စေမည့် ဘေးအန္တရာယ်များ

- အလင်းပေးမှု မလုံလောက်ခြင်းကြောင့် ချော်လဲခြင်း (သို့) ခလုတ်တိုက်ခြင်း
- လက်ရန်း၊ အကာများ စသည်တို့ လူအများကြားထဲသို့ လဲကျခြင်း
- အိမ်သာကဲ့သို့သောနေရာများသို့ သွားရောက်ရာတွင် လားရာများဆန့်ကျင်၍ တိုးဝှေ့သွားခြင်း
- ဟင်းချက်ပစ္စည်းများကဲ့သို့ မီးလောင်နိုင်သည့်ပစ္စည်းများ

ထို့ပြင် မီးအားပြတ်တောက်ခြင်း (သို့) လူအများဘေးကင်းရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန်လိုအပ်သည့် မီးလောင်မှု စသည့် အရေးပေါ်အခြေအနေများကဲ့သို့သော အစီအစဉ် ကမောက်ကမဖြစ်ခြင်းများမှ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ်များ ကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ထုတ်ရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။

အဆင့် ၂။ မည်သူမှ မည်သို့ ထိခိုက်မည်ကို သိရှိခြင်း

ဤအဆင့်သည် ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုစီ၏ အကြောင်းရင်းပေးနိုင်မည့် အန္တရာယ်နှင့် ၎င်းကြောင့် ထိခိုက်မည့်သူများ ကို သိရှိနားလည်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

အဆင့် ၃။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ခြင်း

ဤအဆင့်သည် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် ပြင်းထန်မှုအဆင့်များကို တွက်ချက်ခန့်မှန်းသည်။

ထိုသို့ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုစီကို လုံးဝအမြစ်ပြတ်ဖယ်ရှားရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိ၊ မရှိကို စဉ်းစားရမည်။ ထိုသို့ ဖယ်ရှားခြင်းကို ဘေးအန္တရာယ်ကို ဖယ်ရှားခြင်း (သို့) ၎င်း၏ အကြောင်းရင်းကို ကိုယ်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် ပြုလုပ် နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပွဲလမ်းသဘင်ကျင်းပခြင်း မပြုမီတွင် ကျင်းပမည့်နေရာမှ ယာဉ်များအားလုံးကို ရှင်းလင်း ထားခြင်းဖြင့် ပွဲလမ်းသဘင်အတွင်း လူအများသည် ယာဉ်နှင့် တိုက်မိနိုင်ခြေကို ဖယ်ရှားပြီးဖြစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုစီကို အပြီးတိုင်ဖယ်ရှားရန် မဖြစ်နိုင်လျှင် ဖြစ်နိုင်ခြေလျော့နည်းစေရန် သို့/ နှင့်အတူ ထိုအန္တရာယ်၏ ပြင်းထန်မှုကို လျော့ချနိုင်ရန် စသည့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် စဉ်းစားသင့်ပေး သည်။ ထိုသို့ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဤစာတမ်း၏ ကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အဆင့် ၄။ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ၎င်းတို့ကြောင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသောသူများ အကြောင်းအသေးစိတ်ကို မှတ်တမ်းတင် ထားရန် အရေးကြီးသည်။ မှတ်တမ်းများတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေအဆင့်ကို တွက်ချက်ခန့်မှန်းချက် ပါဝင်ရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် ပြင်းထန်မှုအပေါ်မူတည်၍ နည်း၊ အလယ်အလတ်၊ မြင့် စသည့် အဆင့်များ သတ်မှတ်ပြီး လူအများထိခိုက်နိုင်ခြေကို လျော့ချရန်ပြုလုပ်မည့် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများလည်း ပါဝင်ရ မည်။

အဆင့် ၅။ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ တွက်ချက်ခန့်မှန်းမှုကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ပြီး လိုအပ်လျှင် ပြုပြင်ခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်တစ်ခု ကျင်းပစဉ်အတွင်းတွင် စီမံခန့်ခွဲမှုအပိုင်းတွင် ပါဝင်သည့် ပွဲစီစဉ်သူနှင့် အခြားသူများမှ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ တွက်ချက်ခန့်မှန်းမှုများနှင့် ၎င်းအန္တရာယ်များ လျော့ချရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ မည်မျှ ထိရောက်မှုရှိကြောင်း ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းသည် အလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။

၃.၃။ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ နေရာချထားခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်နှင့်ပတ်သက်၍ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေ တွက်ချက်ခန့်မှန်းမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်တွင် လူများ ထိခိုက်နိုင်ခြေ လျော့ချရန် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများကို နေရာချထားရန် လိုအပ်သည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများတွင် ကျယ်ပြန့်သော အပိုင်းနှစ်ခုရှိသည်။ ကျင်းပမည့်နေရာနှင့် ဆက်စပ်သည်များနှင့် ပွဲလာသူလူစုနှင့် ဆက်စပ်သည်များတို့ဖြစ်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သော ကြိုတင်ကာကွယ်မှု ဥပမာများကို ဖော်ပြထားသည်။

၃.၃.၁။ ကျင်းပမည့်နေရာရှိ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ

ကျင်းပမည့်နေရာသို့ လာရောက်ရန်နှင့် ထွက်ခွာရန် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး

- လူပြည့်ကြပ်မှုမဖြစ်ရန် လာရောက်ချိန်နှင့် ထွက်ခွာချိန်များကို အချိန်အပိုင်းအခြားအလိုက် သတ်မှတ်ရန်
- ခန့်မှန်းထားသော လူအရေအတွက်ကို နိုင်နိုင်နင်းနင်းဖြေရှင်းနိုင်သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အင်္ဂါရပ်များ (ဥပမာ - ဘတ်စ်ကားမှတ်တိုင်များ၊ ရထားဘူတာများ၊ ကားရပ်နားကွင်းများ) ရှိခြင်း။ ပွဲလာရောက်သူများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များထံသို့ သွားရန် အချိန်များများ ရရှိနိုင်စေရန် အချိန်ကိုက်၍ ပွဲကို ပြီးဆုံးစေရန်
- လူအများကို အများဆုံး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များ အသုံးပြုရန် အားပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်
- ပွဲကျင်းပမည့်နေရာသို့ လူများကို ခေါ်ဆောင်ခြင်း (သို့) ၎င်းနေရာမှ ထွက်ခွာခြင်းအတွက် ခေါက်ပြန်သွား ဘတ်စ်ကားများ အသုံးပြုရန်

ယာဉ်ရပ်နားခြင်း

- ကျင်းပမည့်နေရာသို့ မရောက်လာမီမှာပင် ယာဉ်မောင်းသူများမှ ယာဉ်ရပ်နားကွင်း အခြေအနေ၊ သတင်းအချက်အလက်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်သာစေရန် ကျင်းပမည့်နေရာမှ အနည်းငယ်ကွာဝေးသည့် နေရာများမှစ၍ ယာဉ်ရပ်နားကွင်းစီမံမှုများကို ထင်ရှားသော အမှတ်အသား သင်္ကေတများဖြင့် ဖော်ပြရန်
- ဝင်ပေါက်များ၊ ထွက်ပေါက်များနှင့် အလွန်နီးသော နေရာများတွင် ယာဉ်ရပ်နားနေရာများ၊ ခရီးဝေးသွား ဘတ်စ်ကား (Coach) လူတင်၊ လူချနေရာများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်
- လမ်းသွား၊ လမ်းလာများ ဖြတ်သန်းသွားလာရန်နေရာများနှင့် အရေးပေါ်လမ်းကြောင်းများတွင် ယာဉ်ရပ်နားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ယာဉ်ရပ်နားရာနေရာများကို သီးသန့်ဝန်းရံထားရှိရန်

ကျင်းပမည့်နေရာသို့ လာရောက်ရန်နှင့် ထွက်ခွာရန် လမ်းကြောင်းများ

- ခြေကျင်လျှောက်သူ၊ လမ်းသွားလမ်းလာများအတွက် လျှောက်လမ်းကို ယာဉ်သွားရာလမ်းများမှ ခွဲခြားထားရှိရန်
- အရေးပေါ်ယာဉ်များအတွက် လမ်းကြောင်းများ ရှင်းလင်းထားရှိပြီး အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အဖွဲ့များမှ ထိုလမ်းကြောင်းများကို သိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရန်

- လမ်းကြောင်းများကို အလင်းရောင်လုံလောက်စွာ ပေးထားပြီး ခလုတ်တိုက်ခြင်း၊ ချော်လဲခြင်းများ မဖြစ်စေရန် အကာအရံများ (သို့) လက်ရန်းများကို ပြုလုပ်ပေးရန်
- ဖြစ်နိုင်လျှင် လူအများမှ တစ်လမ်းသွားလမ်းများ၊ ပိတ်ဆို့မှုများဖြစ်နေသော လမ်းကြောင်းများနှင့် အကျဉ်းအကျယ်ပြောင်းလဲ၍ မရသောလမ်းကြောင်းများ၊ ဘီးတပ်ကုလားထိုင် အသုံးပြုသူများအတွက် လမ်းကြောင်းများကို အသုံးပြု၍ ဖြတ်လမ်းမှသွားခြင်းကို မပြုလုပ်စေရန် တားမြစ်ရန်
- လူအများမှ ရှုပ်ထွေးသောနေရာများသို့ သွားလာခြင်းမပြုစေရန် စောစီးစွာရောက်နေသူများအတွက် အိမ်သာနှင့် အစားအစာအရောင်းဆိုင်များကို ပွဲကျင်းပမည့်နေရာ၏ အပြင်ဘက်တွင် ထားရှိစေရန်

ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်များ

- ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်များတွင် စနစ်တကျတန်းစီပြီး ရွေ့လျားသွားလာရန် ထိရောက်သော စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အကာအရံများ ပြုလုပ်ခြင်း
- လူရေစီးကို ဆန်မတက်ရဘဲ တန်းစီရာမှ ထွက်ခွာနိုင်ရန် လမ်းကြောင်းတစ်ခုထားရှိပေးရန်
- လက်မှတ်အရောင်းဌာနများ၊ ယာယီအဆောက်အအုံများ၊ ဆွဲဆောင်မှုများ၊ အဆောက်အဦများ၊ အဓိကသတင်းအချက်အလက် ရရှိရာနေရာများကို ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်များအနီးတွင် ထားရှိခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်
- မသန်မစွမ်းသူများအတွက် သင်္ကေတ အမှတ်အသားဖြင့် ဖော်ပြထားသည့် ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်များ ပြုလုပ်ထားခြင်း
- ယာဉ်လမ်းကြောင်းနှင့် လူတန်းစီသည့်လိုင်းကို သီးသန့်ခွဲခြားခြင်း မပြုနိုင်လျှင် လူများကို ကားလမ်းပေါ်တွင် တန်းစီစေခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်
- ဖြစ်နိုင်လျှင် အရေးပေါ်လမ်းကြောင်း (သို့) အခြားသူများမှ အသုံးပြုနေသည့် လှေကားများတွင် လူများကို တန်းစီစေခြင်းမှ ရှောင်ခြင်း
- တားမြစ်ထားသော ပစ္စည်းများကို ကျင်းပမည့်နေရာသို့ မယူသွားစေနိုင်ရန် ဝင်ပေါက်များတွင် အရေးယူလုပ်ဆောင်ခြင်း

ကျင်းပမည့် နေရာအတွင်း

- ကျင်းပမည့်နေရာအတွင်းသို့ လူများ အစီအစဉ်တကျမဟုတ်ဘဲ ဝင်လာခြင်းမဖြစ်စေရန်၊ ဝင်ပေါက်လမ်းကြောင်းများမှ ကြည့်ရှုရန် နေရာကောင်းများဆီသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိနိုင်စေရန် စီမံထားခြင်း
- ပွဲလမ်းသဘင်၏ စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ်ရာ အခြေအနေတစ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ပွဲလာသူ ပရိတ်သတ်များမှ တရှိန်တိုးတွန်းတိုက်သွားလာခြင်းကြောင့် တိုက်မိ၊ ဖိမိခြင်းကို ကာကွယ်ရန်၊ အကာအရံများ ကဲ့သို့သော အစီအမံဆောင်ရွက်ချက်များ ပြုလုပ်ထားရှိရန်
- အချို့နေရာများတွင် လူမဝင်စေရန် ရှင်းလင်းထားရန်လိုအပ်ပါက အကာအရံများအသုံးပြုရန်

ကြည့်ရှုသည့် နေရာများ

- ပိုမိုမြင်နိုင်ရန် လူအများ တဟုန်ထိုးရှေ့တိုးခြင်းကြောင့် ဖိမိ၊ တိုက်မိခြင်း မဖြစ်စေရန် ဆွဲဆောင်မှုများကို နေရာစုံမှ လူအားလုံး ကောင်းစွာမြင်နိုင်အောင် ဒီဇိုင်းဆွဲထားခြင်း
- ဘီးတပ်ကုလားထိုင် အသုံးပြုသူများအတွက် သီးသန့်ကြည့်ရှုသည့် နေရာများပြုလုပ်ပေးခြင်း။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း လူစုလူဝေးမှ ရွေ့လျားခြင်းများမှ ၎င်းတို့အား မထိခိုက်စေရန်နှင့် ထွက်ပေါက်များကို ပိတ်မိစေခြင်းများ မဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်ရန်

၃.၃.၂။ လူထုစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ

ဝန်ထမ်းအရေအတွက်နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ

- ထိရောက်သော လူထုပရိသတ် စီမံခန့်ခွဲမှုရရှိရန် လုံလောက်သော ဝန်ထမ်းအရေအတွက် ရှိရမည်။ ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံသည် ပွဲလမ်းသဘင်၏ သဘာဝနှင့် အရွယ်အစားအပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားသွားမည်ဖြစ်သည်။
- အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ရှင်းလင်းခိုင်မာစွာ နားလည်စေခြင်း (၎င်းတို့ကို ပွဲလမ်းသဘင်လုံခြုံရေးအစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းရေးသားရမည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြပြီးခဲ့သည် ၃.၁.၂ ကို ကြည့်ပါ။) ၎င်းအချက်သည် ဥပမာ ရဲ့ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊ ဒေသခံအစိုးရစသည့် အေဂျင်စီတစ်ခုထက်ပို၍ ပါဝင်ပတ်သက်လျှင် ပို၍ အရေးကြီးသည်။
- ဝန်ထမ်းအားလုံးမှ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်များကို ထိရောက်စွာ ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရန်။ အထူးသဖြင့် ကြီးကြပ်သူများကို အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကဲ့သို့သော အရေးပေါ်အခြေအနေများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းကို သင်တန်းပေးရမည်။
- ပွဲလမ်းသဘင်ကျင်းပခြင်းမတိုင်မီတွင် ဝန်ထမ်းအားလုံးကို အကျဉ်းချုပ်ထပ်မံရှင်းပြပြီး ကျင်းပမည့်နေရာ၏ အဓိကအင်္ဂါရပ်များနှင့် ၎င်းတို့ကိုပေးအပ်ထားသည့် တာဝန်များကို ရေးသားဖော်ပြထားသည့် အစီအစဉ်တစ်ခုကို အဆိုပါ ဝန်ထမ်းများအား ပေးအပ်ရမည်။
- ဝန်ထမ်းများကို ၎င်းတို့၏ ဆိုင်ရာတာဝန်များအား ထင်ရှားစွာဖော်ပြသည့် သိသာထင်ရှားသော အဝတ်အစားနှင့် ခွဲခြားမှုများ ပြုလုပ်ထားခြင်း။ (ဥပမာ - အရောင် အမျိုးမျိုးရှိသော ရုပ်အင်္ကျီများ၊ ဂျာကင်များနှင့် အပေါ်ပိုင်းခေါင်းစွပ်အင်္ကျီများ။)

ဝန်ထမ်းများကို နေရာချထားခြင်း

- ပွဲကျင်းပမည့်နေရာ၏ ဝန်ထမ်းလိုအပ်မည့်အပိုင်းများနှင့် သာမန်အခြေအနေနှင့် အရေးပေါ် အခြေအနေနှစ်ခုလုံးတွင် လိုအပ်မည့် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်များကို ဖော်ထုတ်သိရှိရန် ကြိုးပမ်းရမည်။ ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်တို့ကဲ့သို့ အဓိကကျသောနေရာများတွင် ဝန်ထမ်းများကို နေရာချထားပါ။
- ဝန်ထမ်းတာဝန်များတွင် အောက်ပါအချက်များဖြစ်ပါသည် -
 - ကျင်းပမည့်နေရာ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကိုသိရှိပြီး အထူးလိုအပ်ချက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အပါအဝင် လူအများအသုံးပြုနိုင်မည့် အင်္ဂါရပ် အဆောက်အအုံပစ္စည်းများ အကြောင်းအချက်အလက်များကို လူထုကို ပြောပြပေးခြင်းဖြင့် ကူညီနိုင်ခြင်း။
 - ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်နှင့် ရှေးဦးသူနာပြုစုပေးသည့်နေရာများကို သိရှိခြင်း။
 - ကျင်းပမည့်နေရာအတွင်း လူပြည့်ကြပ်ခြင်း မဖြစ်စေရန်၊ အထူးသဖြင့် ကျင်းပမည့်နေရာသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း (သို့) ထွက်ခွာခြင်းပြုရာတွင် လူထုပရိသတ်ကို စီမံခန့်ခွဲ၍ လမ်းညွှန်ပေးခြင်း။
 - ထိုင်ခုံများအကြားရှိလမ်းများနှင့် ထွက်ပေါက်များကို အချိန်ပြည့်ရှင်းလင်းထားကာ ထိုင်ခုံနှင့် ပရိဘောဂပစ္စည်းများပေါ်မတ်တပ်ရပ်ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ခြင်း။
 - မည်သည့်နှောင့်ယှက်မှု (သို့) ဖြစ်ရပ်များကိုမဆို ချက်ချင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး ဆူပူရမ်းကားသည့် အမှုအယာများကို ထိန်းချုပ်ခြင်း။
 - မီးလောင်နိုင်သော အမှိုက်များတစ်နေရာတည်းတွင် စုစည်းမိခြင်းမှကာကွယ်ခြင်း။
 - ကြီးကြပ်သူများနှင့် ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း။
 - အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် အသုံးပြုသော သင်္ကေတဖြင့်ပြောသော သတင်းစကားများနှင့် တာဝန်များ အပါအဝင် ကျင်းပမည့်နေရာမှ လူများရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာရန်အတွက် ပြုလုပ်ထားသော အစီအမံများကို သိရှိနားလည်ခြင်း။

- လူ့အလွန်အကျွံပြည့်ကြပ်နိုင်ခြေရှိသည့် အဓိကနေရာများတွင် လူထုပရိသတ်ကို စောင့်ကြည့်ခြင်း။
- ကားရပ်နားကွင်းများနှင့် ယာဉ်ကြောသွားလာမှုကို စနစ်တကျကြီးကြပ်ထိန်းချုပ်ခြင်း။

အထိန်းပေးခြင်းနှင့် ထိန်းချုပ်ခြင်း

ကြီးကြပ်သူများနှင့် ဝန်ထမ်းအားလုံး အချင်းချင်းထိရောက်စွာ ပြောဆိုဆက်သွယ်စေပြီး ပွဲလမ်းသဘင် ထိန်းချုပ်ရေး ဌာနမှ လှုပ်ရှားမှုအသီးသီး ဟန်ချက်ညီအောင် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ထိန်းချုပ်ပေးခြင်း။

စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများပြဋ္ဌာန်းခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်တွင် အရက်သေစာသောက်စားမှု တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းကဲ့သို့သော စည်းမျဉ်း များကို မျှတပြတ်သားစွာ ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ်ပြီး လိုအပ်ပါက ရဲတပ်ဖွဲ့များဖြင့် ကြိုတင်ညှိနှိုင်းကာ သဘောတူမှု ရယူထားရမည်။

အခြေအနေများ ကမောက်ကမဖြစ်လာချိန်များတွင်

- အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအနေဖြင့် ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသည့် နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုများကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်ပြီး ၎င်းတို့ကို ဖြေရှင်းမည့်နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့် (တခါတရံ တွင် ထိုနည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို အရေးပေါ်နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့် သို့မဟုတ် အရေးပေါ် အစီအစဉ်များဟု လည်း ခေါ်ကြသည်။) ကိုရေးဆွဲရန်။
- ယင်းကဲ့သို့ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုများတစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဝန်ထမ်းများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ပိုမို လိုအပ်လာလိမ့်ဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။ သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းအားလုံးတို့အား လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များကို သိရှိပါစေ။ ဝန်ထမ်းအစည်းအဝေးများ (သို့) အကျဉ်းချုပ်အသိပေးတွေ့ဆုံခြင်းများကို အဆိုပါ ပွဲလမ်းသဘင် အခမ်းအနားတစ်ရပ် မစတင်ခင်မှာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြောင်း ဝန်ထမ်းများအား သတိပေးရန်အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုသို့ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုများနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အလို့ငှာ ရေးဆွဲထားသည့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို စမ်းသပ်ကြည့်ရာ တွင် အစမ်းလေ့ကျင့်ခန်းများသည်လည်း အသုံးဝင်သော နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။
- ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားကြီးများတွင် "ဘေးကင်းရေး" များဟုခေါ်ဆိုကြသည့်ကန့်သတ်ပိုင်းခြားထားသည့် နေရာများကို သတ်မှတ်ထားသင့်သည်။ လူပြည့်ကြပ်မှုများ ဆိုးရွားလာပါက တွန်းတိုက်မိခြင်းမှ ကာကွယ် ရန် လူအများကို ထိုဘေးကင်းရေးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ဖြတ်သန်းစေနိုင်သည်။

ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများအားလုံးသည် ထိရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းတို့အား ရည်ရွယ်ထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များကို ဖြည့်တင်းရာတွင် လုံခြုံမှုရှိသည်ဆိုသော အကြောင်းအချက်ကို သေချာစေရန် လုံလောက်သောစစ်ဆေးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အစမ်းလေ့ကျင့်ခန်းများနှင့် စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုများဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်များပင်ဖြစ်သည်။

အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက် စီစဉ်မှုကို အောက်ပါအပိုင်းတွင် ဖြည့်ဆည်းရသည်။

၃.၄။ အရေးပေါ်စီစဉ်မှုနှင့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်များ

အရေးပေါ်အခြေအနေများဆိုသည်မှာ ကျင်းပသည့်နေရာတွင်ရှိနေသည့် ဝန်ထမ်းမှာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်စွမ်း မရှိသော အထူးကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးမှ ချက်ချင်းလုပ်ဆောင်ပေးရန်လိုအပ်နေသော ပြင်းထန်သည့် ဒဏ်ရာ အနာတရ ရရှိမှုများ ဖြစ်လာနိုင်သည့် အခြေအနေများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေများတွင်

အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများမှ တက်တက်ကြွကြွပါဝင်လာတတ်ပြီး တခါတရံတွင် လူအများကိုလည်း ပွဲကျင်းပရာနေရာမှ ဘေးကင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးရတတ်သည်။

အရေးပေါ်အခြေအနေများတွင် မီးလောင်ခြင်း၊ ပေါက်ကွဲခြင်းများ၊ ဗုံးပေါက်ကွဲစေမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ ထိုင်ခုံ နေရာများသို့ စင်မြင့်စသည့် အဆောက်အအုံပိုင်း ပြိုကျခြင်း၊ ဓာတ်ငွေ့ယိုစိမ့်ခြင်းစသည့် အန္တရာယ်ရှိသော ဓာတု ပစ္စည်းများထွက်ခြင်းနှင့် ရေလွှမ်းမိုးခြင်း (သို့) လေပြင်းတိုက်ခြင်းကဲ့သို့သော မျှော်လင့်မထားသည့် ရာသီဥတု ဆိုးရွားမှုများ ပါဝင်နိုင်သည်။

အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များ ဖန်တီးမှုတွင် လူများ ပြုတ်သိပ်ကြပ်မူများနှင့် ကစဉ်ကလျားဖြစ်ခြင်း၊ စနစ်တကျမရှိခြင်း၊ ဆူဆူပူပူဖြစ်ခြင်းတို့သည် အခြေခံအကြောင်းရပ်များ ဖြစ်နိုင်သည်။ (ဥပမာ - အတားအဆီးများ စီစဉ်ထားမှုများ၊ စသည်တို့များတွင် ဝန်ပိုနေခြင်း) ယင်းတို့သည်လည်း ပိုမိုခက်ခဲသော အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်း ရသော အခြေခံအကြောင်းရင်းတို့ဖြစ်သည်။

အကာအရံများ လူအုပ်၏ ဝန်ပိုခြင်း၊ စင်မြင့်များပေါ်တွင် လူအများစုပြုံ၍ ဝန်များစေခြင်း စသည့် အရေးပေါ် အခြေအနေများကို လူပြည့်ကြပ်ခြင်းနှင့် ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်ခြင်းတို့မှ ဖန်တီးနိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည်ပင်လျှင် အရေးပေါ်အခြေအနေများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းကို ပို၍ ခက်ခဲစေနိုင်သည်။

၃.၄.၁။ အရေးပေါ်အခြေအနေများကို စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရန် လုပ်ငန်းများ

ဤအပိုင်းသည် အရေးပေါ်အခြေအနေရပ်များတွင် လူစုလူဝေးကြောင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို နည်းသမျှ နည်းစေရန် ဆောင်ရွက်သည့် အရေးပေါ်အခြေအနေဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်တွင် ပါဝင်သင့်သည့် အခြေခံသဘောတရားကိစ္စရပ်များကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

အရေးပေါ်စီစဉ်ထားမှုအဖြစ် ရေးသားထားသော အရေးပေါ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သိမ်းဆည်းထားရန် အရေးကြီးသည်။ အထက်ပါ အပိုင်း ၃.၁.၂ တွင် ရှင်းပြထားသည့်အတိုင်း အရေးပေါ်အခြေအနေဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ကို ပွဲအခမ်းအနားလုံခြုံရေးဘေးကင်းမှုအစီအစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် ပါဝင်စေရမည်။

ရေးဆွဲထားသည့် အရေးပေါ်စီမံချက် စာစောင်များကို ဒေသခံအာဏာပိုင်များမှ ဝန်ထမ်းများ၊ မန်နေဂျာများ၊ ကြီးကြပ်ရေးမှူးများ၊ စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်သူများနှင့်အခြားသက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၊ အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ များနှင့် ဒေသခံ အာဏာပိုင်များမှ အလွယ်တကူရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးထားရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုအရေးပေါ်နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို ဝန်ထမ်းအား သင်တန်းပေးရာတွင် ထည့်သွင်းသင်ကြားပေးသင့်ပြီး အခမ်းအနားတွင် အကျဉ်းရုံး ရှင်းလင်းတွေ့ဆုံခြင်းများတွင် ပြန်လည်ပို့ချပေးသင့်သည်။ ထိုအရေးပေါ်နည်းလမ်း အဆင့်ဆင့်နှင့် အခြားသော ဆက်စပ်သည့်အချက်အလက်များကို ကန့်ပြားအသေး (သို့) စာရွက်တစ်ရွက်တွင် ရေးသားပြီး ဝန်ထမ်းအားလုံးကို ပေးထားသင့်သည်။

အစမ်းလေ့ကျင့်ခန်းများပြုလုပ်ခြင်းသည်လည်း ထိုနည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်သည် အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပါက ထိရောက်သည်ဟု သေချာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

အရေးပေါ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အောက်ပါစာပိုဒ်များတွင် အသေးစိတ်ရှင်းပြထားသော အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သင့်သည်။

အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုများအား အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်း

ပွဲစီစဉ်သူမှ အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပါက အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အဖွဲ့များနှင့် မည်သူက ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ထားရမည်။ ထို့အပြင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သူတစ်ဦးဦး မရှိပါက ၎င်း၏ ကိုယ်စား အခြားတစ်ဦးတစ်ယောက်အား ခန့်အပ်ပေးနိုင်သည်။

အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို သိရှိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် အခြားသော အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို အမြန်ဆုံးအသိပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။

အောက်ပါသတင်းအချက်အလက်များကို အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့များဆီသို့ လက်ဆင့်ကမ်းပေးသင့် သည်။

- အရေးပေါ်အခြေအနေဖြစ်ပွားသည့် နေရာ
- အရေးပေါ်အခြေအနေ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ထိုအခြေအနေ၏ အရွယ်အစား
- အရေးပေါ်အခြေအနေဖြစ်ပွားသည့်နေရာသို့ သွားရောက်နိုင်မည့်လမ်းကြောင်းနှင့် ဆုံရပ်၊ သတိပြုရမည့် မှာ ယခင်သဘောတူချက်မှတ်ထားသော လမ်းကြောင်းမှာ အရေးပေါ်အခြေအနေအရပ်ရပ်ကြောင့် သင့်တော်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။
- ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်များဆိုင်ရာ မည်သို့သော သက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ၊ ဥပမာ ဓာတု ပစ္စည်းများ သိုလှောင်ထားခြင်း။

ဝန်ထမ်းများနှင့် ပြောဆိုဆက်ဆံ ဆက်သွယ်ခြင်း

လူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ဒဏ်ရာအနာတရဖြစ်ခြင်း သို့ နာမကျန်းဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့ ကိစ္စရပ်များမှစ၍ ဘေးကင်းရာသို့ အရေးပေါ်ပြောင်းရွှေ့ရန်အထိ လိုအပ်လာသော ကိစ္စရပ်များအထိ မတူညီသောအဆင့်ရှိ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ခြင်းများ လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ပွဲကိုရပ်တန့်နိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် တတ်ကျွမ်းလူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ပွဲစတင်စီစဉ်သည့် ကာလကပင် ခန့်အပ်ထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထိုတာဝန်ကို ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနား၏ ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ အရာရှိမှ တာဝန်ယူရလေ့ရှိသည်။

မည်သူ့ကို အကြောင်းကြရမည်နှင့် ထိုသို့အကြောင်းကြားရာတွင် မည်သို့သော အဆင့်များကို လုပ်ဆောင်ရမည် ဆိုသည်ကို တိတိပပ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြထားသည့် ကျင်းပမည့်နေရာရှိ ဝန်ထမ်းများနှင့် အခြားသော ပြင်ပမှ အဖွဲ့အစည်းများအား သတင်းအချက်အလက် လက်ဆင့်ကမ်းခြင်းဆိုင်ရာ စနစ်တစ်ခုရှိသင့်သည်။ ဝန်ထမ်းများမှ ရုတ်တရက်လိုက်ပါလာမည့် လူအုပ်ကြီးကို နိုင်နင်းစွာ မထိန်းချုပ်နိုင်ခင်အချိန်တွင် လူစုလူဝေးကို အထိတ်တလန့် မဖြစ်စေဘဲ ဝန်ထမ်းများကိုသာ အရေးပေါ်အခြေအနေအကြောင်း စဉ်ဆက်မပြတ် အသိပေးအကြောင်းကြားနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကြားဆက်သွယ်နိုင်သော စကားပြောစက် သို့ စကားဝှက်အသုံးပြု၍ လူအများအကြား ကြေငြာချက်များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ စကားဝှက်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဝန်ထမ်းများမှ စကားပြောစက်မှ သတင်းစကားများကို နားထောင်လာစေရန် (သို့) ထိန်းချုပ်သည့်နေရာကို ဖုန်းဖြင့် ဆက်သွယ်လာစေရန် အချက်ပေးရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။

ဝန်ထမ်းများသို့ အသိပေးထားသော အချက်အလက်များတွင် အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်၏ သဘောသဘာဝ၊ ဖြစ်ပွားသည့်နေရာ၊ လိုက်နာရမည့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်နှင့် အသုံးပြုရန် မသင့်သော ထွက်ပေါက်လမ်းကြောင်းများ နှင့် ထွက်ပေါက်များ စသည့် အခြားသော အထူးသတိပြုရမည့်အချက်များ ပါဝင်သင့်သည်။

ပွဲကျင်းပရာ ပရာဝုဏ်အတွင်းရှိ လူအများနှင့် ဆက်သွယ်မှုပြုလုပ်ခြင်း

အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်အကြောင်းအရာအား ပွဲကျင်းပရာ ပရာဝုဏ်အတွင်းရှိ လူအများကို အသိပေးရန်လိုအပ်သည်နှင့် မည်သည့်အချိန်တွင် အသိပေးမည်ဆိုသည်များကို စဉ်းစားရမည်။ အဆိုပါ အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်အား ပွဲကျင်းပရာနေရာရှိ လူအများအားလုံးကို တချိန်တည်းမှာ အသိပေးမည် မပေးမည်မှာမူ ထိုအရေးပေါ်ကိစ္စရပ်၏ သဘောသဘာဝပေါ်တွင်သာ မူတည်သည်။

ပြည်သူများမှာလည်း မရင်းနှီးသောအခြေအနေတစ်ရပ်တွင် မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို မသေချာဖြစ်ကာ စိတ်ရှုပ်နှင်စရာရှိသည်။ တချို့မှာ လူစုကွဲသွားသော သူငယ်ချင်းများ၊ မိသားစုဝင်များ ရှာဖွေခြင်း၊ နောင်နေ့မူကို အိမ်သို့ဖုန်းဆက်အကြောင်းကြားခြင်းစသည့် အခြားသော အစီအမံများလုပ်ဆောင်ရန်သာ ပို၍စိုးရိမ်ပူပန်ကြသည်။ နည်းပေးလမ်းညွှန်မှုများကို ထောက်ပံ့သည့် နည်းလမ်းများသည် ထိုသို့သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ပြီး အများပြည်သူတို့၏ တုံ့ပြန်ချက်အလျင်ကို လွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။

အရေးကြီးသတင်းအကြောင်းအရာများကို ထပ်ခါတလဲပြောကြားခြင်း၊ ညွှန်ကြားချက်များကို ပြောကြားရာတွင် "အနီရောင်တံခါးကို အသုံးမပြုပါနဲ့" ဟု မ- အသုံးပြု၍မပြောဘဲ " အစိမ်းရောင်တံခါးကို အသုံးပြုပါ"ဟု ပြောခြင်းတို့ဖြင့် လိုတိုရှင်းလင်းညွှန်မှုများပေးခြင်းသည် အကျိုးရှိပါလိမ့်မည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး၊ သေသေချာချာ၊ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အထိတ်တလန့်မဖြစ်စေရန် ဂရုပြုရမည်ဖြစ်သည်။

အောက်ပါနည်းလမ်းများ ပေါင်းစပ်မှုများဖြင့် ဘေးကင်းရာသို့ပြောင်းရွှေ့ရန် လူအများအားအကြောင်းကြားနိုင်သည်။

- အသံသွင်းထားသော (သို့) တိုက်ရိုက်လွှင့်သော သတင်းပေးစနစ်
- ဝန်ထမ်းများနှုတ်မှ ပြောကြားခြင်း (အသံချဲ့စက်များအသုံးပြု၍)
- အရေးပေါ် အချက်ပေးအသံစနစ်
- သတင်းအချက်အလက်များပြဆိုင်းဘုတ်များ (ရမှတ်ရေးရန် ဘုတ်ပြားများ၊ စတား-ဆက်ကရင်း စသည်ဖြင့်။)

အများပြည်သူတို့အား ပေးရမည့်သတင်းအချက်အလက်များတွင် ပါဝင်နိုင်သည်တို့မှာ -

- အသုံးပြုရမည့်ထွက်ပေါက်များနှင့် ထိုထွက်ပေါက်များသို့ မည်သို့ရောက်ရှိနိုင်မည့်အကြောင်း
- အလျဉ်းသင့်ပါက စုဝေးရောက်ရှိရမည့်နေရာ
- ညွှန်ကြားချက်များပြောကြားခြင်း အကြောင်းအရင်းများ (ဥပမာ။ ။ လူပြည့်ကြပ်မှုမဖြစ်စေရန်....ကို အသုံးပြုပါ ဆိုသလို) ပွဲလာရောက်သူလူအများကို ငွေပြန်အမ်းခြင်း၊ ပွဲကို ပြန်လည်စီစဉ်ပေးခြင်း ဟု ပေးလျော်မည်ဟု သိစေပါ။
- ကွဲကွာနေသောမိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများ၊ ဆွေမျိုးများအား စုရပ်နေရာများသို့ လမ်းညွှန်ပေးခြင်း
- ပြုလုပ်ရာနေရာ၊ ဖြစ်ပွားနေရာ ပြင်ပတွင် အိမ်သာများ၊ တယ်လီဖုန်းများ ထားရှိခြင်းနှင့်
- အသုံးပြုနိုင်သော သယ်ယူပို့ဆောင်မှုဆိုင်ရာ စီစဉ်ထားမှုများအကြောင်း သတင်းပေးခြင်း

ဘေးကင်းရာသို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်း

ပွဲကျင်းပရာနေရာ (သို့) ထိုနေရာတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှ ဘေးကင်းရာသို့ပြောင်းရွှေ့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် လူအများသည် ၎င်းတို့နှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိသော လမ်းကြောင်းများနှင့် ထွက်ပေါက်များမှသာ ပြောင်းရွှေ့လိုတတ်ကြသည်။ ညွှန်ပြချက်ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိပါက အချို့သောလမ်းကြောင်းများနှင့် ထွက်ပေါက်များတွင် လူပြည့်ကြပ်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည်။ အသုံးပြုနိုင်သော ထွက်ပေါက်အားလုံးကို အသုံးပြုစေရန်အတွက် အစီအမံများလိုအပ်ပြီး လူအများကို အသင့်လျော်ဆုံးသော ထွက်ပေါက်သို့ လမ်းညွှန်ကြရမည်။ ပွဲကျင်းပရာနေရာသို့ ရောက်လာသောသူများကိုလည်း အလျင်အမြန် ပြန်လည်စေလွှတ်ရန်လည်း လိုပါလိမ့်မည်။

ဘေးကင်းရာသို့ပြောင်းရွှေ့ချိန်တွင် အထူးလိုအပ်ချက်များရှိသည့် မသန်စွမ်းသူများ၊ ကလေးငယ်များ ပါလာသူများ နှင့် ကလေးတွန်းလှည်းများ ယူဆောင်လာသူများကို ကူညီပေးရန်အတွက် သင့်တော်သော အစီအမံများရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပါ။

ပွဲကျင်းပရာနေရာ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအဆင်အပြင်သည် ရှုပ်ထွေးပါက (သို့) ပြောင်းရွှေ့ရမည့် ဧရိယာအကျယ်အဝန်းသည် ကြီးမားပါက (သို့) ထွက်ပေါက်များနှင့် အလှမ်းဝေးနေပါက လူအများကို ပွဲကျင်းပရာ၏ လုံခြုံသောနေရာများတွင် စုဝေးစေပြီးမှသာ ထွက်ပေါက်များသို့ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ လိုက်ပါပို့ဆောင်ပေးခြင်းက ပို၍ လက်တွေ့ကျပါသည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ငြင်းဆိုလျှင် ဥပမာ - ဦးတည်ရာလမ်းကြောင်းအမှားသို့သာသွားခြင်း (သို့) ထွက်ခွာရန် ငြင်းဆန်ခြင်းတို့ ဖြစ်လာလျှင် ဝန်ထမ်းများမှ မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို သိရှိရန် ၎င်းတို့အား ရှင်းလင်းသောလမ်းညွှန်မှုပေးထားရန် လိုအပ်သည်။

အရေးပေါ်ယာဉ်များအတွက် ရှင်းလင်းသည့်လမ်းကြောင်းတစ်ခုရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းထားသင့်ပြီး အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် အဖွဲ့များသည် ထိုလမ်းကြောင်းကို သိရှိစေရန်ဆောင်ရွက်ရမည်။ သို့မှသာ ထွက်ခွာလာသော ယာဉ်လမ်းကြောင်းများနှင့် ဘေးကင်းရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေကြသော လူအုပ်စုများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်၍ ယာဉ်လမ်းကြောင်း အသုံးပြုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

စုဝေးသည့်နေရာများ

လုံခြုံစိတ်ချရသောစုဝေးသည့်နေရာများမှာ ဘေးကင်းလုံခြုံရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နိုင်စေရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။ လူအုပ်စုနေရာထိုင်ခင်းရရန် လုံလောက်သော ဧရိယာအကျယ်အဝန်းတို့ ရှိသင့်သည်။ ထိုဧရိယာများကို မီးလောင် တတ်သော ဓာတုပစ္စည်းများသို့လှောင်သည့် ဆိုင်များ၊ ဗုံးပေါက်ကွဲစေမည့် ခြိမ်းခြောက်သည့်အခါများတွင် ကား ရပ်နားရာနေရာများ စသည့် အန္တရာယ်များသော ဧရိယာများမှ ဝေးသောနေရာများတွင် သတ်မှတ်ထားရှိသင့် သည်။ အမှတ်သင်္ကေတအများမှာ ထင်ထင်ရှားရှားပေါ်ပေါ်လွင်လွင်ဖြစ်သင့်ပြီး စုစည်းရာ ဧရိယာများရှိရာ တည်နေရာများအား မြေပုံများ(သို့) စီစဉ်ထားမှုများတွင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမှတ်သားပြထားသင့်သည်။ ဘေးကင်းရာ သို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း လိုအပ်လာပါက ထိုနေရာများဆီသို့ လူအများကို ညွှန်ပြရာတွင် ပို၍ လွယ်ကူစေမည်ဖြစ်သည်။

စုရပ်-စုဝေးရာနေရာများတွင်ရှိ လူအများတို့အား အောက်ပါတို့ ထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။

သက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များ။ ဥပမာ-ကားရပ်နားရာနေရာများပိတ်ထားခြင်း၊ အိမ်သာများ၊ တယ်လီဖုန်း များနှင့် စုရပ်များရှိခြင်း စသည်။

ဖြစ်ပျက်နေသည့်အကြောင်းများကို အချိန်နှင့်တပြေးညီသိရှိစေရန် ပုံမှန်အချိန်အပိုင်းအခြားအလိုက် အကြောင်း ကြားပေးခြင်း။ (ဥပမာ - ကျင်းပမည့်နေရာကို ပြန်ဖွင့်မည်ဟုတ်၊ မဟုတ်၊ ပွဲအခမ်းအနားကို ဆက်လက်ကျင်းပမည် ဟုတ်၊ မဟုတ်)

အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်အရ လူစုလူဝေးများ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ထွက်ခွာခြင်းကြောင့် ထွက်ခွာရာ လမ်းကြောင်းကို ပိတ်ဆို့မှုများ ဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိပါက အပိုင်းခြားအလိုက် ထွက်ခွာစေခြင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရ မည်ဖြစ်သည်။

၃.၄.၂။ အရေးပေါ်စီမံကိန်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင်ရှိ ရဲများ၏ အခန်းကဏ္ဍ

အထက်ပါ (အပိုင်း-၃.၁) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ စီမံကိန်းအဆင့်ဆင့် စလုပ်ခြင်းမှ မှန်ကန်သောလူများ ပါဝင်လာရန်မှာ အရေးကြီးသည်။ ဒေသခံအာဏာပိုင်များ၊ ရဲများနှင့် အခြားအရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှုများမှ သင့်တော်သော ကိုယ်စားလှယ်များလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ရန်မှာ အရေးကြီးသည်။ ရဲများမှာ အဆိုပါ စီမံကိန်း အတွက်ရော၊ အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များကို တုံ့ပြန်ရာမှာရော ခေါင်းဆောင်နေရာ အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရသည်။ ပွဲလမ်း သဘင် အခမ်းအနားကြီးများတွင် ရဲများသည် တာဝန်အရ ရောက်ရှိနေလေ့ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ထိန်းချုပ်ခန်းကို ထိုပွဲကျင်းပရာနေရာတွင် ထားရှိပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များမှ အရေးပေါ်အခြေအနေများကို တုံ့ပြန်ရန် အသင့်ရှိကြသည်။

တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိ နေရာတော်တော်များများတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ အခရာကျသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- အသက်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာတို့အား ကာကွယ်ပေးခြင်း
- အမိန့်အား မူလအခြေအနေအတိုင်း ထိန်းသိမ်းခြင်း
- ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း
- ရာဇဝတ်မှုကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် ကျူးလွန်သူများအား တရားဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း ¹¹

ဥပဒေရေးရာနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများ

ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ရပ်ရှိ ရဲများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နည်းဗျူဟာများ ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ရဲအရာရှိ ကြီးများမှ အောက်ပါအကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

- ရဲတို့၏ တာဝန်များနှင့် အခြားတရားဝင်ပြဌာန်းထားသော တာဝန်ဝတ္တရားများ
- လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများ ¹²
- ရဲအရေးယူဆောင်ရွက်ရမှုအတွက် ဥပဒေအခြေခံများ
- သက်ဆိုင်ရာ ရဲတပ်ဖွဲ့၏ မူဝါဒများနှင့်
- အင်အားသုံးမှုဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ
- အမိန့်အာဏာဆိုင်ရာ - ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများ

မြီတိသျှနိုင်ငံနှင့် အခြား အချို့တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များတွင် ရဲများသည် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး ¹³ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို အသုံးပြုလျက် ရာထူးများ ဖွဲ့စည်းရသည်။ ယခု ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုမှ အရေးပေါ်အခြေအနေနှင့်ပတ်သက်၍ မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာနှင့် အမိန့်၊ ကွပ်ကဲမှုဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်မှုတို့ကို တည်ဆောက်ရန် မူဘောင်တစ်ခုအား ထောက်ပံ့ပေးသည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေများတွင် အမိန့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းနှင့် ချမှတ်ထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆက်သွယ်သိရှိစေခြင်းတို့အတွက် လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များ စီးဆင်းခြင်းကို အထောက်အကူပြုပေးပါသည်။

ရွှေအဆင့် အရာရှိသည် စစ်ဆင်ပြုလုပ်ရန် (သို့) ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်အတွက်၊ အလုံးစုံ အမိန့်၊ ကွပ်ကဲမှုတို့ကို တာဝန်ယူပြီး ထိန်းသိမ်းရသည်။ ၎င်းတို့တွင် ရွှေအဆင့် မဟာဗျူဟာနှင့်အတူ ငွေအဆင့် (သို့) ကြေးအဆင့် အရာရှိကြီးများမှ လိုက်နာသင့်သည့် နည်းဗျူဟာများအပေါ်တွင် တာဝန်နှင့် အာဏာသက်ရောက်မှုရှိသည်။

¹¹ College of Policing (England and Wales). <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/operational-planning/core-principles/>.

¹² ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/index.html>.

¹³ <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/command-and-control/command-structures/>.

သို့သော် ရွှေအဆင့် အရာရှိကြီးမှာ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို မပြုလုပ်သင့်ပါ။ ရွှေအဆင့် အရာရှိကြီးများသည် ချမှတ်ထားသော နည်းဗျူဟာများမှာ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် အချိုးကျမှုရှိခြင်း၊ မဟာဗျူဟာ၏ ရည်မှန်းချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခြင်း၊ တရားဥပဒေ လိုက်နာမှုရှိခြင်းတို့ ရှိစေရန် သေချာအောင်လုပ်ဆောင်ဖို့ တာဝန်ရှိပါသည်။ ထို ရွှေအဆင့်ရဲအရာရှိသည် ရွှေအဆင့်အမိန့်အာဏာရှိ အေလျင်စီအမျိုးစုံပါဝင်သော ဖိုရမ် ဖြစ်သည့် ရွှေအုပ်စုကို ဦးဆောင်သည်။

ငွေအဆင့်အရာရှိသည် အဆိုပါ မဟာဗျူဟာကို လေးစားလိုက်နာလျက် အလုံးစုံ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ တုံ့ပြန်မှုကို ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်အမိန့်ပေးပြီး စုပေါင်း၍ ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်စေမည်။ အဆိုပါ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်တွင် နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အရာရှိဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အရာရှိတစ်ဦး ရှိသင့်သည်။ သို့သော် ငွေအဆင့် အရာရှိတစ်ဦးထက် ပိုရှိရန် အကြီးစားဖြစ်စဉ်များ (သို့) စစ်ဆင်ရေးများတွင် လိုအပ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ ရွှေအဆင့် အရာရှိ (အမိန့်ကွပ်ကဲမှုကို တာဝန်ယူရသည့်အခါ သို့မဟုတ် ယင်းအား တာဝန်ယူရန် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသောအခါ) သည် ငွေအဆင့် အရာရှိများ အတော်များများကို ၎င်းတို့တစ်ဦးချင်း ကွပ်ကဲအမိန့်ပေးရမည့် သက်တမ်းနှင့်တကွ မည်သို့ခန့်အပ်ရသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရသည်။

ငွေအဆင့်အရာရှိများသည် နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ပြုလုပ်နေချိန်တွင် ကြေးအဆင့် ရှိ အရာရှိများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သူတို့သည်လည်း ကြေးအဆင့်ရှိ အရာရှိများကို မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အစီအစဉ်မှ အဓိကအချက်များနှင့် ၎င်းတို့ တာဝန်ယူရမည့် ဧရိယာဆိုင်ရာ သေချာတိကျစွာပတ်သက်သော နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ စသည် တို့ကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန် ပြုလုပ်ပေးသင့်သည်။

ကြေးအဆင့်အရာရှိသည် အုပ်စုလိုက် အမိန့်ကွပ်ကဲမှုပြုရန်နှင့် နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အစီအစဉ်နှင့် ပတ်သက်သော လက်တွေ့ကျ လုပ်ငန်းသဘောအရ (သို့) ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ တာဝန်များ စသည်တို့ကို စီမံဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ကြေးအဆင့်ရှိ အရာရှိများ အရေအတွက်နှင့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍများကို ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်၏ စကား သဘောသဘာဝတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရသည်။ ကြေးအဆင့် အခန်းကဏ္ဍများကို ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ကာလ တစ်လျှောက်လုံးတွင် ဖန်တီးပြုလုပ်ရပြီး ဖျက်သိမ်းရသည်။ ထို့နောက်မှ ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာ (ပထဝီဧရိယာအား ကွပ်ကဲအမိန့်ပေးခြင်း) (သို့) လက်တွေ့ကျ လုပ်ငန်းသဘာဝဖြစ် (အများဆိုင်ရာ အစီအစဉ်အမိန့်ကဲ့သို့ တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းတာဝန်အား ကွပ်ကဲအမိန့်ပေးခြင်း) စသော စဉ်းစားဆင်ခြင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း များအပေါ် အခြေခံ၍ ခွဲဝေသတ်မှတ်ခန့်ခွဲနိုင်သည်။ ကြေးအဆင့်ရှိအရာရှိများသည် ငွေအဆင့်အရာရှိများမှ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တို့ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်သဘောပေါက်ထားရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့မှ မည်သို့သောအရာကို ပေးပို့၊ ပေးအပ်ခြင်း၊ မည်သည့်အချိန်စကေးနှင့် မည်သို့သော အရင်းအမြစ်များဖြင့် စသည် အချို့ကြေးအဆင့် အရာရှိ အခန်းကဏ္ဍများတွင် ကျွမ်းကျင်သူတို့၏ အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ စသည်တို့ လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် သင့်လျော်စွာ လေ့ကျင့်ပေးထားပြီး ကျွမ်းကျင်မှုရှိ အရည်အချင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ (သို့) နောက်ပိုင်း ကျွမ်းကျင်လာသူများဆိုင်ရာကို ခွဲဝေသတ်မှတ် ခန့်ခွဲသင့်သည်။ ယင်းသည် ကျွမ်းကျင်အရည်အချင်းရှိ အရာရှိမှ ကွပ်ကဲအမိန့်ပေးရသော မိမိထက်ရာထူးငယ်အရာရှိများအား ကိုင်တွယ်ရသည့်ချိန်ခါတွင်တောင် မှုခင်း ဖြစ်ပွားမှုတို့ ဖြစ်သင့်သည်။

ရဲများအား အသေးစိတ်ညွှန်ကြားခြင်း

အရေးပေါ်စစ်ဆင်ရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သော အရာရှိများနှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များအား အသေးစိတ် ညွှန်ကြားချက် များကို ရွှေ၊ ငွေနှင့် ကြေးအဆင့်ရှိ အရာရှိများမှ စစ်ဆင်ရေးနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ၏ လိုအပ်ချက်များအတိုင်း ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သင့်သည်။ ဗြိတိသျှနိုင်ငံတွင် ရဲတို့သည် အရာရှိများအား အသေးစိတ်ညွှန်ကြားချိန်တွင် နောက်ဆက်တွဲ(က)တွင် ရုပ်ပုံဖြင့် တင်ပြထားသော ပုံစံကို အသုံးပြုကြသည်။¹⁴

¹⁴ <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/briefing-and-debriefing/>.

ရဲများအား အတွေ့အကြုံ -ဆောင်ရွက်ချက်များကို - မေးမြန်းမှတ်သားခြင်း

ယင်းကဲ့သို့မေးမြန်းမှတ်သားခြင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကောင်းသောအထောက်အထားနှင့် ဧရိယာများကို - ဖော်ထုတ်ခြင်းနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးအဆင့်ရှိ အရာရှိသည် လိုအပ်သော ယင်းကဲ့သို့ မေးမြန်းမှတ်သားခြင်းဆိုင်ရာ စီစဉ်ထားမှုများကို အစောပိုင်းတွင် ထူထောင်သင့်ပြီး ဖြစ်ပေါ်စေသော မည်သို့သော မေးမြန်းမှတ်သားခြင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝတ္ထုကို စုဆောင်း - ပြုစုရန်နှင့် အကဲဖြတ် - ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရန် - တာဝန်ရှိသည့်သူအား ဖော်ထုတ် ခွဲခြားနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

၃.၅။ ဆက်သွယ်ရေး ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း

လူစုလူဝေး ဘေးကင်းရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် အများပြည်သူနှင့် လက်တွေ့အသုံးချရသော ဝန်ထမ်းများအကြား ကောင်းစွာဆက်ဆံပြောဆိုခြင်းသည် ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်အား ထိရောက်စွာကိုင်တွယ်ရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။

၃.၅.၁။ အများပြည်သူတို့နှင့် ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ရပ်သို့ ရောက်လာသောလူများနှင့် အချိန်မီ ရှင်းလင်းစွာ ဆက်ဆံပြောဆိုမှုသည် မည်သည့်နေရာသို့ သွားရောက်ရန် မရေမရာဖြစ်ခြင်းအား ရှောင်လွှဲရန် လိုအပ်သည်။ ယင်းသည် လူများ ပြည့်သိပ်ကြပ်နေခြင်းနှင့် စိတ်ညည်းညူခြင်းများတို့ကို ကြိုတင်တားဆီးကာကွယ်နိုင်သည်။ ထို့နောက်မှ ပြည်သူတို့အား လမ်းညွှန်ချက်တို့ကို ပိုမိုလိုက်နာ၍ လုပ်ကိုင်လိုသော စိတ်တို့ကို ပေါ်ပေါက်စေနိုင်သည်။

အများပြည်သူတို့နှင့် ထိထိရောက်ရောက် ဆက်ဆံပြောဆိုရန်မှာ နည်းလမ်းများစွာရှိသည်။ မည်သို့သော နည်းစနစ်များကို သုံးသည်ဖြစ်စေ၊ ဆက်ဆံပြောဆိုမှုတွင် တိတိကျကျ မှန်မှန်ကန်ကန် နောက်ဆုံးရ သတင်းအချက်အလက်တို့ ဖြစ်စေရန်မှာ အရေးကြီးသည်။ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းအက်များနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာတို့ကဲ့သို့ ဒီဂျစ်တယ် နည်းစနစ်များကို အသုံးပြုလျက် သတင်းအချက်အလက်တို့ကို ထောက်ပံ့ပေးရန်မှာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သော နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ယင်းပွဲလာလူများအား ၎င်းတို့နှင့်သင့်တော်ကိုက်ညီမည့် ဘာသာစကားတို့ဖြင့် ဆက်ဆံပြောဆိုသည်မှာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ အများပြည်သူတို့ကို သတင်းအချက်အလက်များ ကြိုတင် အသိပေးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများကို အလျဉ်းသင့်သလိုဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ဥပမာ

- သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ တွေ့ဆုံရမည့်နေရာများ၊ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပွားရာနေရာမှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းချက်များနှင့် တားဆီးမှုများ စသည့်တို့ကို လက်မှတ်အပေါ် (သို့) ပရိုမိုရှင်း လက်ကမ်းစာစောင်၊ စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် ရေးသားထားနိုင်သည်။
- ပွဲကျင်းပရာနေရာရှိ ဝင်ပေါက်များနှင့် ထွက်ပေါက်များတွင် ဘုတ်ပြားများပေါ်တွင် ပြည်သူတို့အား လက်မှတ်များကဲ့သို့ အရာများကို အသင့်ထားရှိရန်နှင့် အဆိုပါနေရာသို့ ယူဆောင်၍မရသော တားမြစ်ပစ္စည်းအား ပြသထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် လက်မှတ်စစ်ရာနေရာများတွင် လူပြည့်ကြပ်ခြင်းကို လျော့ချနိုင်သည်။
- တရားဝင် နည်းလမ်းတကျဖြစ်သော သတင်းထုတ်ပြန်ချက်၊ စာရေးခြင်း (သို့) ကြော်ငြာခြင်းများ စသည်တို့ကို ဒေသခံရပ်ကွက် ရပ်ရွာတို့အား သတင်းအချက်အလက်များ ထောက်ပံ့ပေးရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။

ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ခုအား ရွှေ့ဆိုင်းခြင်း (သို့) သယ်ယူပို့ဆောင်မှု နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသွားခြင်းတို့ ဖြစ်သည့်အခါ ပြည်သူလူထုအား မဆိုင်းမတွဲပဲ အလျင်အမြန် အကြောင်းကြားသင့်သည်။ ခင်းကျင်းပြသထားမည့် ဘုတ်ပြားများ၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ၊ အကြောင်းကြားစနစ် (သို့) အသံချဲ့စကားပြောစက်များအသုံးပြု၍

အကြောင်းကြားနိုင်သည်။ ထိုသို့သော အပြောင်းအလဲများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ချမှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ် များကိုလည်း အသိပေးသင့်သည်။

သင်္ကေတများအားလုံး အထူးသဖြင့် မီးဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရေးပေါ် စွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းရမှုတို့ဆိုင်ရာ အားလုံးကို တင်ပြပေးသင့် တည်ရှိသင့်သည်။ ယင်းတို့အား အမြင်အာရုံချို့ယွင်းနေသူများနှင့် အရောင်များ ကြည့်မြင်နိုင်မှုချို့ယွင်းနေသူများမှ လွယ်လင့်တကူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်နိုင်ရန် သင်္ကေတများထားရှိပေးသင့်သည်။ ရှင်းလင်းပြတ်သားသော ကြေငြာချက်များသည် အမြင်အာရုံချို့ယွင်းနေသူများ၏ ဘေးကင်းမှုအတွက် အထူးပင် အရေးကြီးပါသည်။

အားနည်းသော အကြားအာရုံရှိပြည်သူ လူထုတို့မှာ ကြည်လင်ပြတ်သားရှင်းလင်းသော မှတ်သားဖွယ်ရာစုံလင်သော စက္ခုအာရုံဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်များ စသည်တို့ တင်ပြချက်အပေါ်တွင် အားကိုးအားထားပြုရသည်။

၃.၅.၂။ ဝန်ထမ်းများအကြား ပြောဆိုဆက်ဆံခြင်း

ထိန်းချုပ်သည့်နေရာများ

ဝန်ထမ်းများအကြား သတင်းအချက်အလက်တို့ ပေါ်ပေါက်မှုကို စုပေါင်း၍ထိထိ ရောက်ရောက် လုပ်ကိုင်ရန်ဖြစ်စဉ် တစ်ရပ်တစ်လျှောက်လုံးတွင် ထိန်းချုပ်သည့်နေရာများထားရှိခြင်းမှာ ကောင်းသော အလေ့အကျင့်ဖြစ်သည်။ ယင်း မှ အောက်ပါတို့ကို ကူညီနိုင်သည်။

- လူစုလူဝေး၏အရွယ်အစား၊ လူတန်းစီမှုများ၊ စိုးရိမ်စရာရှိဖြစ်ရပ်များစသည့် ပွဲကျင်းပရာနေရာအကြောင်းကို ခြုံငုံသိရှိခြင်း
- လူစုလူဝေးစီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် တာဝန်ရှိသောဝန်ထမ်းများ ထားရှိခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆက်စပ် ဆောင်ရွက်ခြင်း
- အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုများကဲ့သို့သော အခြားအေဂျင်စီများနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ကျင်းပရာနေရာအသေးစားများအတွက် ထိန်းချုပ်သည့်နေရာများမှာ အခြေခံဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်း ကိရိယာများ (ဥပမာ-တယ်လီဖုန်းနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ပြောကြားနိုင်သော အသံစနစ်)ရှိသော ကျောင်းခန်းတစ်ခန်း သို့ ရုံးအဆောက်အဦတစ်နေရာနှင့် လိုအပ်သောအစီအစဉ်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းချမှတ်ပြီးသော နေရာတစ်နေရာ ဖြစ်နိုင်သည်။ လေဟာပြင်တွင် ကျင်းပသည့်ပွဲများတွင် ယင်းသည် ရွက်ဖျဉ်တံ သို့ တံငယ်တစ်လုံးပင် ဖြစ်နိုင်သည်။ ကျင်းပသည့်နေရာ ကြီးကြီးမားမားများတွင်မူ ထိန်းချုပ်ရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်ထားသည့် တီဗွီ၊ မော်နီတာများ စသည်ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော ဗဟိုထိန်းချုပ်ရေးအခန်း လိုအပ်နိုင်သည်။ မကြာမကြာ ရဲများမှ ထိုထိန်းချုပ် သည့်နေရာများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပေးခြင်းများ ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ ထိန်းချုပ်ရေးအခန်းများမှာ အရေးပေါ် အခြေအနေများတွင် အထူးအသုံးဝင်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ အခြေအနေများတွင် ပြုလုပ်ဖြစ်ပွားရာ နေရာတွင်ရှိ ဝန်ထမ်းများနှင့် အရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုများမှ အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်တို့ကို နီးနီးကပ်ကပ် စုပေါင်း၍ ထိထိ ရောက်ရောက် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ ပွဲစီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးအကြား နှင့် ၎င်းတို့၏ ဝန်ထမ်းများအကြား ဆက်စပ်လုပ်ဆောင်ဆက်သွယ်မှု ကောင်းမွန်စေရန် ထိန်းချုပ်သည့် အခန်း တစ်ခန်းကို မျှဝေသုံးစွဲခြင်းသည်လည်း အလေ့အကျင့်ကောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အောက်ပါအချက်အလက်များကို မည်သို့သောနေရာ၌ ထိန်းချုပ်သည့်နေရာများထားရှိရန်နှင့် ယင်းတို့၏ မည်သို့ တပ်ဆင်ရန် ဆုံးဖြတ်မည့်အခါတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

- ဖြစ်လာနိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်နှင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများသော ဧရိယာများအနီးတွင် ထိန်းချုပ်သည့် နေရာများ ထားရှိခြင်းမှရှောင်ကြဉ်ရန်။
- တာဝန်မှအပ ဝင်ရောက်ခြင်းများ မပြုစေရန်။
- လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများအများအပြား တပ်ဆင်ထားပါက မီးသတ်ဆေးပူးများ ထားရှိရန်။
- အထွေထွေ ဆူညံသံများကို နည်းနိုင်သလောက်နည်းစေရန် ပြုလုပ်ထားရန်။ သို့မှသာ ဝန်ထမ်းများအကြား အခက်အခဲမရှိဘဲ ဆက်သွယ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- အရေးပေါ်အစားထိုး လျှပ်စစ်ဓါတ်အားထောက်ပံ့ပေးမှုများ၊ အရေးပေါ် လျှပ်စစ်မီးပေးစနစ်နှင့် အစားထိုး စောင့်ကြည့် စစ်ဆေး ထောက်လှမ်းရန်နှင့် ဆက်သွယ်ရန်စနစ်များ စသည်တို့ကို တပ်ဆင်ခြင်း။
- အရေးပေါ်အခြေအနေတစ်ရပ်ကြောင့် လိုအပ်သည်ရှိသော် အရံထိန်းချုပ်သည့်နေရာကို ထားရှိရန်။

ထိုနေရာများအကြောင်း ပြောဆိုဆက်သွယ်ရာတွင် ဂျှပ်ထွေးမှုများမရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော နေရာဧရိယာများကို ဝန်ထမ်းများအားလုံး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်သဘောပေါက်စေနိုင်သော အမည်နာမများ(သို့) ဂဏန်း၊ နံပါတ်၊ အမှတ်စဉ်များကို ပေးထားသင့်သည်။ ပြင်ပတွင်ပြုလုပ်သော ပွဲလမ်းသဘင် အခမ်းအနားကြီးများအတွက် (မြေပုံတွင် ဆွဲထားသောလေးထောင့်ကွက်) ခေါ် (ဂရစ်) မြေပုံများသည် ဝန်ထမ်းများ မှ ကျင်းပမည့်နေရာ၏ တည်နေရာတစ်ခုခုကို ရှာဖွေရာတွင် အသုံးဝင်သည်။ ဆက်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများသည် မှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု သေချာစေရန်ဆောင်ရွက်ပြီးသည့် လုပ်ငန်းများကို အမှတ်ခြစ်မှတ်သားနိုင်မည့် စာရွက်များကို ဝန်ထမ်းများကို ပေးထားသင့်သည်။

ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအသင်းအဖွဲ့တို့ အသုံးပြုရန် ရေဒီယိုချမ်နယ်လိုင်းကဲ့သို့ ဆက်သွယ်မှုပုံစံကို အမြင့်ဆုံး ဦးစားပေး ရမည့် အရာများအတွက်သာ အသုံးပြုခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

၃.၆။ လူစုလူဝေးများအား စောင့်ကြည့်ခြင်း

လူစုလူဝေးများအား စောင့်ကြည့်ခြင်းဖြင့် အစောပိုင်းမှာပင် လူစုလူဝေးပြဿနာများကို ရှာဖွေသိရှိနိုင်စေသော ကြောင့် လူစုလူဝေး၏ အမူအကျင့်များကို စောင့်ကြည့်ခြင်းသည် လူစုလူဝေးစီမံခန့်ခွဲမှု၏ အဓိကကျသောအပိုင်း ဖြစ်သည်။ လူစုလူဝေး ဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ဖြစ်မြောက်မှု ရှိ၊ မရှိ ဆန်းစစ်ရန်လည်း အထောက်အကူဖြစ်ပါသည်။

- စောင့်ကြည့်ရမည့်အရာများမှာ -
- လူဦးရေအရေအတွက်စုစုပေါင်း (ကျင်းပမည့်နေရာမှ ဆုံသောပမာဏကို ကျော်လွန်မှုမရှိစေရန်)
 - လူဦးရေဖြန့်ကျက်မှု (လူပြည့်ကြပ်မှုကို ကူညီကာကွယ်ရန်) နှင့်
 - လူစုလူဝေးပြဿနာများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း (လူအများ ရုတ်ရုတ်သဲသဲဖြစ်ခြင်း နှင့် လူပြည့်ကြပ်မှုများ စသည့် ပြဿနာများကို ကာကွယ်ရန်)

၃.၆.၁။ စောင့်ကြည့်ရမည့် နေရာများ

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် နီးနီးကပ်ကပ် စောင့်ကြည့်ရန်လိုအပ်သည့် ပြဿနာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် နေရာများကို ဖော်ထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနေရာများသည် -

- ဝင်ပေါက်နှင့် ထွက်ပေါက်များ
- လူအုပ်မှ တဟုန်ထိုး တိုးခြင်း၊ တွန်းတိုက်ခြင်းများဖြစ်နိုင်သော ရပ်ကြည့်သည့်နေရာများ

- လူကြိုက်များသော ဆိုင်များ၊ အထင်ကရနေရာများ၊ ပြခန်းနှင့် အစားအသောက်ဆိုင်များ
- လှေကားများ၊ စက်လှေကားများ
- လူအများတန်းစီသည့်နေရာများ
- အလုံပိတ်ထားသည့်နေရာများ၊ ကန့်သတ်ထားသည့်နေရာများ

၃.၆.၂။ စောင့်ကြည့်ရာတွင် အသုံးပြုရမည့် နည်းလမ်းများ

ရေတွက်စနစ်များ

ရေတွက်စနစ်များမှ ပွဲကျင်းပသည့်နေရာအတွင်းရှိ လူအရေအတွက်ကို ကူညီခန့်မှန်းပေးနိုင်သည်။ ထိုစနစ်များသည် လူများဘယ်လောက်မြန်မြန်ဝင်ရောက်လာနေသလဲဆိုသည့်နှင့် မည်သည့်အချိန်တွင် ဧရိယာတစ်ခုသည် လူပြည့်လာမည်ဆိုသည့် အချက်အလက်တို့ကို ထိန်းချုပ်သည့်နေရာမှ ဝန်ထမ်းများအား ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။

ရေတွက်စနစ်များတွင်ရှိ နမူနာများတွင်ပါဝင်သည့် အရာများမှာ -

- ဝင်ပေါက်များတွင် အသုံးပြုသည့် လက်နှိပ်ရေတွက်စက်များ
- ဂီတပွဲတော်တွင်ရှိသော ဧရိယာကဲ့သို့ အထူးဧရိယာများသို့ လူတို့အား ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုရန် လက်ပတ်များ ထုတ်ပေးခြင်း
- အလိုအလျောက်ရေတွက်စနစ်များသို့ ဆက်သွယ်ထားသော တစ်ကြိမ်လျှင် လူတစ်ယောက်သာ ဝင်နိုင် ထွက်နိုင်သော ဆုံလည်ဂိတ်များနှင့်
- အဝင်နေရာများတွင် အာရုံခံကိရိယာများနှင့်ဆက်သွယ်ထားသော ကွန်ပျူတာသုံးစနစ်များ

အောက်ပါရေတွက်နည်းလမ်းများသည် လူအများမှ တစ်နေ့ပတ်လုံး စဉ်ဆက်မပြတ်လာရောက်နေသောနှင့် ထွက်ခွာသွားတတ်သော လေဟာပြင်တွင်ကျင်းပသည့် ပွဲများကဲ့သို့ နယ်နိမိတ်တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသော ပွဲများအတွက်ပို၍ သင့်တော်ပေလိမ့်မည်။

- အဆိုပါဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်နေရာတွင် - ဝင် /ထွက်ကြသော အရေအတွက်များကို ခန့်မှန်းရန် ဝင်ပေါက်များ၌ ဝင်ရောက်လာသော နှုန်းထားကို နမူနာယူ၍ ခန့်မှန်းရေတွက်ခြင်း
- ကားထားရာနေရာများတွင် မည်၍မည်မျှထိ ပြည့်လာသည်ကို-စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပွဲခင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသော ကားများနှင့် အဝေးပြေးဘတ်စ်ကားများကို စောင့်ကြည့်ခြင်း
- လူစုလူဝေးအားကြည့်ရန်နှင့် အရေအတွက်တို့အား ခန့်မှန်းရန် အပေါ်စီးတွင်ရှိ စီစီတီဗွီ (သို့) ဝန်ထမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းနှင့်
- ကြိုတင်စာရင်းပေးထားခြင်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ စီစဉ်ထားမှုများ (သို့) ယခင် အတွေ့အကြုံတို့အပေါ် အခြေခံသော - လူအရေအတွက်ကို ခန့်မှန်းခြင်း

လူစုလူဝေးများကြားမှဝန်ထမ်းများ

လူစုလူဝေးများကြားဝန်ထမ်းများထားရှိခြင်းဖြင့် ထိုဝန်ထမ်းများမှ လူစုလူဝေး ပြဿနာများကို လက်တွေ့ တွေ့ကြုံနိုင်စေသည်။ စိတ်ညည်းညူမှုများသို့ တင်းမာမှုများ၏ လက္ခဏာများကို သိရှိစေနိုင်သည်။ ထိုဝန်ထမ်းများမှ လူအများကို ကူညီပေးနိုင်ခြင်း (သို့) ထိုင်ခုံများပေါ်တွင် ခုန်ပေါက်ခြင်း၊ လူအုပ်စုများအပေါ်တွင် "လူလှိုင်းစီးကစားခြင်း" စသည့် အန္တရာယ်ရှိသော အပြုအမူများပြုလုပ်ခြင်းကို ကာကွယ်ခြင်းတို့လုပ်နိုင်သည်။

နေရာတစ်နေရာတွင် နေရာချခံရသော ဝန်ထမ်းတစ်ဦးမှ စောင့်ကြည့်ရာတွင် ၎င်းမှ ဧရိယာကျယ်ကျယ်တစ်ခုကို မည့်သည့်အကာအကွယ်မှမရှိဘဲ မြင်နိုင်သည့် အပေါ်စီးရှုထောင့်များတွင် နေရာယူသင့်သည်။

ကျင်းပရာနေရာကိုလှည့်လည်ကြည့်သော ဝန်ထမ်းများမှလည်း စောင့်ကြည့်နိုင်သည်။ ထိုသို့စောင့်ကြည့်ခြင်းသည် ကျင်းပရာနေရာအတွင်း ပွဲကျင်းပနေစဉ်တချိန်ချိန်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပြဿနာများကိုစောင့်ကြည့်ရာတွင် သင့်တော်ပါသည်။ ဝန်ထမ်းများသည် အချိန်အပိုင်းခြားအလိုက် စစ်ဆေးရန် နေရာများ သတ်မှတ်ခွဲဝေးထားခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။

ရုပ်မြင်သံကြား လျှပ်စီးပတ်လမ်း အပိတ် CCTV

CCTV စနစ်များတွင် အဓိကနေရာများမှ ရွေ့လျား၍မရသော ကင်မရာများမှ အဝေးမှအရာများကို အနီးကပ်ဆွဲကြည့် နိုင်သော ကင်မရာအမြောက်အများအသုံးပြု၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စောင့်ကြည့်ခြင်းတို့အထိ ပါဝင်သည်။ CCTV များသည် ထိန်းချုပ်သည့်နေရာများမှ တိုက်ရိုက်ရှုမြင်နိုင်သည့် ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်လမ်းများ၊ အခြားသော ဧရိယာများကို ချုံငုံမြင်ရစေသည်။

ထိုစနစ်များသည် ဧရိယာများတွင် လူများပြန့်ကျဲမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်ကို ထောက်ပံ့ပေးပြီး လူစု လူဝေး စီမံခန့်ခွဲမှုဆောင်ရွက်ချက်များကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် ညွှန်ကြားရန်အတွက်လည်း အသုံးဝင်သည်။ CCTV များသည် ဝန်ထမ်းအမြောက်အများနေရာချထားရန်မလိုဘဲ စောင့်ကြည့်မှုများလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ CCTV စနစ် တစ်ခုအား ကောင်းမွန်သော စောင့်ကြပ်ခြင်းသို့အခြားသော ဘေးကင်းလိုခြုံရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံများနေရာတွင် အစားထိုးအဖြစ် ထားရှိခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ အကူအညီအထောက်အပံ့ဖြစ်သည့် ပေါင်းစပ်မှုတစ်ခုအဖြစ်ပင် ထင်မြင် သင့်သည်။

CCTV စနစ်ကို လုံလုံလောက်လောက် ပြည့်ပြည့်ဝဝ ထိန်းသိမ်းပြီး စစ်ဆေးသင့်သည်။ လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ဖြည့်ဆည်း ပေးရန် (သို့) စနစ်ပြတ်တောက်ခြင်းအား ဖြည့်ဆည်းပေးရန်လည်း အရေးပေါ်စီစဉ်ထားမှုလည်း ရှိရလိမ့်မည်။ ကြီးမားသောဖြစ်ရပ်များအတွက် အရံလျှပ်စစ်ဓါတ်အားဖြည့်ဆည်းပေးမှုသည် သင့်လျော်နိုင်ပေသည်။

၃.၇။ ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း

ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ရပ် ပြီးဆုံးချိန်တွင် ထပ်ခါထပ်ခါဖြစ်တတ်သော အမှားများကို ရှောင်ကြဉ်ရန်၊ မည်သို့သော သင်ယူရရှိလာမှုကို အနာဂတ်ဖြစ်ရပ်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန်၊ လူစုလူဝေးဘေးကင်းရေးကို စီမံ ခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ရန် ရှိထားသော စီစဉ်မှုများ ကဏ္ဍမျိုးစုံအား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်အရေးကြီးသည်။ ပွဲပြီးသည့်နှင့် ထိုသို့ ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းကို တတ်နိုင်သမျှ လုပ်ဆောင်ဖို့လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ လူအများ၏ စိတ်ထဲတွင် အစီအမံများနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်မိနေနိုင်အုံးမည်ဖြစ်သည်။ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး၏ ကိုယ်စားလှယ် များသည် ထိုပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းတွင် ပါဝင်သင့်ပြီး ရလဒ်များကို ရေးသားထားရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ နောင်တွင် ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပပါက လေ့လာစရာ မှတ်တမ်းမှတ်ရာတစ်ခုအနေဖြင့် ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ယခု လမ်းညွှန်မှုတွင်ပါရှိသော ခေါင်းစဉ်များသည် ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုများကို စီစဉ်ဆောင်ရွက် ရန် အသုံးဝင်သော ဖွဲ့စည်းမှုဘောင်ကို ထောက်ပံ့ပေးလိမ့်မည်။

၄။ နိဂုံး

ဘေးကင်းလုံခြုံသော ပွဲလမ်းသဘင်အခမ်းအနားတစ်ရပ်ကို အောင်အောင်မြင်မြင်ကျင်းပနိုင်ရန်အတွက် ပွဲစီစဉ်သူများနှင့် အခြားသော အေဂျင်စီများအားလုံးမှ ဤလမ်းညွှန်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် အဆင့်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သည်။

ဘေးကင်းလုံခြုံပြီး ဒုက္ခကင်းဝေးသော ပွဲအခမ်းအနားတစ်ခုဖြစ်ရန်အတွက် အစောပိုင်းကာလများမှပင် ကောင်းမွန်သော အစီအမံရေးဆွဲခြင်းများ လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရေးဆွဲရာတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေအလားအလာများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်များစုဆောင်းခြင်း၊ ယခင်ပြုလုပ်ခဲ့မိသော အမှားများမှ သင်ခန်းစာယူခြင်း စသည့်ဖြင့် ထိရောက်သော အစီအစဉ်အစဉ်ရေးဆွဲခြင်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အချိန်ယူရန်လိုအပ်သည်။ ထိုအစီအစဉ်များတွင် ပွဲလာရောက်သူများသို့ကျရောက်နိုင်မည့် အန္တရာယ်ကို ပပျောက်စေခြင်း (သို့) လျှော့ချခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်စေမည့် ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများ ပါဝင်သည်။ ထိုအစီအစဉ်များကို ရေးသားထားရမည်ဖြစ်ပြီး ပွဲအခမ်းအနား စီမံခန့်ခွဲသူများအားလုံးမှ လက်လှမ်းမီနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် အခြားသောအရေးပေါ်ဝန်ဆောင်မှုများသည် ပွဲတွင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အရေးပေါ်အခြေအနေအတွက် ထိရောက်သော အစီအစဉ်များနှင့် နည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်တို့ရှိခြင်းကို သေချာစေရန် အစောပိုင်းကာလမှပင် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းတွင် ပါဝင်သင့်သည်။

ပွဲစီစဉ်သူများအနေဖြင့် ပွဲကို ဘယ်လောက်အောင်အောင်မြင်မြင် စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခဲ့သည့်ဆိုသည့် အကြောင်းကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်သင့်ပြီး သင်ခန်းစာများမှတ်သားကာ ပြုလုပ်ခဲ့မိသော အမှားမျိုး အခြားသူများမှ ထပ်မံ မပြုလုပ်မိစေရန် ထိုသင်ခန်းစာများကို အခြားပွဲစီစဉ်သူများအနေဖြင့်လည်း လက်လှမ်းမီနိုင်အောင်လုပ်ဆောင်ထားရမည်။ ဘောလုံးပွဲများ၊ မီးပုံပွဲများစသည့် ပုံမှန်ကျင်းပလေ့ရှိသော ပွဲများတွင် ထိုသို့သော ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းသည် အထူးပင် သင့်လျော်သည်။

နောက်ဆက်တွဲ (က)

မြတ်သျှင်၏ ရဲဆိုင်ရာ အသေးစိတ်ညွှန်ကြားချက် ပုံစံ ¹⁵

သတင်းအချက်အလက်များ	လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အချိန်အတိုင်းအတာ၊ တည်နေရာ အသေးစိတ်များ၊ ရာဇဝင်အကျဉ်း(သက်ဆိုင်လျှင်)အကဲဖြတ်ထောက်လှမ်းခြင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်နှင့် ရပ်ကွက်ရပ်ရွာမှ ကိစ္စရပ်များ၊ ရပ်ကွက်ရပ်ရွာ အကျိုးသက်ရောက်မှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ တူညီမှု-တရားမျှတမှုဆိုင်ရာအကဲဖြတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့မှ ရလဒ်များ။
ရည်ရွယ်ချက်	ရွှေ့အဆင့် မဟာဗျူဟာ၊ နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ အစီအစဉ်ထားရှိမှု၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရရှိနိုင်မှု၊ အရေးပေါ် အစီအစဉ်များ။
နည်းစနစ်	နည်းဗျူဟာဆိုင်ရာ စီစဉ်ထားမှု၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရရှိနိုင်မှုနှင့် မူဝါဒဖြစ်လာနိုင်သော အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်ဆိုင်ရာ စီစဉ်ထားမှုများ။
စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်မှု	ကွပ်ကဲအမိန့်ပေးအရာရှိများ၊ တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားသောအရာရှိ ဆိုင်ရာ တာဝန်များ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒများ (ပြဌာန်းထားသည့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များ၊ ဖမ်းဆီးမှုများ၊ မီဒီယာ) လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တာဝန်များ တာဝန်ချိန်များနှင့် တည်နေရာများ၊ အတိုချုပ်ရှင်းလင်းတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် တည်နေရာများ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးကင်းရေး စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ပေးမှု စတိုင်နှင့် သတ်မှတ်ထားသော ဝတ်စားဆင်ယင်မှုပုံစံ။
စွန့်စားမှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း	သက်ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ဆန်းစစ်ခြင်း။
ဆက်သွယ်ရေးများ	အပြန်အလှန်အကူအညီ အထောက်အကူ အမိန့်-ကွပ်ကဲမှုဆိုင်ရာ လိုက်နာရသည့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များ၊ ဆက်သွယ်ရေးများ၊ ဆိုင်ရာစီစဉ်ထားမှု၊ ရေဒီယိုဆိုင်ရာ ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ချန်နယ်များ၊ သင်္ကေတပြထားခြင်းများ အများပြည်သူ သို့ ဖြန့်ဝေမည့်သတင်း အချက်အလက်များ၊ ဆက်သွယ်ရန် သတင်းအချက်အလက်များ
လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြားဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရေးဆိုင်ရာ ထုတ်ပြန်ချက်များ	ဥရောပ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင်ပါရှိသည့် ပုဒ်မများမှ သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်းအရာများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လုပ်ဆောင်ရခြင်း၏ ကျိုးကြောင်းပြချက်၊ ထုတ်ဖော်ချက်အပြည့်အစုံ။

¹⁵ <https://www.app.college.police.uk/app-content/operations/briefing-and-debriefing/>.

The Asia Foundation

Improving Lives, Expanding Opportunities